POLIROM

Roman tradus în peste 20 de
aflat printre cele mai bune 10 cărți ale
în topurile *The Wall Street Journal* și *The Economist*

Taiye Selasi

Înapoi în Ghana

BIBLIOTECA POLIROM

Ioana

Înapoi în Ghana este povestea unei familii contemporane ai cărei membri, risipiţi pe toate meridianele planetei, se reunesc în urma unui eveniment tragic, dar şi un excurs despre valoarea originilor şi a identităţii individuale. Atunci când Kweku Sai, chirurg prestigios, dar soţ lamentabil, moare din pricina unui atac de cord în Accra, fiii şi fiicele lui vin în Ghana şi se strâng cu toţii în casa enigmaticei lor mame. Fiul cel mare, Olu, misterioşii gemeni Taiwo şi Kehinde, al căror trecut ascunde o taină cutremurătoare, şi fiica cea mică, Sadie, se întorc la locul originar, aşa cum făcuse şi tatăl lor odinioară. Firul vieţii tuturor, copii şi părinţi, îl poartă pe cititor din Accra până în Lagos şi din Londra până în New York, dezvăluie secrete cumplite, greşeli dureroase şi poveşti de iubire chinuitoare, dar şi o posibilă mântuire, şansa unui nou început.

Scriitori contemporani, voci şi tendinţe noi
în literatura universală de azi.

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată
de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Taiye Selasi, *Ghana Must Go*

Copyright © 2013 by Taiye Selasi
All rights reserved

© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © Helea / Shutterstock.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

SELASI, TAIYE

Înapoi în Ghana / Taiye Selasi; trad. din lb. eng. şi note de Iuliana Dumitru. – Iaşi: Polirom, 2015

ISBN print: 978-973-46-5073-6
ISBN ePub: 978-973-46-5260-0
ISBN PDF: 978-973-46-5261-7

I. Dumitru, Iuliana (trad.)

821.111-31=135.1

Printed in ROMANIA

Taiye Selasi

Înapoi în Ghana

Traducere din limba engleză
și note de Iuliana Dumitru

POLIROM
2015

Partea I

PLECAT

1

Kweku moare desculţ, într-o duminică, înainte de revărsatul zorilor, iar papucii aşteaptă la uşa dormitorului precum câinii. Acum stă pe pragul dintre verandă şi grădină, gândindu-se dacă să se întoarcă să-i ia. N-o s-o facă. Ama, a doua lui soţie, doarme în acel dormitor, cu gura întredeschisă, cu fruntea uşor încreţită, obrazul căutând cu înfrigurare un petic rece de pernă, şi nu vrea să o trezească.

N-ar putea nici dacă ar încerca.

Doarme buştean. Un obiect fără simţuri. Doarme ca mama lui, ruptă cu totul de lume. Ar putea să le fie jefuită casa – de nigerieni în şlapi rulând până în dreptul uşii în tancuri ruseşti ruginite, fără urmă de discreţie, aşa cum au făcut pe Victoria Island (sau cel puţin aşa a auzit de la prieteni: regii şi cowboy-i petrolului demobilizaţi în Greater Lagos, acea sămânţă africană rară: bogată şi neînfricată) –, iar ea tot ar continua să sforăie blând, un soi de aranjament muzical, visând la bomboane şi la Ceaikovski.

Doarme ca un copil.

Dar el îşi urmează gândul oricum, din dormitor până pe verandă, făcând un adevărat spectacol din a fi atent. O reprezentaţie pentru el însuşi. Mai face asta, a făcut-o întotdeauna de când a plecat din sat, mici spectacole în aer liber pentru un singur spectator. Sau pentru doi: el şi cameramanul lui, acel cameraman taciturn şi nevăzut care s-a furişat lângă el cu zeci de ani în urmă, în bezna de dinaintea zorilor, când locuia la ocean, şi care de atunci l-a urmărit peste tot, în fiecare zi. Filmându-i viaţa în tăcere. Sau: viaţa Omului Care se Doreşte a Fi şi pe Care L-a Părăsit pentru a Deveni.

Ioana

În această scenă, dormitorul: Soţul Grijuliu.

Care nu scoate un sunet când se strecoară afară din pat, dând cuvertura la o parte fără zgomot, punând jos fiecare picior pe rând, căznindu-se să nu-şi trezească soţia cea de netrezit, să nu se scoale prea repede pentru a nu deranja salteaua, traversând camera aproape neauzit, închizând uşa într-o linişte desăvârşită. Şi apoi, cu aceeaşi discreţie, străbate holul şi iese pe uşa care dă în curte, unde cu siguranţă nu-l poate auzi, dar unde păşeşte tot pe vârfuri. Merge de-a lungul potecii scurte, încălzite de soare, din aripa principală către aripa camerei de zi, unde zăboveşte o clipă să-şi admire casa.

Construcţia asta pe un singur nivel e strălucit alcătuită, sigur, nu este inovatoare, dar e practică şi proiectată cu eleganţă: o curte interioară simplă, cu câte o uşă în fiecare colţ, ce dă în aripa principală şi în aripile camerei de zi, sufrageriei şi dormitorului (de oaspeţi). A desenat planul acesta pe un şerveţel, la cantina spitalului, în al treilea an de rezidenţiat, când avea treizeci şi unu de ani. La patruzeci şi opt a cumpărat parcela de pământ de la un pacient napolitan bogat, care făcea speculă cu terenuri, avea legături cu Mafia şi diabet de tip 2 şi care s-a mutat în Accra pentru că, spune el, îi aminteşte de Napoli-ul anilor '50 (bogăţie lângă neajunsuri, aer proaspăt de mare lângă canalizare, săraci putrezi şi bogaţi încă şi mai putrezi unii lângă alţii pe plajă). La patruzeci şi nouă a găsit un tâmplar dispus s-o ridice, singurul ghanez care n-a avut nimic împotrivă să pună o gaură în mijlocul unei case. Tâmplarul avea şaptezeci de ani, cataractă şi un abdomen perfect definit. A terminat în doi ani, lucrând ireproşabil şi de unul singur.

La cincizeci şi unu şi-a mutat lucrurile în casă, dar era prea multă linişte.

La cincizeci şi trei şi-a luat o a doua nevastă.

Proiectată cu eleganţă.

Acum zăboveşte la colţul curţii interioare, între două intrări, unde se întrezăreşte planul casei, unde poate *vedea* structura, şi

îl studiază aşa cum pictorul îşi studiază propriul tablou sau mama nou-născutul: cu emoţie şi mirare, văzând cum acest lucru care a prins contur în mintea sau în trupul lui a izbutit să iasă la iveală, având o viaţă proprie. E un pic derutat. Cum a ajuns acest lucru aici, *din* el în faţa lui? (Sigur că ştie: prin punerea corectă în aplicare a uneltelor corespunzătoare; la fel e şi cu pictorul, cu mama, cu arhitectul amator – şi totuşi e o minune.)

Casa lui.

Casa lui frumoasă, practică, elegantă, care i se înfăţişă întreagă, dintr-odată, cu întregul ei etos, precum un zigot fecundat ce ţâşneşte inexplicabil din întuneric, înzestrat deja cu un întreg cod genetic. Un întreg sistem logic. Cele patru cadrane: o consimţire a simetriei, a experienţei sale, a hârtiei milimetrice, a compasului, a eternei călătorii / a eternei reîntoarceri etc., etc., o curte interioară cenuşie, nu verde, cu piatră netedă, plăci de ardezie, ciment tratat, un fel de renegare a tropicelor, a locului de baştină: deci o patrie reinventată, toate liniile trasate curat şi drept, nimic luxuriant, catifelat sau înverzit. Instantaneu. Totul acolo. Acum aici. Zeci de ani mai târziu, pe o stradă din vechiul orăşel Adabraka, o suburbie lăsată în paragină cu conace din perioada colonială, cu stuc văruit şi câini vagabonzi. E cel mai frumos lucru pe care l-a creat vreodată...

în afară de Taiwo, îi trece deodată prin minte, un gând care-l uluieşte. Aici, Taiwo însăşi – cu un desiş negru în loc de gene şi piatră sculptată în loc de obraji şi nestemate în loc de ochi, buze trandafirii precum cochiliile scoicilor pe dinăuntru, imposibil de frumoasă, o fată imposibilă – îşi face cumva apariţia în faţa lui, întrerupându-i astfel rolul Soţului Grijuliu, apoi se risipeşte ca un fum. E cel mai frumos lucru pe care l-a creat *de unul singur*, îşi corectează Kweku observaţia.

Apoi merge mai departe de-a lungul potecii, intră pe uşa care dă în camera de zi, străbate sufrageria, veranda şi ajunge în prag.

Unde se opreşte.

2

Mai târziu în aceeaşi dimineaţă, când zăpada va începe să cadă, bărbatul se va sfârşi şi un câine va simţi mirosul morţii, Olu va ieşi fără grabă din spital, îşi va pune jos BlackBerry-ul şi cafeaua şi va începe să plângă. Nu va avea de unde să ştie cum se crapă de ziuă în Ghana; îl vor despărţi kilometri şi oceane şi fusuri orare (şi alte feluri de distanţe care sunt mai greu de parcurs, precum durerea şi furia şi mâhnirea împietrită, toate acele întrebări rămase, de-atâta amar de vreme, nerostite şi fără răspuns şi generaţii de tăceri şi ruşini tată-fiu) şi va amesteca lapte de soia în cafea într-o cantină de spital, cu ochii împăienjeniţi, nedormit, aici şi nu acolo. Dar îşi va putea închipui – tatăl lui, acolo, mort în grădină, un bărbat sănătos, la cincizeci şi şapte de ani, în formă excepţională, cu bicepşi fermi şi plini conturându-i braţele, cu abdomen ferm şi plin conturându-i maioul mulat marca Fruit of the Loom, alb perfect pe maro închis, purtat împreună cu pantalonii aceia MC Hammer ridicoli pe care el îi detestă, dar lui Kweku îi plac – şi, oricât ar încerca (e doctor şi ştie mai bine, nu suportă când pacienţii îl întreabă: „Şi dacă vă înşelaţi?"), nu va putea să alunge gândul.

Că doctorii se înşală.

Că lucrurile de genul ăsta nu „se întâmplă pur şi simplu".

Că ceva *s-a întâmplat* acolo.

Nici unui medic cu experienţa lui, nemaivorbind de talentul excepţional – şi, orice s-ar spune, omul îşi cunoştea meseria, chiar şi detractorii lui recunosc asta, era „un artist al bisturiului", un chirurg fără egal, un Carson ghanez şi aşa mai departe –, nu i-ar fi scăpat semnele unui atac de cord care se manifestă atât de lent. Tromboză coronariană simplă. Floare la ureche. Să fi acţionat rapid. Şi ar fi fost *timp*, cel puţin jumătate de oră, din ce spune mama, treizeci de minute să acţioneze, „să apeleze la experienţa lui", pentru a folosi cuvintele doctorului Soto, specialistul preferat al lui Olu, sfântul său patron american de origine

mexicană: să analizeze simptomele, să pună repede un diagnostic, să se ridice, să intre în casă, să-şi trezească nevasta, iar dacă nevasta nu ştia să conducă – lucru foarte probabil, din moment ce nu ştie să citească –, atunci să conducă el însuşi până într-un loc unde să primească ajutor. Şi să-şi pună papucii în picioare, pentru numele lui Dumnezeu.

În schimb, el n-a făcut nimic. N-a analizat nimic, n-a spus nimic. Doar a străbătut alene veranda, apoi s-a prăbuşit în iarbă, unde, fără nici un motiv clar – sau din motive obscure pe care Olu nu le poate ghici şi, condamnat la neştiinţă, nici nu i le poate ierta –, tatăl lui, Kweku Sai, Marea Speranţă a ghanezilor, geniu risipitor, pur şi simplu a rămas acolo, prăvălit în pijamale, nefăcând absolut nimic până la răsăritul soarelui nemilos (mai mult o răscoală decât o răsărire, cenuşiul palid fiind ucis de sabia aurie), timp în care nevasta a deschis ochii, a băgat de seamă că papucii erau pe prag, un lucru neobişnuit, aşa că a ieşit să-l caute şi l-a găsit mort.

Un chirurg extraordinar.

Şi un atac de cord ordinar.

Cu un interval de patruzeci de minute în medie de la primul simptom până la deces, deci, chiar *dacă* e unul dintre acele cazuri în care lucruri de genul ăsta „se întâmplă pur şi simplu", adică „se întâmplă pur şi simplu" ca inimile oamenilor să se blocheze, vrând-nevrând, din senin, aşa cum apare un cârcel la tendonul genunchiului, rămâne încă problema timpului. Intervalul acela de minute întregi. Dintre primul junghi şi ultima suflare. Exact acele momente care îl fascinează pe Olu, o obsesie de-o viaţă, mai întâi în copilărie ca sportiv, apoi la maturitate ca medic. Adică momentele care au un rezultat.

Momentele tăcute.

Acele frânturi de tăcere dintre declic şi acţiune, când mintea este absorbită de detalii, iar întreaga lume îşi încetineşte ritmul pentru a privi ce urmează să se întâmple. Momentul în care acţionezi sau nu. După care e Prea Târziu. Nu chiar *sfârşitul* – acele

câteva secunde discordante şi pline de disperare care preced sunetul ultimei sirene sau bipul lung şi plat al aparatului –, ci liniştea de dinainte, ruptura din mijlocul acţiunii. Întotdeauna, fără excepţie, există această ruptură, Olu ştie, aşadar, la numai câteva secunde după ce pistolul s-a descărcat, când alergătorul rămâne ghemuit sau porneşte prea repede, ori când victima unui foc de armă, simţind cum glonţul îi străpunge trupul, îşi duce sau nu o mână la rană, atunci lumea se opreşte. Dacă alergătorul va câştiga sau dacă pacientul va supravieţui are mai puţin legătură cu felul în care trece de linia de sosire decât cu ceea ce a făcut în aceste secunde premergătoare încremenite, iar Kweku nu a făcut nimic şi Olu nu ştie de ce.

Cum a putut tatăl lui să nu-şi dea seama ce se întâmplă şi cum a putut, dacă şi-a dat seama, să rămână acolo aşteptându-şi moartea? Nu. Trebuie să se fi *întâmplat* ceva care l-a vlăguit, l-a năucit, o emoţie puternică, o tulburare psihică, Olu nu ştie ce. Ştie însă un lucru: un bărbat activ sub şaizeci de ani, cu un istoric medical fără probleme, crescut cu peşte de apă dulce, care alerga opt kilometri pe zi şi şi-o trăgea cu o ţărancă nubilă idioată – fiindcă, orice s-ar zice, noua lui nevastă nu-i asistentă medicală: e inutil s-o învinovăţeşti, dar ar mai fi putut exista o speranţă, compresii toracice făcute corect / numai dacă s-ar fi trezit la timp –, un astfel de bărbat nu poate să moară în grădină, în urma unui atac de cord.

Ceva trebuie să-l fi *împiedicat*.

3

Picături de rouă pe iarbă.

Picături de rouă pe firele de iarbă, precum diamantele azvârlite din traista unui zeu-spiriduş care s-a nimerit prin preajmă, păşind uşor şi voios prin grădina lui Kweku Sai cu doar câteva clipe înainte să apară Kweku însuşi. Acum toată grădina străluceşte, licăreşte, chicoteşte precum şcolăriţele care-şi fac semn să

tacă, roşind când se apropie băieţii îndrăgiţi: un mango strălucind regeşte, încărcat la mijloc cu frunze groase de un verde intens şi muguri de un galben luminos; o fântână strălucitoare acum plină de crăpături şi buruieni cu floricele albe, dar cu statuia rămasă întreagă, „mama gemenilor", *iya-ibeji*, cândva un dar pentru fosta lui soţie, Folasadé, acum abandonată în fântână cu gemenii săi din piatră cioplită; flori strălucitoare pe care Folasadé le putea numi după înfăţişare, denumirile englezeşti, denumirile latineşti, un milion de nuanţe de roz; cerul radiază şi el, însă lumina soarelui nu răzbate peste cenuşiul delicat al sudului, ci sclipeşte doar la marginea norilor.

Grădina strălucitoare.

Umezeala strălucitoare.

Kweku se opreşte în prag şi priveşte îndelung întregul peisaj, cu răsuflarea tăiată, cu umărul sprijinit de uşa glisantă pe jumătate deschisă. Îşi spune în sinea lui, cu un junghi în piept, că lumea este uneori prea frumoasă. Că pur şi simplu nu are un *preţ*, că nu există nici o cale de-a o suporta: roua din iarbă şi lumina din rouă şi tonul acelei lumini nu sunt făcute pentru un doctor ca el, căci ştie că astfel de lucruri arareori rezistă şi a doua zi; că ele încă există, dar nu pentru mult timp, în această lume aşa cum a cunoscut-o el, un loc violent, absurd şi nemilos; că ori vor fi zdrobite, ori se vor elibera, lăsând în urma lor numai ruină. El ştie că cei de la Terapie Intensivă Neonatală au dreptate.

În secţia de Terapie Intensivă Neonatală nu se încurajează numirea nou-născuţilor, aşa cum avea să afle în cel de-al treilea an de stagiu în pediatrie, în acea sfârşietoare iarnă a lui 1975 în care mama lui tocmai murise, iar primul lui fiu tocmai se născuse. Dacă vreun copil ghinionist nu rezista nici două zile, îi sfătuiau pe părinţi să nu aleagă un nume, mâzgălind pe eticheta incubatorului „Bebe" alături de numele de familie (A, B, C şi numele de familie pentru multipli). Mulţi dintre colegii lui găseau această practică grosolană, un fel de a capitula prematur şi fără luptă. Aceştia erau americani, cu dinţii lor albi şi cu laptele lor de vacă,

pentru care mortalitatea infantilă era ceva de neconceput. Sau mai degrabă: de conceput în ansamblu, ca un număr, o statistică, adică x% dintre bebeluşii sub două săptămâni vor muri. Uşor de conceput la plural, dar inacceptabil la singular. Adică *acel* bebeluş albastru-cenuşiu.

Răposatul Bebe Nume de Familie.

Pentru africani, dimpotrivă (şi pentru indieni şi pentru băştinaşii din Indiile de Vest şi pentru acel leton fugit care se pripăşise în Baltimore), moartea unui nou-născut nu numai că era posibilă, ci şi cu nimic remarcabilă, cu atât mai mult când era inevitabilă, adică explicabilă. Asta însemna viaţa. Pentru ei, să nu botezi un copil avea sens, era chiar de admirat, era un mod de a te distanţa de existenţă şi, deci, de moarte. Exact genul de lucru la care se gândeau mereu în America, dar de care nu le păsa niciodată dacă era vorba de locuri precum Riga sau Accra. Sterilizarea emoţiilor umane. Reducerea suferinţei la un simplu mesaj dintr-o felicitare Hallmark. Curăţarea, parcă de către o asistentă scrupuloasă, a urâţeniei de pe nenumăratele chipuri ale durerii.

Chipuri pe care Kweku Sai le cunoştea.

Lui, care putea numi toate feţele durerii, această logică îi era familiară, căci venea dintr-o ţară caldă a lumii a treia unde băiatul, ţinându-se scai de mama însângerată în urma travaliului (unul fără rod) şi mergând cu ea în zori până la ţărmul oceanului, văzând-o cum aşază în apă trupuşorul neînsufleţit, ca pe un Moise mai puţin norocos, înfăşat cu totul în frunze de palmier şi în sudoare, şi apoi cum pleacă, fără s-o audă vreodată, nici măcar o singură dată, pomenind de el – ei bine, acolo băiatul învaţă că „pierderea" e o noţiune. Nu mai mult decât un gând. Pe care ţi-l formezi sau nu. Prin cuvinte. Aşa încât nu poţi să pierzi, şi nici să spui că ai pierdut, ceva ce nu îngădui să existe în mintea ta.

Chiar şi atunci, la douăzeci şi patru de ani, proaspăt tată şi totuşi copil – un copil care tocmai îşi pierduse mama –, Kweku ştia asta.

Acum privește țintă această strălucire, copleșit de frumusețe, și știe ceea ce știa cu atâtea ierni în urmă: că atunci când te confrunți cu un lucru care e fragil și perfect într-o lume urâtă, zdrobitoare și nemiloasă, calea cea dreaptă este: să nu-i dai nume. Să te prefaci că nu există.

Dar nu funcționează.

Acum simte încă un junghi, în numele perfecțiunii, în numele existenței obstinate a perfecțiunii înăuntrul celor mai firave lucruri și în fața refuzului său – un refuz logic admirabil – de a lăsa această existență să-i pătrundă în inimă, în minte. În numele logicii incomode, al blestemului lucidității, indiferent de ce sfoară din același nod nenorocit trage: (a) zădărnicia de a vedea limpede, dată fiind fatalitatea frumuseții, cu atât mai puțin a frumuseții ivite din fragilitate într-o lume ca aceasta, în care o mamă încă plină de sânge trebuie să-și îngroape copilul nou-născut, să se spele și să meargă acasă să facă piure de igname; (b) *stăruința* frumuseții, tocmai în fragilitate!, într-o picătură de rouă în zori, un lucru care se va sfârși, iar asta în cateva clipe, într-o grădină din Ghana, Ghana cea luxuriantă, Ghana cea delicată, Ghana cea înverzită, unde ceea ce e firav moare.

Vede asta atât de limpede, încât închide ochii. Capul începe să-i zvâcnească. Îi deschide la loc. Încearcă să se miște, dar nu poate. E înlănțuit, copleșit.

Ultima oară când s-a simțit așa a fost cu Sadie.

4

Din nou iarnă, 1989.

Salonul de maternitate din spitalul Brigham.

Fola stă în capul oaselor în patul de spital, încă plină de sânge după naștere, și îl strânge de mână.

Gemenii, în vârstă de nouă ani, dorm buștean în sala de așteptare, pe fotoliile acelea albastre și urâte umplute cu burete galben, așezați la fel ca întotdeauna, pironiți locului ca într-un

joc de logică japonez cu piese din lemn: capul lui Taiwo pe umărul lui Kehinde şi obrazul lui Kehinde pe capul lui Taiwo, o fată şi un băiat cu aceiaşi ochi de chihlimbar scânteind pe chipurile altfel delicate şi tinere.

Olu mâncând felii de mere, deja atât de sănătos la paisprezece ani, citind *O lume se destramă*, singurul semn vizibil al supărării lui crescânde fiind mişcarea mecanică, în sus şi-n jos, a femurului.

Şi nou-născuta, încă fără nume, zbătându-se între viaţă şi moarte în incubator. Părând că pierde.

Bebe Sai.

În sala aceea de naşteri sordidă.

— Ce se întâmplă cu Idowu? Unde o duc?

L-a apucat de braţul gol. Era încă în costumul de operaţie, fără nimic altceva, cu braţele dezgolite. Făcea nişte cusături atunci când ea a intrat în travaliu (prea devreme). Un prieten de la Brigham îl anunţase prin interfon, iar el venise într-un suflet, prin zăpadă, de la Beth Israel până aici, cu fulgii de nea învolburându-se şi împăienjenindu-i privirea în timp ce alerga, iar cuvintele, două cuvinte, tulburându-i mintea. *Prea devreme.*

— Era prea devreme.

— NU.

Nu un sunet omenesc. Ci unul animalic. Un răget răbufnind din pântecul abia golit. Un strigăt de luptă. Dar cine era duşmanul? El. Obstetricianul. Ceasul. Pântecul însuşi.

— Folasadé, mumură el.

— Kweku, nu, bolborosi Fola cu dinţii încleştaţi, iar unghiile străpunseră până la sânge pielea lui ca de găină. Kweku, nu.

Apoi începu să plângă.

— Te rog, şopti el îndurerat. Nu plânge.

Ea clătină din cap, plângând, încă străpungându-i braţul (şi alte părţi ale trupului ce puteau fi străpunse, dar pe care nici unul dintre ei nu le percepea). „Kweku, nu." Ca şi cum, în mintea ei, numele lui devenise acum, din Kweku, Kweku simplu, Kweku-Nu.

Își lipi ușor buzele de creștetul capului ei. Coroana ei glorioasă, părul, acum înjumătățit de sudoarea proaspătă. Un nor de spirale minuscule, fiecare lipită solidar de celalaltă și mirosind a cânepă indiană.

— Avem trei copii sănătoși, îi spuse el cu blândețe. Suntem binecuvântați.

— Kweku-Nu, Kweku-Nu, Kweku-*Nu*.

Ultimul a fost un strigăt de acuzare aproape turbat. Nu o mai văzuse niciodată pe Fola atât de zbuciumată. Celelalte două sarcini decurseseră perfect din punct de vedere medical, nașterile merseseră ca pe roate, bune de instructaj video: prima în Baltimore, când încă erau copii, a doua în Boston, cezariană, gemenii. Iar acum asta, zece ani mai târziu, din pură întâmplare, cea de-a treia (deși toate au fost cumva din pură întâmplare). Dar la sarcina asta s-a comportat altfel aproape de la început. A insistat să știe numaidecât sexul copilului. Apoi a insistat ca el să nu spună nimănui, nici măcar copiilor, că (a) așteaptă un bebeluș și (b) dacă-i fată sau băiat. Dar ambele chestiuni s-au revelat în acea seară de vară când s-a întors acasă cu cincisprezece litri de vopsea roz pastelat. A ales numele „copilului care vine după gemeni" fără el. Asta nu l-a surprins prea mult. Începuse să manifeste o preocupare exagerată față de moștenirea ei yoruba după ce devenise o *iya-ibeji*, o mamă de gemeni. Lui nu-i plăcea numele, felul în care suna *Idowu*, și cu atât mai puțin ce însemna, ceva legat de conflict și durere. Dar era ușurat că alegerea ei nu fusese încă și mai dramatică, de pildă *Yemanja*, ținând cont de cum se comporta. Ridicând altare.

Și acum asta. Cu zece săptămâni mai devreme. Nu se mai putea face nimic.

— Trebuie să faci *ceva*.

Kweku se uită la asistentă.

O beție, întui el văzându-i burta și cuperoza. Irlandeză, după *a*-ul acela de South Boston. Dar nici urmă de bigotism, cu care mergea adesea mână-n mână, având niște ochi plăcuți, de un albastru cenușiu, ce licăreau. Femeia reuși să se încrunte și să

zâmbească în acelaşi timp. Cu compasiune. În timp ce Fola străpungea braţul lui Kweku până la sânge.

— Unde au dus-o? întrebă el, deşi ştia.

Asistenta se-încruntă-zâmbind.

— La secţia de Terapie Intensivă Neonatală.

Kweku se duse în sala de aşteptare.

Olu ridică privirea.

Se aşeză lângă fiul său şi îi puse o mână pe genunchi. Olu îl lăsă pe Achebe şi se uită la genunchiul lui de parcă abia acum îşi dădea seama că se bâţâia.

— Ai grijă de fratele tău şi de sora ta. Mă-ntorc imediat.

— Unde te duci?

— Să văd ce face bebeluşul.

— Pot să vin cu tine?

Kweku se uită la gemeni.

Un joc de logică japonez cu piese din lemn. Dormeau la fel ca mama lui. Olu îi privi şi el. Apoi, rugător, se uită la Kweku.

— Hai atunci.

Merseră pe holul spitalului în linişte. Cameramanul lui mergea cu spatele în faţa lor. În scena aceasta: Un Doctor Respectat străbate holul cu paşi mari ca să se ducă să-şi salveze fiica de nesalvat. Un western. Ar fi vrut să aibă o armă. Un revolver mic, argintiu. Două. Ceva mai strălucitor decât un doctorat în medicină la Hopkins. Şi un adversar mai transparent. Sau un adversar mai puţin redutabil decât legile fundamentale ale ştiinţelor medicale. Şansele.

La scurt timp, Olu întrebă:

— Ce e?

Sfârşitul scenei.

— Nimic, râse Kweku uşor. Sunt doar obosit, atâta tot.

Îşi mângâie fiul pe cap. Sau mai exact pe sprâncene, căci capul fiului său se mutase din locul în care îşi amintea el că era. Se uită la Olu cu atenţie, surprins de înălţimea lui (şi de alte lucruri

pe care le văzuse, dar nu băgase de seamă: lăţimea marelui dorsal, mandibula colţuroasă, nasul yoruba tipic, nasul Folei, lat şi drept, pielea fermă, de aceeaşi nuanţă cu a lui, netedă ca fundulețul unui bebeluş chiar şi acum, la vârsta adolescenţei). Nu era frumos precum Kehinde – care arăta ca o fată: o fată imposibilă, imposibil de frumoasă –, însă devenise în doar câteva zile, se pare, un tânăr într-adevăr chipeş. Îl strânse de umăr pentru a-l îmbărbăta.

— Sunt bine.

Olu se încruntă, încordându-se.

— Copilul, vreau să spun. Ce e? Fată sau băiat?

— A, da, zise Kweku zâmbind. Era fată... Apoi se corectă: E fată, dar prea târziu, căci Olu auzise timpul trecut şi îl privise aspru, cu suspiciune.

— Ce se întâmplă cu copilul? întrebă cu glasul gâtuit.

— Blestemul sexului feminin. Nerăbdarea, răspunse Kweku făcându-i cu ochiul. N-a mai putut să aştepte.

— Pot s-o salveze?

— Puţin probabil.

— Dar tu?

Kweku râse zgomotos, un râs brusc, care tulbură liniştea. Mângâie capul lui Olu, de data asta găsindu-i părul. Felul în care fiul cel mare îi aprecia îndemânarea de doctor îl uimea şi îl încânta de fiecare dată. Sau îl liniştea. *Celuilalt* fiu abia dacă-i păsa cu ce se ocupă, deşi trăiau de pe urma a ceea ce făcea el. Nu o lua personal. Cel puţin aşa credea. Cel puţin nu o arăta atunci când cameramanul era prin preajmă. E un Părinte Inteligent, prea raţional ca să aibă favoriţi. Bărbatul e Bărbat, dincolo de orice slăbiciuni meschine. Şi Un Doctor Respectat, unul dintre cei mai buni în domeniu, *la naiba!*, chiar dacă lui Kehinde îi pasă sau nu. La urma urmei. Băiatul e neimpresionabil. Veşnic nepăsător. Toţi profesorii lui spuneau acelaşi lucru an de an. Talent ieşit din comun, comportament exemplar, dar nu pare să-i pese de şcoală. Ce-i de făcut?

Lui Kehinde nu-i pasă de nimic, le-a spus Kweku. *În afară de Taiwo.* (Întotdeauna în afară de Taiwo.)

— Nu, îi răspunse lui Olu, iar râsul i se preschimbă într-un zâmbet.

Privirea lui Olu zăbovi asupra profilului său. Apoi şi-o întoarse. Merseră mai departe pe hol în tăcere. Deodată Olu ridică privirea.

— Ba da, poţi.

După atâta vreme, când se gândeşte la acel moment, Kweku vede încă privirea fiului său de paisprezece ani, când Olu păruse să devină – într-o clipită – din nou copil, necopt şi credul. Băiatul era transfigurat, chipul i se luminase, iar ochii îi erau atât de încrezători, încât Kweku lăsă capul în jos. Felul în care fiul cel mare îi aprecia îndemânarea de doctor îi sfâşie inima (pentru a doua oară. Prima oară nu simţise). Clătină din cap neputincios şi îşi privi mâinile. Degetele îi erau încă înroşite de ger. Era pe muchie de cuţit, deşi nu ştia pe care muchie, şi o forţă stranie se aduna şi creştea înăuntrul şi împotriva lui.

— Nu are destulă forţă pentru asta..., începu el, dar se opri.

Ajunseseră la uşa transparentă a incubatorului.

Kweku se uită înăuntru.

Acolo era.

Pe stânga.

Un kilogram şi jumătate, abia respirând între viaţă şi moarte.

Cu toate bandajele şi tuburile care ieşeau din ea, arăta ca E.T. când se întorcea acasă.

Olu îşi lipi mâinile de fereastra din plexiglas.

— Care dintre ei e? întrebă el, făcându-şi palmele căuş în jurul ochilor.

Kweku râse uşor. Olu nu a spus *ea*. Ci numai „care dintre ei", nu a numit-o. Deja un mic chirurg în devenire. Arătă cu degetul spre incubator, la eticheta scrisă de mână.

— Acela, spuse. Bebe Sai.

Era, într-adevăr, cel mai simplu lucru, doar o foarte mică alunecare (*Sai*), vorbind tare atunci când bătu uşor cu degetul în geam, însă deja se clătinase pe muchie când s-a întâmplat, când a arătat spre incubator şi a rostit propriul nume. Iar cele două nume puse laolaltă, precum compuşii inflamabili – sunetul numelui său rostit dintr-o suflare în acel spaţiu şi imaginea nou-născutului luptând pentru viaţă – cumva făcură dintr-odată ca „Bebe Sai" să fie a lui. Era a lui.

Era a lui.

Ea era a lui.

Şi era perfectă.

Şi era *minusculă*.

Şi era pe cale să se stingă. Kweku o simţea, simţea în piept această apropiere a morţii, simţea o forţă adunându-se, o spaimă instinctuală care îi copleşea plămânii ca un zgomot de fond: înţepător, usturător, dens, tăios. Se surprinse şoptind „Iat-o" sau ceva asemănător, dar din cauza constricţiei laringelui nu-şi recunoscu propria voce.

Şi nici Olu, care îl privi îngrijorat.

— Tată, murmură el abătut. Nu plânge.

Dar Kweku nu putea să se abţină. Abia dacă îşi dădea seama. Lacrimile izvorau atât de repede, curgeau atât de liniştite. *Ea era a lui.* Acea scumpă fiinţă care stătea acolo, cu unghiile de la picioare ca nişte stropi de rouă, cu cele zece degete minuscule strânse în semn de speranţă, cu pumnii mici plini de hotărâre şi cu pielea delicată ca o petală, ca o floare pe care Fola o putea recunoaşte după înfăţişare. Deja favorita Folei, care aştepta, plină de nădejde, stând încă în capul oaselor în pat, transpirând, însângerată. Şi ea tot a lui.

Trebuie să faci ceva.

Trebuia să facă ceva. Îşi şterse iute faţa cu dosul braţului. Sarea îl făcu să simtă usturimea rănii. Îl strânse pe Olu de umăr. Îmbărbătându-se.

— Hai atunci.

În următoarele nouăzeci şi şase de ore a stat în sala de odihnă pentru personal, împrietenindu-se cu rezidenţi cu ochii împăienjeniţi care şi dormeau acolo, cerând sfaturi colegilor, studiind tratamente, citind obsesiv, abia prinzând o clipă de somn, până când adversarul lui a fost învins. Până când nou-născuta a fost numită. Şi nu *Idowu*, acel nume tare precum carnea de capră pe care Fola îl prefera pentru copila trecută printr-o îndelungată suferinţă şi născută imediat după gemeni. El a ales s-o cheme *Sadé* atunci când au adus copila acasă de la spital, pe motiv că să aibă două Fola în familie ar fi prea derutant. Prima lui alegere era *Ekua*, la fel ca sora sa, „născută într-o miercuri", însă Fola îşi revendicase cu ani în urmă autoritatea de a boteza (primul prenume: nigerian, al doilea prenume: ghanez, nume de familie: Savage, al doilea nume de familie: Sai). Sadé a ales *Sadie* când a început gimnaziul, deoarece colegii ei oricum aşa îi pronunţau numele. Dar o asistentă a ales *Folasadé* de la bun început, din greşeală, în acea ultimă noapte la Brigham.

Un alt accident.

Stătea singur cu copila în sala cu incubatoare, după miezul nopţii, îmbrăcat în acelaşi costum în care făcuse o apendicectomie la Beth Israel cu zile în urmă, perfect conştient că, dacă vreun părinte ar trece pe lângă geamul de plexiglas, ar putea să-l confunde cu un vagabond, şi pe bună dreptate. Cu ochii roşii, părul încâlcit, cu privirea aceea năucă în care se citea obsesia chinuitoare: arăta ca un nebun, un nebun în costum de operaţie, ruinat în încercarea de a câştiga atunci când şansele nu erau de partea lui. (Nu avea de unde să ştie că într-o zi va ajunge aşa.) În salon era întuneric, cu excepţia lămpilor din incubatoare. Se legăna pe scaun, cu fetiţa în poală. Ea adormise de mai bine de o oră, dar el continua să se legene, prea istovit pentru a se ridica. Scaunul era prea mic, unul dintre acele scaune de plastic minuscule pe care spitalele le pun în saloane, aparent pentru nou-născuţii înşişi.

Asistenta cu trăsături irlandeze, burtă și cuperoză se ivi în ușă cu o mapă și se opri.

— Iarăși tu.

Se sprijini de ușă, încruntându-se-zâmbind.

— Iarăși eu, da.

— Nu, nu. Te rog, nu te ridica.

Și intră fără să aprindă neoanele de deasupra, scutindu-i binevoitoare pe amândoi de lumina agresivă. Își făcu tura în liniște, mâzgălind notițe în mapa ei. Când ajunse în fața micului balansoar, plecă privirea și râse.

Mâna copilei, cu cele cinci degete maronii infinitezimale, strângea degetul mare al lui Kweku ca și cum s-ar fi agățat de viață.

— Trebuie s-o iubești mult, spuse femeia cu accent de Boston (*Uo iubiești*). Petreci mult mai mult timp aici decât mine, mă jur.

Kweku râse încet, ca să nu trezească copilul, și spuse doar:

— Așa e. Așa e.

Cele două cuvinte îi amintiră de Baltimore, de ziua nunții lui, de Fola tânără, strălucind în rochia de gravidă în capela cu tavanul jos, covoare roșii și lambriu de lemn, prima noapte de căsnicie, gingerată, pahare de șampanie din plastic. Moment în care alte două cuvinte apărură ca niște mici bule plutitoare la suprafața gândurilor lui. Și se sparseră. *Prea devreme.* Se căsătoriseră prea devreme? Deveniseră părinți prea devreme? Dacă da, ce-ar putea să însemne asta? Că nu era „de fapt" iubire?

Asistenta, încă în Boston, stinse lampa incubatorului. Kweku, încă în Baltimore, închise ochii și continuă să se legene. „Dar *chiar* o iubesc." Asistenta nu auzi asta. Verifică eticheta de pe incubator. Bebe Sai. Fără nume.

— Cum uo chiamă? îl întrebă, cu pixul pregătit.

— Folasadé, mormăi Kweku, prea obosit ca să gândească.

— E un nume frumos. Cum se scrie?

Fără să deschidă ochii:

— F-o-l-a-s-a-d-é.

Nici nu şi-a dat seama ce îl întrebase de fapt asistenta până la încurcătura de la biroul de externări.

— Nu e nici o Idowu Sai.

Aici o altă asistentă, mestecând gumă şi plescăind vădit iritată, trânti dosarul pe masă şi arătă cu degetul. Unghie falsă. Kweku luă dosarul şi se uită la scris. *Prenume: Folasade. Nume de familie: Sai.* Asistenta, cu un aer încrezut, făcu un balon şi îl lăsă să se spargă.

— Fola-sei-di Sai. Ăsta-i copilul dumneavoastră? Fola-sei-di?

5

Ultima oară când a simţit aşa ceva a fost cu „Sei-di", un sentiment revelator, aceeaşi descoperire tulburătoare că s-a *înşelat*, că un lucru pe care l-a privit de nenumărate ori şi pe care l-a găsit neînsemnat, neglijabil, este de fapt frumos, a fost întotdeauna frumos. Cum de nu văzuse? Copila care tocmai se născuse, nou-născuta care abia respira, cu mâinile încleştate în semn de speranţă, cu o înfăţişare nu stranie, nu străină, aşa cum credea cândva că arată nou-născuţii (chiar şi Olu, Taiwo, Kehinde), ci splendidă. O fiinţă pentru care merită să lupţi. Acum spaima îl însoţeşte pe Kweku: o strânsoare bruscă în piept, în partea stângă, unde simte apropierea morţii şi alte forţe adunându-se, mai puţin: orb-dar-acum-pot-vedea, cor de îngeri, aleluia, însă mai mult: dar-la-ce-se-rezumă-totul-la-urma-urmei, o frustrare adâncă, ascuţită.

Sau ceea ce crede el că e frustrarea.

Cândva a citit că frustrarea este un alt nume dat autocompătimirii. Orice nume.

Ultima oară când a simţit asta a fost cu Sadie: frustrare/compătimire că lumea este deopotrivă prea frumoasă şi mai frumoasă decât ştie el, decât a putut el *observa*, că i-a scăpat şi că s-ar putea să-i mai scape multe, dar că e posibil să nu ştie niciodată şi să fie prea târziu; că *poate* e prea târziu, că într-adevăr

există așa ceva, un Prea Târziu de la bun început, că timpul are un sfârșit și că s-ar putea ca nici măcar să nu conteze la urma urmei ce a observat el, căci cum poate să conteze când totul piere?

Sau un soi de spirală a gândurilor ce se îndreaptă în mare în aceeași direcție și care ajunge la acel ultim zid de apărare, cu alte cuvinte, cum poate fi tras la răspundere pentru tot ce i-a scăpat când totul se reduce la zădărnicie, când totul moare? Își susține nevinovăția (*Nu știam ce e frumos; m-aș fi luptat pentru toate astea, dacă aș fi văzut, dacă aș fi știut!*), deși într-o bună măsură nu-i e neclar în fața cui și-o susține, în verandă sau în sala cu incubatoare. Și încă ceva. De data asta ceva nou. Nici justețe, nici orbire, nici revoltă oarbă, nici compătimire.

Acceptare.

A morții.

Căci știe, în chip straniu, că atunci când spirala se oprește la *când totul moare*, el însuși urmează la rând.

Știe – stând aici în maioul lui alb și în pantalonii MC Hammer, cu umărul proptit în ușa glisantă pe jumătate deschisă, cufundându-se în reverie, rememorare și alte lucruri cu *re-* (regret, remușcare, resentiment, reevaluare) – că e pe moarte.

Știe.

Dar nu observă.

E vorba de a ști, nu de știință. O senzație abia perceptibilă față de celelalte gânduri. Nici măcar un „gând". Ci un sunet care răzbate până la el prin apă, fără grabă. O formă care se conturează în depărtare, dintr-un spațiu negativ. O bulă care tocmai își începe ascensiunea spre conștiință, încă la zece-cincisprezece minute de conștientizare, în întârziere, toate lucrurile recăpătându-și poziția verticală, însoțitorii de bord pregătind nava pentru aterizare. O femeie. Vocea unei femei. Iubirea unei femei. Iubirea pentru ea și din partea ei, o femeie, două femei. Mama și iubita, acolo unde începe și se sfârșește, așa cum a bănuit întotdeauna că trebuie să se sfârșească. (Mai multe despre asta într-o clipă.)

Deocamdată stă pe prag, uluit de priveliştea grădinii.
Cum a putut să-i scape aşa ceva?

6

În aproape şase ani de privit afară – în fiecare dimineaţă, de pe veranda lui cu ferestre din podea până în tavan şi cu acoperiş din sticlă arhitecturală, oprindu-se din sorbit cafea sau milo (moca săracului) ca să răsfoiască distrat *Daily Graphic*, ţâţâind din buze în faţa priveliştii, gândindu-se că ar fi trebuit să acorde mai multă atenţie piscinei şi prundişului, că „iarba dragostei" are nevoie de apă, că asta e problema cu verdeaţa, că speră că afurisitul de tâmplar, domnul Lamptey, e fericit acum – n-a văzut-o nici măcar o dată.

Grădina lui.

Niciodată n-a putut.

El nu voia o grădină. Nu s-ar fi putut exprima mai clar. Nimic luxuriant, delicat sau verde; toate liniile drepte etc. (De fapt, nu voia să aibă pe proprietatea lui, în faţa ochilor, lucrurile pe care le asociază cu grădinile, precum Fola sau poporul englez.) El voia pietriş, pietriş alb, un covor alb de la un perete la altul, precum zăpada proaspăt aşternută, şi o piscină dreptunghiulară. Ca lumina soarelui să lucească intens pe covorul alb şi pe suprafaţa apei, iar locul să fie ferit de căldură prin streaşina de beton. Asta era schiţa pe care o făcuse în cantina din Beth Israel, sorbind din cafeaua ieftină, călâie, puţind a dezinfectant şi a moarte. O cutie de un albastru rece pe o plajă de un alb imaculat. Sterilă, dreaptă, minimală.

O viziune ordonată.

Şi viaţa ce decurgea de-aici: să se scoale în fiecare dimineaţă, să se aşeze pe mica lui verandă cu un ziar şi un croasant, bând cafea proaspătă şi scumpă servită de un majordom pe nume Kofi, căruia să-i vorbească (oarecum inexplicabil) cu accent britanic, „Asta e tot deocamdată". Toţi copiii lui să doarmă confortabil în

aripa dormitorului (acum aripa dormitorului pentru oaspeți). Un bucătar care să pregătească micul dejun în aripa sufrageriei. Și Fola. De departe prezența cea mai frumoasă din acest scenariu, în slipul ei azuriu, dând ultimele ture de înot ale dimineții, africancă împodobită cu stropi, ieșind din apă udă, ca Afrodita din valuri (oarecum improbabil, căci nu suporta să-și ude părul), și făcând cu mâna.

Omuleți schițați pe șervețel.

Ea: zâmbind, udă, făcând cu mâna.

El: zâmbind, sorbind din cafea, făcând cu mâna drept răspuns.

În schimb, a venit să se așeze aici în atâtea dimineți, cu ziarul și cu micul dejun (cafeaua săracului, patru triunghiuri groase de pâine cu lapte de cocos prăjită), asediat din toate părțile de ferestrele din podea până în tavan și de viziunea unui tâmplar-*et*-mistic.

Afurisitul ăla.

Domnul Lamptey.

Tâmplarul. Acum grădinarul. Încă o enigmă. Care a construit casa în doi ani lucrând impecabil și de unul singur, fumând haș la lucru, rulând jointuri la masa de prânz, îngânând rugăciuni de căință pentru orice rău făcut pădurii; care venea la muncă în haine de *swami* (de culoarea șofranului, în picioarele goale și cu o curea pentru unelte la brâu), arătând nu atât ca un înțelept, cât ca un stripper în etate, cu ciocanul, dalta și coapsele lui goale sculptate; un suflet antic în corpul unui bărbat tânăr, cu ochi de copil pe chipul de om bătrân, în jur de șaptezeci de ani, cu cataractă și un abdomen perfect definit, care a sabotat veranda și l-a lipsit pe Kweku de priveliștea dorită. Dar care a înțeles *viziunea*: o clădire simplă, pe un nivel. Singurul tâmplar din Accra care a acceptat s-o construiască.

Toți ceilalți antreprenori-arhitecți sofisticați aveau propriile idei (aceeași *unică* idee) despre cum ar trebui să arate o casă; mai exact, cât de strident și de opulent posibil din punct de vedere financiar, fără nici cea mai mică legătură cu vreo noțiune de arhitectură africană. Kweku a încercat să explice asta, cât se

poate de politicos, în nenumărate birouri în care se abuza d aerul condiţionat: (a) că, aşa cum şi-a imaginat-o el, casa nu v arăta „nelalocul ei", după cum insinuau antreprenorii („Aici n suntem în Statele Unite"); (b) că Accra a întâmpinat întotdeaun cu bucurie îndrăzneala arhitecturii moderniste, doar să se uit la geniul futurist al pieţei Black Star; (c) că o construcţie în juru unei grădini e de fapt o structură ghaneză clasică, mai mult decâ adecvată mediului înconjurător al Ghanei, ceea ce casele lor d prezentare nu erau. Alea erau depozite – nu „case" – pentr depozitarea unor bunuri achiziţionate: tablouri de prost gus canapele cu tapiţerie de velur, flori de plastic, grămezi întregi d kitsch-uri, covoare persane, perdele de catifea, candelabre, carpet din blană de urs, lucruri care nici n-aveau ce să caute la tropice Şi ieftine. Oricât de impunătoare le făceau, cu vestibul pe tre niveluri, cu piloni şi piscine, casele arătau întotdeauna ieftin.

Dar antreprenorii răspundeau, cât se poate de politicos, c era liber să părăsească biroul lor şi să nu se mai întoarcă nici odată. După a şaptea astfel de întâlnire, Kweku şi-a vârât mic schiţă (atunci şerveţelul era vechi de treisprezece ani) în buzu narul de la piept şi a ieşit fără grabă din birou, a coborât scările a ieşit din clădire şi a ajuns pe High Street.

În lumina strălucitoare a soarelui.

Umiditatea l-a primit cu bucurie şi cu braţele larg deschise A stat nemişcat câteva clipe, răspunzând îmbrăţişării. Apoi chemat un taxi ca să-l ducă în Jamestown – cea mai veche zon din Accra şi de departe cea mai împuţită, o mahala sordidă, c vedere la mare, plină de cocioabe din tablă şi carton ondulat ş eclipsată de fostul Palat Prezidenţial – unde, înfruntând duhoa rea (sudoare uscată, peşte în putrefacţie), a întrebat într-o aşezar ga[1] rudimentară de un tâmplar.

1. Grup etnic din Ghana şi Togo (n.r.).

— Un tâmplar? zise cineva şi întrebă mai departe, printre dinţi, pe altcineva.

— Un tâmplar..., murmură acesta şi arătă în josul uliţei.

— Tâmplar? râse zgomotos cel către care fusese îndreptat, apoi strigă: Tâmplarul!

Se ivi o femeie bătrână.

— Bătrânul, spuse ea, ţâţâind din buze şi arătându-şi puţinii dinţi rămaşi. (Un val de „da"-uri abia auzite se înălţă şi străbătu mahalaua). *Da.* Bătrânul care doarme pe ţărmul oceanului. *Da.* Bătrânul care doarme în copac. (Femeia ţâţâi iar din buze, nerăbdătoare să adauge ceva.) Bătrânul, spuse. Adu-l pe băieţel.

O fată îşi făcu apariţia.

Stătuse în spatele femeii, care era aşa de lată în şolduri, încât îi ascunsese în întregime trupul, cu cozile şi genunchii noduroşi şi tot restul. Acum fata, ascultătoare, o luă la goană înainte ca Kweku să apuce să întrebe ceea ce era limpede că trebuie întrebat, şi anume dacă un „bătrân" era chiar indicat pentru aşa ceva, de ce dormea într-un copac ori ce legătură avea un „băieţel" cu toate astea. Bănui că avea să afle. Se sprijini de taxi, îşi şterse faţa şi îşi încrucişă picioarele. Era prea cald ca să aştepte în maşină fără aer condiţionat. Şoferul stătea mulţumit, mâncând peşte proaspăt afumat, mândria Jamestown-ului, ascultând la maximum „Death for Life" la Joy FM. Reggie Rockstone, în mare vogă în Accra.

În mai puţin de un minut, fata se întoarse în fugă, ţinând de încheietura fragilă şi subţire a mâinii un băiat care părea a fi fratele ei. Acesta zâmbea larg, înzestrat cu acea voioşie de nezdruncinat pe care Kweku nu o văzuse decât la copiii care trăiau în sărăcie de lângă ecuator: instinctul de a râde de lume aşa cum o vedeau ei, de a *găsi* lucruri de care să râdă, de a şti unde să caute. Entuziasmul faţă de nimic şi de toate, nepieritor. Inexplicabil, date fiind condiţiile.

Amuzamentul *pe seama* condiţiilor.

Văzuse aşa ceva în sat, la fraţii şi surorile lui, sau mai exact la una dintre ei: sora lui cea mai mică, moartă la unsprezece ani de un TBC tratabil. Când era şi el mai tânăr, luase lipsa de griji a mezinei drept neseriozitate, un soi de inconştienţă faţă de lucruri. Ca să fii atât de fericit, atât de des, în satul ăla, în anii '50, *trebuia* să fii ori orb, ori tâmpit, crezuse el, dar se înşelase. Sora lui văzuse la fel de multe ca şi el, avea să-şi dea seama în noaptea în care ea a murit, când singurul doctor din sat (care era şi meşter de coşciuge) făcuse până spre seară tot ce îi stătuse în puteri. Mama lui se dusese la un preot idolatru cu un ied alb (un troc cinstit: copil pentru copil), lăsându-i pe cei patru fraţi mai mari în cârdul pe care îl formau în afara colibei, iar pe cei doi mai mici, înăuntru. Ekua, sora lui, se aşezase într-o rână pe covorul de rafie, tuşind şi râzând, într-o încâlceală de membre ce se iţeau subţiri, ca un rug dintre crengi.

— Ce faci? întrebă ea.

Kweku stătea în genunchi lângă ea şi îi atingea gâtul, întrebându-se cum de tot sângele ăla putea să ţâşnească şi să se usuce în câteva clipe, să-şi oprească fluxul, aşa cum fusese prevăzut. Părea ceva mai rău decât imposibilul. O glumă crudă, o minciună.

— N-o să mori, spusese el simţindu-i pulsul cu degetele, cu pieptul, o durere ciudată care-i zvâcnea în plămâni.

Ekua era aliata lui, cu numai treisprezece luni mai mică, născută într-o miercuri la fel ca el şi cu acelaşi spirit zbuciumat. Cu o licărire în ochi şi strungăreaţă (aşa cum avea să vadă la Fola cinci ani mai târziu). „N-o să mori", spusese cu convingere de data asta, crezând în taina tulburătoare a pompării sângelui mai presus de rugăciunile ce pot da greş ale sătenilor sau de măcelărirea caprelor ori de previziunile vracilor. Îi atinsese faţa repetând:

— *N*-o să mori.

Ea îi răspunsese în şoaptă, zâmbind şi cu ochii licărind:

— Ba da.

Şi într-adevăr murise, cu un zâmbet pe chipul supt şi cu mâna într-a fratelui, mâna lui pe gâtul ei, cu ochii larg deschişi râzând,

din ce în ce mai mari şi mai reci în timp ce el îi privea ţintă, văzând că ea *văzuse* prin ei. Râzând în faţa morţii. (Mai târziu, în America, avea să-i vadă din nou, de cele mai multe ori la Urgenţe, unde mor copii de unsprezece ani : ochii calmi ai unui copil care a trăit şi a murit oropsit, şi o ştie, deopotrivă acceptându-şi şi sfidându-şi condiţia. Nu prin educaţia formală, care era mijlocul lui preferat de sfidare. Nu prin inconştienţă, aşa cum crezuse până atunci că se întâmpla în cazul surorii lui. Ci tocmai prin aceeaşi nepăsare pe care lumea le-o arătase ei şi lui, copii săraci crescuţi în mizerie. Acelaşi dispreţ.) Ochii ei râdeau încă. Ignorând totul: tuberculoza, mizeria, vracii, moartea prematură. Uitându-se la lumea care n-o preţuise cu o privire ce spunea că nici ea, la rândul ei, nu preţuia această lume. Văzuse tot ce văzuse şi el – toate umilinţele sărăciei lor; aparenta neînsemnătate a fiinţei lor faţă de şi în lumea asta largă; micimea exasperantă a unei existenţe ce se desfăşura numai pe o fâşie de plajă pe care o puteau străbate în jumătate de zi – fără să creadă că e lipsită de demnitate, neimportantă sau măruntă.

Acea voioşie tipică.

Îi frânse inima lui Kweku.

Inima i se frânse atunci, cu cea mai mare limpezime, pentru a treia oară, deşi n-ar fi putut şti la momentul acela că aşa era. Fata se apropie apucându-l de încheietură pe fratele ei, care zâmbea parcă şi cu ochii, arătându-şi strungăreaţa. Nu era prea clar de ce îl ţinea ca şi cum altfel ar fi rupt-o la fugă, când el părea atât de încântat, atât de dispus să vină. Şi totuşi îl ţinea aşa. Kweku îi zări şi se gândi la sora lui, la ochii ei larg deschişi care râdeau. Simţi un nod în gât. Dar nu tristeţe, aşa cum victima unei arsuri de gradul trei, una foarte mică, nu va simţi nimic din infecţia de dedesubt. Din acelaşi motiv: leziune severă a nervilor. Pierderea sensibilităţii. Escara i-a cicatrizat acea parte a trecutului.

Putea să vadă totul, imaginile – doctorul satului, fraţii mai mari, băiatul care zbiera, soarele la asfinţit – derulându-se mute

în mintea lui, însă erau ca niște scene dintr-un film cu un protagonist copil mort demult, un film turnat într-un alb-negru granulos, înainte să se fi născut cameramanul lui. Toate astea nu-i stârneau nici o emoție. Sau nici o emoție pe care să o poată recunoaște. Ci îi dădură brusc senzația că se înăbușă pe care o puse pe seama căldurii. Nu a suferinței. Nu „suferea" niciodată când își amintea de copilăria lui, lucru pe care-l făcea rar chiar și atunci, la patruzeci și nouă de ani, când se întorsese. Se apropia deja din ce în ce mai mult – spre centru, spre punctul de plecare, aceleași puncte –, ajunsese în Jamestown, la o oră distanță de casă. Dar nu simțea nimic. În mintea lui încă se mișca „înainte", mergea „mai departe", întreaga sa viață era ca o linie dreaptă ce se întindea de la punctul de plecare.

Așa că, dacă această stranie amintire s-ar întoarce vreodată către el, dacă l-ar prinde din urmă, rostogolindu-se precum ciulinii în vânt, ar simți numai o distanță, o distanță de nestrăbătut, o distanță profund mângâietoare și, în același timp, o senzație de pace. O calmă înțelegere a felului în care funcționa pierderea în lume, a ce se întâmpla, cui și în ce măsură. Nu s-a simțit rănit niciodată. N-a stat să le pună la socoteală pe toate – pierderea surorii lui, mai târziu a mamei, tatăl absent, năpasta colonialismului, sărăcia în care s-a născut –, nu s-a plâns că a avut o viață tristă, nedreaptă și nu a ridicat pumnii la cer întrebând de ce. Nu s-a înfuriat niciodată. A analizat simplu lucrurile, de unde a venit, prin ce a trecut, cine e, și a conchis că totul se poate uita, totul. Nu avea *nevoie* să-și amintească, de parcă amănuntele aveau vreo importanță, de parcă ceilalți ar uita ce s-a întâmplat numai dacă ar uita el însuși. I se va întâmpla și altcuiva, altor milioane de inși: aceleași pierderi absurde, aceleași suferințe neplânse. Ăsta era unul dintre avantajele de a fi crescut în sărăcie într-o țară tropicală.

Nimeni nu avea nevoie de amănunte.

Toată lumea știa firul principal al poveștii, cu câteva variațiuni de final din care se putea alege din când în când. Cadru general: bunici îngânând câte o melodie, dansuri policentrice,

băuturi făcute din sevă de copac şi patriarhat. Variaţiune: un băiat care reuşeşte Să Scape, bun la ştiinţe sau la fotbal, moare tânăr, se face preot, copil-soldat sau ceva asemănător. Nimic remarcabil şi deci nimic demn de ţinut minte.

Nimic demn de ţinut minte şi deci nimic de jelit.

Doar nodul din gât, pe care încercă să-l înlăture râzând, la vederea ochilor de pe chipul copilului. Băiatul începu şi el să râdă, încet, încântat, fără să-şi dea seama că un astfel de râs ar putea să-i frângă inima unui bărbat matur.

— 'Mnule, sunteţi bine? întrebă el.

Soră-sa îl trase de mână. Băiatul încercă să se oprească din zâmbit, dar nu reuşi. Aşa că renunţă să mai încerce.

— Sunt bine.

Kweku zâmbi, îndreptându-se de spate şi dregându-şi vocea. Se uită cu coada ochiului la bătrâna care stătea încruntată şi plictisită. Se uită la fetiţa care îşi ştergea fruntea. Se uită la băiatul care îi zâmbi şi el cu speranţă. Şi oftă. Acum putea să vadă unde duceau toate astea.

— Tu, cum te cheamă? întrebă dar ştia deja.

Kofi, boy-ul pe care-l desenase pe şerveţel.

— Kofi, 'mnule, răspunse băiatul întinzând mâna liberă.

Femeia ţâţâi iar din buze, nemaiavând răbdare cu politeţurile.

— Du-l la tâmplar, îi zise ea şi se îndepărtă împleticindu-se.

Domnul Lamptey.

Yoghinul.

Care „dormea lângă ocean", aşa cum era cunoscut, într-o căsuţă în copac, la patru metri înălţime. Acolo îl servi pe Kweku cu ceai, un soi amar de *moringa* pe care îl culesese în timpul armatanului, spuse el. Îşi aprinse un joint.

— E foarte vechi, strigă Kweku, întinzând mâna cu un gest protector către şervetelul pe care domnul Lamptey îl scruta atent, la doar câţiva centimetri de joint.

— Şi eu la fel, glumi domnul Lamptey fără să lase mai jos şerveţelul şi adăugă în ga: Asta nu înseamnă că o să se aleagă praful de mine.

Kofi râse. Kweku, nu. Domnul Lamptey se întoarse la planul casei. O adiere blândă aduse un miros de sare. Stăteau cu toţii pe podea, pe covoraşe de rafie împletită, singurele locuri din încăperea ca o colibă mare şi aerisită. În ciuda decorului, era formidabil de bine făcută: în loc de pereţi, obloane cu lamele, podele raşchetate şi fine ca mătasea. Kweku îşi sorbi ceaiul, tăcut, admirând meşteşugul. Apoi îşi trecu palma peste podeaua de lângă covoraş. Netedă. De aceea voia să găsească un ghanez care să-i ridice casa visurilor sale. Nimeni altcineva nu lucra mai bine lemnul (atunci când încerca) în toată lumea asta.

Când ridică privirea, domnul Lamptey se uita la el zâmbind.

— Când ai construit asta? întrebă.

— N-a fost construită.

Domnul Lamptey râse uşor.

— Ba a fost, spuse el cu hotărâre.

Kweku aşteptă să continue. N-o făcu. Pufăi din joint.

— Ce vrei să spui prin „construită"? Ai văzut în Ghana vreo casă ca asta?

— Nu, răspunse domnul Lamptey. Dar *tu* ai văzut, nu-i aşa?

— Unde s-o văd?

Kweku râse uşor, neînţelegând raţionamentul. Însă îi veni numaidecât în minte şi răspunsul: *într-o clipă, totul e acolo*. Domnul Lamptey se bătu cu degetul pe frunte şi arătă spre Kweku, care se simţi deodată stânjenit şi se foi pe covoraşul lui.

— Dacă vrei să spui „unde i-am făcut planul", l-am făcut când eram la facultatea de medicină.

— La facultatea de medicină?

— Da, la facultatea de medicină.

— Dar de ce ai face aşa ceva?

— Să proiectez o casă?

— Să te duci la facultatea de medicină.

— Ca să devin doctor, răspunse Kweku râzând.

Domnul Lamptey râse şi mai tare.

— Dar de ce-ai face asta?

Kweku se opri din râs.

— Să fac ce?

— Să devii doctor. Tu eşti artist.

— Eşti foarte amabil.

— Sunt foarte bătrân, zise bărbatul făcându-i cu ochiul, apoi ridică şerveţelul lui Kweku. Şi astea? Toate camerele astea? Sunt toate pentru copiii tăi?

— Nu.

— Pacienţi?

— Doar pentru mine.

— Hm.

Întoarse şerveţelul de parcă ar fi căutat un răspuns mai bun.

Kweku spuse imediat, apărându-se:

— Nu mai e nimic altceva.

— Doar pentru tine, spuse domnul Lamptey cu un pufăit şi arătă spre Kofi: Şi pentru el. Apoi ţinu şerveţelul sus: Şi pentru asta. Nimic altceva.

Kweku se ridică.

— Nu pricep unde vrei să ajungi...

Domnul Lamptey scoase un mic rotocol de fum. Dar nu spuse nimic.

— Eu caut un constructor, nu un Buddha.

— Şi ai găsit vreunul?

Kweku şovăi. Nu spuse nimic. Nu găsise.

Asta era a opta întâlnire de acest fel şi mai urmau. Terenul era liber de mai bine de un an. Se uită la tâmplar, la „bătrân", la acest domn Lamptey, cum şedea cu picioarele încrucişate şi îmbrăcat în pânză, cu muşchii abdomenului bine definiţi şi cu cataracta ce-i făcea ochii să strălucească albăstrui, precum burta flăcării de lumânare. Arăta ca un straniu Gandhi african. Cu canabis. Paşnic. Tulburător. Triumfător. Kweku îşi şterse faţa şi trase aer în piept ca pentru a vorbi. Dar pentru prima dată de când sosise băgă de seamă acel „şşş" al valurilor. Aşa că tăcu. Şi

rămase acolo, simțindu-se caraghios acum că stătea în picioare, cu capul la doar câțiva centimetri de acoperișul de stuf.

Cercetă lucrătura din stuf, care i se părea oarecum familiară (deși amintirea era prea îngreunată pentru a veni din urmă: o colibă rotundă în Kokrobité, la nici o oră de aici, cu acoperișul tot din stuf, mult, mult mai înalt decât acesta, concepută de un excentric nu foarte diferit de domnul Lamptey, tatăl absent, sora care horcăie: amintire greoaie, prea lentă).

Briza adie a doua oară, mirosind a foc de crengi.

Cineva arzând ceva undeva.

Kweku se simți deodată istovit.

— Dacă o poți construi, bineînțeles, proiectul e al tău.

Domnul Lamptey spuse simplu:

— Pot și o voi face.

Și a făcut-o, în doi ani, venind în fiecare dimineață la ora patru, nici o secundă mai târziu sau mai devreme, când afară era încă întuneric, pentru a se închina soarelui pe acea bucată de pământ, atunci goală, în jur de șaizeci de minute, până la răsărit.

Kweku – de teamă că materialele aveau să-i fie furate, de băieții care umblau după resturi prin curțile oamenilor sau în orele în care paznicul nu lucra, dacă ar fi angajat unul (și erau materiale costisitoare, marmură de import, plăci de ardezie; nu era ieftin să pui ordine în buruienile crescute în neștire) – a dormit în cort în perioada aceea, în cel uitat de Olu, în vreme ce Kofi, vânjos, stătea de pază alături de câinele vagabond pe care-l adoptaseră. Pe la cinci și un sfert erau treziți de larmă: un ciocan bătând cuie, fierăstrăul tăind lemnul, ambele într-un ritm mai alert decât s-ar fi cuvenit să fie în stare cineva la șaptezeci de ani și cu mai multă eleganță decât mânuia el însuși bisturiul. Și într-adevăr, Kweku s-a apucat vreme de șase luni să-l urmărească de la distanță, pas cu pas, pe domnul Lamptey o dată pe săptămână, timp de o oră, în vreme ce-și bea cafeaua. Domnul Lamptey, care cânta, dar nu vorbea niciodată când lucra, a fost de acord să fie urmărit,

însă a refuzat să fie ajutat. Astfel, Kweku stătea prin preajmă, îl urmărea atent, cu termosul după el, purtând ochelari, fără să-l ajute, numai privindu-l cu invidie crescândă și admirație, încercând să învețe ce se putea din *calmul* ochilor pe jumătate închiși ai omului care tăia lemnul. „Nu trebuia să te faci chirurg", spunea el.

Domnul Lamptey țâțâia din buze, scuipa, dădea răspunsuri ambigue, fără să se oprească din tăiat pentru a trage din joint. „Ar trebui să fiu ce mi-a fost scris să fiu. Ar trebui să fiu ce sunt" și așa mai departe. Dar a construit casa perfect, adică exact după instrucțiuni, o întâmplare fără precedent pentru Kweku în Ghana. Nu angajase niciodată un ghanez pentru a-i face ceva (sau ceva de valoare estetică) fără să-i fie interpretate instrucțiunile într-un fel sau altul. „Nu-mi apretați cămășile, vă rog", iar spălătoreasa le apreta, stăruind fără pic de remușcare: „E mai bine așa". Sau „Vopsește ușile în alb", iar Kofi le vopsea în albastru. „'Mnule, e frumos, o, prea frumos", cu același zâmbet neobosit. Domnul Lamptey n-a făcut nici o schimbare, n-a avut nici o obiecție, nu i-a dat nici o sugestie, a făcut totul pe îndelete.

Asta până în ultima săptămână.

Acum problema era peisagistica locului, atât cât mai rămăsese din el, adică mai puțin de o mie de metri pătrați, pentru realizarea unui peisaj. Cea mai mare parte a terenului fusese defrișată pentru a face loc casei, în afară de un petic sălbatic lăsat lângă verandă.

Domnul Lamptey privi atent omulețiii desenați pe schiță.

— Hm. Ce fel de copaci sunt ăștia?

— Nu are importanță, mormăi Kweku, măsurând din ochi terenul.

Piscina va trebui să fie mai mică decât o proiectase el la spital, dar erau cu patru înotători mai puțin, așa că era în regulă. Nu trebuiau decât să taie mangoul sau să-l scoată din rădăcini. Copacul se înălța, cu toată verdeața sa luxuriantă, în mijlocul priveliștii.

Domnul Lamptey râse zgomotos. Nici vorbă să facă aşa ceva. Le-a făcut rău vreodată mangoul, i-a nedreptăţit în vreun fel? Să-l omoare ar fi ca şi cum i-ar tăia beregata bunicii.

— Asta-i cam trasă de păr, spuse Kweku.

— Nu-i voi face rău copacului.

— Isuse Cristoase, doar eşti tâmplar. *Lucrezi* cu copaci şi le faci rău în fiecare zi...

— Isus a fost tâmplar...

— Asta chiar că n-are nici o legătură.

— Tu l-ai pomenit pe Isus...

— Fir-ar să fie, omule, de-ajuns! *De-ajuns!*

Domnul Lamptey se uită lung la Kweku, surprins de această izbucnire. Kweku îl privi la rându-i, uimit de propria reacţie. Hotărât însă, spera el, să impună oarecare autoritate. De fapt, simţea cum viziunea îi scapă încet-încet de sub control. Fără copii care să doarmă liniştiţi, fără Fola care să înoate cu pielea-i strălucitoare, iar dacă mangoul ar rămâne la locul lui, atunci n-ar mai exista nici plaja cu nisip imaculat. Copacul trebuia să dispară.

— Atunci o să angajez pe altcineva.

— Ba n-o să angajezi.

Domnul Lamptey se aşeză fără să mai spună altceva.

Cu picioarele încrucişate şi îmbrăcat în pânză, a rămas la rădăcina copacului timp de trei zile şi două nopţi, fumând haşiş, stând de pază, trezindu-se în zori pentru yoga, dar altfel stând neclintit şi încrezut, iar Kofi îi aducea pe furiş nuci-de-cocos pentru a-şi potoli setea. Nu a mâncat nimic cât a durat veghea aceea, în afară de fructele de mango care căzeau lângă el, perfect coapte, şi de pulpa albă, fragedă şi zemoasă, a nucilor-de-cocos verzi şi tari.

Scobind cu poftă fructul cărnos.

— Nu poţi rămâne aici la nesfârşit, zise Kweku batjocoritor, printre dinţii strânşi, postându-se în faţa lui Lamptey în cea de-a doua zi de protest.

Domnul Lamptey trase din joint şi închise ochii, fără să răspundă. Kweku ţâţâi din buze şi plecă tunând şi fulgerând. În cea de-a treia zi ameninţă că o să sune la poliţie ca să-l scoată afară pe tâmplar pe motiv că i-a încălcat proprietatea. Dar privindu-l – deja în vârstă de şaptezeci de ani, pe jumătate gol, cu un şnur roşu de care era agăţat un clopoţel la gât –, nu putu să facă aşa ceva. Îşi imagina scena filmată de cameramanul lui: un *sadhu*[1] ghanez târât de poliţişti înarmaţi, mituiţi peste măsură, în timp ce aprigul Proprietar priveşte neclintit de la gura cortului.

— E *ridicol*, spuse Kweku în cele din urmă, trăgând fermoarul cortului şi simţind deodată lipsa sunetelor de ciocan şi fierăstrău. În aripa principală se putea locui de luni de zile, însă el a preferat să stea în cortul lui Olu, să vadă cerul prin ferestruica de plastic.

— Aproape ai terminat, omule. Hai să ducem la bun sfârşit ce am început, zise Kweku.

— Cu copacul, răspunse domnul Lamptey.

— Hai atunci.

Domnul Lamptey găsi un băţ şi începu să deseneze pe pământ.

Cum îşi imagina el priveliştea din verandă.

O grădină.

Totul luxuriant, blând, prea verde, nimic ordonat sau arid, „iarba dragostei" zimţată drept ornament, palmieri-evantai de mărimea unui copil şi bananieri împrăştiaţi de jur împrejur ca nişte palmieri fără trunchi, tufe de hibiscus şi crini de Malabar ca focul şi plantele acelea căţărătoare roz-purpurii (Kweku nu reuşeşte niciodată să-şi aducă aminte cum le spune) înflorind bogat şi acoperind poarta. O explozie de culori. O răzmeriţă de *verdeaţă*.

— Şi o fântână aici, încheie domnul Lamptey.

---

1. Ascet hindus care a renunţat la orice legătură cu viaţa materială pentru a se dedica meditaţiei spirituale (n.r.).

— Pentru ce?

Primi un răspuns lung şi ambiguu despre configuraţia spaţiului sacru, necesitatea apei, proporţiile adecvate, albastru, verde. Kweku nici nu-l ascultă. Îşi masă fruntea, oftând.

— Ah! Nu pot să am grijă de toate astea.

— Eu pot şi o voi face.

— Eşti tâmplar. Nu grădinar.

— Sunt artist. Ca tine...

— Nu mai contează. Fă-ţi grădina...

— Grădina *ta*.

— Mă rog.

Domnul Lamptey îl aşteptă pe Kweku să continue, dar acesta privi în altă parte, lovi cu piciorul o piatră, o pietricică albă. Când ridică privirea, domnul Lamptey se îndrepta, cu un aer mândru, spre veranda pe jumătate terminată. Kweku privi atent, gândindu-se că ar trebui să se renunţe la ferestrele mari (să ţină în frâu cheltuielile pe aerul condiţionat, ce sens mai avea acum, fără piscină?). Scoase planul casei şi se uită la el cu regret.

Omuleţii de pe şerveţel.

Unul dintre ei: făcând din mână, cu apa şiroindu-i pe trup.

Iar celălalt: în fiecare luni venea să stea pe verandă, citind cu atenţie *Daily Graphic* până când ceva îl distrăgea şi ridica privirea fără să vrea, uluit de fiecare dată să zărească un om lucrând în grădina sa, uitând de fiecare dată că e luni, ziua de grădinărit, şi vărsând cafeaua. Apoi urma dansul lor: ochii bărbatului aţintiţi asupra sa, aşteptându-i consimţământul, în vreme ce el se scutura pe pantaloni, apoi amânarea capricioasă, până când renunţa şi ridica privirea, ofta şi schiţa un zâmbet forţat. O uşoară fluturare a şerveţelului, în semn de salut şi de înfrângere.

Acolo, în hainele lui de *swami* şi cu mănuşile de grădinărit, se afla domnul Lamptey.

Zâmbind, tunzând gardul verde, făcând şi el cu mâna.

7

Dar uitându-se acum la mangoul din mijlocul grădinii, îmbelşugat, plin de flori, cu coroana stufoasă şi înaltă, pentru nimic în lume nu-şi poate imagina cum ar fi fără el – deşi ar fi putut spune acelaşi lucru despre el însuşi acum câţiva ani. Apoi, când a ţinut-o pe Sadie în cupa mâinilor sale, întreaga ei fiinţă tremurând în zbuciumul de a *fi*, se imaginase întru totul de neclintit, o permanenţă în peisaj. O prezenţă intrinsecă imaginii. Într-un fel, însuşi centrul. Apoi, pentru nimic în lume n-ar fi putut concepe să fie absent din viaţa pe care se lupta s-o salveze. N-ar fi putut concepe acel peisaj fără el. Perspectiva alternativă: dezrădăcinat şi înlocuit cu o gaură.

Totuşi, se gândeşte şi acum şi e uimit, ca şi mai devreme, când Taiwo s-a evaporat în tăcere lângă uşa camerei de zi: cu un junghi considerabil mai ascuţit, ce aproape că îl dărâmă, dar reuşeşte să se prindă de marginea tocului. Scutură uşor din cap ca pentru a alunga acest gând, însă – deşi se clatină înainte şi înapoi – gândul nu cade, nu se prăbuşeşte. Aşa că începe să caute un alt gând pentru a-l doborî pe primul, ceva mai searbăd, ceva cu mai multă greutate decât propria absenţă. Se gândeşte:

ce faci aici holbându-te la grădină?

Funcţionează. Vraja se destramă. Junghiul se retrage. Îşi revine. Cu respiraţia tăiată. „Vino-ţi în fire", mormăie tare, pe jumătate tuşind, pe jumătate chicotind, pentru a-i demonstra cameramanului că şi el găseşte aceste reflecţii ridicole, că nu o ia razna, că era doar îngândurat, chiar aşa, oamenii se pierd mereu în gânduri. Are nevoie doar de puţin oxigen, de o mică plimbare printre flori, să facă pace cu mangoul, să miroasă trandafirii, de toate astea. Deschide uşa glisantă până la capăt.

Trece pragul, intră în grădină şi trage aer în piept.

Stropi de rouă pe iarbă.

Pe tălpile lui:

deodată umede, pe neașteptate, atât de izbitor încât îl dor. Abia acum își dă seama că nu are papuci, când începe să simtă răceala înțepătoare pe picioarele desculțe. Oare de când n-a mai ieșit afară în picioarele goale, de când nu s-a mai dus *undeva*, oriunde, în picioarele goale, de când nu și-a mai simțit picioarele umede? Nu-și amintește. (Cu zeci de ani în urmă, în întunericul de dinaintea zorilor, lângă ocean, cu luna pe cer, cândva demult.) Se întoarce sărind, de parcă ar merge pe cărbuni încinși, perfect conștient. Se gândește: unde-mi sunt papucii?

8

Mulți ani la rând, când se va gândi la tatăl ei, Taiwo și-l va imagina în grădină, cu picioarele în iarbă și cu roua pe picioare, și se va întreba: *unde îi erau papucii?* E cea mai măruntă dintre toate întrebările nepuse și rămase fără răspuns, cel mai mărunt dintre lucrurile ciudate din povestea asta – un om prăbușit la pământ, probabil otrăvit de o analfabetă (asta credea Olu în secret) sau doar mort în buna tradiție a oamenilor care pur și simplu mor (convingerea mamei) sau pedepsit de Dumnezeu pentru diversele lui păcate (interpretarea lui Sadie) sau epuizat de ele (teoria lui Kehinde) –, și totuși Taiwo se va întreba: *unde îi erau papucii?* Când se gândește la tatăl ei, când lasă gândul să capete contur sau când se strecoară deghizat printr-o spărtură a zidului pe care ea și Kehinde l-au ridicat în jurul lor în acele prime nopți însingurate în Lagos.

La început a fost un joc, așa cum totul ajungea să fie acolo, un joc între ei doi pentru a nu-și pierde mințile: să nu aibă voie să rostească vreodată „tată" sau „tătic", fiind astfel obligați să plătească dacă le scăpa cuvântul, o pedeapsă pe care o alegea celălalt frate geamăn (de obicei să se furișeze în bucătărie ca să fure biscuiți cu lapte pentru amândoi, câte trei pachete ambalate în plastic, perfecți pentru a-i ascunde și a-i mânca mai târziu).

Aşa au construit temelia.

Apoi au început să rescrie poveştile.

Acesta era un joc pe care îl jucau mai cu seamă noaptea, în micul dormitor jilav cu ventilator de tavan şi cu două paturi alăturate ce scârţâiau, singura cameră din casă ce nu era dotată cu aer condiţionat funcţional. Taiwo începea prima, spunând o poveste din Boston, precum cea în care tatăl i-a trezit în toiul nopţii, i-a pus să se îmbrace în salopete de iarnă, i-a îngrămădit în Volvo şi i-a dus până în parcul Lars Andersen.

Era două dimineaţa şi tocmai ninsese, întreaga privelişte era albă, de undeva se auzea un câine lătrând. A scos cinci sănii de plastic din portbagajul maşinii în timp ce ei îl priveau prostiţi, cu ochii larg deschişi, iar mama ţâţâia din buze. „Kweku, nu", a spus ea şoptit, de-abia acum picându-i fisa şi împreunându-şi degetele. Mitene de lână. „O să ne aresteze."

Sadie nu se născuse încă.

Zăpada era perfectă, proaspăt aşternută.

Parcul întunecat şi pustiu.

Stelele licăreau, dându-şi consimţământul.

Nu i-a arestat nimeni. S-au dat cu sania până în zori, până şi mama, şoptind, râzând, înnebunită de bucurie, de toată năzbâtia, cu pielea învineţită, un scenariu improbabil: o familie africană jucându-se de capul ei în zăpadă.

Dar, în versiunea relatată de Taiwo, tatăl lor nu era acolo. Era ideea mamei să se dea cu sania noaptea. Erau patru sănii, nu cinci. Apoi Kehinde spunea la rându-i alta. Şi aşa mai departe, povestiri iernatice până când îi lua somnul pe amândoi. Până când bărbatul era complet şters – din poveştile lor şi tot astfel din copilăria lor (care exista numai *ca* poveşti, Taiwo ştia asta şi încă o ştie). Nu mort. Niciodată mort. Niciodată nu şi-au dorit ca el să moară şi niciodată nu s-au purtat ca şi cum murise. Ci doar înlăturat, ţinut la distanţă. Negându-i-se existenţa, prezent numai prin absenţă şi tăcere. Redus la o noţiune. Nimic mai mult decât un gând. Un gând care era în sine numai un aranjament de cuvinte, mai exact, cuvinte pe care nu le foloseau – deci un gând pe care nici nu-l gândeau.

Timpul trecea şi zidul se înălţa şi mai mult.

Timpul trecea şi zidul se şubrezea.

Până când, din senin, gândul. *Unde îi erau papucii?* Şi din nou o săptămână mai târziu. Spărtura din zid. Era singurul lucru pe care uitaseră să-l elimine din poveştile lor, tocmai ţânţarul purtător de boală din avionul care-i salva: nu un moment sau o amintire, nu un detaliu amintit dintr-o întâmplare, ci un detaliu din *fiecare* întâmplare, omniprezent, chiar la temelie. Aşadar i-au pierdut din vedere, nu i-au şters, i-au lăsat acolo unde erau, acolo unde rămăseseră, prezenţi, latenţi, răscolind trecutul.

Papucii.

Papuci din piele maro, tociţi, cu talpa roasă. Ca nişte animale de casă de care nu se putea despărţi, devotaţi, câinii lui. Şi religia lui, însuşi fundamentul moralităţii sale, lucrul în care credea: ascetism hibrid şi cosmopolit, ritualul, calea cea dreaptă. *Papucii.* Cu o alcătuire atât de simplă, atât de silenţioşi păşind pe lemn, aducând puritate, pace şi linişte oamenilor lui Dumnezeu din toată lumea, din fiecare clasă şi cultură, la îndemâna tuturor, un mijloc unic de apărare în faţa pericolelor domestice, de pildă aşchii, bacterii sau stricăciuni pricinuite lemnului, adică podelelor de stejar raşchetate manual, de cincizeci de dolari metrul pătrat. Când mergea în vizită, Kweku lua aminte, înainte de toate, dacă familia respectivă „practica" papucii, asta fiind premisa judecăţilor sale ulterioare. Iar dacă cineva venea în vizită – Doamne fereşte, prietenele lui Taiwo, ceata de colege gălăgioase, într-o forfotă continuă, care erau îndrăgostite de fratele ei geamăn –, el era acolo, pregătit, în prag, „Intraţi, vă rog!", făcând un gest amplu către coşul pe care-l ţinea lângă uşă.

Ca pe o ladă cu patine de închiriat.

Toate tipurile de papuci. Papuci matlasaţi din bumbac, aduşi din hoteluri de lux, de un alb strălucitor, cu talpa interioară căptuşită şi talpa exterioară din cauciuc bej; papuci lucioşi din poliester, cumpăraţi la grămadă din Chinatown, albastru electric şi roz aprins, brodaţi cu dragoni; şlapi rigizi, în stilul familiei

Flintstone, luaţi de la aeroportul din Ghana (de-acolo şi pantalonii ăia MC Hammer trăsniţi, cu imprimeu cu *gye nyame*[1]). Timidele hărţuitoare ale lui Kehinde alegeau aproape întotdeauna papucii cu dragoni, încurajându-se din priviri în timp ce se descălţau de tenişii lor Keds, făgăduindu-şi tacit solidaritate la intrarea în această nouă lume bizară, cu miresme de ghimbir şi ulei.

— 'Ai de mine, Taiwo, tatăl tău e aşa o *scumpete*! chicotea câte una, pronunţând *scumpete* pe tonul cel mai strident cu putinţă.

— 'Ai de mine, Taylor, eşti aşa de *artificială*, răspundea Taiwo în bătaie de joc atunci când Kehinde apărea în spatele fetei, ivindu-se de nicăieri, aşa cum numai el reuşea, fără nici un zgomot, intrând în vestibul cu babuşi marocani în picioare.

— Salut, le spunea, aparent timid şi vorbind încet. (Nu cu-adevărat timid, Taiwo ştia. Doar neinteresat, atâta tot.)

Bună era un cuvânt de patru silabe când îl rosteau ele. *Bu-u-u-nă*. Când dădeau ochii cu Kehinde şi se îmbujorau. Taiwo observa asta purtându-şi papucii ei de la Westin Hotel. Patru cozi blonde se înclinau cu veneraţie în faţa babuşilor fratelui ei. Gelozia şi uimirea se încolăceau, un nod. Când fetele ridicau privirea, Kehinde nu mai era.

Papuci de ninja.

O religie sau un fetiş, un fel de podofilie – sau cel puţin aşa i s-a părut dintr-odată lui Taiwo când a auzit prima oară cuvântul în clasa a VIII-a, la ora de studii clasice. Sau mai degrabă, *auto-podofilie*. A scris cuvântul cu grijă în caiet, haşurând *o*-urile cu creionul, când cineva a întrebat: „Şi atunci un pedofil ce e?".

Râsul nervos al profesoarei păru doar un sunet îndepărtat în mintea lui Taiwo, haşurarea *o*-urilor fiind preocuparea ei cea mai urgentă. Se gândea la tatăl ei şi la grija exagerată pe care o avea pentru picioarele sale: exfolierea cu sare, uleiurile de mentă şi vitamina E înainte de culcare. *Iubirea pentru picioare*. Dar mai

1. Simbol prin care este reprezentat zeul cerului în cultura populaţiei Akan (din sudul Ghanei).

târziu îi vor reveni în minte, clar, râsul acela şi nervozitatea ce-l însoţea, încordarea de pe chipul profesoarei, atmosfera din clasă, chicotelile, fiecare mişcare, sunet şi imagine, fiecare secundă a acelui moment: exact genul de scenă din care îţi scapă ceva.

Un sfârşit.

Un foc de avertizare.

O piatră de hotar. Ce despărţea „cum stăteau lucrurile" de „când totul s-a schimbat", moment în care nu observi nimic, dar despre care îţi aminteşti totul. Şi asta e ideea. Diferenţa dintre viaţa lui Taiwo la doisprezece ani, înainte ca totul să se schimbe, şi viaţa care a urmat este asta: să nu observi. Nefiind nevoit să observi, neştiind să observi. Căci ea n-a băgat de seamă niciodată. Nu era propriu-zis „inocentă" – nu s-a considerat niciodată inocentă, nu în felul în care Kehinde era inocent în privinţa judecăţilor, suspiciunilor –, ci *izolată*, încântată de lumea din capul ei, o întreagă viaţă izvorâtă din visele ei, din propriile gânduri.

Tocmai când se gândea la „iubirea pentru picioare" a tatălui ei, la iubirea lui pentru picioarele *sale*, cineva a întrebat despre pedofili, iar ea, doar pe jumătate atentă, şi-a notat cuvântul. O persoană care iubeşte copiii. Care îşi iubeşte propriii copii.

Pedofil.

Auto-pedofil.

Auto-podofil.

Şi apoi. Acea furnicătură deja familiară în golul stomacului, neliniştea pe care o simţea atunci când ştia că are dreptate. Emoţiile şi sentimentul de confort şi împlinire amestecate cu o senzaţie vagă a ceva cu mai multă greutate, mai înspăimântător: uşurare. Uşurarea că *ştia*, că o nimerise, umbrită totuşi de gândul îngrozitor că într-o zi s-ar putea înşela. Asta e ceea ce îşi aminteşte cel mai limpede de-atunci şi râde cu un soi de cruzime: mulţumirea de sine din acea zi, faptul că dăduse răspunsul corect, ca la un concurs de pronunţie, la întrebarea „cine e tatăl ei?"

Cineva care îşi iubeşte propriile picioare şi care îşi iubeşte propriii copii.

Înţelegând greşit sufixul de origine greacă - *fil*, conotaţia „iubirii". Şi înţelegându-l greşit pe tatăl ei, care avea să-şi abandoneze copiii şi care-şi ura picioarele, aşa cum a descoperit în acea noapte.

Sau mai degrabă dimineaţă.

Ora patru, casa încremenită într-o linişte deplină, Taiwo cu ochii pironiţi în tavan şi cu mâinile pe coaste. Suferind de „insomnie idiopatică", pe-atunci încă nediagnosticată. S-a ridicat şi s-a dus în bucătărie.

În mod normal, când nu putea dormi, se furişa în camera lui Kehinde prin mica trapă din spatele dulapului ei. Acolo stătea în linişte la picioarele patului, uitându-se la chipul lui, pictat parcă în acuarelă de lumina lunii, şi se minuna de cât de *serios* arăta când dormea dus; nu putea să arate serios decât când se încrunta, când dormea. Treaz, era într-adevăr Kehinde. Exact ca ea, dar cu un secret, ochii lui căprui-aurii ascunzând un zâmbet. Îi urmărea încruntarea şi zâmbea până când, fără să se trezească, el zâmbea la rându-i, cu ochii închişi, un surâs în somn. Acel surâs. Un zâmbet abia schiţat, nu mai mult de cincisprezece secunde, cu ploapele încă agitate de visele în culori. Apoi îi trimitea o bezea şi se întorcea prin dulap în patul ei, unde adormea imediat de fiecare dată.

Acum, în schimb, coborî scările din spate care dădeau în bucătărie, una dintre cele câteva căi secrete ce brăzdau casa. Nu putea suferi stilul colonial, tipic pentru Brookline, al casei pe care bărbatul o cumpărase cu mândrie după ce se născuse Sadie (cu toate că mama îşi dorise o casă de oraş din epoca de dinaintea îmburghezirii, în South End; un raport preţ-calitate mai convenabil, zicea ea, şi avea dreptate). Altfel, era absolut minunată. Cărămizi roşii cu obloane negre, borduri albe, acoperiş mansardat, o curte spaţioasă în spate. Dar, comparând-o cu vilele în stil Tudor ale vecinilor, lui Taiwo i se părea că îi lipseşte ceva casei. Că e cumva anemică. (Avea să râdă în sinea ei în prima

seară în Lagos, trecând cu mașina pe niște străzi care făceau Brookline-ul să pară amărât.)

Intră în bucătărie și deschise un dulap.

Apoi altul.

Apoi îl deschise din nou pe primul.

Olu tocmai intrase la Milton Academy și insista să mănânce același lucru pe care îl mâncau puștii de la școala preparatoare. Dulapurile erau acum ticsite de produse cu nume misterioase precum biscuiți organici cu lămâie Mi-Del. Închise dulapul. Deschise frigiderul.

Mai era un Capri Sun în spatele sucului de mere Apple & Eve. Străpunse cutia cu paiul și bău sucul dintr-o singură înghițitură. Apoi aruncă cutia și întoarse privirea spre fereastră, punând mâna la gură ca să nu țipe.

Afară, privind spre ea, înspăimântătoare în lumina lunii, se afla statuia mamei cu gemeni sculptată în piatră. Arăta ca un copil printre siluetele brazilor, un copil straniu, de un metru douăzeci înălțime, lucind cu o paloare cenușie. Statuia asta o oripila. Pe toți îi oripila. Până și pe mama lor, chiar dacă încerca să ascundă asta. O despachetase de Crăciun și spusese: „Îmi place, Kweku! Îți *mulțumesc*", iar după masă o dusese afară, lăsând-o înfiptă în zăpadă.

Taiwo râse ușor, inima bătându-i cu putere. Hotărî să verifice toate încuietorile ușilor. În caz că vreun copilaș extraterestru rătăcea prin Brookline, în căutare de biscuiți cu lămâie. Ușa din spate era încuiată. Merse pe vârfuri prin sufragerie – în care nimeni nu lua masa vreodată – și intră în vestibulul rece și pustiu pentru a verifica ușa din față. Aproape că nu observă silueta ghemuită în camera de zi – în care nimeni nu stătea vreodată (în afară de oaspeții importanți cărora li se dădeau papuci) –, în stânga, dincolo de vestibul și de marea arcadă maură cu două canapele și covor turcesc.

Aproape.

Păși încet prin întuneric, îndreptându-se spre intrare, când întoarse ușor capul și îl văzu acolo.

Prăvălit pe canapea, cu picioarele rezemate de scăunel, cu capul atârnând greoi şi buzele lăsate. Era încă în costumul albastru, uşor pătat cu roşu, de parcă ar fi ieşit din sala de operaţie şi s-ar fi urcat direct la maşină. Halatul alb zăcea pe podea, acolo unde îl aruncase. Papucii îi alunecaseră din picioare pe covor. Razele lunii străluceau puternic prin fereastra din spatele lui, luminând sticla de tărie pe care încă o strângea în mână.

Taiwo încremeni în vestibul. Inima începu iar să-i bată puternic. Aruncă o privire către scări, gândindu-se dacă să meargă încet sau să o rupă la fugă. Ştia c-ar încurca-o dacă el s-ar trezi şi ar zări-o, nu pentru că se furişa, nu pentru că nu dormea, ci pentru că îl vedea în halul ăla. Prăbuşit pe canapea, cu gura căscată, cu halatul pe jos şi cu capul căzut în piept. Nu-l mai văzuse niciodată pe tatăl ei atât de... *destins*. De relaxat. Era tot timpul aşa de rigid, de vertical, de încordat. Acum arăta ca o marionetă abandonată de păpuşarul ei, zăcând într-un talmeş-balmeş de lemne, membre şi sfori. Ştia că tatăl ei s-ar înfuria dacă ar şti că a fost văzut în starea asta. Ştia că ar trebui să dispară degrabă, în vârful picioarelor, înapoi pe scări.

Dar nu putea. Sau nu voia. Voia să-l deranjeze. Voia să-l readucă la viaţă, să-l facă să se trezească, să *stea* ridicat. Aşa că se duse şi rămase în faţa lui, ca şi cum ar fi fost Kehinde acolo, la marginea scăunelului din dreptul picioarelor sale, apoi se retrase şi îşi puse uluită mâna la gură, ca să nu plângă zărindu-i tălpile pline de vânătăi.

Cum de nu le mai văzuse până atunci nu putea pricepe, nici acum nu poate, cum de văzuse mereu numai partea netedă a picioarelor lui. Tălpile creau un contrast puternic: erau zdrelite, bătătorite, jupuite, cu pielea neagră în unele locuri şi umflate în dreptul degetelor. Era ca şi cum străbătuse efectiv nisipuri fierbinţi în picioarele goale (de fapt, mersese în picioarele goale cea mai mare parte a tinereţii lui). Taiwo strânse din buze cu putere pentru a-şi stăvili repulsia, dar ceea ce simţi imediat nu avea nici formă, nici sunet:

o goliciune, o imponderabilitate stranie, de parcă plutea, de parcă pentru o clipă încetase să existe: un nou şi bizar sentiment de tristeţe, pe jumătate suferinţă, pe jumătate compasiune, o tristeţe de heliu, sufocantă. Mai târziu, adultă fiind, când va avea aceeaşi senzaţie de sufocare, când îşi va simţi propria fiinţă tâşnind afară precum respiraţia, va tânji să atingă şi să fie atinsă, să se apropie (şi asta va face, ceea ce va atrage după sine diverse urmări). Această dorinţă, la fel ca majoritatea lucrurilor, se născuse ingenuă, prinzând rădăcini în mâinile şi în inima ei vibrantă: impulsul de a-i atinge, de a-i săruta picioarele, de a i le pupa-ca-să-treacă. De a-şi înzdrăveni tatăl. Dar nu ştia cum. Nu avea răspunsul. Nu ştia. Aşa că îngenunche. Începu să plângă.

Era înspăimântată din pricini pe care nu şi le putea explica, de o senzaţie dincolo de raţiune şi totuşi limpede: că ceva îngrozitor de rău avea să se întâmple, dacă nu s-a şi întâmplat deja, că ceva se schimbase. Toate astea veneau din intuiţia ei inexplicabil de pătrunzătoare (împreună cu insomnia ei idiopatică, nediagnosticată la vârsta de doisprezece ani). Dar veneau fără nici un gând, presentimente lipsite de orice conţinut. O ieşire la lumină.

Ceva undeva se deschisese.

Imaginea tatălui ei prăbuşit aici în lumina lunii dovedea un lucru pe care ea probabil nu-l percepuse: că era vulnerabil. Şi că, dacă *el* era vulnerabil – tatăl lor făcut din lemn masiv –, atunci şi ea era, cu toţii erau, şi, mai rău, poate că nici nu ştiau asta. Îşi ascunsese tălpile o viaţă întreagă, vreme de doisprezece ani; putea deci să ascundă (oricine putea să ascundă) orice altceva. Şi, în fine, că încercase, că avea ceva de ascuns, însemna că tatălui ei îi era ruşine. Ceea ce era într-un fel de neîndurat.

Îşi sprijini capul pe scăunelul de la picioarele lui. Şopti „tăticule" şi îl atinse uşor. El continuă să sforăie. „Trezeşte-te", stărui ea. „Trezeşte-*te*." Dar el nu se trezi. Observă papucii care stăteau pe covor, lângă genunchii ei.

Cât putu de blând şi de discret, îi puse un papuc în picior. Atârna ca un pantof pe calapod. Apoi şi pe celălalt. Măcar aşa vânătăile nu mai erau vizibile.

— Nu, bâigui el.

Taiwo se ridică înspăimântată şi făcu un singur salt înapoi, îndepărtându-se de fereastră şi de lumina lunii şi ajungând în miezul întunericului unde, ascunsă în umbră, închise ochii, aşteptând urletele. Însă nu urmă nici un urlet. El scoase un alt sunet, un plescăit, de om care doarme adânc, şi murmură iar un „nu", încet, apoi tăcere. Apoi sforăitul. Ea deschise ochii şi înainte, încă temătoare. Avea capul ridicat acum. Vorbea în somn.

— Era prea târziu, spuse cu o claritate perfectă, de parcă ar fi ştiut că ea e acolo, privindu-l cum vorbeşte.

Dar nu zâmbea în somn, aşa cum ar fi zâmbit Kehinde în clipa asta. Capul lui se lăsă iarăşi într-o parte.

Ea o luă la fugă spre scări.

În toţi anii aceştia, când se va gândi la tatăl ei, când gândul se va strecura viclean prin spărtura zidului – însoţit de imaginea lui, mort într-o grădină, cu tălpile vinete, goale, în văzul tuturor –, Taiwo îşi va pune zadarnica întrebare „Unde îi erau papucii?" şi, la fel ca la doisprezece ani, va începe să plângă.

9

Unde îi sunt papucii?

În dormitor.

Stă pe gânduri.

A doua lui nevastă, Ama, doarme în acea cameră, cu buzele arămii întredeschise, lăsând să se vadă cavitatea rozalie a gurii, şi nu vrea s-o trezească. O schimbare uimitoare.

Dincolo de spectacolele date pentru sine şi pentru cameraman, iată o dorinţă nouă şi sinceră de a-i oferi soţiei sale tot confortul. E ca şi cum ar fi un om diferit (mai bun) în această căsnicie despre care Cealaltă Femeie ar spune că nu este a doua, ci a treia. Cealaltă Femeie minte şi amândoi o ştiau: n-au fost niciodată aproape de căsătorie (deşi ea trăise în casa lui. Avusese

nevoie disperată de căldură, de a simți lângă el greutatea unui trup, mirosul de parfum, chiar și al unuia ieftin precum Jean Naté. Relația lor se destrămase când ea își încălcase promisiunea de a pleca din apartament în dimineața aceea de mai, pentru a nu se întâlni cu Olu, care urma să vină în sfârșit de ziua lui de naștere și care a plecat de cum a dat ochii cu June). Cu Ama, cu care și-a oficializat însurătoarea printr-o modestă ceremonie la care au asistat neîncrezători și cu gurile căscate numeroșii membri ai familiei ei, se poartă blând, într-un fel cum n-a făcut-o cu Fola. Nu că ar fi fost brutal cu Fola. Dar acum e altceva.

De pildă.

Dacă ridică vocea și Ama tresare, se oprește din urlat. Fără întârziere. Ca un întrerupător. Ea tresare, el se oprește. Sau dacă ea trece pe lângă camera lui de lucru și tușește, el ridică privirea; indiferent ce face, ce citește, când Ama tușește, el se oprește. Copiii lui obișnuiau să facă la fel, intenționat, numai ca să-l testeze, ca să-i compare devotamentul pentru profesie cu devotamentul pentru ei. Pe-atunci deja se mutaseră toți șase în casa aceea imensă din Brookline, un palat în toată regula, deși ușa camerei de studiu, cea originală, nu stătea închisă. Umblau pe hol, prin dreptul ușii întredeschise, râzând pe înfundate, șușotind tare pentru a-i atrage atenția, apoi trăgeau cu ochiul înăuntru ca să vadă dacă ridica privirea din jurnalul său de medicină evaluat *inter pares*, ceea ce nu făcea tocmai ca să-i învețe minte. Era un experiment greșit din punct de vedere logic. Le-ar fi spus dacă l-ar fi întrebat. Devotamentul pe care-l arăta profesiei sale le oferea un acoperiș deasupra capetelor. Nu se comparau, nu era un concurs, ori / ori, slujbă contra familie; asta era falsa logică americană, dramatică, „însurat cu slujba". Cum așa? Orele pe care le lucra erau *expresia* afecțiunii sale, direct proporțională cu angajamentul de-a le oferi tot ce trebuie: să fie educați, să călătorească, să fie bine văzuți de alți adulți. Bine hrăniți. Ceea ce voia și nu avusese când era copil.

Când Ama umblă cu zgomot – și ea îl testează, Kweku știe –, pune semn unde a rămas și lasă cartea jos. O cheamă înăuntru

şi o întreabă dacă totul e în regulă. Ea spune întotdeauna că da. Ea e întotdeauna bine. Iar dacă merg cu Land Cruiser-ul şi ea dă semne, oricât de mici, că i-ar fi frig, Kweku îi ordonă lui Kofi, care a început să conducă, să oprească aerul condiţionat (deşi nu suportă umiditatea, niciodată n-a putut, nici măcar în sat; oamenii îşi băteau joc de el, îi spuneau *obroni*[1], chiar dacă şi din alte motive). Iar dacă se uită la CNN când ea apare pe nesimţite în camera de zi, în papuci roz pufoşi, cu bigudiuri roz în păr, atunci mută imediat pe canalul cu filme Nollywood, acele cacofonii imbecilizante pe care el nu le suferă şi pe care ea le adoră.

Şi aşa mai departe: merge la biserică (deşi nu suportă toată pălăvrăgeala aia), cumpără săpun parfumat Fa (deşi nu suportă mirosul), îl pune pe Kofi să facă tocana exact după instrucţiunile ei (deşi nu suportă căldura, îi vine să plângă când trebuie s-o mănânce atât de fierbinte). Vrea ca ea să fie mulţumită. Vrea asta pentru că se poate. Este o femeie care poate fi mulţumită.

E ca nici o altă femeie din câte a cunoscut.

Sau ca nici o altă femeie din câte a iubit.

Nu e sigur că le-a cunoscut vreodată sau că ar fi putut să le cunoască, nu e sigur că un bărbat *poate* să cunoască până la urmă o femeie. Aşadar, femeile pe care le-a iubit. Care nu ştiau ce înseamnă mulţumirea. Care, odată ce primeau ce-şi doreau, voiau numaidecât şi mai mult. Nu erau lacome. Niciodată lacome. Niciodată nu ar spune despre mama lui că era lacomă, nici despre Fola sau despre fiicele sale (cel puţin nu despre Taiwo, cel puţin nu atunci). Ele făceau, gândeau, iubeau, căutau şi ofereau. Dar mai ales visau – lucrul cel mai primejdios dintre toate.

Erau femei visătoare.

Femei foarte primejdioase.

---

1. În twi (limbă vorbită de o bună parte din populaţia ghaneză), *obroni* înseamnă „străin"; literal se traduce prin „o persoană care vine de dincolo de orizont".

Care priveau lumea prin ochii lor mari şi visători şi nu o vedeau aşa cum era, „violentă, absurdă" etc., ci – mai rău – aşa cum ar putea fi sau cum ar putea deveni.

Deci femei insaţiabile.

De nemulţumit.

Care voiau, mai presus de toate, ceea ce nu se putea avea. Nu ceea ce *ele* nu puteau avea – nu există aşa ceva pentru astfel de femei –, ci ceea ce nu se putea avea de la bun început. Şi cel mai rău: femei care se uitau la Kweku şi vedeau în el ceea ce putea să devină. Care îl vedeau mai frumos decât crede el că ar putea fi vreodată.

Ama nu are problema asta.

Sau el nu are problema asta cu Ama.

În primul rând, ea nu este atât de deşteaptă precum celelalte. Ceea ce nu înseamnă că e proastă. Nici pe departe. El ştie că oamenii vorbesc, că oamenii spun despre ea că-i o fată „simplă", şi ştie şi clişeul: chirurgul care şi-o trage cu asistenta. Dar ştie de asemenea că soţia lui e un geniu, de o cu totul altă plămadă decât erau cele de dinaintea ei. Are propriul ei geniu, un fel de geniu animal, hotărârea neabătută a necuvântătoarelor de a obţine ceea ce doresc. De a obţine ceea ce au *nevoie* fără să perturbe mediul înconjurător. Fără să distrugă jungla. Fără să se rănească. Nu i-ar fi trecut prin cap că asta poate fi o calitate, dacă n-ar fi existat acele femei mai inteligente, cu înclinările lor spre autoflagelare şi îndoială de sine.

Ama nu îşi face rău singură. Nici nu-i trece prin cap aşa ceva. Să se pună la îndoială. Să extragă din psihicul ei o mică sumă de tristeţe ca să plătească pentru toate plăcerile lumeşti, deşi lumea nu o cere. Dar ea nu este o *gânditoare*. Nu se *gândeşte* neîncetat – la ce ar putea fi mai bine, la ce urmează să facă mai departe, la ce a făcut rău, la cine i-a făcut vreo nedreptate, la ce se gândeşte *el* sau ce simte el fără să spună –, aşa că gândurile ei nu se ciocnesc în permanenţă de ale lui, provocând tot soiul de divergenţe şi catastrofe, explozii necugetate, coliziuni domestice

ici-colo. Gândurile ei nu sunt alcătuite dintr-o substanţă primejdioasă. Gândurile visătoarelor erau terenuri minate, radicali liberi. Cu ele, pălăvrăgeala de la micul dejun putea să declanşeze un război. Ama nu e o luptătoare. Ea vine la micul dejun fără arme, iar seara se bagă în pat goală şi neînarmată. Nu are nici un interes ascuns să-i schimbe părerile. Starea ei naturală este una de mulţumire, nu de curiozitate. Şi, în fine, în al doilea rând, nu e nefericită.

Toate astea au fost pentru el o revelaţie absolută.

Să trăiască în casă cu o femeie care este fericită, permanent fericită, chiar şi în stările de repaus, fericită? Care este fericită *cu el* nu ocazional sau conjunctural, nu ca răspuns la ceva ce a făcut şi trebuie făcut în continuare dacă vrea ca ea să rămână fericită, bătând untul, învârtind veşnic manivela cutiei muzicale, *dansează, maimuţică, dansează!* –, ci o femeie pe care o face fericită, a făcut-o fericită şi care, cu totul miraculos, *a rămas* fericită? Care are *calitatea* de a rămâne fericită, cu el, în timp?

Niciodată.

Nu credea că aşa ceva este omeneşte posibil, sau femeieşte posibil, până la cincizeci şi trei de ani, când şi-a strâns cortul, s-a instalat în aripa principală şi, găsind-o prea liniştită, într-o zi s-a gândit la asistenta lui, la fermitatea feselor şi la râsul ei melodios şi la felul neobişnuit în care chicotea şi se îmbujora la apropierea lui, şi a întrebat-o dacă ar vrea să ia cina cu el.

De asta (crede el) o iubeşte pe Ama.

Pentru că a spus „Mulţumesc, aş vrea, vă rog", şi acelaşi lucru din nou atunci când a întrebat-o dacă ar vrea să se mărite cu el (ea răspunde întotdeauna afirmativ), şi e devotată şi simplă şi suplă şi tânără. Pentru că gândurile ei nu izbucnesc la micul dejun. Kweku crede că o iubeşte pe Ama datorită simetriei dintre ei doi: puterea lui de a-i oferi confort, pretenţiile ei minime pentru a se bucura. Fiindcă el consideră toate simetriile elegante, iar *această* simetrie liniştită: aşadar un tip elegant de linişte,

ici-colo, prin casă. E convins că o iubeşte pe Ama – deşi odată credea că n-o iubeşte, credea că îi pasă de ea şi că îi este recunoscător, dar că „n-o iubea cu adevărat", şi la început nu a iubit-o, înainte să-i descopere geniul –, pentru că acum ştie ceva despre femei. A ajuns să înţeleagă relaţia fundamentală pe care o are cu femeile, miezul lucrurilor, nevoia de a fi, în sfârşit, suficient. De a şti că el singur e suficient, o dată pentru totdeauna, acum şi mereu.

De asta (crede el) o iubeşte pe Ama.

Se înşală.

De fapt o iubeşte pentru că, atunci când doarme noaptea, cu o peliculă subţire de sudoare deasupra buzelor arămii, respirând dulce şi zgomotos lângă el, seamănă, în mod bizar, atât de mult cu Taiwo. Cu Taiwo când nu împlinise încă cinci ani şi când el era rezident, zile şi nopţi lucrate la rând, mergea spre casă împleticindu-se, prea obosit ca să doarmă, prea adormit ca să stea în picioare, prea surescitat ca să se aşeze – aşadar umbla.

Umbla de colo-colo prin apartamentul strâmt (tot ce putea să-şi permită din salariul de rezident, jumătatea întunecoasă şi mai îngustă a unui duplex pentru două familii de pe Huntington Ave, acolo unde începea ghetoul, sub pasajul care separă Bostonul de Brookline, bogaţii de nevoiaşi), în costumul de operaţie, pe întuneric. Traversa holul, trecea prin bucătărie, ajungea în prima cameră, a băieţilor, cu patul de lemn, suprapus, şubred şi cu desenele lui Kehinde pe pereţi. Ajungea în faţa dulapului cu oglindă, de unde mai urmărea câte o tranzacţie minoră de droguri. Apoi în baie, unde se spăla pe faţă.

Se ştergea cu prosopul.

Aştepta.

La urmă ajungea în camera din faţă şi la Taiwo, care stătea pe canapeaua extensibilă şi care nu avea un dormitor al ei, aşa cum îşi dorea el atât de tare să aibă, prima lui fiică, o enigmă absolută, în ciuda asemănării cu fratele geamăn. O copilă. Un lucru nou. Mai preţios, într-un fel.

Cu un strat fin de sudoare deasupra buzelor, asigurată de „proiectul Căldura".

Strat pe care el i-l ştergea spunându-şi *măcar atât pot să fac.*

Pentru o fetiţă fără o cameră a ei şi cu buze roz precum cochilia de scoică.

Iar acolo adormea şi el, în fund, lângă ea.

De fapt o iubeşte pe Ama pentru că, atunci când doarme, seamănă cu Taiwo, când fiica lui nu împlinise încă cinci ani şi dormea transpirând pe canapea, şi pentru că, atunci când sforăie, îi aduce aminte cum sforăia mama lui, când *el* nu împlinise încă cinci ani şi dormea transpirând pe podea. În aceeaşi colibă cu acoperiş de stuf unde avea să moară sora lui, pe rogojină, lângă fraţii lui şi lângă singurul pat, de lemn, unde mama lor sforăia dulce şi zgomotos, visând zbuciumat, în timp ce fiul ei asculta sunetele locurilor pe unde umbla ea: opere, secvenţe de jazz, tobe şi cântece de război, anii '50 aşa cum sunau ei pe tărâmuri îndepărtate, dincolo de plajă. Visa cu voce tare la locurile despre care se vorbea la radio, pe care el nu le văzuse niciodată şi pe care ea nu avea să le vadă niciodată. Iar această imagine şi acest sunet, aceste două simţuri – legat de fiica lui, (a), un lucru cu totul modern şi un produs de *acolo*, din America de Nord, zăpadă, preparate din carne de vită, gânduri de viitor, şi apoi de mama lui, (b), un lucru de demult, un produs de *aici*, colibă, căldură, rafie, Africa de Vest, trecutul veşnic –, nu s-ar fi întâlnit dacă nu ar fi fost Ama.

O punte.

Tânăra Ama cea devotată şi simplă şi suplă, care a venit din Kokrobité, încă duhnind a sare (şi a ulei de palmier, Pink Oil, cu aromă de garoafă), ca să doarmă lângă el în suburbiile Accrei. Ama, a cărei sudoare şi al cărei sforăit străbat kilometri întregi de suferinţă şi de oceane şi de ceruri, al cărei trup însuşi este o punte între lumi pe care el păşeşte. Chiar puntea pe care o căutase vreme de treizeci de ani.

Când a plecat de-aici, credea că ştie cum să construiască o astfel de punte: întorcându-se acasă învingător, cu o diplomă şi un fiu, aşezând bebeluşul născut pe pământ american, precum o cunună pe un altar, în faţa bunicii înrădăcinate în pământ ghanez. „Vezi, ţi-am zis c-o să mă întorc." Şi băieţel, pe deasupra, un Moise mai norocos. Tată şi doctor. Aşa cum a promis. Un învingător. Şi-a imaginat acest moment în fiecare zi în Pennsylvania, felul în care cameramanul lui va filma scena, aducând chipul mamei în prim-plan. Viorile încep să cânte. Lacrimi în ochii ei. Mirare, bucurie, uluire. Admiraţia fraţilor. Împlinirea. Se aud tobele. Apoi dansul şi ospăţul, peştele la grătar, o capră e sacrificată, scântei roşii se înalţă voioase către cer, o boltă neagră împânzită de stele, oceanul vuind mulţumit. Reuniunea e puntea, iar împlinirea mamei sale e cărămida.

Aşa a plănuit el povestea.

Dar nu aşa s-a întâmplat.

Când s-a întors, ea deja nu mai era.

10

Sfârşietoarea iarnă a lui 1975.

O cocioabă cu un singur dormitor.

O soţie, de un an de zile.

Care stătea la masă într-o „bucătărie", adică un ungher unde un cuptor şi o chiuvetă erau înghesuite pe un perete alături de cadă. El intră în casă îmbrăcat într-un palton. Era paltonul pe care îl detesta în mod deosebit. Un ditai mormanul de bej pal de la Goodwill, din centru. Ea insistase să-l cumpere şi acum îl obliga să-l poarte. Era cea mai călduroasă haină pe care o avea, dar îl făcea să arate ca un amărât.

Intră în apartament arătând ca un amărât. Ea arăta minunat. În ochii lui, ea arăta întotdeauna minunat, chiar şi atunci când era supărată. Purta blugi evazaţi, un pulover care se înfăşura în jurul corpului, ambele luate de la Goodwill, şi o eşarfă în păr.

Nu, nu o eşarfă, observă uitându-se mai de aproape. Un *aso-oke* cu picăţele aurii, din material nigerian. Nigerienii erau mult mai iscusiţi decât ghanezii în privinţa turbanelor. „Mai înzorzonate, mai ostentative", le plăcea ghanezilor să cârcotească. Dar în acea clipă văzu tocmai opusul: frumuseţea mai bine pusă în evidenţă. Tot timpul, în tot ce făcea, stilul ieşea în evidenţă. Chiar şi aici, în cocioaba asta, purtând haine la mâna a doua, la masa de lângă cadă, ea punea accentul pe stil. Găsise printre lucrurile tatălui ei acest material auriu, fără îndoială scump, cu care să-şi înfăşoare cumva cocul afro, în armonie cu propriul nume. „Bogăţia mă înnobilează." *Folasadé*. Arăta minunat.

El intră în apartament şi încremeni în uşă.

Ea stătea cu mâinile împreunate pe faţa de masă roşie, din plastic, un model dintre cele pe care le foloseşti la un picnic, apoi le arunci la gunoi. O şterpeliseră jenaţi de la petrecerea lui de început de an universitar. Ea se gândise că o să mai înveselească puţin atmosfera. Şi nişte flori. Desigur. Totul arăta ca întotdeauna. Patul era făcut. Copilul dormea. Şi respira, verifică Kweku rapid.

Fiindcă ceva nu era în regulă.

Se oprise în prag ştiind că ceva nu era în regulă.

Nu văzu scrisoarea de pe masă. Ci numai pe Fola întorcând capul, cu gâtul înţepenit de spaimă. Nu vorbi. Iar el nu se clinti din loc. Cameramanul lui se strecură înăuntru pe fereastră. În această scenă: un Tânăr primeşte Veşti Cumplite. Îşi lăsă geanta jos. Pentru a-şi elibera ambele mâini. În caz că ar avea nevoie să facă ceva cu ele, în funcţie de ce urma ea să spună.

— Iubire, mama ta e bolnavă, zise ea şi îi întinse scrisoarea. Vărul tău a făcut rost de la facultate de adresa noastră şi ne-a scris.

Erau prea multe cuvinte ca să poată cuprinde totul dintr-odată. *Mamă. Bolnavă. Văr. Adresă. Facultate. Ne-a scris.* Care dintre verii lui ştia să scrie? Această întrebare răutăcioasă şi amăgitoare ieşi cea dintâi la suprafaţă.

— Verii mei sunt analfabeți! Ce știu ei? răcni el, habar n-având de ce țipă sau de ce țipă la Fola. E o minciună!

Ea pur și simplu aștepta, cu acea expresie pe chip, cu sprâncenele împreunate și buzele strânse ce conturau un zâmbet răsturnat. Kweku observase chiar cu o zi înainte că pe chipul ei se ivea aceeași expresie și față de Olu, de fiecare dată când orăcăia ca să transmită vreo nemulțumire. Sprâncenele încruntate, capul ușor înclinat. „*Okunrin mi*", spunea ea. Fiul meu. „Știu, știu, știu. Doare."

Într-adevăr știa. La propriu, „simțea suferința celorlalți". O empatie în toată puterea cuvântului, ceea ce el nu credea că există atunci când s-au cunoscut. Întrebările lui nu mai conteneau. Unde în corp simțea exact? De unde știa că era durerea lui și nu a ei? (În piept, în partea stângă, o senzație pur fizică, de origine străină, devenită acum familiară, empatie în toată puterea cuvântului). Acel chip.

— Dragule, spuse ea.

— E o minciună, repetă el, dar încet.

Acum era bucuros că are mâinile libere. Se apucă de cap, învârtindu-se, și își duse la frunte mâinile înmănușate – o încercare zadarnică de a-și păstra mintea întreagă.

— În viața ei n-a fost bolnavă. Cum? Ce scrie acolo?

Se duse lângă ea.

Fola îi dădu scrisoarea și îi atinse mâna rămasă liberă cu a ei. Era acea hârtie ieftină, expediată *par avion*, pe care nimeni n-o mai folosește, coli fragile, albastru pastel, pe care le împătureai și deveneau plicuri.

Totul scris cu litere mari, în pantă crescătoare.

Cu pix negru, nesigur.

Scrisoarea nu spunea că mama lui e bolnavă. Ci că trage să moară și că sigur nu apucă luna viitoare. Fusese trimisă în urmă cu două săptămâni. O azvârli pe masă. Mâinile (și alte părți ale corpului) începură să-i tremure. Fola se ridică brusc și își încolăci brațele în jurul umerilor lui. Pentru prima oară de când îl cumpărase, îi plăcu paltonul ăsta bej. Grosimea sa punea oarecare

distanță între pieptul ei și tremurul lui, între soția și slăbiciunea lui, membrele care îi zvâcneau. (Iar cameramanul, stând pe față în partea cealaltă a camerei, nu putea să-l filmeze pe eroul dărâmat din cauza hainei spălăcite care-l proteja.)

— Mergem în Ghana, spuse ea.

— Cu ce bani? bâigui el. Nu avem bani.

— Cerem de la cineva...

— *Nu.* Și continuă, cu disperare: Exagerează... e o infecție, nu e cancer... nu are nici cincizeci de ani. O să fie mai bine până la Anul Nou... O să am banii de care e nevoie până la Anul Nou...

— Cerem de la cineva, Kweku. Trebuie.

Și așa făcură.

Mai degrabă *ea*: în acea zi cumpără cu ultimii bani un bilet către Lagos pentru a-l vizita pe un frate vitreg mai tânăr, Femi, un tip deplorabil a cărui mamă prostituată fugise cu banii iubitului ei mort.

*

Apoi Ghana, apoi mirosul din Ghana, o contradicție, un vas de lut spart: mirosul uscăciunii, al umezelii, amândouă, umezeala pământului și uscăciunea prafului. Aeroportul. Trupuri împingând, trăgând, țipând, rugând, atingând, respirând. Uitase de trupuri. De vecinătatea trupurilor. În America trupurile păstrau distanța. Uitase de căldura apropierii lor. Făcându-și loc prin mulțimea de oameni care se înghionteau, printre trupurile calde, strângând-o de braț pe Fola, care strângea în brațe copilul, și conducându-și escadronul până la șirul de taxiuri.

— Geanta ta! îi spuse el peste umăr. Ai grijă! Suntem în Ghana!

— *Chiar* așa?

Dar, când se uită atent, ea râdea.

— Dragul meu, eu sunt din Lagos. Lasă-mă cu micuța ta Ghana. Îi făcu cu ochiul zicând: Sunt bine. Suntem bine.

Și apoi acasă.

Merseră în sat cu un taxi prăpădit, o rablă roşie cu galben care scotea un fum negru, hurducându-se cu greutate pe drumul de pământ roşu-închis, nimeni nu vorbea, până şi Olu stătea liniştit, de parcă în sufletul lui de copil ştia. Nu aşa îşi închipuise Kweku întoarcerea victorioasă, pe haosul ăla politic de la radio în loc de acordurile de chitară ale lui John Williams, însă şoferul ăsta era singurul dintre toţi care i-a acceptat preţul şi care ştia drumul spre satul lui.

La o oră de oraş: oceanul.
Neanunţat, nepretenţios.
Pur şi simplu *acolo*.
Din oraş înfruntaseră drumul pe atunci neasfaltat până la intersecţie, unde o luaseră în sus, pe dealul arid şi pustiu spre Kokrobité. Dealul îi dusese până pe coasta ferită vederii de grămezile de iarbă crescută în stânga drumului. Apoi, deodată, o pajişte: iarbă tocită de vacile păscând, apoi nisip, mare, cer, nesfârşit. O spectaculoasă revelare. Ceea ce era acolo de la bun început, nu surprinzător, ci uluitor, deschiderea aceea care a schimbat complet privelişte. Aerul.

Era şapte dimineaţa, Kweku îşi dădea seama, fără să verifice, după bărbaţii care stăteau şi strângeau plasele de pescuit lăsate peste noapte: cel puţin zece-unsprezece, înşiraţi într-o linie verticală ce pornea de la capătul plasei întinse până departe în larg. *Heirup*. Înainte-înapoi, într-o sincronizare perfectă, trăgând toţi odată, ca nişte vâslaşi pe nisip, îmbrăcaţi în maiouri decolorate (foarte asemănătoare cu tricourile vândute la Goodwill), iar palmierii se înclinau odată cu ei. Frunzele lor mari legănându-se în vânt.

Trebuie să fi scos vreun sunet în timp ce privea atent pe fereastră, căci Fola îşi aşează mâna foarte delicat pe a lui. Aşa cum obişnuia să facă. Nu-l lua, nu-l „ţinea" niciodată de mână, ci doar şi-o aşeza uşor pe-a ei deasupra. O alegere. A ţine sau a fi ţinut. El îi ţinu mâna pierdut în gânduri, fără să întoarcă vreo

clipă capul spre ea. Incapabil s-o facă, pironit acolo, vrăjit de priveliște, cu câteva lacrimi mijindu-se, încă necoapte ca să se rostogolească, precum un nor care-i înceţoşa vederea. Lacrimile, ca un filtru, muiau astfel marginile, plaja strălucind cenuşie într-o lumină celestă difuză, ca o scenă din acele telenovele îndrăgite de toate asistentele: irezistibil de captivantă, însă numai dacă ştiai povestea. (Şi el o ştia. Intriga schematică. Dans, sevă, bunici.) Privea fascinat, ca asistentele, printre lacrimile nedesprinse încă.

De ce dispreţuise această priveliște? Plaja, pescarii cu spinările lor brune şi lucioase, bărcile lungi de lemn, cu nume evanghelice tricolore vopsite pe marginile zgrunţuroase, *Isus Starul Negru*, *Împărăţia lui Iehova*, *Cristos Pescarul de Oameni*, în roşu, galben şi verde, culorile steagului naţional şi ale spiritului naţional aparţinând unui etos primitor, acest melanj anglicano-rastafariano-ghanez? Ce era de dispreţuit în asta? Nu era decât o atitudine de deschidere, după cum vedea el lucrurile. O veselă deschidere. O ingenuitate. O plajă ingenuă pe drumul spre Kokrobité la ora şapte dimineaţa, în noiembrie 1975, o ţară micuţă alunecând, veselă şi neştiutoare, spre revoluţie. Un taxi micuţ alunecând, cu revoluţia în difuzoare, spre suferinţă.

Pe urmă, ea.
Nu o punte şi împlinirea ei drept cărămidă.
Fără triumf, fără tobe, fără capre şi fără peşte.

Fola rămase să aştepte împreună cu surorile lui vitrege, Shormeh şi Naa, în a căror privire se puteau citi o ură veche şi o suferinţă nouă. O mulţime agitată se strânsese în timp ce ei coborau din taxi, iar acum oamenii rămăseseră pe loc, privindu-l cum intră în colibă. Nimeni nu avea nevoie de detalii (irezistibil de captivante). Cameramanul lui, aflat printre ceilalţi oameni, nu îl urmă.

Kweku se lăsă în jos când intră, uitând de propria înălţime. Sau de mărimea acelei mici cocioabe, casa în care îşi petrecuse copilăria. Îşi purta copilul în braţe, pe jumătate adormit, pe atunci în vârstă de şase luni, băieţelul născut pe pământ american, ca să i-l ducă ei.

Singurul pat.

Stătea întinsă pe spate, cu braţele de-o parte şi de alta a corpului; preşuri pe podea, aceleaşi pe care le ţinea şi el minte; întuneric şi foarte răcoare, cu acoperişul acela boltit deasupra lor. Era o colibă bine construită, deşi mică. Cu pereţi rotunzi din lut şi un acoperiş de stuf imens, în formă de boltă triunghiulară înaltă de cinci metri. Tatăl lui o construise. Un artist, îi spuseseră lui Kweku, un fante, un rătăcitor, un „geniu ca şi el". (Fusese închis după ce îl pocnise pe un sergent englez beat care se luase de nevasta lui, închis şi apoi biciuit în public. Acolo, lângă copacul din mijlocul „complexului", acea aglomerare de colibe. În miezul zilei, dezbrăcat până la chiloţi. „A plecat", spuneau simplu sătenii. După aceea. Pur şi simplu şi-a strâns lucrurile şi şi-a luat tălpăşiţa, la fel cum venise. Alţii, morţi între timp, susţineau că a intrat în ocean într-un *bubu* alb strălucitor, până la mijloc, apoi cu totul, fără să se oprească. Tot mai mult, tot înainte, dedesubt, *în adâncul* oceanului. Ca Isus. Cu greutăţi. La lumina lunii. În beznă.)

Fratele lui păru mirat când îl văzu intrând, dar nu spuse nimic. „Lasă-mă", îi zise Kweku. Şi fratele plecă.

Ea ar fi putut la fel de bine să doarmă după felul cum stătea întinsă acolo. Auzise pe câte unii spunând asta, iar el râsese. „Credeam că trage un pui de somn", ziceau despre bunica bătrână şi iubită, intrată în putrefacţie şi dusă de urgenţă la spital la zile bune după ce murise. *Idioţii*, îşi spunea în sinea lui. Acum înţelegea confuzia. Arăta ca şi cum ar fi dormit. Dar nu scotea nici un sunet. Nu visa la locuri unde nu fusese niciodată.

Era moartă, aici în sat, singurul loc în care fusese vreodată.

Inima lui se frânse o dată. Prima oară. Dar nu simţi. Olu gânguri uşor, singurul sunet din cameră. Kweku se uită la copil, amintindu-şi brusc că îl ţinea în braţe. Olu privea uluit fluturele de pe degetul de la picior al bătrânei.

Negru şi albastru (coada-rândunicii), venit numai să se odihnească, o nuanţă de turcoaz aproape fosforescentă, cu pete negre

şi puncte albe. Zbură în jurul piciorului mamei lui, doar o tură leneşă, apoi se ridică, fluturând voios din aripi, către bolta triunghiulară şi ieşi pe fereastră. Dus a fost.

— Ea e bunica ta, zise Kweku, dar schimbă imediat timpul. *A fost.*

Olu se uită la el, nerecunoscându-i vocea. Iar Kweku, la mama lui:

— Ţi-am zis, spuse adunându-şi curajul. Ţi-am zis că o să mă întorc..., dar nu reuşi să încheie.

Aşa că se aşeză pe podea, pe un preş de rafie. În aerul încins din încăpere se simţea duhoarea morţii recente. Îl mângâie pe Olu pe spate până când acesta adormi (după nici cincisprezece minute, un băiat atât de bine-crescut). Apoi rămase aşezat în semiîntuneric, cine ştie cât timp, poate ore întregi, în vreme ce lumina soarelui reflectată pe pereţi se tot schimba.

Nu se gândea la ceea ce credea că se va gândi. Că nu ar fi trebuit să plece. Fără să-şi ia rămas-bun. Că ultima oară când a văzut-o – când avuseseră cearta aceea îngrozitoare: dacă să accepte sau nu bursa completă pe care o obţinuse, iar ea îi spusese că e nevoie de el *aici*, nu „aiurea, prin corespondenţă" –, nu ar fi trebuit să-i spună ce i-a spus.

Că era „geloasă".

Fireşte că era geloasă. Avea treizeci şi opt de ani. Nu plecase niciodată din Ghana. Fiica ei cea mică era moartă. Soţul ei cel genial dispăruse în ocean sub razele lunii (sau o părăsise, cel mai probabil, neputând să mai dea ochii cu ea de ruşine). Acum iată-l şi pe fiul ei – fiul ei cel genial, şaisprezece ani, desculţ – încercând să dispară împreună cu misionarii americani şi să plece la universitatea preşedintelui (motto: „Dacă fiul vă eliberează, veţi fi cu adevărat liberi". Cu adevărat. Dar dacă fiul obţine o bursă?). În sufletul ei de mamă, ştia.

Că el *nu* o să „plece şi o să vină", că nu avea de ce să se întoarcă, că va învăţa – aşa cum îşi dorise şi ea, fiindcă ea însăşi fusese o tânără înzestrată, smulsă de pe băncile şcolii la şapte ani pentru a căra lemne de foc şi apă – şi va pleca. Aşa cum voia şi ea.

Nu era nevoie să i se spună nimic.

Aceste gânduri i-au venit lui Kweku mai târziu. (Şi mulţi ani la rând, când încerca să-şi alunge din nări duhoarea jilavă a morţii recente.) Însă cât stătu pe jos în colibă, se gândi la un singur lucru: cât de diferită era liniştea. Niciodată nu mai fusese o asemenea linişte în coliba asta, cât a crescut el acolo. Şi că probabil i-ar fi plăcut aici dacă ar fi putut *sta* aşa, ca acum, singur şi în linişte. Şi că mama lui trebuie să fi simţit la fel. De asta îi punea pe toţi să se trezească cu noaptea-n cap şi să iasă din casă, cu toţii, la ora cinci dimineaţa, *afară!*, nu ca să nu mai trândăvească, nu ca să-i pună la treabă ori cine ştie ce alte îndemnuri le învăţau pe vremuri misionarii pe mamele ghaneze să le strige *pikin*[1]-ilor lor. Ci ca să se poată întinde pe salteaua ei, cu braţele pe lângă corp, în linişte şi în singurătate. Privind pur şi simplu trestia arcuită înspre vârful acoperişului înalt. O structură deşteaptă: când stăteai pe spate, părea imens. Un amant deştept: care se ruga şi spera că într-o zi va face din văduvă „nevastă" – pe cea cu micul tranzistor negru pe care îl purta cu ea ca pe un animal de casă, oriunde mergea – şi care îşi proiectase coliba din chirpici astfel încât o fată, stând pe patul lui, să ridice privirea şi să aibă senzaţia de distanţă, de întindere, de înălţime. Îi trimitea afară ca să poată: simţi distanţa. Liniştea. Doar ca să poată sta întinsă acolo. Nu mai mult de cinci-zece minute. Căci se întorceau numaidecât de la fântâna unde se spălau, şase copii (atunci cinci), doi băieţi şi patru fete costelive. Întreaga colibă se umplea imediat de freamătul lor, dar pe urmă umiditatea îi scotea din nou pe toţi afară.

Acum, la cinci dimineaţa, putea sta întinsă, nemişcată, în linişte, în timp ce valurile din apropiere produceau ceva ce nu prea semăna a zgomot. Poate că admira geniul soţului ei rătăcitor? Împăcată, pentru o clipă, cu ceea ce i-a fost sortit? O femeie,

1. Termen argotic, derivat probabil din portughezul *pequenino*, folosit în Nigeria cu sensul de „micuţ, copil".

născută în Coasta de Aur[1], în 1941, când întreaga lume era în plin război cu ea însăşi. Dar nu şi aici. Aici, la marginea lumii, la marginea destrămată a lumii. Aici, în afara timpului, făcând piure de igname. Cărând lemne de foc şi apă. Privind cu tristeţe cum pornesc bărcile în larg. Dorindu-şi, mai presus de orice, să *plece.*

În cele din urmă, glasul Folei, din uşa colibei.

— Dragule, zise duios. Eşti acolo?

Nu era. Nu era nicăieri, dispăruse, era dincolo de sine.

— Sunt aici.

— Copilul...?

— Copilul doarme.

Dar ştia ce voia ea să spună: că într-un fel nu era bine ca o viaţă tânără să stea atât de mult în prezenţa morţii. Ridică bebeluşul şi, aplecându-se, i-l dădu peste prag mamei, care ţinea capul înclinat.

— Încă un minut, spuse Kweku de parcă era la baie.

Stătu până la miezul nopţii, cu lacrimile încă necoapte.

11

Cea de-a doua soţie, Ama, doarme în dormitor aşa cum îi place lui cel mai mult s-o vadă: visând, o punte făcută din carne. Aşa că nu-şi va lua papucii. O să se ducă să pună de cafea. Nu poate fi mai târziu de patru dimineaţa – ce l-a trezit? – acum nu-şi aminteşte –, ce zi e azi? Duminică. Ziua liberă a lui Kofi. Nu se mai aud lovituri de ciocan. Numai linişte şi pace. Singurătate şi calm. Se gândeşte: *Chiar îmi place,* senzaţia asta stranie de răgaz. A dimineţii suspendate între întuneric şi revărsatul zorilor, iar el e suspendat odată cu ea, lăsându-se purtat în negură. Prea

1. Colonie britanică (1878-1957) din Africa de Vest, devenită ulterior, după câştigarea independenţei, Republica Ghana.

târziu ca să se întoarcă la somn, prea devreme ca să se apuce de treabă. Suspendat, pentru moment. Cafeaua, se gândește.

Și se întoarce ca să se îndrepte discret spre bucătărie când, deodată, zărește lucrul acela, vag, cu coada ochiului. Nu se poate ști ce s-ar fi întâmplat cu el altfel, dacă nu ar fi văzut, dacă nu și-ar fi amintit și dacă nu s-ar fi gândit la chipul ei. Dacă ar fi continuat să meargă, ieșind de pe verandă, intrând în aripa sufrageriei, apoi trecând prin sufragerie și ajungând în bucătărie pentru a face moca și pâine prăjită. Fără îndoială că ar fi observat apăsarea din piept și senzația de sufocare și ar fi știut imediat: *fugi*. Și-ar fi găsit heparina în dulapul cu medicamente – fără grabă, perfect concentrat –, apoi ar fi căutat un telefon. L-ar fi sunat pe prietenul său Benson, un alt ghanez de la Hopkins, care acum e directorul unui spital privat exclusivist din Accra (și care chiar ieri telefonase și lăsase un mesaj straniu în căsuța vocală, ceva despre Fola, c-ar fi văzut-o aici, în Ghana; nu se putea). Ar fi luat legătura cu Benson și ar fi stabilit să se întâlnească la spital. Și-ar fi găsit tenișii lângă ușă, așteptându-l pentru obișnuita alergare. Ar fi încercat să identifice retrospectiv, în timp ce-și lega șireturile, momentul în care a simțit primele junghiuri (*prea frumoase uneori*). Ar fi aruncat o privire la ceas. Treizeci de minute. Floare la ureche. S-ar fi dus cu mașina până la spital, lăsând-o acasă pe Ama, care nu știe să conducă. Și așa mai departe.

Ar fi observat.

Și, deci, ar fi știut.

Și s-ar fi dus.

Dar vede lucrul acela, vag, turcoaz intens și negru.

Venit doar să se odihnească pe un boboc de floare, roz aprins. Când deodată îi vine în minte: numele, alături de chipul ei.

— *Bougainvillea*, o aude spunând.

— Sună ca o boală. Pacientul diagnosticat cu *bougainvillea*.

— Tu să taci din gură, răspunse ea țâțâind din buze.

Dar, când se uită la ea, văzu că râde. Stând la chiuvetă, cu mâinile printre flori, micuţe, splendide, purpurii.

— De-a dreptul minunat, spuse el.

— Da. Nu-i aşa că-s minunate?

— Nu. Tu eşti.

Ea râse din nou, roşind.

— Tu să taci, spuse, însă de data asta încet, cu un zâmbet uşor pe buze.

Prin fereastra din spate, soarele îi lumina silueta. Kweku se gândi să o cuprindă în braţe. În schimb, o cuprinse cu privirea.

De ce te-am părăsit oare? îl străbate din senin un gând, iar junghiul îl azvârle clătinându-se peste prag, în iarbă. Din nou, tălpile lui goale – care ani de zile n-au văzut altceva decât papuci de piele, ciorapi de bumbac, cabina de duş – ripostează. Răcoarea, umezeala, înţepăturile firelor de iarbă. Îşi dă seama de toate astea, încercând să nu se mai gândească la ele, să respire. Dar cuvintele nu se îndouplecă, nici senzaţia de sufocare. Rămâne numai *de ce te-am părăsit oare*, un cântec care se tot repetă (cu un refren imperceptibil, venit din depărtări, *prea curând*), în timp ce el se încovoaie, gâfâind, ghemuit de durere. „Nu ştiu", spune cu voce tare, fără să se adreseze cuiva, însă minte. Închide ochii; îi vede chipul în întuneric. Sprâncenele i se unesc. Buzele strânse. Vocea unei femei. *Ştiu, ştiu, ştiu.*

Deci aici s-a ajuns, nu? Aici, desculţ şi aproape fără suflare, singur în grădină, neavând puterea să strige? Nu că ar conta. El e aici, în grădină; ea e acolo în dormitor, ruptă de lume. Boy-ul e acasă cu sora lui, în Jamestown. Tâmplarul-*et*-grădinar-*et*-mistic vine mâine. Cine l-ar auzi strigând? Câinii vagabonzi sau cerşetorul. Şi ce ar striga? Că în sfârşit inima i-a crăpat? Nu. Cumva ştie că nu mai e cale de întoarcere acum.

Ultima oară când a simţit asta a fost cu Kehinde.

12

Din nou într-un spital, 1993.

După-amiază târziu, la începutul toamnei.

Holul.

Fola, în magazinul ei aglomerat de pe aceeaşi stradă, fiindcă se mutase cu un an în urmă din chioşcul de la spitalul Brigham. Un talent antreprenorial înnăscut (moştenire nigeriană), îşi începuse propria afacere când el era la şcoală, vânzând flori la colţul străzii înainte să obţină autorizaţia pentru un stand în spital (garoafe, floarea-miresei). Când el absolvise facultatea de medicină şi se mutaseră cu toţii în Boston, ea o luase de la capăt, vânzând iarăşi pe stradă: lângă o rulotă fast-food (cu *falafel*), în frigul cumplit, apoi în holul de la Brigham, iar acum – în propriul ei magazin.

Sadie, aproape patru ani, dresuri albe şi poante roz, făcând *demi-plié*-uri la cursul de la Paulette.

Olu, în ultimul an de liceu, ca şi intrat la Yale, străduindu-se din răsputeri să-şi depăşească propriul record la cros.

Taiwo, treisprezece ani, la pianul Steinway din camera de studiu, străduindu-se din răsputeri să cânte *Preludiul în do diez* de Rahmaninov în timp ce Shoshanna, profesorul ei, fost soldat israelian, striga instrucţiuni peste bătăile metronomului. „Mai repede! *Da!* Repede!"

Iar Kehinde, la cursul de pictură pe care Fola a insistat să-l facă, în ciuda preţului exorbitant la Muzeul de Arte Vizuale, aflat la trei staţii de tren pe Green Line, în sus pe Huntington, unde Kweku urma să se întâlnească cu el după serviciu.

Atâta doar că Kweku nu se duse la serviciu.

Plecă, luându-şi la revedere, aşa cum făcea în fiecare dimineaţă: în costum de operaţie şi halat alb, la şapte şi un sfert, în timp ce Olu aştepta maşina pe care o împărţea cu alţii, iar gemenii mâncau fulgi de ovăz la măsuţa din colţ, iar Fola îi împletea părul

lui Sadie, iar Sadie mânca cereale Lucky Charms, iar postul național de radio era dat tare. „Pa-pa!", îi răspunseră ei. Trei voci de contralto, un bas și vocea de soprană a lui Sadie spunând „Te iubeeesc!" cu un decalaj de doar o secundă, cuvintele strecurându-se chiar înainte să se închidă ușa, ca un întârziat ce sare în trenul pe care aproape îl pierduse.

Porni Volvo-ul și dădu cu spatele ca să iasă de pe alee. Împinse caseta care se afla în casetofon. *Kind of Blue*. Rulă încet pe stradă, ascultându-l Miles. Covorul de frunze arămii-gălbui, un deliciu pentru ochi. Cupe de aur. În oglinda retrovizoare, un palat din cărămizi roșietice. Cel mai măreț lucru care i-a aparținut vreodată, în curând de vânzare.

Merse pe lângă Jamaica Pond.

Merse pe sub pod.

Merse până la vechea lor casă de pe Huntington Ave. Încetini ca s-o privească din mașină. Vechea casă îl privi la rândul ei. O fereastră spartă, cărămizi lipsă, scările din față cam murdare. Arăta ca un chip știrb și fără un ochi. Domnul Charlie, fostul proprietar, s-ar fi răsucit în mormânt. Era extrem de atent la detalii. Kweku îl îndrăgise tare mult. American din sud, șchiop și cu vorba tărăgănată. Își pierduse soția, Pearl, cu un an înainte ca ei să se mute acolo, dar încă îi păstra paltonul agățat în cuierul de pe hol. Le oferise o reducere de 25% la chirie pentru că Fola avea grijă primăvara de grădina părăsită a soției sale și pentru că el, Kweku, îi dădea sfaturi medicale gratuite (și insulină pe gratis) și pentru că erau „copii buni și oneşti".

Kweku îl saluta întotdeauna prin expresia ghaneză *Ey Chalé!*, la care domnul Charlie răspundea întotdeauna: „Mai spune o dat' povestea aia". (Povestea: în anii '40, ofițerii răspândiți prin Ghana erau cu toții cunoscuți drept „Charlie", un nume generic potrivit caucazienilor. Băieții ghanezi imitau salutul *Hey Charlie!*, care în timp a devenit *Ey Chalé*, sau cel puțin așa auzise Kweku.) Dar, oricât de mult insistase bărbatul, tot nu-i puteau spune pe numele mic, atât de înrădăcinați erau el și Fola în

moravurile gerontocratice africane. Domnul Charlie nici nu voia să audă de sir sau de domnul Dyson. („Domnul Dyson era tăticul meu, odihnească-se în pace, banditul.") Deci „domnul Charlie".

Domnul Chalé.

Fusese şofer de autobuz. În fiecare duminică după slujbă, le pregătea fiilor o gustare, apoi îi expedia la diverse proiecte gospodăreşti de tip DIY[1]: să pună balamale noi la uşi, să înlocuiască unele cărămizi, să repare lemnul, să vopsească bordura. Când s-a stins din viaţă (diabet), fiii au moştenit casa. Cel mai în vârstă le-a spus că din păcate reducerea nu mai era valabilă, chiar din clipa aceea, ţinând cont de cheltuielile de înmormântare din săptămâna următoare, la care „Quaker" şi „Fula" erau invitaţi împreună cu copiii. Băiatul mai tânăr – cel mai arătos dintre ei, preferatul tatălui răposat; un seducător şi un traficant de droguri, lucru neştiut de tatăl lui – l-a luat pe Kweku deoparte în timpul modestei înmormântări pentru a-l întreba, cu un murmur delicat şi aproape mângâietor, ca de bas, date fiind domeniile lor de activitate – activităţi respectabile, nu atât de diferite, a lui şi a lui Kweku, amândoi vânzând „mijloace de a te simţi mai bine" –, dacă nu ar putea să-i facă rost de o cantitate considerabilă de opiu, atunci ar putea aranja o nouă reducere la chirie.

Acum casa era în paragină. *O ruină*, se gândi Kweku. Ca un templu la o margine de drum, cu pilonii crăpaţi şi cu mormane de gunoi. Nu atât o comemorare a eforturilor depuse de credincioşi, cât o sugestie a zădărniciei efortului însuşi. Un chip ştirb printre multe chipuri asemenea. Un monument dărăpănat în cinstea muncii de-o viaţă a lui Charlie: iubit, soţ, tată, şofer de autobuz, devenit proprietar de casă, devenit văduv, devenit o statistică (diabetic, negru, doborât de o gustare).

Cum am trăit aici? se întrebă Kweku. Toţi şase? Şi în partea din spate, unde până şi lumina soarelui părea cumva îmbâcsită? Nu ştia. O maşină claxonă. Aruncă o privire înapoi. Bloca

1. Formula *Do It Yourself* („Fă-o chiar tu") se referă la metodele prin care construieşti sau repari lucruri fără ajutorul vreunui profesionist.

traficul. Apoi se uită spre casă, care părea că-i spune: *du-te*. Nu voia să se ducă în direcţia în care mergea, să se ducă înainte, dar nu putea nici să se oprească, nici să stea aici şi nici să se întoarcă. Dădu din cap ca pentru a saluta casa şi o porni la drum. În oglinda retrovizoare, observă că lipseau cărămizi. (Nu a mai văzut-o niciodată.)

Merse cu maşina până la birourile de avocatură Kleinman & Kleinman şi parcă destul de aproape de uşă. Era o clădire de sine stătătoare, cu o fereastră frontală uriaşă şi pervazul ticsit cu plante crescute în neştire. Recepţionera, la vreo şaizeci de ani, stătea cu faţa la fereastră, aruncând din când în când printre ferigi câte o privire pierdută la drum. Continuând să tasteze. Tot timpul tasta. Niciodată nu se oprea din tastat. Degetele ei varicoase erau ca nişte roboţi care-o luaseră razna.

Kweku băgase de seamă că, atunci când parca lângă fereastră, ea se uita prin frunziş şi îi recunoştea maşina. Asta îi dădea exact timpul necesar pentru a-şi pregăti privirea compătimitoare cu care îl întâmpina. Detesta privirea aceea. Nu atât compasiunea ei zâmbitor-încruntată, nici împreunarea empatică sprâncenelor, ci felul în care strângea din ochi în semn de milă. De parcă, dacă îşi mijea ochii, putea să-l facă să pară mai puţin jalnic, atenuându-i conturul, estompând detaliile feţei şi ale sorţii sale. Muşcându-şi buza ca şi cum ar fi fost îngrijorată – în timp ce tasta în continuare. Dar nu chiar atât de îngrijorată.

Răpăitul degetelor pe taste.

Kweku o luă pe trotuar şi intră în clădire. Un clopoţel scoase un clinchet uşor când deschise uşa.

— Tot eu sunt, spuse când ea ridică privirea şi-şi miji ochii.

— Tot dumneavoastră, zise ea zâmbind şi muşcându-şi buza. Marty vă aşteaptă.

Kweku încercă să respire lejer. Marty nu venea niciodată la timp, îi plăcea să-i facă pe oameni să aştepte. Dacă îl aştepta pe Kweku, atunci însemna că ceva nu era în regulă. Cameramanul îşi făcu apariţia şi începu să-şi aranjeze echipamentul. Un Doctor Respectat Primeşte Veşti Cumplite.

— Bine, atunci.
— Foarte bine.
— Deci, pot să...?
— Intraţi, da.
— Desigur. (Trăgând de timp.) Mulţumesc.
Încă tastând:
— Succes!

Marty nu-şi bătea capul cu priviri compătimitoare.
— Ascultă la mine, frate. Noi am dus o luptă dreaptă.
Un hipiot jerpelit ajuns avocat, unul dintre cei mai buni din Massachusetts, înalt de doi metri, cu umeri uriaşi, burtă uriaşă, păr uriaş. Se suise din comitatul Humboldt într-un autobuz Green Tortoise şi se dusese la Facultatea de Drept de la Harvard, într-o vreme în care tăciunii aprinşi ai mişcării hippy se preschimbau în cenuşă etc. Avocat din tată-n fiu.
Marty îşi puse picioarele pe birou. Şi mâinile la ceafă, sub claia lui de cârlionţi argintii.
— Ai cheltuit sute... de mii... de dolari... încercând să te lupţi cu asta. Iar ei nu par să dea înapoi, omule. Treaba asta te mănâncă de viu.
Kweku râse sec. Nu ei, ea, familia, ci *treaba* asta, fără nume, fără chip. Monstrul.
Maşinăria.

Ăsta era numele pe care i-l dăduse spitalului când a ajuns pentru prima dată la Hopkins, atât de uluit fusese de cât de bine funcţiona totul. De cât de strălucitor era, cât de minunat, cât de curat şi organizat, de albul metalic şi sclipitor, de cât de mult aducea cu o maşinărie. Îl adora. Îi plăcea enorm dimineaţa să-şi calce hainele – halatul scurt purtat de studenţi – pe un prosop pus pe masă, lângă cadă, chiuvetă şi cuptor. Îi plăcea enorm să păşească, cu ochii căscaţi de uimire, în cuşca leului.
Ieşea din lift şi se oprea o clipă ca să asculte sunetele maşinăriei: ţăcănitul, bipăitul, bâzâitul, calmul. Să respire mirosurile

maşinăriei: înţepătoare, metalice, aseptice. Să perceapă gândurile maşinăriei: curăţă, taie, găseşte, extrage, coase, secţionează. Se simţea ca un astronaut în costum spaţial alb care tocmai a aterizat pe neaşteptate pe o navă extraterestră. Stăpânind de puţin timp limba, însă tot un străin printre localnici. Iar după o vreme, convertindu-se la rasa extraterestră.

Mai târziu, în Boston, când îşi încheiase rezidenţiatul şi devenise doctor cu-adevărat, şi încă unul bine văzut, se plimba pe holurile albe-metalizate din Beth Israel, simţindu-se acum parte din maşinărie şi, prin urmare, mai puternic. Era un sentiment pe care nu a îndrăznit niciodată să-l împărtăşească colegilor săi, care ar fi interpretat mândria lui faţă de spital drept lipsă de mândrie faţă de sine. Faptul că se afla acolo şi că aparţinea puternicei maşinării încă îl făcea să se simtă special, ba chiar superior. Totul era sub control. Efectul principal al acestui spectacol – elementele audiovizuale, suprafeţele sălii de operaţie scârţâind de curăţenie, papucii asistentelor scârţâind pe podele – era acela de a transmite ţinerea sub control a oricărei forme de dezordine: emoţii şi defecte umane, murdărie, boală, complicaţii. De aceea, credea el, se construiau biserici atât de mari şi bănci de investiţii atât de impozante. Pentru a-i impresiona pe credincioşi. Aroganţă prin asociere: maşinăria deţinea controlul. Prin urmare şi el, făcând parte din maşinărie, deţinea controlul.

Apoi maşinăria s-a întors împotriva lui, l-a atacat, l-a înghiţit pe de-a-ntregul, l-a zdrobit şi l-a scuipat printr-o ţeavă de scurgere dosnică.

— A fost o concediere pe nedrept, spuse Kweku fără nici o tresărire, pentru a mia oară.

Şi Marty răspunse, pentru a o mie una oară, unindu-şi degetele deasupra burţii:

— Asta ştim. Însă pur şi simplu n-o putem *dovedi*. (Oftă adânc.) Dumnezeu ştie că-mi doresc. Dumnezeu ştie că am încercat. Eşti un doctor nemaipomenit, un om nemaipomenit. (Atinse cu

piciorul un teanc voluminos de dosare.) Ai citit măcar vreuna dintre scrisorile astea de recomandare?

— Nu, n-am citit.

— Ai putea să practici medicina oriunde.

— Am fost dat afară pe nedrept. Ar trebui să practic *acolo*...

Kweku se auzi vorbind şi se opri. Vorbea ca o adolescentă, ca o iubită proaspăt părăsită şi încă disperată să se întoarcă în braţele călăului.

Marty îşi drese glasul.

— Treaba e că au tăbărât pe noi cu tot ce le-a căzut în mână. Rahat. Erai acolo. Miza era prea mare. Cu trecerea pe care o are familia Cabot, erau nevoiţi să facă ceva, aşa că te-au dat afară, corect? Dar ai vrut să-i tragi la răspundere. Şi nu puteau pur şi simplu să zică: „Mda, bine, am dat-o-n bară, te-am sacrificat pe tine". Deşi asta au făcut. Pentru că eşti negru. Corect? Şi atunci se schimbă treaba: conducerea de la Beth Israel e rasistă? Şi, cum suntem în Boston, chestiunea ar fi... buuum! (Marty scoase un sunet şi făcu un gest care să sugereze explozia.) Toate spitalele astea sunt legate între ele. O să fie greu să mai lucrezi pe-aici. Dar e o ţară a dracului de mare. Mută-te cu copiii în California... Continuă, fără tragere de inimă, repetând aceeaşi placă.

Mai spusese toate astea. Iar Kweku le mai auzise şi dăduse exact acelaşi răspuns ca şi înainte. Erau ca un cuplu certăreţ care se îndrepta negreşit către divorţ şi în care cei doi, prea istoviţi să mai născocească noi reproşuri de azvârlit celuilalt, se ciondăneau în continuare cu aceleaşi replici tocite, de teamă că o singură clipă de linişte ar însemna capitularea ori înfrângerea.

Marty tăcu.

Kweku nu simţea nimic. Nici măcar panică, aşa cum se aşteptase, ţinând cont de banii irosiţi. Ci numai amorţeală. O senzaţie aproape plăcută. Îşi roti privirea prin birou. Unul dintre cei mai buni avocaţi din Boston, iar locul arăta ca dracu'. O clădire situată în spatele unui popular complex comercial, prost luminată, cu tavan jos, mochetă şi jaluzele ieftine din plastic. Kweku privi pe fereastra din spatele lui Marty, o imagine în oglindă a

ferestrei frontale. Fără plante. Două rafturi pline de trofee de aur câştigate la baschet şi prespapieruri, pietre din acelea crăpate în două ce dezveleau cristale de ametist, piatra norocoasă a Folei, refractând lumina.

Kweku se uită lung, dincolo de pietrele preţioase, la copaci.

Geamul lui Marty dădea spre parcarea din spatele complexului comercial, la marginea căreia se găsea, oricât de deplasat ar fi părut, o mică pădure de conifere (sau ceea ce rămăsese din ea: nu atât o pădure, cât un pâlc de copaci supravieţuitori, cinci brazi cruţaţi de mânia drujbei). Kweku îşi aţinti privirea asupra lor. Atât de nepotriviţi cu cadrul acela. Cu siguranţă fuseseră o pădure cândva, una verde, nu cenuşie ca acum, care odată, înainte să se inventeze cimentul, î.d.C., fusese a lor, peisajul lor de baştină. „Copacii sunt amerindienii." Întâi nu-şi dădu seama că spusese asta cu voce tare. Privi dincolo de chipul lui Marty, care se holba la el îngrijorat, aşa cum te uiţi la un nebun care în cele din urmă a cedat.

— Copacii sunt amerindienii? repetă Marty. Vorbeşti cifrat?

— Pământul ăsta e al lor, zise Kweku arătând cu degetul. Acolo, în spatele tău... în fine.

Tăcu.

Mary îşi schimbă poziţia: îşi dădu picioarele jos de pe birou, întinse braţele, se scărpină în cap şi bătu cu mâna un dosar.

— Deci care-i planul, omule? O să fac aşa cum îmi spui tu. Adică, pe mine ai dat toate sutele astea... de mii... de dolari, continuă râzând sec. Dar, dacă vrei să ştii părerea mea profesională, suntem la capătul unui drum înfundat.

Însă Kweku nu voia să ştie părerea profesională a lui Marty. Îşi voia înapoi pământul, pădurea, verdeaţa lui. Se ridică fără să mai rostească vreun cuvânt şi ieşi din birou. Trecu prin anticameră, pe lângă recepţioneră. Acelaşi răpăit al tastelor.

— Doctore Sai! strigă ea în urma lui. Factura dumneavoastră...

Dar Marty o opri, sprijinindu-se de tocul uşii:

— Lasă-l să plece.

Kweku merse în continuare. Ieşi din clădire (un clinchet uşor), o luă pe trotuar şi ajunse la maşina parcată la umbră. *Lasă-l să plece, lasă-l să plece, lasă-l să plece.* Asta era tot ce puteau face albii ăştia pentru el, să-l lase să plece, să-l concedieze.

— Mi-e teamă că va trebui să te concediem.

Linişte, întinderea mesei.

Atât de lungă.

O masă ovală, cu fotolii scunde şi rotunde ce arătau precum ceştile în care te învârţi într-un parc de distracţii. Cu braţe în formă de semicerc şi tapiţerie din piele roşie prinsă în ţinte de alamă. Şi reprezentanţii administrativi. O încăpere a spitalului pe care n-o mai văzuse înainte, la etajele superioare unde se aflau birourile, dar care-i deveni numaidecât familiară după o viaţă întreagă de interviuri: facultatea de medicină, bursa de studiu, rezidenţiatul, bursa postdoctorală, ipotecile, împrumuturile.

O Sală de Judecată.

Cu tot decorul opresiv indispensabil unei Săli de Judecată: lemn lăcuit, covor persan, cărţi necitite cu cotoare roşii (o mulţime, cărţi fără număr, cu coperţi roşu-închis, pe care nimeni nu le citea), draperii grele prin care se prelingea o lumină deznădăjduită, dâre de culori, culori festive, nuanţe de prună, muştar şi vin. Şi feţe albe. Femeia aceea ciudată. O asiatică.

Cea care vorbea.

— După evaluarea tuturor datelor referitoare la apendicectomia la care a fost supusă doamna Cabot şi a plângerii pe care familia Cabot a depus-o împotriva dumneavoastră, comitetul aici prezent consideră că, deşi sunteţi un chirurg extraordinar, aţi eşuat...

Dar Kweku nu o putea auzi.

N-o putea auzi decât pe Fola – la douăzeci şi trei de ani, cu scrisoarea de acceptare la facultatea de drept înrămată pe perete,

cu bursă completă la Georgetown şi cu Olu în pântec – spunând: „Un vis împlinit e de-ajuns pentru amândoi". Aşa că avea să-l urmeze în Baltimore, să-şi amâne studiile de drept, să nască copilul fără un ban în buzunar, să vândă flori pe trotuar şi să facă duş în bucătărie pentru ca unul dintre ei să-şi împlinească visul. Exact douăzeci de ani de atunci până acum, şi totul clădit pe temelia unui vis, „chirurg generalist fără egal", un Carson ghanez şi aşa mai departe, un Băieţel, bun la ştiinţe, Reuşeşte în Viaţă – şi a reuşit. A scos-o la capăt cu tot tacâmul: distincţiile, lecţiile de pian, casa masivă din cărămidă, taxele ameţitoare pentru şcoala preparatoare, acelaşi „Pa-pa!" în fiecare dimineaţă la şapte şi un sfert, în costum de operaţie şi halat alb. Kweku respectase învoiala: succesul lui pentru sacrificiul ei, două cuvinte pe care nici unul dintre ei nu le-a rostit vreodată. Niciodată *succes*, căci care erau unităţile lui de măsură (dolari americani? diplome înrămate?) şi câte reuşite erau de-ajuns? Şi niciodată *sacrificiu*, căci cuvântul suna întotdeauna ostil în gura ei şi absurd dacă încerca el să-l rostească, de parcă n-ar fi ştiut care-i cealaltă jumătate a înţelegerii. Totul se sprijinea pe acest acord fragil, însă nu aveau niciodată curajul să aducă în discuţie chestiunea „Un vis împlinit e de-ajuns". Când se certau, se certau gravitând în jurul ei, din cauza scutecelor sau a vaselor sau a petrecerilor cu colegii (parte din slujba lui, pierdere de vreme pentru ea). Dar ştiau. Sau *el* ştia: că sacrificiul ei era nesfârşit. Şi, aşa cum Sacrificiul era nesfârşit, la fel trebuia să fie şi Succesul.

Avea să ducă totul la bun sfârşit – dacă putea, şi se ruga să fie aşa, căci îi era ruşine să recunoască, însă asta îşi dorea cel mai mult, să fie vrednic de Prinţesa pan-nigeriană, cum i se spunea Folei, acea tânără sofisticată, refugiată din războiul din '67, cu blugi evazaţi şi strungăreaţă, incomparabil mai deşteaptă şi mai sexy decât toţi ceilalţi, chiar şi decât el, la mica Lincoln University, o prinţesă printre plebei –, aşadar voia să ducă totul la bun sfârşit nu având parte de succese, ci *fiind* el însuşi un succes. Ca să fie vrednic de Fola, ca să o facă să simtă că sacrificiul ei nu era în van, trebuia să fie în continuare un om de Succes.

Aşa că realmente nu putu să mai perceapă cuvintele care urmară, asta dacă mai *existau* cuvinte care să vină după „aţi eşuat".

Apoi unsprezece luni de susţinut la tribunal că nu eşuase, că nu greşise cu nimic, că fusese concediat fără motiv. Ceea ce se şi întâmplase. Fiindcă femeia aşteptase prea mult până să fie dusă la spital, unde le luase prea mult să ia o decizie. Şaptezeci şi şapte de ani, fumătoare, cu apendice perforat şi cu o infecţie, veche de mai multe zile, la nivelul sistemului circulator. Nici o şansă. Jane „Ginny" Cabot – sponsor al multor cercetări ştiinţifice, figură mondenă, soţie, mamă, bunică, alcoolică şi prietenă – ar fi murit oricum până în zori, fie într-un pat de la Beth Israel, fie în patul ei din Beacon Hill, pe cearşafuri mai scumpe. Singurul motiv pentru care Kweku se încumetase totuşi s-o opereze de apendicită a fost acela că familia Cabot luase legătura cu directorul spitalului, un bun prieten, pentru a-i sugera foarte subtil că, în virtutea donaţiilor făcute spitalului, o operaţie pe ultima sută de metri cu siguranţă nu ar fi fost prea mult. Şi nu a fost. Au cerut cel mai bun chirurg. Directorul l-a găsit pe Kweku chiar când se pregătea să plece acasă.

Cei din familia Cabot s-au uitat la Kweku, apoi la director.

— Am vrea să vorbim între patru ochi, s-au scuzat politicos, apoi s-au mutat pe hol.

Kip Cabot, care aproape îşi pierduse auzul, vorbea prea tare pentru acustica spitalului:

— Dar e un...

— Chirurg foarte bun. Cel mai bun pe care-l avem.

Doctorul familiei Cabot, înfumurat, medic generalist (angajat cu plata în avans, un doctor întreţinut, bronzat, cu părul cărunt), a rămas cu Kweku în birou în vreme ce Kip vorbea în continuare pe hol.

— Unde ţi-ai făcut „practica"? îl întrebă medicul, mimând din degete ghilimelele.

— În junglă, pe fiare, a răspuns Kweku cu eleganță. Cimpanzeii au ținut cursurile. Excelenți profesori. Cine-ar fi crezut?

Chiar în acel moment, cei de pe hol și-au încheiat deliberarea și s-au întors în birou, îmbujorați cu toții la față în diferite nuanțe nefirești de roz – însă hotărârea fusese luată. Dincolo de ce și cine era, Kweku rămânea omul potrivit pentru operația aceea. Cineva puse o mână grea pe umărul său. Kweku i se adresă lui Kip.

— Dacă vreți să știți părerea mea profesională, domnule, e prea târziu pentru operație. Dar, cu cât stau mai mult aici, cu atât mai inutil voi fi.

Familia Cabot nu voia să știe părerea lui profesională.

Voia doar ca el să se ducă și să-și pună costumul de operație.

Apoi, ore în șir, treabă murdară, încercând să salveze viața femeii, în timp ce directorul privea de la balcon (smerit și jenat, „Mi-am dat cuvântul în fața familiei Cabot"), însă o operație realizată cu măiestrie, ca de obicei. A dat tot ce avea mai bun. Curățat, tăiat, găsit, extras, cusut, secționat. Șters sângele de pe față. Până în momentul în care o asistentă istovită a declarat ora decesului – trei dimineața –, apoi el a plecat, a ieșit din spital, s-a suit în mașină, a răsuflat în sfârșit.

Nici acum nu știe cum a condus până acasă. Nu-și mai amintește decât cum s-a trezit, îmbrăcat, chiar în camera de zi, dintre toate încăperile, cu sticla de Johnnie Walker Gold, cu papucii atârnându-i cumva de vârfurile degetelor de la picioare, cu o inexplicabilă aromă de kiwi și căpșune plutind în aer și senzația că undeva ceva se schimbase.

Apoi, unsprezece luni prefăcându-se că nu se schimbase nimic.

Absolut nimic.

Se scula din pat în fiecare dimineață și pleca de-acasă (costum de operație, halat, servietă), precum protagonistul singaporez din filmul pe care nu l-a văzut niciodată, dar despre care discuta

mereu de parcă l-ar fi văzut, citind deja toate recenziile fiindcă erau la modă printre chirurgi filmele asiatice. Potrivit recenziilor, bărbatul e dat afară de la bancă, dar – fiindu-i ruşine să-şi anunţe familia – se preface că încă se duce la muncă: se trezeşte, se îmbracă şi merge să stea prin parcurile din jur, citind anunţuri de angajare.

La fel şi el.

Dar fără parcuri.

Pleca, mergea cu maşina până la Kleinman & Kleinman pentru eventuale noi veşti, lăsa maşina în parcare ore întregi, apoi o lua pe jos peste pod şi se ducea la Facultatea de Drept de la Harvard. Ajuns acolo, îi arăta imitaţia aceea evidentă de card studenţesc – obţinut graţie lui Aaron Falls, colegul de culoare şi partenerul de tenis la dublu al lui Marty – paznicului hispanic, evident prost plătit, care spunea cu accent aceeaşi glumă zilnic: „Bună dimineaţa, domnule Fals".

Până la ora două, cu ochii în grămezi de dosare, cercetând cazuri: concedieri pe nedrept, discriminare, malpraxis. Pauză de prânz. Apoi iar citit până seara, când traversa înapoi podul peste râul sclipind în amurg precum aurul lichid.

Acum şi Marty îl lăsa să plece.

Porni maşina.

Dar nu avea unde să se ducă.

Începu să râdă. Nu avea unde să se ducă. Acum râdea mai tare. Nu avea unde să se *prefacă* că se duce. Era complet lefter. Era înfrânt. Simţea că-şi pierde minţile. Conduse o vreme până să-şi dea seama că asta face. Îndreptându-se, descoperi, ca şi cum mâinile nu erau ale lui, ca şi cum picioarele nu erau ale lui, către spital.

O vorbă.

O vorbă cu doctoriţa Yuki, doctoriţa Michiko „Michelle" Yuki, care îl privise atent din fotoliul-ceaşcă. „Comitetul aici prezent

consideră că...", ea fiind vocea comitetului. O gură micuță. Cuvinte monotone, plurisilabice. Fostă gimnastă. Un metru și jumătate înălțime, cu o tunsoare asimetrică de paj și cu tot pachetul Harvard: licență, doctorat profesional, doctorat de cercetare, masterat în administrarea afacerilor. Kweku fusese o dată la ea acasă, în Cambridge, la o cină oferită cu ocazia promovării ei în funcția de vicepreședinte. Era căsătorită cu un avocat, un coleg al lui Marty. În foaier, observase el, erau papuci. O casă minunată. Soțul era un nemernic, pus numai pe scandal și măscări, deja beat pulbere înainte ca antreurile să treacă pe la toată lumea, însă încăperea era atât de elegantă, totul din lemn, orhidee-samurai, pergamente cu scris caligrafic atârnate de pereți. Boluri din bambus lăcuite.

O vorbă cu doctorița Yuki.

Sau o întrebare. O singură întrebare. Ce tot voia să o întrebe, și să o întrebe drept în față (sau jumătate de față: vreo 50% era ascunsă după o perdea strălucitoare formată de bobul ei asimetric). Pe scurt: cum dormea noaptea? Doctorița Yuki, chirurgul? Nu deținătoarea masteratului în administrarea afacerilor, nu administratoarea. Ci doctorița care jurase să nu facă rău. Cât despre cealaltă poziție a ei, de aspirantă la un post de conducere? Kweku o înțelegea prea bine. Agenta Yuki avea interesele ei și trebuia să facă pe placul acționarilor. Una dintre cele mai bogate familii din Boston, unul dintre cei mai importanți finanțatori ai spitalului, „miza era prea mare", cum zisese și Marty, ca să nu treacă la fapte. Familia ceruse să fie tras cineva la răspundere. Faptul că „lucruri de genul ăsta se întâmplă pur și simplu" nu era de-ajuns. Așa că undeva, într-o cameră secretă, într-un weekend – o Sală de Judecată, dar cu cocktailuri –, s-a luat decizia să fie concediat chirurgul. Ar merge? Asta i-ar împăca pe membrii familiei Cabot? Da, mulțumim, suntem de acord, vă rugăm. Bine jucat, agentă Yuki.

Dar doctorița Yuki?

Ea știa.

Ea știa ce înseamnă să-ți pui costumul de operație, să spui „bisturiu", să secționezi stomacul cu lama de metal sterilă și

ascuțită. *Ea* cunoștea uriașa satisfacție pe care i-o aducea lui Kweku această teroare, îi cunoștea bucuria – nu doar a lui, ci a întregii lor echipe pline de mândrie. *Ea* știa că operația fusese executată ireproșabil. *Ea*, doctorița Yuki, știa, și cu toate astea, când a deschis gura, a făcut-o ca să concedieze un chirurg bun pentru a mulțumi o familie puternică și ca să spună despre el că a eșuat în „evaluarea riscurilor".

Chiar dacă nici un doctor (în afara unuia) n-ar fi de acord cu opinia ei. Chiar dacă șeful ei, directorul spitalului, asistase el însuși la operație, lucru care cu atât mai mult a răsucit cuțitul în rană și care i-a adus la un pas de a pierde procesul – și l-ar fi pierdut dacă judecător n-ar fi fost un văr al lui Ginny.

La un pas.

Până la urmă n-a mai contat. Mașinăria era în plină mișcare. Înghițea toate scrisorile, toate petițiile, toate recursurile, declarațiile colegilor în favoarea lui, cum că făcuse tot ce i-a stat în putință, că nu s-ar fi putut face o treabă mai bună. În zadar. Plutea un sentiment de îndoială. Putnam „Putty" Gardener – doctor de încredere al familei Cabot, văduv, membru al fraternității DKE alături de Kip, brahman bostonian[1], rasist, amator de golf – a insistat asupra erorii chirurgului de a nu fi (a) evaluat și (b) comunicat riscurile.

Și asta a fost.

Acum chirurgul dorea să vorbească cu vicepreședinta spitalului, să o întrebe față-n față dacă putea să doarmă noaptea. Și așa se trezi că parchează (la oarecare distanță, ca de obicei), că merge firesc pe coridor, pe cât de calm posibil, Ernie, paznicul jamaican, zâmbindu-i cu căldură când îl zări intrând – întotdeauna bucuros să-l vadă pe doctorul (singurul) care îi știa numele mic, care

1. Aluzie la membrii clasei tradiționale înstărite din Boston, reprezentați mai cu seamă de descendenți ai primilor coloniști englezi, de unde și afilierea lor la moștenirea culturală britanică (vădită în maniere, accent, vestimentație).

spunea de fiecare dată „Bună dimineaţa, domnule Ernie" când ajungea la spital şi „Toate cele bune copiilor" de fiecare dată când pleca, noaptea, în loc să treacă în grabă, fără să-i dea bună ziua, fără să-l *vadă*, de parcă paznicii erau neînsufleţiţi, parte din decor –, apoi luă liftul şi urcă singur până la etajul cu birourile, aici ţinându-şi respiraţia pentru a auzi şi cel mai mic zgomot; şi tot înainte pe hol, în costumul de operaţie şi în halat, bătând la uşa ei o singură dată înainte să dea buzna.

Pe când îl târau deja înapoi prin hol, cu ochii injectaţi de atâta strigat, un nebun în costum de operaţie, Kweku uitase complet de cursul de la Muzeul de Arte Vizuale şi de Kehinde, care era la doar trei staţii distanţă.

Aşadar simţi că nu mai are aer când îl văzu pe copil ivindu-se în hol, după ce îl aşteptase treizeci de minute pe tatăl lui să apară, ca pe urmă să-şi spună că sigur îl reţinuse vreo operaţie care se prelungise şi s-o pornească pe jos până la spital ca să aştepte acolo mai degrabă. Până în acel moment, Kweku ar fi putut să jure că fiul lui cel mic nu ştia să spună unde lucrează – nici numele spitalului, unul dintre cele câteva din zonă, nici unde se află intrarea principală – şi totuşi iată-l pe Kehinde acolo: ivindu-se calm în hol chiar în clipa în care doi oameni târau un nebun spre ieşire.

— Luaţi mâinile de pe mine, striga el către paznici.

Apoi Ernie, către colegii lui:

— E doctor aici! Opriţi-vă!

Apoi doctoriţa Yuki către Ernie:

— *Nu* e doctor aici, mă scuzaţi! A fost dat afară! Anul trecut!

Chiar când şi-a făcut apariţia Kehinde.

Pur şi simplu. De nicăieri. Aşa cum numai el putea, fără nici un sunet, cu mapa lui de desen din piele la subraţ.

Paznicii, albi, se uitară la doctorița Yuki, care era rozalie la față, pe când mâinile și gura îi tremurau de o furie inimaginabilă. Le făcu semn din cap, ca o mafiotă din Hong Kong lacheilor ei, și începu să-și netezească fusta ca să plece când Kehinde îi întâlni privirea. Ea trase perdeaua de păr pentru a se uita la el cu ochii mijiți, ca și cum ar fi fost atrasă de o sursă de lumină primejdioasă, prea puternică. Kehinde, mijindu-și și el ochii ca s-o privească, simți ceea ce simțea doctorița Yuki, o pustietate mohorâtă, și își mușcă buza îngrijorat. Doctorița Yuki observă mila din ochii băiatului, care simți cum stomacul ei se umple de rușine.

Se răsuci pe tocurile ei mici și subțiri și se îndepărtă țăcănind pe podea.

Paznicii se uitară la Ernie cu sinceră remușcare și îl înghiontiră pe Kweku, fără nici o remușcare, până pe trotuarul de-afară. Kehinde ieși și el, cu un mers împiedicat – prea năucit ca să mai vorbească –, pe ușa rotativă, surprins să vadă că totul în jur se învârtea.

După-amiază târzie.

Soare portocaliu.

Rămaseră nemișcați o clipă, Kweku încercând să-și recapete suflul, cu mâinile pe genunchi și cu ochii ațintiți asupra degetelor, iar Kehinde alături, tăcut, ținând mapa de desen la piept ca pe o plută și ochii larg deschiși. Chiar în clipa următoare o ambulanță Brewster opri în fața spitalului, năvălind dintr-odată cu sirena și luminile roșii, iar mașinăria, fidelă propriei naturi, prinse viață de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat (nimc important). Paramedicii țâșniră pe ușa din spate a ambulanței, rezidenții de la Urgențe ieșiră din clădire în masă, până și Ernie avea rolul lui: să-i dea la o parte pe vizitatori ca să facă degrabă loc târgii (pe care urla o femeie în travaliu, capul copilului ivindu-se deja). De pe bordura unde stătea, Kweku o putea deslușI pe doctorița Yuki așteptând liftul în timp ce targa trecea pe lângă ea, cu o expresie împietrită pe chip, fie surdă, fie indiferentă la freamătul haotic din spatele ei. Apoi intră, urcând.

Din obişnuinţă, fără să se uite, Kweku îl apucă pe Kehinde de cot. Făcea asta adesea – un gest protector faţă de cei din familia lui în mijlocul vreunei învălmăşeli, ca să-i simtă, să le simtă căldura corpului, să-i ţină cât mai aproape, atât cât îi stătea în putinţă să ofere afecţiune fizică –, însă acum gestul păru ridicol. El, în costum de operaţie, nebărbierit, cu ochii roşii, „concediat de anul trecut!", iar acum scos afară cu forţa – să-l mângâie pe Kehinde, care era atât de liniştit, cu cămaşa impecabilă, băgată frumos în pantaloni, călcată, întotdeauna imperturbabil? Ridicol. Îi dădu drumul.

Erau atât de multe lucruri pe care şi le dorea în acel moment Kweku: să fi petrecut mai mult timp cu Kehinde, învăţând să-i citească expresia feţei; băiatul să-l fi urmărit *pe el* cum se repede pe uşa spitalului ca să salveze vieţi, jucând rolul eroului în haosul dezlănţuit; să se fi împotrivit cursului de pictură (sau, şi mai bine, să-şi fi permis să-l plătească); să fi parcat puţin mai aproape pentru a evita acest spectacol ruşinos. Simţea o dorinţă arzătoare, ca un foc în spatele urechilor, să spună ceva genial, ceva înţelept şi esenţial. Dar nu putu să rostească decât:

— Îmi pare rău că ai văzut asta.

— Privirea e subiectivă. Am învăţat asta la curs.

Kehinde se uită la Kweku, cu capul uşor întors şi sprâncenele unite. Un zâmbet răsturnat.

Se suiră în maşină.

Kind of Blue.

Opri muzica.

Conduse în jurul lacului, soarele cobora. Conduse fără să se uite, fără să fie nevoie să se uite, din memorie. Văzând în loc să se uite. Ştia pe de rost drumul către casă. Trecură pe lângă mica şcoală publică, abandonată seara, însingurată, pe care o văzu, n-o privi. Trecură pe lângă vilele impozante – să fi fost întotdeauna atât de masive? Casa lor părând deodată atât de modestă prin comparaţie. Trecură pe lângă pâlcuri de copaci – să fi fost

întotdeauna atât de mulți? Precum doamnele de onoare ale unui palat, înșiruite pe marginea drumului. Făcură al treilea sens giratoriu din patru (mândria Brookline-ului, sensuri giratorii inutile). Trecură pe lângă un bărbat alergând alături de un câine. Trecură de un punct de unde nu mai era cale de întoarcere.

Frunzele de pe strada lor străluceau în lumina amurgului. Intră pe alee și opri motorul. Știa, fără să se gândească la asta, că nu putea să dea ochii cu Fola acum (intuiție, nu știință), că nu era în stare să îndure priveliștea. Să vadă chipul Folei reflectat în clipa asta pe chipul lui Kehinde îi era de-ajuns. Să vadă propriul eșec pe chipul Folei era peste puterile lui.

Lumina de deasupra garajului se aprinse. Toate luminile din casă erau aprinse. Nici el, nici Kehinde nu făcură vreo mișcare și nu vorbiră, ca pentru a deveni conștienți de neclintirea în care se aflau. Stăteau cum stau bărbații: unul lângă altul, privind înainte, amândoi tăcuți și răbdători, așteptând să le vină ceva de spus.

— Vrei să-mi vezi pictura? întrebă Kehinde după o vreme.

Kweku se întoarse către el, stingherit. Nu-i trecuse prin cap să-l întrebe.

— Mulțumesc, aș vrea, te rog.

Kehinde încuviință din cap.

— O clipă.

Desfăcu mapa și scoase o lucrare.

Chiar și în acea lumină proastă era incredibil de frumoasă. Nu că Kweku s-ar fi priceput dintr-odată să judece o operă de artă. Dar nu era nevoie să fii cunoscător ca să observi realizarea, inteligența imaginii și simplitatea formelor. Un băiat și o fată, văzuți din spate, ținându-se de mână. Kweku arătă spre femeie și întrebă:

— Cine e acolo?

Deși știa.

— E mama, răspunse Kehinde.

— Și acolo trebuie să fii tu.

— Nu, acolo e...

— Olu?

— Hm, nu.

— Dar e un băiat, nu?

— Tu ești.

— Eu?! râse Kweku, tulburând deodată liniștea.

— ...

Kehinde tăcu, așteptând.

Kweku, încă râzând:

— Dar de ce sunt atât de *mic*?

— Pentru că mama zice că tot timpul ea trebuie să fie adultul.

Kweku râse atât de tare, încât începu să plângă.

— Genial.

Un zâmbet ușor, pentru cincisprezece secunde, nu mai mult.

— Îți place?

— Îmi place enorm. E geniu curat, zise trăgând aer în piept. *Chiar* spune asta, nu?

— Cu un „nu-i așa" la sfârșit. „Tot timpul eu trebuie să fiu adultul, *nu-i așa*?"

Kweku râse și mai tare, cu lacrimile șiroind pe obraji.

— Așa e.

Kehinde chicoti sfios și aruncă o privire spre casă.

— O făcusem pentru mama. Dar ți-o dau ție, dacă vrei.

— Mi-ar plăcea foarte mult. Nu se va supăra?

— Mama? Nu. Ea are o groază.

— Bun.

El era cel care nu știa că aduseseră pe lume un mic Basquiat, nu ea. Ea era părintele. El doar îi întreținea. Se opri din râs.

— Mi-ar p-p-plăcea..., repetă și vocea i se frânse (odată cu alte părți ale trupului). Cum o... iau?

— O rulez. Uite așa.

— Stai. Nu trebuie s-o semnezi mai întâi?

— Numai artiștii faimoși își semnează tablourile.

— Numai artiștii naivi așteaptă până ajung să fie faimoși. Ai un stilou?

Kehinde zâmbea prea larg ca să mai poată vorbi. Întinse mâna după ghiozdan. Kweku îl opri.

— Folosește-l pe ăsta.

Scoase stiloul de argint din buzunarul costumului de operație (un cadou de absolvire de la Fola, pentru rețete, gravat). Kehinde luă stiloul și îl răsuci în mână.

— E așa de frumos. De unde îl ai?

— De la mama ta. Desigur.

Kehinde dădu din cap, zâmbind. Încă o privire aruncată spre casă. Așeză pictura pe bordul mașinii, gândindu-se unde să semneze. Kweku se minună de schimbarea bruscă din comportamentul lui Kehinde: cât de în largul lui părea să se simtă când mâna îi atinse pânza, cum i se relaxară umerii, iar respirația îi deveni mai ușoară în timp ce stătea aplecat asupra picturii. Kweku era la fel, dar cu un corp întins pe masă și cu un cuțit de argint în loc de stilou. Cum de nu băgase de seamă?

În atâtea nopți îi mărturisise Folei că pur și simplu nu pricepea ce-i cu acest băiat zvelt și chipeș; spre deosebire de Olu, care-i amintea atât de mult de el însuși, Kehinde era o gaură neagră în toată regula. Fola întotdeauna îi răspundea ambiguu, spunând ceva despre natura de nepătruns a geamănului născut al doilea sau îi povestea iarăși, cu multă mândrie patriotică, mitul yoruba despre *ibeji*.

Mitul:

ibeji (gemenii) sunt două jumătăți ale aceluiași spirit, unul prea masiv pentru a încăpea într-un singur corp, și niște ființe liminale, jumătate oameni, jumătate zei, ce trebuie cinstite și chiar venerate în mod corespunzător. Cel de-al doilea geamăn, mai cu seamă – farsorul, copilul schimbat la naștere cu un spiriduș, mai puțin interesat de treburile lumești decât geamănul cel dintâi –, vine pe pământ împotriva propriei dorințe și rămâne aici cu mari eforturi, chinuit de dorul de casă, de tărâmurile spirituale. În ajunul întrupării lor, acest al doilea geamăn sceptic îi spune primului: „Ieși la lumină și vezi dacă e o lume bună. Dacă e bună, rămâi acolo. Dacă nu, vino înapoi". Primul geamăn,

Taiyewo (din *to aiye wo*, „a vedea şi a gusta lumea" în yoruba, prescurtat *Taiye* sau *Taiwo*), părăseşte ascultător pântecul, plecând în misiunea sa de recunoaştere, şi îndrăgeşte lumea îndeajuns cât să rămână acolo. Kehinde (din *kehin de*, „care vine pe urmă" în yoruba), observând că fratele lui geamăn nu s-a întors, porneşte alene la drum, binevoind să se întrupeze ca om, pentru a i se alătura lui Taiyewo. Astfel că populaţia Yoruba îl consideră pe Kehinde fratele mai în vârstă: al doilea născut, dar înţelept, deci „mai bătrân".

Şi aşa era.

Kehinde nu era mai puţin bun, mai puţin prietenos, mai puţin sociabil, „în umbra" lui Taiwo, o umbră el însuşi. Era pur şi simplu altceva. Izvorât din alte locuri. Din altă lume, la fel ca Ekua. O fiinţă empatică, precum Fola. Şi, dacă mai avea vreo importanţă, precum tatăl lui Kweku (şi tatăl tatălui său), îşi dădu el seama acum, fascinat.

Kehinde semnă cu grijă în colţul din dreapta jos. Kweku îi puse mâna pe umăr.

— Vai, mulţumesc, domnule Sai.

— Cu plăcere, doctore Sai.

Zâmbetul lui Kehinde păli pe dată. Cuvântul *doctor* plutea în aerul dintre ei ca o duhoare. Câinii începură o litanie de lătraturi discordante. Kehinde rămase o vreme cu privirea aţintită asupra casei. Lumina se stinse în camera lui Taiwo. Apoi se aprinse, apoi se stinse. Ca un semnal. Apoi se aprinse. Kehinde se întoarse spre Kweku, prefăcându-se la loc într-o gaură neagră.

— Stiloul tău.

— Al tău.

— Dar e...

— Păstrează-l.

— Eşti sigur? întrebă Kehinde, întorcându-l pe partea cealaltă.

— Aş fi onorat să-l ţii tu.

— Mulţumesc, tată.

Alt val de miros.

Kweku întinse mâna şi atinse faţa lui Kehinde, mângâindu-i uşor cu un deget locul dintre sprâncene, la fel cum îi făcea şi Folei deseori, încercând să-i alunge încruntarea, deşi nu prea reuşea niciodată şi nu reuşi nici acum.

— Cred că e ora mesei. (Dar nu era. Mai erau treizeci de minute.) Mama sigur vrea să audă tot ce-ai făcut la curs. Du-te înainte.

— Tu nu vii?

— Într-o clipă.

Kehinde dădu din cap fără să zâmbească.

— Pictura ta, spuse el.

O rulă cu grijă şi i-o întinse lui Kweku. Cameramanul filmă: Părintele Inteligent Amuţeşte. Kweku apucă strâns pictura, ca şi cum ar fi vrut să spună *O voi preţui mereu*, dar nu găsi cuvintele. Singurele cuvinte pe care le găsi au fost:

— Dacă ai putea totuşi să nu pomeneşti...

— Nu-ţi face griji. Promit. N-o să spun nimic.

Apoi se aşternu liniştea.

— Bine, zise Kweku.

— Bine, zise Kehinde, aşteptând o clipă, şi apoi ieşi din maşină.

— Te iubesc, zise Kweku, dar portiera se închise când el abia spusese „Te".

Kehinde nu auzi şi intră în casă.

Aşteptă un moment şi dădu cu spatele spre drum. Nu se opri din condus până în Baltimore, după şapte ore de mers întins, Autostrada I-95 desfăşurându-se ca un ocean întunecat. Neted. Conduse fără să vadă, sub lumina lunii, cufundându-se în beznă. Se cazăă într-un hotel de care-şi aminti, lângă spitalul Hopkins. Când sună în sfârşit acasă, o auzi suspinând, dar vocea îi era limpede.

— Kehinde nu vrea să-mi spună ce s-a întâmplat, zice că a promis. Mă sperii. Ce s-a întâmplat? Unde eşti? Ce-i cu tine?

El spuse numai că îi pare rău şi că pleacă. Apoi adăugă că, dacă Fola ar vinde casa la valoarea curentă, ar obţine de-ajuns

cât s-o ia de la capăt. Şi că e foarte posibil ca el de fapt să n-o fi meritat niciodată cu adevărat. Că le distrusese viaţa încercând să lupte, deşi nu avea nici o şansă.

— Nici o şansă. Ce vrea să însemne asta? Te-ai apucat de jocuri de noroc? Eşti *fizic* în pericol? Unde eşti?

(Nu era nicăieri.) Îi spuse că aşa era cel mai bine şi, din nou, că îi pare rău. Că o să-i fie mai bine fără el.

— Te las.

— Ce vrea să însemne asta?

Să le transmită copiilor toată dragostea lui.

— Când te întorci acasă? întrebă ea plângând.

Dar el nu se mai întoarcea.

13

După şaisprezece ani, iată-l stând încovoiat în iarbă, cu mâinile pe genunchi şi cu tălpile goale, pe jumătate horcăind, pe jumătate râzând, cu gândul la ce s-a întâmplat şi cum: suferinţa de care fugise l-a prins din urmă.

În sfârşit.

Fireşte, când a plecat, Kweku crezuse că o să se întoarcă la viaţa lui, aşa cum o ştia, la familia lui, la casa lui – poate chiar *mai curând* decât a făcut-o de fapt, în câteva zile, nu după câteva săptămâni –, însă nici o clipă n-a bănuit că ei aveau să dispară. Fără urmă. Şi puteai s-o învinovăţeşti pe Fola? *Ea* a fost oare cea care a exagerat, strângându-şi lucrurile şi retrăgându-se în disperare? Lăsată să plângă în casa aceea cu pasaje secrete, curenţi de aer şi umbre, cu uşi originale care nu se închid şi cu patru copii, un băiat serios, două fiinţe liminale şi bebeluşul – să trăiască fără el? Abandonată. Singură. Nu „neajutorată". Niciodată neajutorată. Nu fusese niciodată neajutorată, nici măcar când era mică, răsfăţată în Victoria Island, înainte de război. Era o luptătoare înnăscută, o membră a clanului Egba care nu accepta să fie călcată în picioare (sau pe jumătate Egba, căci mama, din

clanul Igbo, murise născând-o), înfruntase lucruri mult mai teribile decât un munte de datorii pe care nu le făcuse ea, mai teribile decât singurătatea, izolarea sau deznădejdea. Dar n-a fost niciodată abandonată, ar susține ea. N-a fost înșelată ori dezamăgită. Niciodată n-a avut încredere în cineva pentru ca apoi să fie trădată.

Oare Fola – se gândise Kweku, știind probabil că el greșise, sau mai degrabă că *pierduse* totul, că lucrurile nu aveau să se mai îndrepte niciodată, adică să se îndrepte în sensul în care are dreptate cineva care greșește față de cel ce i-a greșit la rândul său –, oare Fola nu mai putea crede în justețea faptelor lui? Oare ea a fost cea care l-a trădat, fiindcă fusese trădată la rândul ei? Cea care, după ce luase de două ori totul de la capăt, a făcut pur și simplu același lucru încă o dată? Sau el era acela care a trădat, neluând nimic cu sine, pornind deznădăjduit la drum, prea istovit ca să se mai justifice, prea istovit ca să se mai gândească: să caute alte spitale, să o ia de la început, să își găsească de lucru în alt stat, să fie rațional, să fie responsabil, să fie tată, să fie iertat?

Așa că a plecat. Totul reducându-se la o singură fracțiune de secundă. Așteptând, pândind acea clipă anume (unică), apoi dând cu spatele spre șosea. Acea clipă când poate, dacă ar fi venit la fereastră, Fola ar fi văzut Volvo-ul. Când poate, dacă Kehinde ar fi făcut puțin zgomot intrând în casă. Când poate, dacă s-ar fi răzgândit, *el* și-ar fi venit în fire. Sau dacă s-ar fi gândit de la bun început. Ar fi ieșit din mașină, ar fi intrat în casă. În costum de operație, umilit și dărâmat, dar *înăuntru*, în vestibul, apoi prin hol până în bucătăria mirosind a ghimbir și ulei. În schimb, a rămas doar întrebarea ce-l întâmpină cu greutatea și căldura ei, ca un trup, în fiecare dimineață, la fiecare răsărit de soare, atunci când se trezește: *și dacă*. Kweku se gândește acum la toate astea și abia dacă înțelege. Că a pierdut-o. Că a părăsit-o. Că ea l-a părăsit.

Și cum.

Zile întregi: năucit, incapabil să doarmă, incapabil să gândească, prea îngrozit pentru a suna acasă, mâncând orez, înecându-și

rușinea în băutură, înapoi la Goodwill, pe Broadway, ca să-și cumpere un costum pentru o întâlnire la Hopkins (nici un post liber), Johnnie Walker, *Kind of Blue*. Săptămâni întregi: scurse una după alta. Șase, opt, apoi zece săptămâni. Până când, într-o noapte, după miezul nopții, pur și simplu a pornit-o înapoi spre casă. Începuse să ningă așa cum se întâmplă în Boston, blând, molcom, ușor, până seara viscolind deja, însă întotdeauna fulguind la început, cu fulgi timizi ce pluteau în zorii trandafirii ai zilelor de iarnă. Era îngrozit, stomacul îi tremura, dar avea certitudinea că va fi în stare să aducă argumente, să-și mărturisească vina și să explice totul, să le ceară iertare copiilor, să le capete din nou încrederea, să o câștige iarăși de partea lui. În loc să: ajungă la șapte dimineața și să dea peste o pancartă cu DE VÂNZARE în fața casei și peste statuia din spate, pe care a luat-o aproape fără să gândească, pentru ca apoi să gonească spre florărie (închisă), apoi spre școala publică (copiii retrași). Cuprins de panică și transpirat, se duse glonț către Milton, căutându-l disperat pe directorul școlii pentru a-l întreba de fiul lui și întâmplător dând chiar peste Olu, în paltonul acela, paltonul bej, cu rucsacul lui L.L. Bean în spate. Până să apuce vreunul dintre ei să spună ceva, sunetul strident și metalic al soneriei străpunse ferm distanța dintre tată și fiu, amândoi stând acum stingheri și proeminenți în vârtejul acela de elevi iviți deodată din clădirea de cărămidă roșie pentru a se bucura de zăpadă. Olu vorbi cu un aer profesional, ca și cum ar fi descris un pacient:

— Plânge în fiecare dimineață. Crede că nu o aud. Zice că te-ai cărat și ne-ai lăsat fără nici un ban în cont. Gemenii sunt în Lagos. Micuța e încă aici.

— Unde-i mama ta?

— Nu vrea să te vadă.

— Uită-te la mine când îți vorbesc.

— Nici eu nu vreau să te văd.

Olu privi în jos, apucând bretelele rucsacului. Lovi pământul cu piciorul. Se auzi iar soneria.

— Trebuie să plec.

Şi plecă.

Cum s-a petrecut totul.

Aşa cum pietrele cad de pe o stâncă. Aşa cum a fost cu Irene, primul lui eşec, prima pacientă pe care a pierdut-o; internată seara, cu râsul pe buze, moartă înainte să se crape de ziuă. Viteza cu care s-a petrecut. Viteza ameţitoare a morţii. (Sau era tocmai invers? Viteza ameţitoare la vieţii?) Kweku e doctor, ar fi trebuit să ştie, corpul se strică, nimic nu durează, nici viaţa unui om nu durează, darămite iubirea? Ar fi trebuit să ştie cum funcţionează pierderea în lumea asta şi ce se întâmplă cui şi în ce măsură, „singura constantă e schimbarea" şi aşa mai departe. Şi totuşi, cine s-ar fi gândit? Că Fola avea să plece, să refuze să-l vadă sau să-l lase să îi vadă pe ei, să refuze să-i spună unde sunt copiii când a reuşit să dea de ea la telefon? Săptămâni care au devenit luni care au devenit anotimpuri: neiertat. O existenţă care s-a scurs. Implacabil.

S-a deschis, s-a închis.

Cum ar fi putut el şti? Că o viaţă la a cărei temelie munciseră ani de zile se putea destrăma în numai câteva săptămâni? O viaţă întreagă, o lume întreagă, *o lume întreagă* făcută cu mâna lor: mese, mâncăruri, scutece, fapte, diplome, înţelegeri tacite, mesaje pe căsuţa vocală: *Aţi sunat la casa familiei Sai, nu suntem aici momentan.* Bip. Şi nu vom mai fi niciodată. *Lăsaţi un mesaj.* Până când n-a mai rămas nimic în afară de statuia mamei în portbagajul Volvo-ului şi de pictură, două forme. Ulei pe pânză. Kehinde Sai, 1993. Cu semnătura artistului. *Adultul.*

Kweku râde.

Face un pas înainte, se împiedică şi cade. Aterizează pe burtă, cu faţa în rouă. *De ce te-am părăsit oare?* Aude repetându-se refrenul căldicel al melodiei R&B pe care Taiwo devenea melancolică. (O inimă frântă numai Coltrane pe vinil o putea vindeca. Coltrane ar fi vindecat-o şi pe Fola. El i-ar fi spus dacă l-ar fi întrebat.) Dar nu poate muri atât de curând. Aşa că ridică repede

capul. *Nu astăzi*, se gândește râzând. Își mai „bate puțin joc", cu respirația tăiată. Îl are pe Coltrane, are heparină, nu are de ce să-și facă griji. Aleargă în fiecare zi, iar cu Ama, în pat, în fiecare noapte. N-a fumat niciodată. Inima lui e puternică. Dar nu e, și el o știe. E frântă în patru locuri. Doar niște crăpături la început, lăsate netratate ani de zile. Mama lui în Kokrobité, Olu în Boston, Kofi în Jamestown, Folasadé peste tot. Femeia aceea, în tot corpul lui, impregnată adânc în celulele lui, în mușchi, în țesut, în materie, în sânge. Moare de inimă frântă. Nu se poate abține să râdă la acest gând. Sau să încerce să râdă. Strângând de durere firele de iarbă, se răsucește pe-o parte. Înalță capul. Se uită în jur. E ceva care să-l ajute să se ridice? *Bougainvillea*, fluturele, mangoul.

Și iat-o.

În sfârșit.

În fântână.

Un loc ridicol. Deși nu atât de surprinzător pentru o visătoare. Sau pentru două. Stând (plutind) în fântână cu flori albe în părul lor de bumbac, cu trupurile înfășurate în dantelă scânteietoare, cu bluze *buba* albe, împodobite cu diamante aurii, amândouă având zăpadă pe umeri și strungăreață, una cu un radio, iar cealaltă cu camera de filmat. Privește atent toată scena și râde. E oare camera de filmat a cameramanului invizibil? Cum de a reușit să i-o smulgă? Gâfâie încercând să respire și râde în continuare. Acum și ea râde. Radioul se aude în surdină. O stare de spirit sentimentală, într-adevăr.

Ea pune jos camera. Care piere în flăcări.

— Te iubesc, spune el.

— Știu, știu, știu.

— Doare, spune el.

Mama lui spune:

— Odihnește-te.

Fola spune:

— Da.

Așa că se întinde în iarbă. „Iarba dragostei" îi zice, dintre toate numele posibile. Afurisit om.

Nu se gândeşte la ceea ce credea că se va gândi. Că nu şi-a luat rămas-bun sau că timpul trece aşa de repede sau că ar fi trebuit să se ţină după Olu pe scări când a venit sau să fie acolo s-o vadă pe Sadie crescând sau că n-ar fi trebuit plece atunci de lângă ei. Se gândeşte că s-a înşelat. Crezând că toată povestea asta poate fi uitată. Nu că *el* n-o să fie uitat – va fi, a fost deja –, ci că s-a înşelat crezând că detaliile nu sunt cu nimic remarcabile. Punând lucrurile în balanţă acum, există un singur detaliu care merită să fie ţinut minte.

Acela că într-un fel a găsit-o.

Folasadé Savage fugind din ghearele războiului. Kweku Sai evadând dintr-o pace care putea ucide. Două bărci în derivă pe mare, eşuate tocmai pe ţărmurile Pennsylvaniei („aiurea, prin corespondenţă"), dintre toate locurile posibile, murind de frig, trăind, iubind. Orfani, fugari, liberi în marea istorie a lumii, amândoi trăgându-se din ţări ce şi-au pierdut măreţia din secolul al XVIII-lea încoace – dar mândri (curajoşi, plini de speranţă) şi voioşi şi lefteri –, căutând cu mare disperare un cămin, o aventură şi găsindu-le pe amândouă. Găsindu-le pe amândouă în celălalt, fiecare fiind *pentru* celălalt şi una, şi alta, şi cămin, şi aventură; nopţile în care ciocneau câte un Schweppes cald în cupe ieftine de şampanie sau în care făceau dragoste în cadă la lumina lunii sau râdeau până la lacrimi: că a găsit ceea ce nu îndrăznise să caute. Când ar fi fost de-ajuns să-şi fi croit un drum, să fi pornit de unde a pornit şi să fi ajuns mai departe, tată şi doctor, oricum altceva decât ceea ce a devenit. Să fi *îndrăznit* să devină. Să evadeze i-ar fi fost de-ajuns. Să fie „liber" şi, dacă vreţi să umblăm la coarda sensibilă, să fie „om" – dincolo de a fi „cetăţean", dincolo de a fi „sărac". Era tot ce voia, la urma urmei, o poveste umană, un mod de a fi Kweku dincolo de a fi sărac. Să fi desprins mica istorie a vieţii sale de marile istorii, a Ţării şi a Sărăciei şi a Ciocnirilor care au înghiţit istoriile oamenilor din jurul lui şi i-au scuipat înapoi drept fiinţe fără chipuri, Săteni fără nume, nişte rotiţe în marele angrenaj; să fi fugit,

astfel eliberat, pe micul vas SS Sai, în căutarea imensității și a nimicniciei unei vieți fără neajunsuri: meschinele victorii și înfrângeri ale Sinelui (profesie, familie) față de cele ale Statului (muncă alienantă, război civil) – *da, asta ar fi fost chiar de-ajuns*, se gândește Kweku. Născut în praf, mort în iarbă. Progres. Ajuns pe țărmuri îndepărtate.

Că încă și mai departe, dincolo de a fi „liber", se afla a fi „iubit", în râsul ei, se afla „acasă", în atingerea ei, în părul ei afro moale? Aproape că nu poate cuprinde cu mintea. Nu a îndrăznit niciodată să viseze, crezând că astfel de finaluri îi sunt interzise, lui sau lor, celor care mergeau desculți, care mergeau zâmbind la moarte, care cântau în visele lor și care nu contau prea mult. Că a găsit-o și a iubit-o și împreună au zămislit de patru ori carne din carnea lor – asta contează, fie și numai pentru el. O mizăa istoriei lui. Fetița aceea l-a întâlnit pe băiețel. Și l-a iubit.

Chiar dacă a pierdut-o.

Așa că începe să se ridice pentru a merge s-o sărute în fântână, nu ca să o cuprindă cu privirea sau ca să se lase cuprins în brațe, ci ca să o cuprindă el. Sau doar încearcă să se ridice. Reușește numai să se proptească în mâini, ca într-o poziție de flotare, până când valvele sale o iau razna.

Și astfel către moarte.

Stă aici, întins cu fața în jos și cu un zâmbet pe chip. Acum fluturele își ia zborul, terminând de băut. Un contrast spectaculos, turcoaz alături de roz. Dar indiferent față de toate astea, frumusețe, contrast, pierderi. Zboară vioi prin grădină, planând pe lângă piciorul lui. Fluturându-și aripile deasupra tălpilor lui ca și cum ar vrea să le aline. Deschise, închise. Câinele adulmecă moartea recentă și latră, speriind fluturele care fâlfâie din aripi o dată, apoi se îndepărtează.

Tăcere.

Partea a II-a

PLECÂND

1

În duminica aceea, Fola se trezeşte în zori cu răsuflarea tăiată, încinsă, visând că se îneacă într-un vuiet de valuri. Întuneric. Perdelele trase, umezeală, patul jilav ca un ocean: pe jumătate încă adormită, cu ochii închişi, se ridică şi scoate un ţipăt. Îl strigă pe Kweku, dar strigătul e mut, ca două bule de apă care, prin buzele acum desfăcute, îi alunecă pe gât, unde dau peste şi mai multă apă strânsă deja în ea, în stomacul ei, apoi mai jos, pe coapsele ude – cămaşa de noapte din satin odată albă, acum leoarcă, maronie de sudoare, muiată din interior şi ca o piele la exterior – şi, prefăcându-se într-un şuvoi, se întorc, se revarsă înapoi, prin coapse, stomac, inimă, şi ţâşnesc prin piept.

Geamătul e atât de puternic încât o trezeşte complet. Deschide ochii, iar apa i se scurge din trup. Geamătul e de nestăpânit, însă şuvoiul se retrage dintr-odată, nelăsând nici un fel de urmă a visului (aşa cum valurile fac să piară pe neanunţate scrisul în nisip, ştergând mesajele copiilor şi ale îndrăgostiţilor). Persistă, surdă, numai teama, desprinsă din context, rămasă pe nisipul jilav ca o spumă subţire, sclipitoare. Şi vuietul: un vacarm asurzitor în bezna umedă şi difuză, aerul condiţionat zgomotos de parcă ar merge.

Teama ca o spumă sclipitoare şi vuietul acela.

Se ridică, buimacă, neputând să vadă din cauza perdelelor trase, de culoarea mustarului, aşa că rămâne pe loc, înmărmurită, nu-i e clar ce s-a întâmplat, de ce a izbucnit în plâns ori de ce s-a oprit. Şi întrebările obişnuite: cât e ceasul? unde se află? *În Ghana*, îi răspunde ceva, bulbulii de afară, aşa-numitele „păsări-de-piper", alăturându-se năuce vacarmului dinăuntru, într-o odă spre uitarea lucrurilor care nu merg. Aşadar, nu-i un

coşmar: păsări-de-piper, dimineaţa în Ghana, locul unde s-a mutat sau unde a fugit.

Iarăşi.

Fără surle şi trâmbiţe sau alte pregătiri, cum umblă turmele sau soldaţii, ci numai dintr-un impuls, fără bagaj, plecată la drum cu noaptea-n cap:

a găsit scrisoarea într-o luni dimineaţă, în Boston, sortând corespondenţa la masă (cafea, radio WBUR, „un post public nonprofit susţinut de ascultători ca ea"), facturi pentru taxele şcolare şi utilităţi. Una dintre scrisori a căzut pe podea. A plutit, mai degrabă: de un albastru pastelat, delicată, un fulg alunecând tăcut din teancul gros al corespondenţei de luni. O scrisoare în toată regula. Zăcând pe jos. În lumina albă a iernii, hârtia aia ieftină cu *par avion* pe care n-o mai foloseşte nimeni.

A deschis-o. A citit-o. A aşezat-o pe blatul mesei. A plecat la florărie, lăsând-o acolo. S-a întors acasă pe întuneric, înapoi la pustietate, unde a regăsit-o. A citit iarăşi că Sena Wosornu, tatăl adoptiv, a murit. A murit şi i-a lăsat ei, „domnişoarei" Folasadé Savage, o casă cu trei dormitoare în West Airport, Accra. A rămas în picioare, încremenită, cu paltonul pe ea, în liniştea bucătăriei, în bezna molatică, de un argintiu întunecat, pe gresia poleită de razele lunii. Luni seară. A plecat vineri. De pe aeroportul JFK spre Kotoka. Non-stop. Fără surle şi trâmbiţe. Doar a împachetat şi a plecat.

Acum îşi mijeşte ochii în întuneric şi deslueşte dormitorul, cu totul străin după doar şase săptămâni. Forme, umbre străine, şi locul de alături, cu totul străin încă, după şaisprezece ani.

Îşi atinge cămaşa de noapte, îngrijorată de atâta umezeală. Îşi dezlipeşte de pe piele satinul îmbibat. Îşi duce mâna la pântec, aşa cum face de fiecare dată când se întâmplă asta, când teama îi dă uşor târcoale, încă nearătându-şi chipul, când ceva e în regulă, dar nu ştie ce anume sau cu care dintre vlăstarele ce au izvorât din acest locşor. Iar pântecul mereu îi răspunde (poate *mitra*, mai degrabă, dar cuvântul i-a sunat întotdeauna absurd,

mitră. O *mitră*. Ceva cavernos, tainic, o pivniță. Un cuvânt ce poartă cu sine o umbră, o dâră. Rimează cu *criptă*). Își atinge pântecul în patru locuri distincte, cadranele torsului ei, dintre talie și piept: întâi în partea dreaptă sus (Olu), sub sânul drept, apoi în dreapta jos (Taiwo), unde are cicatricea micuță, apoi în stânga jos (Kehinde), în apropierea lui Taiwo, după care în stânga sus (Sadie), micuța, inima ei. Se oprește scurt la fiecare ca să perceapă senzația, mișcarea sau neclintirea de sub palmă. Simțind:

Olu – liniște totală. Tristețea obișnuită, molatică și persistentă ca zgomotul unui ventilator. Taiwo – încordarea. Ușoară senzație de zvâcnire. Însă nici un sentiment de primejdie, nici un motiv de îngrijorare. Kehinde – absența, ecoul tăcerii lui, pe care i-o face suportabilă numai certitudinea că, *dacă ar fi ceva*, ar ști (așa cum a știut când s-a întâmplat, așa cum a știut într-o clipă, tăind hortensii azurii pe tejghea în magazin, simțind deodată un fel de cutremurare, în stânga jos, strigând „Kehinde!", iar cuțitul alunecând într-o parte și crestându-i mâna. Picături de sânge prelingându-se pe tejghea, pe tulpini și pe flori, pe telefon în timp ce forma numărul și știa deja care dintre ei este; căsuța vocală, „Aici Keh...", apel în așteptare, ridicat receptorul, hohote de plâns, „Mamă, sunt Taiwo. S-a întâmplat ceva". „Știu." A știut, ca și Taiwo, chiar în clipa în care s-a întâmplat, de cum lama a străpuns pielea, la încheietura mâinii. Așa că acum, după un an – mai mult, aproape doi ani –, deși nici nu l-a văzut, nici nu știe nimic de el, știe. Că ar ști dacă s-ar întâmpla ceva). Și în cele din urmă, Sadie – palpitație, furnicături, un lucru nou această neliniște, ca și cum micuța ar căuta ceva și nu ar găsi.

Sunt bine cu toții.

Tristețe, încordare, absență, angoasă – dar *bine*, așa cum i-a adus pe lume, vii, dacă nu chiar sănătoși, ca peștele în apă, în starea în care i-a născut (respirând și luptând), iar asta e de-ajuns. Poate nu și pentru alții, se gândește Fola, pentru alte mame care se roagă ca odraslele lor să aibă parte de avere și faimă, de iubiri de poveste și bucurie (mame mai bune, pesemne; micuțe, cu zâmbet luminos, cu ambiții, mame-microbuz), însă pentru ea,

da, ea, care ar face moarte de om, ar mutila şi ar muri pentru fiecare dintre copiii ei, dar care ştie că dorinţa de-a muri pentru celălalt are limitele ei.

Moartea aceea e nepăsătoare.

Nu *ea* (deşi aşa pare), ci adversarul ei, duşmanul de-o viaţă, *al lor*, duşmanul comun al tuturor mamelor – moartea, răul făcut copilului – care o va înfrânge, ştie asta.

Dar nu azi.

Spaima se retrage. Vuietul persistă. Plescăiala aspră şi fornăitoare a aparatului stricat. Căldura devine agresivă, ca şi cum s-ar simţi neluată în seamă. Cearşaful şi cămaşa de noapte se răcesc dintr-odată.

Ridicându-se din pat, se loveşte la genunchi şi blestemă în şoaptă casa, cu aerul ei condiţionat defect. Rămăsese ca domnul Ghartey, paznicul de noapte, să-l repare sau să-l aducă pe vărul lui electrician să-l repare sau să-l cheme pe albul care l-a instalat să-l repare – planul rămâne în mare parte neclar. „Vine" e răspunsul primit ori de câte ori întreabă. „Să-mi fie cu iertare, vine." De săptămâni deja, aer încins. Însă între ea şi servitorii casei relaţiile sunt încă la început, iar ea ştie s-o ia uşor, să păşească încet. Înainte de toate, e femeie; mai rău, necăsătorită; cel mai rău, nigeriană; deschisă la culoare. La cât de suspicioşi sunt oamenii în Ghana, ar putea la fel de bine trece drept o teroristă cunoscută. Servitorii, moşteniţi împreună cu casa şi mobila tapiţată cu lână portocalie, merg tiptil în preajma ei, ascunzându-şi cu greu stupoarea. Pentru că s-a mutat aici singură. Ca să *vândă* flori.

Mai rău: că a ajuns în dimineaţa aceea de sâmbătă de la aeroport, în haine albe de in şi pantofi decupaţi, şi, coborând din taxi, a rostit un „*How* are *you?*" ininteligibil, cu un *a* englezesc şi un *r* american. Cel mai rău: că după ea din taxi n-a coborât nici un bărbat.

Că a dat mâna cu ei, căutându-le privirea.

Că, lăsându-şi geamantanele (trei? mai multe? asta era tot? o viaţă întreagă în America?) lângă taxi, s-a îndreptat direct spre zid ca să-şi îngroape faţa în planta agăţătoare. „Bougainv*iiii*llea!" Tot ininteligibil.

Că dimineaţa îi salută cu acelaşi ciudat „*How* are *you?*" şi le mulţumeşte la fel de straniu că îşi fac treaba. „Îţi *mulţumesc*", îi spune boy-ului când îi spală hainele. „Îţi *mulţumesc*", îi spune bucătarului când îi pune masa. „Îţi *mulţumesc*", îi spune portarului când deschide şi închide poarta.

Că fumează.

Că poartă pantaloni scurţi.

Că hoinăreşte prin grădină în pantalonii ăştia scurţi şi cu o pălărie de soare, cu ţigări şi foarfeci după ea, tăind când una, când alta, apoi cărându-şi captura în bucătărie, unde stă la masă nu ca să zdrobească igname, nu ca să dezghioace fasole, ci ca să aranjeze *flori*. O amuză, întotdeauna a amuzat-o, acest dispreţ al africanilor pentru flori, nepăsarea celui binecuvântat din belşug (sau celui dărâmat psihologic – celui care suferă de o ură de sine cronică şi nu poate accepta, chiar şi cu dovezi, că vreun lucru autohton, prezent în cantităţi uriaşe, în exces, primit fără nici un efort, are valoare). Servitorii o urmăresc aşa cum observă oamenii de ştiinţă o specie nouă, un hibrid, erbivor, inofensiv probabil, sau poate că nu. Încearcă să-şi ascundă stupoarea, hrănind-o, spălându-i, studiindu-i îmbrăcămintea atunci când au impresia că ea nu-i vede, şuşotind, uitându-se la ea cum mănâncă. Încă nu le-a spus că a locuit cândva în Ghana, că vorbeşte limba twi şi înţelege tot ce discută ei şoaptă despre florile, despre cămăşile de noapte înflorate, despre obiceiurile ei supărătoare la masă, ca atunci când rupe şi mănâncă ierburi (frunze de lămâiţă). A învăţat asta de la tatăl ei, care vorbea principalele limbi nigeriene, plus franceză, swahili, arabă şi frânturi de twi. „Învaţă întotdeauna limba locului şi nu-i lăsa pe ceilalţi să vadă asta", îi spunea, cu un capăt de trabuc în vârful buzelor şi un surâs abia mijit...

în stânga sus.

Iat-o.

Palpitația pe care o presimțea.

Cadranul din stânga sus, lângă Sadie, dar mai aproape de inimă, nu o zbatere, nici o strângere și nici un freamăt de spaimă, ci un ecou, un pustiu, o golire. O senzație familiară. Nu cea pe care o aștepta, de care se temea (prevestind răul păzit de vreunul dintre copii), dar rememorată, negreșit, de acum patru decenii, o amintire pe care uitase că încă o are.

Se așază la loc absentă, abandonându-și planul, oricare ar fi fost el, o vorbă cu domnul Ghartey poate, un pumn într-o latură a aparatului de aer condiționat prins de perete ori așternuturi curate sau ceva de băut post-coșmar. Și reflectează: *ciudat*, să regăsească printre amintiri moartea tatălui ei, spre care gândul o duce atât de rar, ca atunci când îți amintești visele, încețoșate, palide, nu întâmplarea, ci emoția, ca pe o tristețe care s-a stins, s-a uscat, s-a chircit, și-a pierdut culoarea. *Întâmplarea* îi apare limpede ca lumina zilei, de parcă s-ar fi petrecut ieri: Lagos, iulie 1966, înlănțuirea rapidă a evenimentelor:

întâi trezitul din somn, răsuflarea grea, rece, are treisprezece ani, toate posterele ei cu Beatles prinse cu piuneze pe pereți, stând îngrijorată în beznă, cu golul acela în piept, neobișnuită cu senzația (același gol ciudat pe care-l simte și acum). Apoi: dibuie drumul din camera ei, prin hol, până la camera tatălui, uitând că el plecase în nord să vadă de socrii lui, „bunicii" ei, soții Nwaneri, pe care de fapt ea nu-i cunoscuse niciodată și nici nu avea să-i cunoască. Nimeni nu i-a spus. Nici el, tatăl ei plin de bunătate, cu umeri lați, cu părul moale ca lâna, care în fiecare noapte își plângea soția pierdută, îngenunchind lângă pat, sub portretul ei, al Somayinei Nwaneri, o blondă, cu ochi aurii. O nălucă.

Douăzeci și șapte de ani.

O zână, mama-nălucă.

Pierduse mult sânge în timpul nașterii.

Pentru Fola, o străină, nimic altceva decât un chip, atât de neobișnuit de palidă încât în portretul acela arăta de parcă s-ar

fi născut fără sânge, dăltuită dintr-o bucată de gheață. Și totuși atât de frumoasă. Material de legendă. Figură celebră în Kaduna, din tată igbo la fel de faimos pentru funcția sa în nord ca și pentru roza smulsă din pământul misiunii pentru a o lua de soție, o scoțiană, Maud cea cu părul roșcat. Și restul poveștii: rușinea, fiul născut mort, sarcini pierdute una după alta, ochii iscoditori ai sătenilor răi de gură, *vedeți, scoțiana nu poate să-i nască bărbatului igbo un copil*, apoi acea unică fiică, cu pielea albă, mulatra miraculoasă. Micuța prințesă a Kadunei. Fiica administratorului colonial. A obținut, după război, o bursă de studii ca asistentă medicală în Londra, l-a cunoscut fulgerător pe Kayo Savage, tatăl Folei, și numaidecât s-a măritat cu el, fost avocat al Forțelor Aeriene Regale. Doborâtă de naștere etc. Nimeni nu i-a spus Folei. Nimeni n-a pomenit de faptul că ei n-au venit niciodată s-o vadă, prea onorabilii John și Maud Nwaneri, că niciodată n-au dat un telefon și n-au trimis vreun cadou, însă intuia: că ei o învinovățeau pentru moartea timpurie a singurei lor fiice, așa cum ea avea să ajungă să-i urască pe ei pentru moartea lui.

Dar nu încă.

Mai întâi: trezitul în miez de noapte cu un gol în piept. Apoi: strecuratul prin hol până în camera tatălui ei, pustie. Pe urmă: urcatul în patul lui gol, ce încă îi păstra mirosul cald (rom, săpun, parfum Russian Leather), acoperindu-și fața cu pătura lui groasă din *kente*[1], apoi întinzându-se, nemișcată, cu ochii deschiși, inima galopându-i. Neclintită ca un cadavru, înfășurată în bumbac și leoarcă de sudoare, cu aerul condiționat oprit, în absența tatălui, plecat la Kaduna în dimineața aia fiindcă auzise de la niște prieteni că cei de origine igbo din nord aveau iarăși necazuri.

Iarăși? oftase ea, îmbufnată, sorbindu-și zgomotos micul dejun (*gari*[2], sirop de zahăr, gheață) și știind deja că el urma să plece,

1. Țesătură africană din bumbac și mătase, alcătuită din fâșii cusute împreună pentru a forma motive viu colorate (n.r.).
2. Ghimbir proaspăt, feliat, marinat în oțet îndulcit (n.r.).

altfel nu i-ar fi pregătit chiar asta de mâncare. „Micul dejun al fetei-tufiș", cum îl numea el, luând-o peste picior. Pudră de igname în apă cu gheață, preferata ei. Dacă bunicul ăsta al ei era așa de bogat precum se spunea, cu Cyclone CJ-ul și conacul lui cu etaj, atunci de ce trebuie mereu să se ducă tatăl ei să „vadă de el", se întrebase ea ronțăind gheață, dar știa răspunsul. Trebuia să meargă, mereu, să-i îmbuneze, să ispășească, să le cerșească iarăși iertarea pentru moartea Somayinei (pentru care, strict vorbind, nu el purta vina, ci ea, micuța Fola, sau cel puțin doctorul ori pântecul).

— Mereu dau de necaz igbo ăștia. *Na wow o.*

— Mama ta era o igbo.

— *Pe jumătate.*

— Păi și nu e de-ajuns?

Dar când s-a uitat la el, tatăl râdea, apropiindu-se s-o sărute pe cap, apoi plecă.

— Până duminică sunt înapoi. Te iubesc.

— *Mo n mo.*

Nu exista un echivalent pentru *Te iubesc* în yoruba. „Dacă iubești pe cineva, atunci i-o arăți", îi plăcea tatălui ei să spună. Și totuși i-a spus-o în engleză, la care ea a răspuns în yoruba, „Știu", *mo n mo.*

Apoi a ieșit pe ușă.

Pur și simplu.

S-a ridicat, și-a pus jos ceașca de cafea, a sărutat-o o dată pe frunte, cu mâinile în părul ei prins cu două moațe pufoase, apoi a ieșit pe ușă. Dus a fost. Păr lânos, costum de lână și umeri lați și bufanți, legănându-se, legănându-se, legănându-se până au pierit în zare. Ușa rabatabilă balansându-se, înăuntru-în afară.

În cele din urmă: paisprezece ore mai târziu, Fola în patul lui, strecurându-se sub pătura de *kente*, în întuneric, în absență, aromă și căldură, ca într-un ocean nemișcat și tăcut. Și rămânând pe loc. În liniște. Stând dreaptă, țeapănă, neclintită, știind.

Că ceva fusese eliminat.

Că un lucru care existase pe lumea asta tocmai o părăsise, cert şi simplu, aşa cum părăsesc oamenii o încăpere sau aşa cum puful păpădiei moarte se înalţă tăcut în vânt, lăsând în urmă un spaţiu gol, o deschidere. O deschidere de neînchipuit, de neîndurat, nesfârşită întinzându-se acum în jurul ei, deasupra ei, în spatele ei, o prăpastie se căsca înăuntrul ei, un hău sau o gură: străină, umedă, adâncă şi înfometată. In-saţiabilă.

Amănuntele au venit mai târziu – de parcă astfel de amănunte se află vreodată, de parcă poţi şti detaliile vreunei morţi în afară de propria moarte, cum s-a întâmplat, cât a durat ori dacă a fost liniştitoare, rece sau cumplită, ca o însingurare –, dar faptul s-a consumat chiar acolo, în dormitor. Pierderea. Mai târziu, în clipele de singurătate, se va gândi la asta, la strania asemănare dintre momentul de atunci şi cel de acum: singură în întuneric, în căldura apăsătoare dintr-o încăpere ce nu-i aparţine, într-un pat mult prea mare. Finaluri în oglindă. Sfârşitul unei vieţi aşa cum o cunoscuse ea, în miez de noapte în Lagos, fără să bănuiască o clipă ce se petrecuse (pur şi simplu nu i-ar fi putut trece prin minte că răul există, că moartea e nepăsătoare) şi totuşi *ştiind* cumva. Astfel i s-a arătat ei evenimentul, pierderea concretă: sub înfăţişarea orelor în care a trecut graniţa dintre a şti şi a cunoaşte, şi a mers înainte către „pierderea" abstractă, către tristeţe. Şase-şapte ore în starea aceea de deschidere care s-a asprit treptat şi s-a prefăcut în singurătate.

Amănuntele au venit mai târziu – cum un camion ticsit cu soldaţi din tribul Hausa, înrăiţi şi drogaţi cu heroină ieftină, i-au omorât dând foc conacului şi proptind pietre la ieşire –, însă aceste amănunte nu au căpătat niciodată consistenţă în mintea ei. Aşa că niciodată nu a prea crezut de fapt povestea asta, n-a putut să o *vadă*, niciodată nu a zăbovit asupra unei imagini care ar fi făcut ca întâmplarea să persiste, care ar fi adăugat nişte carne cuvintelor (focul mistuitor, lemnul arzând) şi ar fi dat un chip cadavrelor. Cuvintele au rămas doar oase. Nu însemnau nimic, „soldaţii" aceia. Erau umbrele unor lucruri, nu fiinţe umane. Familia „Nwaneri" rămăsese ce a fost întotdeauna: un

portret atârnat pe perete, un nume. O distribuţie ştearsă de personaje. Dar nici măcar personaje, ci categorii: civilul, soldatul, hausa, yoruba, igbo, ticălosul, victima. Prea vagi ca să fie reale.

Iar el nu.

Totuşi a fost el. Fără îndoială că a fost acolo (deşi nu s-a confirmat niciodată, oasele lui s-au făcut praf, în REM, în vis, strigătul lui, „Fola!", ca două bule) când violentele pogromuri anti-igbo au declanşat războiul. Dar ea pur şi simplu nu-l putea vedea, nu pe tatăl aşa cum îl ştia, aşa cum îl văzuse de la masă, plutind, plutind în depărtare. Pe altcineva omorâseră în noaptea aia „soldaţii" ăştia pe care ea nu-i putea vedea, „victima" asta pe care ei n-o cunoşteau, anonimă ca toate victimele.

Indiferenţa istoriei.

Aceasta era şi avea să fie pentru totdeauna problema, obstacolul în care simte uneori că se împiedică întreaga ei fiinţă: anume că el (şi prin urmare şi ea) a devenit atât de nedefinit. Într-o clipă. Că până la urmă amănuntele nu aveau nici o importanţă. Viaţa ei de până atunci îi păruse atât de originală, o poveste frumos ţesută, cu o distribuţie strălucitoare de personaje: ea – prinţesa fără mamă din palatul înalt, apartamentul lor cu trei etaje din Victoria Island; ei – prietenii încântători şi plini de viaţă ai tatălui său, angajaţii; el – regele văduv al castelului. Dacă ar fi murit de o moarte pe măsura vieţii lor aşa cum o ştiuse ea – într-un accident de maşină, de pildă, în Deux Chevaux-ul lui drag, sau de cancer la ficat, la plămâni, pufăind până la capăt trabucuri Cao, dând pe gât rom –, atunci s-ar fi împăcat cu pierderea lui. L-ar fi jelit. S-ar fi trezit că e o orfană într-un apartament cu trei etaje, care şi-a pierdut ambii părinţi la treisprezece ani, însă o astfel de îndoliere ar fi fost un lucru pe care şi l-ar fi asumat (drept tragic); în schimb, iată ce a devenit ea: o fărâmă de istorie (ceva generic).

A simţit imediat schimbarea, în tonul pe care îl adoptau oamenii când aflau că tatăl ei fusese ucis de soldaţi; în felul în care încuviinţau din cap, ca şi cum, da, *totul are sens, începutul războiului civil din Nigeria, firește.* Ce mai conta că cei din tribul

Hausa trăgeau în cei din tribul Igbo, că tatăl ei era un yoruba, că bunica ei era scoțiană, iar servitorii din casă erau fulani, unii chiar indieni. Zece morți, numai unul igbo, amănunte minore, fără importanță. A simțit asta în America, odată ajunsă în Pennsylvania (după ce mai întâi fusese adusă în Ghana de bunul Sena Wosornu), cum colegii și profesorii, albi sau de culoare, nu conta, credeau cumva că ceea ce se întâmplase, deși tragic, era firesc. Cum încetase să mai fie Folasadé Somayina Savage și devenise, în schimb, reprezentanta nativă a unui popor generic măcinat de război. Fără nimic distinctiv. Fără mirosul de rom, posterele cu Beatles, pătura din *kente* azvârlită peste un pat uriaș ori portretele de pe pereți. Doar un popor măcinat de război oarecare, deznădăjduit și inuman, cu vreme umedă ca în orice alt popor măcinat de război, ca toate popoarele măcinate de război. „Îmi pare rău", spuneau dând din cap, așa cum spui *Îmi pare rău* atunci când moare vreun bătrân, „foarte regretabil" (dar nu chiar *atât* de regretabil, mai degrabă „așa merg lucrurile" pe lumea asta), fără strop de emoție în ochi. Desigur, doar tații cu umeri lați și păr moale ai băștinașilor din țările calde măcinate de război erau tot timpul omorâți.

Cum de se petrecuse așa ceva?

Nu după Lagos tânjea ea, nu după splendoare, senzațional ori după sentimentul bunăstării – ci după sentimentul sinelui supus absurdității istoriei, după mărginirea și naivitatea firii ei de altădată. După aceea, pur și simplu a renunțat să-și mai bată capul cu amănuntele, cu ideea că existența capătă formă prin elemente precise. Că era casa asta sau alta, pașaportul ăsta sau altul, că era Baltimore, Lagos, Boston sau Accra, că avea haine scumpe sau la mâna a doua, că era florăreasă sau avocată, vie sau moartă – până la urmă nu prea avea importanță. Dacă poți să mori lipsit de identitate, înstrăinat de toate, atunci poți și să trăiești înstrăinat de toate.

La asta se gândește stând aici, udă leoarcă, golită, o navă eșuată de curând pe o plajă în noapte: la faptul că amănuntele

sunt diferite, dar spaţiul e neschimbat, nesfârşit, absenţa ca prezenţă, absolută. E dus acum, tatăl ei, dispărut de atâta vreme, încât dispariţia i-a înlocuit întru totul existenţa. Nu s-a întâmplat în timp, ci într-o singură clipă, în dormitorul lui, el a fost şters de pe faţa pământului, iar ea a rămas, şi asta a fost.

Asta a fost.

O pasăre-de-piper, mai îndrăzneaţă decât tovarăşele ei certăreţe, ciocăneşte în geamul din spatele perdelei. „Cucu, cucu, cucu", strigă, iar asta îi aminteşte Folei pentru o clipă de un lucru pe care l-a spus când s-a trezit. Ce anume era? Nu-şi aduce aminte. Un coşmar. Nu era nimic. „*Cu*-cu", insistă pasărea, dar aerul condiţionat porneşte.

„Tat-tat-tat-tat-tat." Un horcăit de moarte. Sunetul se stinge, iar încăperea se cufundă în tăcere.

Fola aşteaptă puţin, apoi râde la ideea de-a aştepta. Ce să aştepte? „Nu e nimic", se gândeşte. El s-a dus, ea rămâne, asta-i tot, *tat-tat-tat*. Îşi schimbă hainele şi se culcă la loc.

Dar nu doarme adânc.

Sună telefonul.

La început îşi zice: „Nu, încă visez". Îl ignoră. Dar apoi se miră cum de gândeşte, de vreme ce visează. Aşa că deschide un ochi. Aude ţârâitul. Ridică receptorul.

— Alo, murmură ea.

— Fola, răspunde el.

Un bărbat. Dar cine să aibă numărul ăsta? Nu el. Nici Olu. Nici Kehinde. Vocea e prea joasă.

— Cine e?

— Benson la telefon, răspunde el.

— Benson, bună. Cât e ceasul? întreabă ea, uitându-se în jur după un ceas.

— Îmi pare rău că te sun atât de devreme...

Nici un ceas.

— Cât e ceasul? repetă ea.

— Păi, mi-ai dat numărul ăsta joia trecută...

Un bărbat care şovăie.

Fola sesizează asta numaidecât şi se ridică acum, îngrijorată.

— Ce e?

Urmează un scurt moment de tăcere.

— Îmi pare rău, începe el – iar ea străbate cadranele: în viaţă, dacă nu chiar bine, ca peştele în apă, ei sunt în regulă.

Ştie că el plânge, însă nu ştie de ce. Nu aude nimic în receptor. Îl încurajează, din instinct:

— Nu plânge. Copiii sunt bine.

El crede că asta e o întrebare.

— Da, răspunde repede. Sunt sigur că sunt bine cu toţii.

Tuşeşte, îşi trage uşor nasul, iar apoi nimic.

— Benson?

— Nu ştiu cum să-ţi spun asta. Îmi pare rău.

Acum ea ştie ce, ştie cine şi rămâne tăcută.

— Fola?

Ea se miră cum de nu şi-a dat seama. Nu copilul.

— Unde eşti? îl întreabă ea.

— La ei acasă, răspunde Benson. Soţia lui..., spune şi apoi se opreşte pentru o clipă. Îmi pare nespus de rău.

Nu tatăl. Vuietul revine pe nesimţite şi se înteţeşte, ca un val ce porneşte din viscere.

— Nu el, zice Fola.

— Ea m-a sunat acasă şi am venit imediat, dar inima i-a... el... a fost prea târziu.

Benson continuă cu vocea lui răsunătoare, seamănă leit cu Luther Vandross. Dintre nenumăratele lucruri împrăştiate care-i trec acum Folei prin minte, îşi aminteşte de întâlnirea cu Benson din ziua aceea, la Hopkins. Ea, douăzeci şi trei de ani, în holul spitalului, cu Olu cuibărit în *lappa*[1] ei, dormind. Benson în costum de operaţie, cu pielea ca de ocru ars, cel mai înalt dintre ghanezii chipeşi.

1. Batic de mari dimensiuni purtat de femeile africane pe post de fustă.

Celălalt.

— Cucu! strigă bulbulul.

— *Te rog...*, şopteşte Fola. Nu încă, te rog, nu Kweku-*nu*.

2

Olu iese fără grabă din spital, pune cafeaua jos, pune telefonul jos şi începe să plângă. Cinci suspine scurte, bătăi de tobă – *ta-tăl-tău-e-mort* –, apoi îşi şterge lacrimile, închide ochii. Cad fulgi de zăpadă, i se aşază pe nas şi pe buze. E unu noaptea, 0°C.

— Îmi pare rău.

Deschide ochii şi dă de o femeie în vârstă, de nici un metru cincizeci, în haină de blană. A reuşit să se strecoare pe la ieşirea pentru persoanele cu handicap şi s-a oprit afară, pe trotuar, pe partea lui. În liniştea ciudată care însoţeşte inevitabil începutul unei furtuni în miez de noapte, stau acolo împreună şi privesc cum se învolburează zăpada în jurul semnului de spital, întâi întunecat, apoi luminos.

Femeia face semn spre hol, spre uşile de sticlă din spatele lor, apoi îl atinge pe Olu, făcându-i cu ochiul, şi spune repede:

— Ştiu c-ar fi trebuit să stau cu copiii. Ei bine. *Copiii*. Dumnezeule. Patruzeci de ani are cel mai tânăr dintre copiii noştri, copiii *mei*. Doi băieţi. Brett şi Junior. Bruce Junior, ca soţul meu. Mereu s-a sincronizat perfect, Bruce al meu. Ora 0:21, 21 decembrie, data morţii. Mai bine de-atât nici că se putea. Da, să trăiţi! Îmi place când începe să ningă noaptea. Totuşi zăpada se topeşte atât de repede. Pe cine-ai pierdut?

— ...doctor, răspunde el, „sunt" nemaiauzindu-se. Sunt doctor.

— Se vede după cum eşti îmbrăcat, spune ea. Dar m-am gândit că nu stai aici să jeleşti un pacient.

După o clipă râde şi el i se alătură, nori de aburi. Ea scoate un trabuc Cohiba Espléndido dintr-un şerveţel. O brichetă mică, argintie. O aprinde, se stinge. Olu ţine mâna căuş în jurul brichetei, degetele i-au îngheţat.

— Îţi tremură degetele, zice ea.

— Chiar că e frig.

Olu spune astfel de lucruri prosteşti când e agitat, propoziţii scurte care încep cu „chiar că" şi „ce-ar fi".

— Eşti îmbrăcat cu... (întreabă atingându-l) pijamale de bumbac? Ştii că aici e viscol, drăguţule. Pe bune. Acum nu prea ai zice, niciodată n-ai zice, de altfel, dar aşteaptă până dimineaţă. Nu aici. Nu aştepta aici. O să răceşti ca naiba – of, Doamne. Am spus asta? Nu se spune aşa ceva în asemenea clipe. Uite, ia ăsta.

— Nu, sunt...

— Doctor. Mi-ai zis.

— Eu nu...

— Ia-l. I-am promis lui Bruce al meu c-o să-l fumez pentru el. Dacă o să moară, *când* o să moară. Cum a făcut când s-au născut copiii noştri, cei doi băieţi. Un pachet de trei bucăţi. Dar sunt bătrână, zice şi râde iarăşi, mai trage o dată adânc, cu ochii închişi, apoi îi pune lui Olu trabucul – „Drăguţul de el!" – în gură.

O asistentă punând un termometru. El se apleacă să-l apuce. Când îşi apropie faţa, ea îi atinge obrazul.

— Plângi.

O constatare. Îl prinde cu blândeţe de bărbie şi îi şterge obrazul cu batista.

— Gata. Îl mângâie, zâmbindu-i, iar înainte să plece, adaugă: Şi pe mine frigul mă face întotdeauna să plâng.

Olu se plimbă, fumând, pe Huntington Ave. Felinarele picură stropi aurii, formând bălţi de lumină. Ninsoarea se înteţeşte pe măsură ce îşi croieşte drum spre casă, aplecat în faţă, cu buzele crăpate, cu braţele goale. Fără palton. Petrecăreţi de sâmbătă noaptea se împleticesc şi strigă. Câteva maşini trec încet, anevoie, cu reţinere. Nimeni nu pare să bage de seamă că cineva merge chiar pe şosea. Braţe dezgolite, costum de operaţie albastru, inimă bătând ca o tobă.

Ling doarme cu spatele la uşă. Stă în prag şi o priveşte cum doarme. Lumina cade pieziş şi îi împarte trupul în două, părul ei pe pernă ca o pată de benzină. Negru strălucitor. Dormitorul e alb, în întregime alb, totul e alb. Ea crede că exagerează, un ornament n-ar strica. Şi-a lăsat tricoul roşu pe podea, o aluzie. El îl ridică, fără zgomot. Se uită în jur. Se îndreaptă spre scaunul Eames (alb), strângând tricoul cum ar strânge un copil păturica ori ursuleţul, ca să-i adulmece mirosul. Chanel No. 5, loţiune Jergens, cireşe-migdale. Încearcă să-i rostească numele, vrea să-l audă. Spune „L...". Dar în schimb o aude pe Fola, glasul ei şters şi îndepărtat, legătura telefonică proastă, „Tatăl tău e mort", şi cele câteva lucruri pe care i le-a spus, pauza de după, tăcerea dintre auzit şi recepţionat, tăcerea de dinaintea durerii.

A întrebat-o tot ce se putea întreba şi a auzit fiecare amănunt – „cu faţa în jos", „în iarbă", „Benson l-a găsit în starea asta", „se pare că a ieşit din casă, a căzut şi nu s-a mai putut ridica", „şase dimineaţa" –, însă Fola nu avea răspunsuri. Plângea. El a lăsat din mână beţişorul de amestecat, picurând lapte de soia pe masă. S-a uitat în jur, prin sala de odihnă pentru personal, ticsită la ora aia. Rezidenţi de la Urgenţe, îndopaţi cu cola, Red Bull şi cafea, cu ochii micşoraţi şi injectaţi de spaimă şi oboseală. Zilele de dinaintea Crăciunului, la ore imposibile, duminică dimineaţa, suferinţele de sâmbătă lăsate la uşa lor: încăierări sălbatice în cârciumi, tentative de sinucidere, accidente anticipând viscolul, oameni ai străzii cu hipotermie. Nu voia să se ducă acasă. De asta îi era dor acum, în al doilea an de orto, de agitaţia asta a turelor de noapte, narcotizat de forţa băuturilor energizante. Chirurgia ortopedică e intensitate programată: bunici căzuţi, fundaşi accidentaţi, treabă procedurală, bine plătită. A ales-o din aceste motive, aspectul procedural înainte de toate, caracterul fizic, precizia, nostalgia pentru drumuri. Dar îi lipsesc alergătura de la Urgenţe, disperarea, perspectiva şi prezenţa ameninţătoare a morţii.

Fola.

— Mai eşti?

— Da.

— Îi suni, te rog, pe fratele tău şi pe surorile tale? Să le spui că...?

— Da.

— Nu te superi? Eşti bine?

— Da.

— Am nevoie de puţină linişte. Am avut o dimineaţă lungă. Te iubesc, dragul meu. Ştii asta.

— Ştiu.

Olu stă în beznă, în costumul de operaţie, cu tricoul în mâini, cu luna care învăluie în gheaţă podeaua şi pereţii, şi se gândeşte că poate Ling are dreptate, tot albul ăsta e apăsător, apatic; un dormitor n-ar trebui să arate ca o sală de operaţii. În lumina zilei e splendid, unghiuri ascuţite şi încă şi mai ascuţită lumina izbindu-se scânteietor de propria umbră, creând un efect straniu, de alb pe alb, ca un ecou, de parcă soarele şi-ar privi propria reflecţie. Dar nu acum. Acum e un spaţiu pustiu şi rece în întunericul care nu-i chiar întuneric, ci o lumină rece şi întunecată. Iar afară zăpada căzând peste alte straturi de zăpadă, tăcută precum deznădejdea, aşternând tot alb peste alb.

Olu se uită cum pieptul ei se ridică şi coboară. Se foieşte în somn, mutându-se când pe-o parte, când pe alta, cum îi e obiceiul, zvârcolindu-se, răsucindu-se. Încearcă încă o dată, „L...", însă „ing"-ul i se înţepeneşte în gât, îngreunat de ruşine. Pentru toate lucrurile. Nu durere sau amărăciune, încărcate de lacrimi, ci o ruşine pe care o simte împrăştiindu-se ca o căldură în jos pe gât şi coborând în piept, în stomac, în vintre, unde se opreşte, apoi se înteţeşte şi alunecă spre genunchi. Dintre toate locurile posibile. *Genunchi calzi* în timp ce se aşază în ne-întuneric, cu tricoul ei la gură ca o surdină. Şi de ce asta? De ce această senzaţie de ceară-de-lumânare-topindu-se care îl vlăguieşte şi nu-l lasă să se ridice sau să vorbească, iar acum se transformă în dogoare, o dogoare cumplită şi sălbatică, atât de tăioasă încât îl încovoaie de la mijloc şi-l face să strige „C...!"?

Tricoul stăvileşte izbucnirea, o minge de bumbac roşu presată de buzele lui, amuţind furia şi ruşinea, astfel că răbufnirea se întoarce la loc, în jos, alunecând pe gât până în stomac, unde se opreşte printr-un „...um" sufocat.

Întrebarea este *Cum* (oare un chirurg excepţional moare pur şi simplu în grădină în urma unui infarct?). *Cum*, când toată viaţa lui Olu a căutat să fie ca el, i-a iertat tatălui păcatele în virtutea înzestrării, i-a admirat geniul şi a povestit despre cutezanţa lui, despre chirurgul generalist fără pereche de care lumea îşi aminteşte şi acum. „Sai, zici? Am cunoscut cândva un Sai. Ghanez. Un artist al bisturiului. Ştii ce vreau să zic?" „Da. E tatăl meu." „Tatăl tău! Ce *mai* face? O, Doamne, sunt *ani*..." „Şaisprezece ani, da."

E mort.

Mort în grădină în urma unui infarct, tromboză coronariană simplă, floare la ureche, acţiune imediată, Kweku Sai, un talent excepţional, însă risipit, un fenomen, un eşec.

Un medic care a eşuat în a-şi preveni propria moarte.

Cum e ruşinea pe care o ţine Olu în stomac, încovoiat, în timp ce Ling se răsuceşte în somn. *Cum* poate el s-o trezească pe femeia asta şi să-i spună că tatăl despre care i-a vorbit a murit de o asemenea moarte? *Cum*, când i-a promis de ani de zile, de paisprezece ani deja, că într-o zi o s-o ducă să-l cunoască în sfârşit şi că o să-l îndrăgească, e convins, doctor ca şi ei, o minte ca a lor, şi că o să-l placă şi pentru toate celelalte lucruri. Ling, pe care o iubeşte de când s-au atins în timp ce-şi turnau punci, la o petrecere a Centrului Cultural Asiatico-American de la Yale. („Scuze", a spus către Olu, încurcată, persoana care întâmpina invitaţii. „Noi am crezut că *Sai* e asiatic. Dar eşti bine-venit să rămâi.")

Ling care, fără să se uite, s-a întins după polonic în acelaşi timp cu el, pielea ei fină atingându-i pielea. Ling, pe care a iubit-o de atunci, când atingerea persista încă, a roşit, încruntându-se.

— Nu eşti asiatic. Stai. Ce cauţi aici? Cânţi la vreun instrument cu coarde? Excelezi la matematică? Frecventezi vreun soi de biserică creştină coreeano-americană?

El, râzând, încă atingând-o:

— Pian. Şi ştiinţe. Vreo biserică catolică, nu, dar preotul e din Laos.

— Păi, ce tot zic eu aici? Proasta de mine. *Chiar* eşti asiatic.

— Eu sunt Olu.

— Eu sunt Ling.

Şi restul a pornit de acolo: făcut fişe împreună şi sărutat în separeurile din bibliotecă, mâncat *ramen*[1] peste cursurile de chimie organică, apoi Harvard, patru ani, amândoi nimerind la Boston (el orto, ea obstetrică), porecliţi „cuplul de aur" peste tot pe unde mergeau. Ling-şi-Olu, el înalt, ea micuţă, un studiu al contrastelor, pozele lor precum imaginile din reclamele pentru haine Benetton: Ling-şi-Olu în Guam construind case pentru cei fără adăpost, Ling-şi-Olu în Kenya săpând fântâni pentru cei fără apă, Ling-şi-Olu în Rio vaccinându-i pe oamenii străzii, Ling-şi-Olu la Pepe's, poză mărită, alb-negru. „Iubirea vieţii lui", deşi expresia i se pare siropoasă, „variabila independentă" e mai potrivită, dincolo de timp şi spaţiu, mereu constantă, confidenta lui, singura căreia îi spune totul.

Dar nu şi asta.

Cum, când Olu îl privise pe tatăl ei în ochi şi îi spusese disperat, căutând să se apere: „E chirurg, ca şi mine, cel mai bun din domeniu", în timp ce Ling asculta din baie, în ziua în care a cerut-o în căsătorie?

Octombrie: un mic congres, un apartament de sticlă, doctorul Wei aşezat pe un fotoliu jos fără braţe, Ling pe canapea ţinându-l pe Olu de cot, o strânsoare ca de menghină, un anunţ de făcut, mâna purtând inelul pe genunchiul ei nervos. Doctorul Wei îşi sorbea ceaiul, privindu-l calm pe Olu, care-l privea la rândul lui, aşa cum învăţase la Beth Israel. („Uită-te întotdeauna în ochii pacientului", spunea doctorul Soto. „Indiferent ce ai să-i spui. Uită-te în ochii pacientului.") Ce-a avut Olu de spus era că venise

1. Supă japoneză cu tăiţei (n.r.).

să-i ceară mâna lui Ling, însă tot ce i-a putut răspunde pacientul Wei a fost „Bun. Înțeleg".

Se mai întâlniseră o dată înainte, la începutul facultății, amândoi zâmbind politicos, cum i-ai zâmbi unui copil. Era acolo și doamna Wei, în putere pe-atunci, alături de sora mai mare a lui Ling, căreia i se zice Lee-Ann, *née* Lihúa, și de soțul ei. Olu a invitat-o pe Fola să-i cunoască în sfârșit (el chiulise de la deschiderea de la Yale).

— Fola Savage. Mama mea.

— Doamnă Savage. Mă bucur să vă cunosc, spuse doamna Wei dând din cap și zâmbind.

— Asemenea, răspunse Fola. *Domnișoara*[1] Savage e în regulă.

— Domnișoara *Savage*[2]? întrebă doctorul Wei. Am auzit bine?

— Nu prea inspirat, într-adevăr, râse Fola. Dar ce poți să-i faci?

Soțul lui Lee-Ann, al cărui nume Olu nu poate niciodată să și-l amintească (tipic caucazian, ceva gen Brian ori Tim, californian, păr bej, piele bej și pantaloni bej) izbucni în râs.

— De ce origine? întrebă el.

— Din imperiu, răspunse Fola încă chicotind. Britanic.

Brian / Tim râse, la fel și Ling și Lee-Ann. Doamna Wei și doctorul se crispară, la fel și Olu. Ridică privirea spre cer. Început de iunie.

— Chiar că-i cald.

În toți anii ăștia i-a întâlnit de două ori pe ambii părinți ai lui Ling, deși o crescuseră în Newton, la distanță de o călătorie cu metroul. Doctorul Wei stătea acum în Cambridge, într-o

1. În original este vorba de titulatura de *Ms.* (deosebită de *Miss*, domnișoară, și *Mrs.*, doamnă), termen neutru de politețe care denumește o femeie indiferent de starea ei civilă. Cum în română nu există un echivalent, am ales varianta „domnișoară", pentru păstrarea contrastului dintre cele două apelative.
2. Sălbatic(ă).

locuinţă oferită de facultate (inginerie, MIT), cu vedere spre râu. Era zvelt ca Ling, avea acelaşi trup subţire, nu atât firav, cât suplu. Forme concentrate. Compacte. Şaizeci de ani şi acelaşi păr negru lucios, brăzdat de fire argintii, purtat lung, până la urechi. Ochelari fără ramă. Deşi nu era nevoie, îşi netezea întruna părul cu mâna, pe partea dreaptă, aproape de gât, cu o mişcare atât de lentă, încât un interlocutor oarecare n-ar fi putut observa aici un tic nervos. Când nu lucra, purta pantaloni, cămaşă, un pulover albastru cu *en cœur* şi papuci, remarcă Olu, care rămăsese în şosete, fiind o adevărată penurie de papuci, de fapt o penurie de oaspeţi de la „Dispariţie" încoace, i-a explicat Ling. O fotografie a Dispărutei atârna în spatele văduvului subţirel, unicul lucru montat pe singurul perete din cărămidă, ceilalţi trei făcând camera de zi să pară un acvariu, iar vederea spre râu amplificând senzaţia de piscină.

Un vas uriaş de ceramică Ru veghind într-un colţ, o pianină severă în celălalt şi teancuri de cărţi galbene la picioarele ei, recunoscute imediat de Olu, *Biblioteca Schirmer de Muzică Clasică*.

Serviciu de ceai de Jingdezhen.

Mozart în surdină. „Lacrimosa" din *Recviem*.

Ling îl apucă de braţ.

— 你要发言, spuse ea în cele din urmă, în mandarină.

— Vorbeşte în engleză, draga mea. Avem un oaspete în casa noastră.

— Casa *noastră*, răspunse Ling, e pe Huntington Avenue.

— Mă rog, zise tatăl ei, fără să mai adauge nimic.

Olu se mută de pe un picior pe altul, sperând că Ling o să-i dea drumul, căci se simţea mai degrabă încătuşat decât sprijinit de strânsoarea ei.

— Ling nu era de acord, începu el politicos. Dar m-am gândit că ar fi corect să cerem, să cer.

— „Mâna fiicei mele", spuse doctorul Wei confuz. Pe care dintre ele?

— Dintre fiicele dumitale? întrebă Olu încruntându-se.

— Dintre mâini. Cea cu inel ar părea că e dată...

— Eram sigură c-o să faci aşa! Eram *sigură*, izbucni Ling, spumegând. Nu e hotărârea ta. Am spus deja da. Ţi-am *zis* eu, adăugă întorcându-se spre Olu, apoi îi dădu drumul.

Olu, eliberat, simţi cum i se întoarce stomacul pe dos. Doctorul Wei îşi netezi părul şi spuse:

— Bun. Înţeleg.

Ling se ridică brusc şi ieşi din cameră plângând, cu umerii micuţi scuturându-se violent. Se auzi o uşă trântită.

Apoi doctorul Wei începu să râdă – un râs tulburător, călduros, bogat şi adânc în spaţiul lăsat gol de Ling. Îşi scoase ochelarii şi îi şterse, lăcrimând. După mai multe hohote de râs, spuse cu un zâmbet:

— Râd de mine însumi. Trebuia să-mi dau seama că asta va urma. Mama lui Ling mereu zicea că sunteţi prieteni. „Sunt doar prieteni." De cincisprezece ani? Nu, nu prea credeam aşa ceva. (Alt hohot.) De atâtea ori se întâmplă să ştii, fără să-l vezi de fapt, adevărul. (Îşi puse ochelarii, uitându-se atent la Olu. Îşi netezi iarăşi părul.) Aşa-i, Olu?

— Da.

— Am cunoscut un Olu. Oluwalekun Abayomi, spuse pronunţându-i numele perfect. Nigerian. După cum intuieşti. De departe cel mai bun student din clasa noastră la UPitt. Nu c-aş fi rasist. Departe de mine.

— Domnule...

— Te rog, zise şi dădu din cap, ca şi cum s-ar fi pus de acord cu sine să continue, se aşeză picior peste picior şi îşi împreună mâinile pe genunchi. Adevărul e că nu aveţi binecuvântarea mea. Şi nici n-o veţi avea. Însă nu din motivele pe care le-ai putea bănui tu. Şi în mod sigur nu din motivele pe care le bănuieşte ea. Pe care le bănuieşte Ling. (Aruncă o privire scurtă spre holul pe unde ieşise ea furtunos. Olu se mişcă şi el, dar ca să se aşeze mai bine, ca să asculte, domolit de ritmul vorbirii, de tonul profesoral. Căci e ciudat cum i se întâmplă asta, chiar şi la treizeci de ani, această trecere automată la statutul de Student la primul semn al prezenţei unui Profesor.) Când eram la facultate în

Pittsburgh – frumos oraş –, m-am împrietenit cu destui africani. Bărbaţi. Cu toţii bărbaţi, fapt deloc surprinzător. Inginerie. Doar nişte băieţi mari care se jucau cu jucăriile, adăugă sorbind din ceai. Veniseră de prin toate părţile, unii înstăriţi, alţii amărâţi, însă toţi sclipitori, genii autentice, aceia cinci. Îţi zic, cei mai silitori băieţi din gaşca noastră. Cu toţii uimitor de buni la matematică. Îşi netezi părul şi continuă: Americanii îi numesc pe asiatici „minoritatea model". Cândva asta era probabil adevărat. În trecutul recent. Dar acum sunt africanii. Văd asta la cursuri. Asiaticii sunt depăşiţi. Ne-am îngrăşat – nu, nu râde. Înainte nu vedeai asiatici supraponderali, nu printre cei tineri, nu când am ajuns noi aici, când fetele erau încă mici. Acum îi văd peste tot, coreeni, chinezi, în metrou, în campus. E începutul sfârşitului. Un copil asiatic gras poate, să zicem, să câştige un concurs de pronunţat cuvinte pe litere, dar o competiţie de ştiinţă? Nu. Acum e rândul africanilor. Vorbesc serios. Tu râzi.

Dar Olu nu se putea abţine.

Doctorul Wei începu şi el să râdă, un râs grav, autoritar, răsunător.

— Povestesc toate astea ca să-ţi spun că admir cultura, cultura ta, respectul ei pentru educaţie mai presus decât orice. Fiecare african pe care l-am întâlnit *vreodată* într-un mediu academic a excelat, fără excepţie. În patruzeci de ani de când sunt aici, n-am văzut un singur student african leneş ori gras. Ştiu că sună absurd, râdem noi, dar crede-mă. Ţin cursuri studenţilor. Văd treaba asta în fiecare zi. Imigranţii africani sunt viitorul vieţii academice. Şi indienii, adăugă, după care făcu o pauză ca să-şi termine ceaiul.

Pe când Olu stătea aşa, zâmbind, se petrecu un lucru încă şi mai ciudat: îi făcea plăcere să-l asculte pe doctorul Wei. Ling îl ponegrise întotdeauna, spunând că e arogant, neînduplecat, fermecător până la un punct şi după aceea nepăsător. În timpul facultăţii, ea nu mersese niciodată acasă în vacanţă, găsindu-şi în schimb programe de muncă voluntară peste ocean. Nu fusese la nunta surorii ei tocmai ca să nu-şi vadă tatăl şi ignora telefoanele acestuia atunci când le venea vremea, de două ori pe an,

întâi – în 2 septembrie – pentru un „La mulți ani" afectat, iar apoi de Anul Nou chinezesc, pentru un „Kung Hei Fat Choy". Olu știa că nu e cazul s-o iscodească și n-a făcut-o, în aproape cincisprezece ani n-a întrebat-o nici măcar o singură dată: „Scumpo, de ce nu mergem cu mașina până în Newton să-i vizităm?" sau „Ce ți-a făcut?". N-a întrebat nici măcar o dată. Și nici Ling, la rândul ei: ce se întâmplase cu tatăl lui, de ce nu merseseră niciodată în Ghana (fuseseră oriunde altundeva), de ce refuzase de curând invitația Folei la masa de Crăciun? În schimb, toate acestea atârnau între ei, în Allston, New Haven, la patru case distanță de unde locuise Olu cândva: toate întrebările și durerile fără răspuns, nevindecate, lăsate pur și simplu acolo să se usuce în liniște și în soare.

Așa că Olu era uluit acum să se trezească zâmbind, în largul lui cu acest om pe care Ling îl ura atât de mult. Era chiar ceva atrăgător în purtarea doctorului Wei, strădania matematicianului pretențios de a-și face prieteni. Oricât de sigur de sine ar fi părut, netezirea părului îl trăda: doctorul Wei se simțea jenat, de ce anume, nu era limpede. Poate de accentul care îi învelea consoanele, *r*-urile, amenințând parcă fluența comunicării? Poate de constituția sa plăpândă, parcă și mai firavă acum prin comparație cu conformația masivă a lui Olu? Poate de tristețea vie din pupilele sale, la fel de vizibilă precum ridurile din jurul ochilor? Sau de altceva, un lucru întunecat, Olu nu-și putea da seama, însă ghicea că omului acestuia rușinea nu-i era străină. Când își netezea părul, Olu deschidea gura pentru a spune „Interesant" sau ceva asemănător, iar doctorul Wei continua.

— Știi, niciodată n-am priceput prostul mers al Africii. Lăcomia conducătorilor, boala, războaiele civile. Să mori încă de *malarie* în secolul douăzeci și unu, să măcelărești și să violezi, să mutilezi organe genitale? Copii mici și călugărițe spintecând gâturi cu macetele, fetele acelea în Congo, treaba asta în Sudan? Tânăr fiind, în China, credeam că e vorba de ignoranță. Incapacitate intelectuală, inferioritate probabil. Inutil să spun că mă înșelam, după cum mi-am dat seama. Când am venit aici, am

văzut că într-adevăr mă înşelam. Toate bune. Însă starea de înapoiere persistă şi astăzi, de ce? Când bărbaţii africani sunt atât de inteligenţi? Cum am spus. La fel şi femeile, nu mă înţelege greşit, nu sunt misogin. Dar de ce e lumea aia încă atât de în urmă? Mă-ntreb. Şi ştii ce cred? Nu există respect pentru familie. Taţii nu-şi cinstesc copiii ori soţiile. Olu pe care l-am cunoscut eu, Oluwalekun Abayomi? Avea doi copii bastarzi şi încă trei cu nevasta. O minte fără egal, însă pic de integritate morală. *De aceea* aveţi copii-soldaţi, violuri. Cum poţi să preţuieşti pe fiica sau fiul altui om când nu-ţi preţuieşti propriii copii?

Olu rămase tăcut, prea uimit ca să vorbească.

— Păi, nu poţi. Doctorul Wei îşi desfăcu braţele, zicând: QED[1]. Mama ta, de pildă. *Domnişoara* Savage. Nu *doamna*. Cu un nume de familie diferit de al tău. Sai. Aşa e? *Bănuiesc* – şi e doar o bănuială, recunosc – că tatăl tău a părăsit-o pe mama ta, care v-a crescut singură.

Olu îngheţă, prea furios ca să facă vreo mişcare.

— Exact. Iar acesta e modelul tău. Tatăl tău. Tatăl reprezintă întotdeauna modelul de urmat. (Făcu o pauză.) Ai putea spune: „Nu, nu, nu sunt ca tatăl meu..."

— Nu, mormăi Olu.

— Şi asta *crezi*, dar...

— Sunt exact ca tatăl meu. Sunt *mândru* să fiu ca el, se auzi Olu şoptind printre dinţii încleştaţi.

Doctorul Wei, luat pe nepregătite, înclină capul şi se uită la Olu – care, cu mâinile şi pieptul tremurând, îi întoarse ferm privirea, apoi spuse:

— E chirurg, ca şi mine, cel mai bun din domeniu. Restul cuvintelor veniră ca o revărsare, o năvală uşoară şi clocotitoare: Problema nu e că Ling vrea să se mărite cu un african. Nu e că vrea să se mărite cu *mine* şi că o va face. Nu, problema eşti *dumneata*, doctore Wei. Exemplul *dumitale*. *Dumneata* eşti exemplul a ceea

1. Abrevierea expresiei latineşti *quod erat demonstrandum* (ceea ce trebuia demonstrat) (n.r.).

ce nu-şi doresc ele. Amândouă, Ling şi Lee-Ann, şi din ce cauză? De ce nu ai fotografii cu ele în casă? Cum era, „tatăl reprezintă întotdeauna modelul de urmat"? Ambele dumitale fiice preferă altceva.

Ling apăru acum cu paltonul pe ea, ţinându-l în mână pe-al lui Olu.

Aaaaaaa-min. „Lacrimosa", climaxul coral.

Doctorul Wei îşi drese glasul, dar înainte de-a apuca să spună ceva, Ling îl luă pe Olu şi plecară. Ieşiră pe uşă, pur şi simplu.

Apoi, râzând împreună, ca un flaut şi un violoncel, cu geamurile maşinii deschise către păsări şi către adierea vântului.

— Ai stat acolo tot timpul?

— Ascultam din baie. Lee-Ann era pe *speaker*. Te iubesc atât de mult. (Plângea.) Hai să ne căsătorim. În seara asta. Ia-o spre Vegas.

— Acum-acum?

— Au trecut paisprezece ani, la dracu', de ce nu? Am fost vreodată în Nevada? Sau stai, unde e Marele Canion?

— În Arizona.

— Ia-o spre Logan, zise ea, iar el o luă într-acolo.

În Little White Wedding Chapel, şase ore mai târziu.

Ling-şi-Olu în Vegas.

Dintre toate locurile.

Acum se trezeşte singură de atâta răsucit şi zvârcolit.

— Hei, spune ameţită, frecându-se la ochi. (Îl zăreşte pe Olu stând pe scaun în costumul de operaţie şi bănuieşte că tocmai îşi dă jos pantofii sau şi-i pune.) Vii sau pleci?

L-a prins.

— Plec, minte el, lasă jos tricoul ei, jenat, şi se ridică. Se apropie de marginea patului şi o sărută cu blândeţe, zicând: Culcă-te la loc.

Ea îl ascultă.

Se duce la baie şi închide uşa. Se aşază pe vasul de toaletă, crispat din cauza minciunii. Oglinda din faţă îi înfăţişează un chip aspru şi livid, cu ochii roşii de la toată povestea asta şi de la frig, şi un telefon ieşind la iveală din micul buzunar al costumului. Îl scoate, oftând, şi tastează.

3

Ce anume a îndemnat-o, de data asta, să se urnească din pat până la dulap, la palton şi la rochia scurtă, exact cât paltonul, apoi în strada cenuşie, în aerul ce anunţa ninsoarea, până la taxi, apoi spre Village şi pe urmă (înapoi) în patul lui?

Ce anume era de data asta? Insomnia? Un coşmar?

Era deja miezul nopţii în suburbie când a plecat: numai un bărbat şi mopsul lui zorind către casă au văzut-o ieşind şi au întors capul după ea, îmbrăcată în haina de blană care abia îi acoperea coapsele. (Face chestia asta, o face mereu de când Totul S-a Schimbat, aceste mici scene desprinse din filmul pe care-l toarnă în capul ei: protagonista epuizată intră în cadru, se uită în dreapta, se uită în stânga, zăreşte taxiul, sare înăuntru şi zboară ca gândul în noapte.) N-a zburat ca gândul. S-a strecurat anevoie prin traficul de sâmbătă seara, pe străzile pline de căutători de iubire din New York, până la vechea casă impunătoare a vechiului ei iubit impunător, unde Taiwo a coborât, oprindu-se să privească zăpada. În cădere, fulgii dansau prin întuneric şi linişte, prin lumina felinarelor de un galben auriu, până la pământ, unde unii se lipeau, iar alţii se topeau, ce lucru ciudat, într-adevăr, că ceva atât de moale putea să dureze, să reziste.

Şi, oprindu-se, se uită spre ferestrele blocului scund – unele negre, altele aurii, trecut de miezul nopţii în centrul oraşului –, aşa cum făcuse în copilărie, întorcându-se acasă în Volvo, cu mâinile lipite de geamul rece din spate. Casele acelea îi păruseră atât de impresionante, de impunătoare, retrase faţă de stradă în pante line ori după porţi, cărămidă de Brookline cu obloane

negre ori stil Tudor cu turnulețe, cel puțin zece dormitoare, spre deosebire de cele cinci ale lor. Însă nu grandoarea o lăsa cu gura căscată. Ce o fermeca erau toate acele ferestre calde. Strălucirea. Toți acei oameni calzi și înstăriți pe care ea îi cerceta de-afară cu privirea, cu sufrageriile lor aurite de lumina candelabrului sau dormitoarele lor căpătând culoarea chihlimbarului în contrast cu întunericul nopții, cu înstrăinarea. Toate acele familii. Fiindcă, deși au locuit și ei acolo – familia *ei*, în Brookline, la nici cinci-zece minute distanță de unde era ea acum –, n-a simțit niciodată ce vedea dincolo de acele ferestre, acea senzație de apartenență, caldă-gălbuie-strălucitoare, pe care ți-o dădea un cămin.

Chiar și la început, înainte să se aleagă praful de tot (înainte ca Kehinde să coboare din mașină fără să scoată o vorbă, să urce scările, să traverseze holul până în camera ei, de unde ea urmărise totul, iar acum aștepta pe pervazul ferestrei, să se așeze și să plângă), exista în casa lor un sentiment de efort continuu, de mișcare ascendentă ajunsă la jumătate, de lucru care se construiește: *O Familie Reușită*, cu toți șase implicați în acest efort, cu toții trudind pentru țelul comun, până acum neatins. Erau incompleți, în plină repetiție, o producție aflată în lucru, fiecare interpretându-și rolul cu afectare și aplomb, cu toții sub presiunea reprezentației, mereu prezentă ca zgomot de fundal. Un freamăt.

Era „el", căznindu-se zi de zi să joace rolul de Cap al Familiei, apoi Fola interpretând-o pe Gospodina din Suburbie, Olu în rolul Întâiului Născut, pretențios-*et*-favorit, Artistul, înzestrat și dificil, și Micuța. Și ea, Taiwo. Hotărâtă să dea o reprezentație fără cusur, să se dea jos de pe scenă în ropote de aplauze, Draga Fiică a campionilor, figură remarcabilă în școala generală, cea mai sclipitoare dintre elevi, dintre privirile sclipitoare din fotografiile acelea de grup. Totuși nimeni nu i-a cerut așa ceva. Nici el, nici Fola. Nimeni nu le-a trasat vreo traiectorie a progresului comun către acel țel unic – ajunseseră deja acolo? reușiseră? *deveniseră* oare O Familie Reușită? –, însă știa, după freamătul din fundal, că trebuie să meargă tot înainte, să se străduiască.

Familiile de la ferestre erau deja Familii Reuşite, terminaseră munca grea cu generaţii în urmă, acum nu construiau, nu se căzneau şi nu făceau eforturi; ţelul fusese atins. Acum puteau să se odihnească, să se domolească. Noaptea, prin ferestre, Taiwo îi vedea cum stau acolo, completi, între ei domnind liniştea, nu freamătul, paşnicul sentiment de-a aparţine unei familii, aşa cum era înfăţişat în tablourile atârnate deasupra poliţei căminului: oameni stând cu picioarele ridicate pe perne, atmosferă destinsă, acasă.

Totuşi ce putea răspunde când Fola o întreba, gata să pufnească în râs, mereu amuzată:

— La ce te tot holbezi acolo, draga mea?

— La case.

— La case? Păi, ai şi tu casa ta.

Dar nu şi un cămin – asta era diferenţa pe care o vedea până şi atunci, aţintindu-şi privirea din maşină, din exterior, în timp ce treceau, şi o văzu şi acum, oprindu-se afară, pe trotuar. Aprinzându-şi o ţigară. Clişeul. *Dar nu şi un cămin.*

— Tu eşti?

El, din capul scărilor, crăpase uşa ca să se uite în stradă. La început ea nu se întoarse. Stătea cu privirea aţintită spre blocul lui, spre ferestrele luminate ale vecinilor, gândindu-se în parte la cum arăta ea în ochii lui. Haină albă de blană, scurtă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, mori de frig aici. La ce te uiţi?

Îi urmări privirea aţintită asupra blocului. Acum ea se întoarse.

Şi iată-l, adorabil, robust şi ciufulit, în pantaloni de trening şi pulover, cu un fular pus la nimereală.

— Eu sunt, spuse ea, suflând fumul de ţigară în rotocoale. Ţi-a fost dor de mine?

Cu durere:

— Vino încoace.

Iar ea se duse.

Ce anume, de data asta, în miez de noapte, aproape adormită, a îndemnat-o să se ridice, să se îmbrace şi să se ducă? Doar *ştie*, se gândeşte acum, că să se ducă acolo înseamnă să o ia iarăşi de la capăt exact de unde rămăseseră ultima oară.

În taxi se sprijină cu capul de geam, cu haina mai degrabă turtită după atâtea ore de stat pe podea, privind afară spre Hudson, New Jersey luminat, cuprinsă de ameţeală, de un fel de linişte stranie, golită. Acum îşi aminteşte: miezul nopţii, singură în camera ei, mers la culcare devreme, rara ocazie a unui weekend liber, năpustindu-se spre pat în beznă, abia respirând, apoi plângând fără motiv.

A uitat.

S-a întâmplat atât de repede – momentul trezirii, lacrimile care au început să curgă din senin, apoi au încetat –, încât nu-şi amintea, nici măcar două minute mai târziu, nici măcar acum, ce o trezise. Nu era insomnia, prietena ei de-o viaţă, nici „sentimentele de gol", cum le numeşte doctoriţa Hass (un termen impropriu, e de părere Taiwo: există doar un singur sentiment, un singur mod de a *fi* gol, un singur mod de a simţi asta). A fost ceva cu totul diferit, ceea ce a simţit înainte să plece, şi-şi aminteşte (prea târziu), întorcându-se acasă, de acele câteva clipe uitate, pline de o durere bizară, intensă până dincolo de raţiune, ca un câmp de forţe al amărăciunii. Da. Asta a trezit-o. Un câmp de forţe al durerii. Dar cum să-i răspundă doctoriţei Hass, care va ofta: „Deci ne-am văzut cu el...", luni dimineaţă în Central Park West, cu priveliştea copacilor îmbrăcaţi în zăpadă, a crengilor maronii, dezgolite precum nişte picioare într-o haină de blană albă, cu gestul acela, ceremonial, care însoţeşte oftatul: ridicarea ochelarilor (care se prea poate să fie falşi, crede Taiwo, ochelari la modă, un element din recuzita terapeutului) de pe vârful nasului în creştetul capului.

— El te-a sunat?

— Nu.

— Dar te-ai văzut cu el.

— Da.

— Tu l-ai sunat.

— Nu l-am sunat. M-am dus direct.

Încă un oftat. Mâzgăliturі violente.

— Rămas peste noapte.

— Până dimineaţă devreme.

— Hai să începem cu hotărârea noastră. Ştim de ce am mers?

Şi ce poate să răspundă în cazul ăsta? De ce „ne"-am văzut cu el? *Pentru că ne-am simţit întreaga fiinţă revărsându-se în afară şi tânjeam să atingem şi să fim atinse, să simţim apropierea, şi exact asta am făcut.*

Ne era dor de tatăl nostru.

— Ce-ai zis?

În oglinda retrovizoare, taximetristul o priveşte pe Taiwo, care tresare, luată pe nepregătite, şi-şi dezlipeşte capul de geam.

— Scuze?

— Ai zis ceva. (Şoferul e ghanez. Îşi dă seama după accent.) „Mi-a fost dor de tatăl meu" ai zis.

— Da? se miră Taiwo roşind.

Şoferul dă din cap, zâmbeşte. Privirile li se întâlnesc în oglindă şi ea îi observă reacţia: cum îşi mută repede privirea, iar apoi se uită din nou în ochii ei, asemenea cuiva prins făcând un lucru pe care n-ar trebui să-l facă, însă nu se poate abţine.

— D-de unde e-eşti? se bâlbâie el timid. Ce eşti?

Dar vrea să zică ce vor toţi să zică: Ce ochi sunt ăia?

— Nu ştiu.

— Pari a fi englezoaică.

— Am studiat în Anglia.

— Eu, eu sunt din...

— Ghana. Ştiu. Eram sigură.

— *Ei!* Cum ţi-ai dat seama?

— Mama mea e nigeriană.

— *Bella naija!*[1] răspunde el entuziasmat. Şi tatăl ăsta de care ţi-a fost dor?

— Am spus aşa ceva?

— Probabil c-ai gândit cu voce tare.

— Am gândit aşa ceva?

Zâmbeşte. Îi sună BlackBerry-ul.

— E tatăl tău! spune el râzând şi aruncându-i o privire în oglinda retrovizoare.

Ea scotoceşte după telefon în geanta lăsată la picioare. Nu mai sună. Îl găseşte.

— E fratele meu.

Se încruntă. Pune telefonul jos şi se lasă pe spate, e linişte. La radio se aude încet Wagadu-Gu, „Sweet Mother", veselul şlagăr afro-pop din Sierra Leone. Şoferul se opreşte acum din râs, ştiind, cum ştiu taximetriştii, când să înceteze, când i s-a încheiat momentul şi cum să iasă din scenă: îţi aţinteşti privirea la drum, dai radioul mai tare.

Taiwo îşi sprijină capul de geam, din obişnuinţă, cu telefonul în mână, „O. Sai" pe ecran. Se bucură că n-a apucat să-i răspundă, se gândeşte (îmbrăcându-şi armura), n-are nevoie de o predică la ora asta din noapte, discursul de cinci minute al lui Olu despre gloria familiei Sai, despre Ce Cred Ceilalţi despre Ei, *o, ruşinea.*

Nu.

Ce-ar putea şti el despre ruşine, Olu cel Perfect, ca scos din cutie şi ţeapăn cum era şi celălalt cândva, cu viaţa lui măruntă şi rece în Bostonul rece, cu iubita lui, apartamentul lor alb-rece, cu surâsuri albe pe pereţi, *Ling-şi-Olu se descurcă bine când e cald*, doi roboţi, obţinători-de-diplome, câştigători-de-burse, androizi descurcăreţi, întruchipare a perfecţiunii, Noua Perfecţiune a Imigrantului, a laşităţii răsplătite, se gândeşte ea (încordându-şi arcul), un vechi obicei acesta, unul prost, de a-şi ataca atacatorii ori pe cei pe care îi bănuieşte că pun la cale un atac, fie el îndreptăţit sau nu, notându-şi în minte fiecare hibă a acestora şi discreditându-i astfel. Ce-ar putea şti *el*?

1. Frumoasa nigeriană.

Da.

Dacă ai fi stat pur şi simplu în caruselul acela, adunând medalii de aur, aşezat, zâmbitor, în siguranţă, învârtindu-te iar şi iar, luând aceiaşi patru ani de la capăt, la Milton, Yale, facultatea de medicină, o viaţă care se tot repetă – (1) concurezi pentru admiterea într-o instituţie de elită, (2) eşti acceptat, (3) munceşti pe brânci, (4) îţi merge bine, apoi o iei de la capăt (1) patru ani mai târziu – atunci *da*, ai putea să ţii predici despre „ruşine". Ai putea s-o numeşti pe Taiwo o „ratată" fiindcă a abandonat facultatea de drept, s-o condamni pentru „nesăbuinţa" ei, „o dezamăgire în ochii mamei", lovitura de graţie dată spectacolului, *O Familie Reuşită* făcută ţăndări, cortina cade, teatrul îşi trage obloanele pentru totdeauna. Dar cum? Cum poate *el* şti ce înseamnă să se holbeze lumea la tine şi să fii subiect de bârfă; ba mai rău, să nu-ţi pese, să capitulezi? El, care nu are habar despre trăirile fierbinţi, despre cele greşite, despre pierdere, eşec, pasiune, patimă, durere sau iubire? Când nici măcar ea nu poate explica, nici doctoriţei Hass, nici ei înseşi, şi nu ştie de unde izvorăşte dorinţa aceasta lacomă de a fi înghiţită, digerată, de a trece printr-un corp pentru ca pe urmă să se târască înapoi la gura bestiei?

Olu nu poate şti.

Aşa că stă acolo nemişcat, mut, ciuruit de săgeţile ei, Fiul cel Dintâi, cel pretenţios-*et*-favorit-*et*-decăzut, în vreme ce ea îşi sprijină la loc capul de banchetă, apărată şi vlăguită de dispreţul pentru fratele ei.

Să-l doboare în felul ăsta pe Olu nu-i aduce nici o mângâiere. În schimb, concentrându-se asupra imaginii din mintea ei, îşi vede *propriul* chip, nu pe al lui Olu, propriul trup, nu pe al lui, străpuns de bucăţi ascuţite de cremene cioplită, sângerând în zăpadă.

— Nu? întreabă şoferul.

— Poftim? zice Taiwo.

Şoferul se încruntă cu un aer îngrijorat.

— Tocmai ai zis „Nu!".

— Voiam să zic nu, n-o lua pe 96th, strecoară Taiwo repede o minciună, îngrozită de acest nou obicei de-a gândi cu voce tare. Dacă ieşi pe 125th, o să mergem mai rapid. Apoi tot înainte pe Amsterdam, dreapta, şi am ajuns.

— Da, să trăiţi, răspunde taximetristul, privind-o cu coada ochiului.

Ea se uită îndelung pe geam, la sângele din zăpadă.

Şi cum se întâmplase *asta*?

Moartea Fiicei Favorite. Cea mai sclipitoare elevă, care nu se preocupase niciodată de ce e în afara ei, care-şi petrecuse jumătate din viaţă cu nasul în cărţi, învăţând rădăcinile latineşti, dând răspunsurile corecte. Singură. Nu se apropiase niciodată de un bărbat de la Kehinde încoace; eforturile ei de a-şi face prieteni ori de a-i păstra se duseseră pe apa sâmbetei: întotdeauna se ivea problema frumuseţii, în cazul femeilor sub forma invidiei, iar în al bărbaţilor sub forma dorinţei, în fond, imposibil de deosebit cele două, pasiunea şi invidia, co-originare, floarea şi frunza aceleiaşi rădăcini contorsionate. Oricum, când s-a aflat în presă, totul a fost făcut să sune firesc: o poveste de când lumea, frumuseţe, putere şi sex, decanul facultăţii de drept surprins la o întâlnire amoroasă cu redactorul de la *Law Review*, FRUMOASA ŞI DECANUL! la „Pagina şase" şi tot restul. Şi, într-un fel, aşa a şi fost; a fost ceva *natural*, că s-a întâmplat astfel, ca Fata dintr-un oraş care venerează blondele să găsească un Băiat (cincizeci şi doi de ani, fost blond, acum argintiu-auriu) într-un oraş care venerează tinerii. Dar în presă n-au zis asta. Au spus că decanul Rudd, născut Rudinsky, copilul-minune al strângerii de fonduri din cartierele rezidenţiale, fermecător avocat-devenit-universitar cu soţie bătrână plină de bani (renumita Lexi Choate-Rudd, critic culinar la *New York Times*), fost beneficiar al bursei Marshall, membru al Casei Albe, stagiar la Carter, asistent special al lui Clinton, Prinţul încoronat al Înzestrării, iată, îşi pierduse în sfârşit strălucirea de personaj de succes şi avea să decadă dintr-odată, să se mute la periferie.

Cortina cade.

Doctoriței Hass, psihoterapeuta desemnată de școală să-i calmeze, în ajunul examenelor, pe post-adolescenții hipercompetitivi, povestea i s-a părut, de asemenea, ceva natural, deși considerabil mai interesantă decât popularele tulburări alimentare și de anxietate. De aceea, bănuiește Taiwo de multă vreme, insistase doctorița Hass să continue pe gratis ședințele după ce a izbucnit scandalul, iar Taiwo s-a retras de la școală, planul de asigurare medicală pentru studenți de la Columbia fiindu-i brusc anulat – și continuă și acum, după un an și jumătate, insistând să încheie ce au început, să ducă lucrurile „la bun sfârșit". Asta printre aluziile lui Taiwo, abia voalate, de a renunța și a abandona. Clara Hass, un veritabil exemplu de a nu face nici una, nici alta, cu tunsoarea ei aproape la zero și rame de ochelari din baga și vocea unui DJ nocturn de balade rock. Alte povești: „foamea de tată", „complexul Electrei", totul perfect natural.

Dar vreo vorbă despre natură, ioc.

De parcă povestea asta ar putea fi pusă pe seama psihologiei, a sociologiei, însă nu a biologiei, nu a naturii, date fiind diferențele de vârstă și rasă. După legile *primare* ale naturii – ticăloșia irațională a naturii, atracția primară și instantanee, patima, impulsurile viscerale –, iată lucrul care se petrece pur și simplu din când în când între oameni, precum între animalele ce-și intersectează drumurile în pădure (sau în junglă): unul îl zărește pe celălalt ori îi adulmecă mirosul și e atras ca de un magnet să îl încalece, să copuleze. Presa n-a luat asta în considerare. Iar doctorița Hass nu crede așa ceva. Că Taiwo, fără nici un fel de istorie erotică privind bărbații mai în vârstă, a intrat pur și simplu într-o încăpere și l-a zărit pe *acest* bărbat mai în vârstă, acest decan Rudd, el a zărit-o pe ea și așa a început totul.

— Domnule decan, ea e Taiwo.

Secretara, Marissa.

Interviul, martie, afară iarna topindu-se treptat, sfioși muguri rozalii mijiți în copacii din curtea interioară, în ciuda vântului

tăios, șuierător, împotrivindu-se cu putere: protagonista intră în cadru și se oprește în fața ușii, la marginea unui covor în nuanțe de muștar și purpuriu – atât de diferită pe-atunci, mai tânără, hotărâtă, încrezătoare, abia întoarsă la New York după trei ani la Oxford, zeul Consimțirii, pe altarul său, încă generos –, și rămâne pe loc, uitându-se din prag înăuntru.

E încordată.

Într-un blazer de catifea albastră și o rochie *dashiki*, o ținută cam în bătaie de joc, pe jumătate nepăsătoare, un sfert preoteasă yoruba, iar celălalt sfert școlăriță britanică dichisită, codițele împletite prinse sus și zulufi atârnându-i, tocuri înalte și acel instinct de cucerire pe care încă-l are uneori înainte să intre în săli unde trebuie câștigate puncte, unde bărbaților trebuie să li se zâmbească, iar femeile trebuie impresionate, deopotrivă pradă și prădătoare, întinzându-și în față picioarele și maxilarul. Se oprește o clipă lângă Marissa, amândouă încordate și neliniștite din cauza expresiei de pe fața protagonistului, a felului în care privește încremenit.

Nu-și mai lua privirea. Marissa roșise, natura reacției lui fiind evidentă până și pentru ea.

— Ei bine, vă las atunci, spuse secretara, fără ironie.

Un om prins făcând un lucru pe care n-ar trebui să-l facă, dar de la care nu se poate abține.

— D-domnișoară Sai, zise decanul tușind. Intrați. Vă rog. Mă scuzați. Își drese glasul de două ori, apoi adăugă: Mulțumesc, Marissa.

Aceasta plecă.

Taiwo intră.

Pășind încet pe covorul dintre ușă și fotoliul de piele roșie din fața biroului. Respinși și atrași, amândoi, de parcă i-ar fi luat un curent și totuși rezistându-i, ea dezlegată de privirea lui, albastru azuriu în umbra genelor de abanos, o privire pătrunzătoare, pătrunzând-o. Pătrunsă, ea se așează.

— Mă bucur să vă cunosc, spuse el așezându-se la rândul lui. (Nu și-au strâns mâna, ca și cum ar fi știut, *nu încă*.) Speram să

vă întâlnesc, să vă cunosc. După ce v-am citit eseul, adăugă luând în mână dosarul ei. Nu-mi aduc aminte când am citit ultima oară ceva atât de bun. Clătină din cap şi râse, zicând: Scrieţi prea bine ca să vă faceţi avocată.

Neştiind unde să se uite – la ochii lui, la zâmbetul lui, la degetul de pe dosar, la lumina ce-i bătea în păr, făcându-i argintul auriu să sclipească –, se uită la mâinile ei şi spuse:

— Mulţumesc.

— Fiţi serioasă. *Eu* vă mulţumesc, protestă el râzând. Un singur lucru vreau să vă întreb la întâlnirea asta: dacă sunteţi convinsă că facultatea de drept e pentru dumneavoastră. Nu Facultatea de Drept de la Columbia. Am fi onoraţi să vă avem printre studenţi. Ci dreptul în general. Ştiu ce aţi scris. Despre decizia mamei dumneavoastră de a renunţa la studiile de drept, de a sacrifica totul pentru copii.

— N-a fost atât de rău pe cât pare. Am scris aşa ceva?

— Şi încă într-o bucată de proză magnifică, domnişoară Taiwo Sai. (Cu lumina dinspre fereastra din spatele lui acum între ei.) Pot să vă întreb de unde vine numele de familie?

— Puteţi. (Cu lumina acum în ochii ei şi în râsul lui.) Din Ghana.

— Părinţii sunt din Ghana?

— Tatăl meu era, da.

— Regret, spuse el auzind *era* şi gândindu-se la moarte. Şi mama?

— Ea regretă mai puţin decât dumneavoastră, cred.

Şi aşa a început. Din nimic: această uşurătate, această tachinare, de parcă erau de-o seamă, prieteni de ani buni şi acum şi mai mult de-atât: cum râdeau şi apoi se opreau, jumătăţi de zâmbete colorându-le buzele, iar pe urmă roşeau, ştiind deja. Au vorbit politicos timp de o oră, de dragul etichetei (subiectele obişnuite, trecutul ei neobişnuit, fratele geamăn artist la Londra, cât de impresionant, o bursă Rhodes, cât de remarcabil, latina şi greaca), iar ea a depănat povestea lejer şi dezlânat, ca întotdeauna, o poveste bine spusă despre altcineva, fără amănunte ori ardoare,

„Am făcut asta", „Am făcut aia", cu mult talent, dar fără pasiune, fără ca din aceste fapte să răzbată vreun adevăr – iar el a ascultat cu atenţie, ochii azurii arzând şi ştiind că nimic nu fusese dezvăluit, că toate aceste fapte erau un văl sub care se ascundea adevărul, pielea dezgolită urmând a fi atinsă altă dată.

Altă dată.

Ploaie, noiembrie, pe Barrow Street.

Amândoi ruşinaţi, întreaga poveste derutantă într-un fel, ce *făcuseră* decanul facultăţii şi o studentă, asta pe lângă roşit şi ştiut c-o vor face.

Veniseră la o întrunire la casa lui din oraş, de pe Park Avenue, unde îi chemase pe ea şi pe alţi trei studenţi (anul întâi la drept, dar deja remarcaţi la începutul lui noiembrie) să le explice absolvenţilor de ce aleseseră Columbia. Pe urmă îi invitase să ia cina împreună la Indochine, toţi cinci îngrămădiţi într-un separeu, dintre care ceilalţi trei trâncănind entuziaşti şi volubili, mulţumiţi de pacheţelele lor de primăvară şi de martini-urile cu *litchi*, Taiwo înghesuită lângă el, atentă la aerul lui fermecător, la braţul aşezat pe banchetă, în spatele ei. Parfumul. Nu putea spune că-l găsea atât de atrăgător fizic – deşi era, în felul lui, pentru categoria lui de greutate, cum ar veni, cu trupul slab al unui alergător de vârstă mijlocie, cu o fermitate intactă a braţelor şi picioarelor, mai puţin în cazul trunchiului, nu prea înalt, cel mult 1,78 m, o constituţie foarte bună pentru un costum pe măsură, cu un nas coborând către cupa buzelor, un nas acvilin, bărbie ascuţită, gură în formă de inimă, obraji înguşti. Mai degrabă îl găsea magnetic. O prezenţă. Când trecea prin Greene Hall, îi simţea paşii şi aerul unduindu-se. O uşoară senzaţie de zvâcnire. Ochii îi zvâcneau, ea se întorcea, îl zărea. „Domnişoară Sai", spunea el cu un zâmbet.

După cină ceilalţi s-au dus în club, începuse să cadă o ploaie rece, iar ea s-a scuzat, „Sunt prea obosită, poate data viitoare", şi el a spus încet „Măcar lasă-mă să-ţi chem un taxi", însă nu era nici un taxi. S-au plimbat o vreme împreună, mergând tot mai aproape unul de celălalt, aşa cum fac doi oameni când începe să

plouă, în parte uitându-se după taxiuri, în parte căutând scuze. Coborând pe Lafayette până în Washington Square Park.

— Am stat aici, spuse ea în timp ce treceau pe lângă Hayden Hall.

— Şi eu.

Taiwo protestă:

— Tu n-ai fost la NYU. Ai fost la Yale, apoi la Yale Law School, apoi bursier Marshall, apoi la Casa Albă.

— Astea-s de pe Wikipedia?

— E prezentarea ta din seara asta.

— Sigur, răspunse el roşind. Am crescut în Village. Când Village-ul era încă Village, cu evrei şi negri, spuse şi întinse mâna după mâna ei, nu atât pentru a o atinge, cât pentru a-şi sublinia cuvintele, fără s-o privească.

— Echipa reunită, râse ea şi-i ridică mâna, degetele lui împletite cu ale ei, apoi îi dădu drumul. (Ploaia se înteţi în vreme ce străbăteau parcul.) Din Village în Upper East Side, *non è male*[1].

— Socrii ne-au dat casa aia după ce am terminat şcoala. Cadou de nuntă, zise chicotind. O urăsc.

— Casa ta?

— Păi, a soţiei, mai exact; casa mea e încă aici. Un mic apartament cu două camere pe Barrow. Mama n-a vrut niciodată să-l vândă. O fumătoare înrăită de marijuana, n-a avut niciodată o slujbă mai mult de trei-patru luni, chelneriţă prin restaurante, dar a cumpărat apartamentul ăsta, odihnească-se în pace. Îşi cultiva singură iarba, fuma de trei ori pe zi. Era o casă paşnică. Chiar acolo am sărutat pentru prima dată o fată, zise arătând spre o bancă. Lena Freeman.

— O evreică drăguţă?

— De fapt, membră a Partidului Pantera Neagră. Ne-am cunoscut la un protest chiar aici, la fântână.

— Prima oară ai sărutat o fată de culoare?

— O femeie. Douăzeci şi opt de ani.

— Şi tu câţi ani aveai?

1. Nu-i rău (în it., în orig.) (n.r.).

— Şaisprezece.

— Minţi.

— Atunci am minţit, într-adevăr. M-am dat drept student la Columbia.

— Uită-te la tine, băiete! (Îl lovi jucăuş peste braţ.) Ţi-a cam trecut ora de culcare, nu, că veni vorba de casă?

El nu se oprea din râs.

— Da, Lexi e în Napa. Eşti ca o companie de taxiuri, m-ai adus acasă. Hai să intrăm.

Şi de-acolo au alergat nu mult până pe Barrow Street, au urcat cele trei rânduri de trepte până sus, în liniştea şi bezna unde, dibuind după întrerupător şi dezbrăcându-şi jachetele, şi-au schimbat poziţia şi s-au ciocnit, piept în piept.

O clipă mai târziu se sărutau aşa cum te săruţi pe holuri, în întuneric, după ce ai alergat prin ploaie: cu mâinile tale şi ale celuilalt dând jos hainele ude, totul într-o coregrafie grabnică, învăţată fără cuvinte. După ce terminară, se întinseră în vechiul dormitor al mamei sale, cu ploaia torenţială ca o coloană sonoră, amândoi goi, pe spate, iar el îi luă mâna, de un maro metalic în lumina lunii, şi i-o sărută.

— Îmi place cum miroşi.

— Ca Lena Freeman? întrebă Taiwo râzând.

El se ridică un pic.

— Ştiu ce gândeşti.

— Ei, *asta* chiar m-ar da pe spate.

— Pentru prima dată pe ziua de azi? întrebă el prefăcându-se şocat. Vrei să zici că discursul meu nu te-a impresionat? „Darul e însuşi gestul de a dărui"? Felul în care m-am îmbrăcat? Am cam exagerat cu papionul. Alt cadou de la socri.

— A venit la pachet cu casa?

El răspunse, râzând şi mai tare:

— *Touché.* Se sprijini într-un cot ca să o vadă mai bine, apoi adăugă cu tristeţe: Crezi că undeva mi-am pierdut calea. Că am

avut cândva libertate, o viziune, am avut-o pe Lena, o iubită Panteră Neagră, afro-evreică, o înflăcărare, am avut o conştiinţă de sine, o conştiinţă asupra lumii în care m-am aprins, o dorinţă arzătoare de a schimba cumva lucrurile, dar că apoi am plecat la şcoală şi am cunoscut-o pe Lexi, m-am însurat, am dat de bani, am prins o partidă bună, mi-am pierdut ardoarea, mi-am pierdut flacăra, că acum sunt în căutarea a ceva, a unei scântei, a inspiraţiei, că tu eşti întruparea Lenei, asta crezi. Dar te înşeli. N-am cunoscut pe nimeni ca tine, nici pe Lena, nici pe nimeni, niciunde.

— Impresionant, spuse Taiwo.

— Mai mult de-atât, uite cum e părul tău. Al ei era... – gesticulând – ... mai mare. Un nor. O constelaţie.

— Afro.

— O lume. Al tău nu e – atingându-i dreadlock-urile – orizontal.

— Nu-ţi place părul meu de albă?

— *Ce* să nu-mi placă?

— Dreadlock-urile. Părul meu de albă.

El întrebă râzând, râzând întruna:

— Dar dreadlock-urile nu-s jamaicane? Afrocentrice cel puţin? Mai foloseşte cineva cuvântul ăsta? Afrocentric?

— Da. Albii.

— Te ador.

— Nu mă cunoşti.

— Atunci ajută-mă, spuse el. Vreau. Vreau să te cunosc.

— Nu poţi. Eu sunt studentă. Tu eşti căsătorit.

Rămase tăcut. După o vreme spuse:

— Ştiu.

Se întinse la loc lângă ea, fără să-i mai vadă chipul. Minute în şir nu mai ziseră nimic.

— La ce te gândeşti? o întrebă el.

Taiwo se gândea – pentru prima dată după atâtea ore *se gândea*, nu doar reacţiona – că undeva se strecurase o greşeală, că dacă vrei să găseşti tinere pentru rolul de studentă-pisicuţă a unui

profesor a cărui soție e plecată la degustări de vinuri, atunci ar trebui să cauți o fată mai potrivită pentru scandal (sau pentru Village, Napa ori Upper East Side), una dintre tinerele alea atrăgătoare, dependente de pastile, cu care fusese colegă în liceu, de pildă, păr ciufulit, tuș negru întins pe la ochi, și nu pe ea, Taiwo, eleva silitoare care doar cochetează cu seducția, fostă mironosiță acum în rol de fată rea. Totul era un spectacol, rochiile retro și țigările American Spirit, istețimea ei ageră și atracția sexuală, cu replici învățate, costume șic și actori anoști în rolul secundar; ea se juca de-a sexul fără să știe nimic despre iubire. Era Lucrul Acela Care Se Întâmplase în Lagos, iar după aceea, nenumăratele intersectări cu diverși prieteni înflăcărați, însă niciodată așa ceva, niciodată pasiune (ba mai mult, emoție), niciodată nu se întâmplase ca spectacolul să prindă viață, în mod manifest, să devină carne. Dar ce putea spune? *Nu știu ce fac?* Și ce-i putea răspunde decanului Rudd când se întoarse spre ea, îi atinse obrazul umed și spuse „Taiwo, nu plânge", presărând rugămintea și cu alte dulci nimicuri?

Se sculă brusc din pat și se duse la baie. Nu aprinse lumina. Stătea în fața oglinzii, iat-o: goală, în căutarea consimțământului, cea care-și face temele și primește laudele, mereu cu disperarea de a-și redobândi vechiul statut de Favorită, uimindu-i pe judecători, oricine ar fi ei. Cu trupul ei, un trup întotdeauna străin post-coitus, cu membre lungi, deșirate și fermitate înnăscută, *un trup reușit*, auzise, deși nu credea, ori nu prea vedea asta, cel puțin nu după sex. Acum părea funcțional, un obiect, un instrument. Un mijloc către un scop, chiar dacă nu știa către care anume. Se gândea la sora ei, care tânjea după corpul ăsta. Ironia situației o făcu pe jumătate să râdă, cum se întâmplă în viață: ea, Taiwo, a moștenit și și-a păstrat fără nici un efort silueta de manechin la care Sadie râvnea atât de mult – în timp ce Fola, îngrozită de greutatea mică a bebelușului la naștere, o hrănise peste măsură pe Sadie și o dădăcise până la îmbolnăvire. (Tulburarea. Nemenționată. Deși cu toții observaseră. Să fi putut, i-ar fi spus: „Sadie, uite, ia corpul meu, eu nu-l vreau. Nici nu mi-a plăcut vreodată. Nu eu l-am cerut așa".) O chestie de noroc. O

vacă născută în India sau în Gary, Indiana. Cine să fie de vină? Vaca divinizată? Şi totuşi ea, Taiwo, era. De vină. Era dorită şi vinovată, sau se simţea astfel, totuşi pornită în căutarea dorinţei. Se gândi la doctoriţa Hass, cu fularul ei gros din cânepă, turcoaz.

— Nu ai de ce să mă impresionezi, îi spusese ea de curând, lăsându-se pe spătarul fotoliului ca să-şi ridice ochelarii şi să-şi fixeze clienta cu o privire stranie şi blândă.

— Sigur că nu, i-o întorsese Taiwo zeflemitor, râzând cu asprime, un râs ce-i suna fals până şi ei, urechilor ei, în timp ce-şi schimba poziţia, descurajată de comentariu, cu privirea aţintită pe fereastră. Pentru că v-am impresionat deja. Mă trataţi pe gratis, nu?

— Aşa e, răspunse doctoriţa Hass. Şi de ce aş face un asemenea lucru, ce credem? Cadrul familial deosebit? Reuşitele tale remarcabile? Inteligenţa ta formidabilă? Înfăţişarea ta uimitoare?

Taiwo râse din nou, un râs dureros. Ridică din umeri, îşi masă cotul.

— M-aţi prins, spuse.

Se uită la ceas, bibliotecă încastrată în perete, reproducere după O'Keeffe. *Cup of Silver Ginger*. Privi iarăşi pe fereastră. Pe vârful limbii i se contura un cuvânt, însă lacrimile i-o luară înainte, aşa că le înghiţi şi pe ele, şi avântul.

— Gata şedinţa.

Se ridică în picioare.

— Îmi pasă, zise doctoriţa Hass rămânând aşezată.

— Ştiu, spuse ea la plecare, şi vorbea serios.

O înşelătorie.

Cuvântul se ivi cu întârziere şi pluti în faţa ei, ca o formă în oglindă, nuanţând lumina. Dădu să-şi atingă cu degetul reflecţia, propriii ochi strălucitori întorcându-i privirea, stranii în întuneric (o moştenire, culoarea, de la străbunica scoţiană), şi urmări pe sticlă conturul buzelor, rozaliul unei cochilii de scoică. „Taiwo, nu plânge", spuse încetişor, imitând replica lui. Râse la auzul acestor vorbe, lăsând mâna să-i cadă. Ce era de plâns? Acelaşi

lucru ca întotdeauna. Zdrobitoarea neîncredere în adevărul iubirii lor.

Se întoarse în dormitor, se opri în uşă (cu armura pusă) şi-l privi, remarcându-i defectele. Torsul mai puţin ferm decât braţele şi picioarele, părul rărit spre creştetul capului. În punctul ăsta, o femeie mai potrivită pentru rol l-ar fi întrebat pe bărbat dacă i se pare ciudat să se afle în casa asta, în vechea cameră a mamei sale (chiar dacă complet renovată, un apartament al copilăriei transformat în cuibuşor de burlac), dar ei nu i-a trecut prin minte aşa ceva, căci imaginea îi era vag cunoscută, un fiu în patul mamei lui. Îşi găsi, în schimb, poşeta udă lângă pat, unde căzuse, merse la fereastră, cu pielea ei de un maro metalic, şi se aşeză pe pervaz.

— Te deranjează dacă fumez?

— Te deranjează dacă privesc?

Acum Taiwo râdea, schimbând subiectul, scoţând rotocoale de fum.

— Ia gândeşte-te. Lăsându-i la o parte pe rastafarieni, ăia adevăraţi, religioşi, ce fel de tânără negresă poartă dreadlock-uri? Tinere de culoare care merg în general la facultăţi pentru albi, uite cine. Dreadlock-urile sunt părul fetei albe de culoare. Soluţia Puterii Negre la problema Celor Mai Albaştri Ochi: dorinţa de-a avea părul prins într-o coadă de cal, lungă şi legănată. Cozile împletite, extensiile iau prea mult timp după o vreme. Dar tot ai nevoie de o coafură de alergat prin ploaie. Uită de beneficiul secret al acţiunii afirmative; ăsta e privilegiul femeii albe. Părul ud. Să te doară-n *cur* că te plouă pe părul ondulat. Vorbesc *serios*.

— Eşti adorabilă.

— Aşa crezi?

— Vino încoace.

— Îţi plânge copilul, îi zice taximetristul lui Taiwo – felul ghanezilor de a spune „îţi sună telefonul".

Au ieşit de pe autostradă şi au luat-o pe stradă, zăpada necurăţată.

— Mulţumesc, zice ea şi, oftând, răspunde: Ei, cărui fapt îi datorez această anomalie?

— Sunt Olu.

— Da, Olu, ştiu. Îmi apare numele pe ecran.

El nu ia în seamă asta, spunând moale:

— Parcă plângi.

Ea observă propriile lacrimi şi vocea lui.

— Şi tu la fel.

— Ce s-a întâmplat? întreabă amândoi în acelaşi timp, apoi râd, aşa cum râd fraţii când li se aminteşte dintr-odată, după o ceartă, de înfrăţirea lor.

— Tu primul, spune ea apelând la vechiul refren, eşti cel mai mare.

Îl aude râzând şi mai zgomotos, cu un râs mai degrabă înecat.

Atunci el o întreabă:

— Mai ţii minte când aveam ceva să-i spunem şi stăteam în dreptul biroului său pentru că nu aveam curaj să intrăm, certându-ne cine să se ducă primul, iar eu ziceam că tu ar trebui să te duci fiindcă eşti fată şi tu ziceai că eu, fiindcă sunt cel mai mare, iar Kehinde intra întotdeauna pur şi simplu în timp ce noi ne certam?

Ei i se taie respiraţia o clipă.

— C-ce zici acolo? (Dar nu despre Kehinde e vorba. E sigură că ar şti dacă ar păţi ceva.) Olu, ce s-a întâmplat?

— A murit azi, Taiwo.

— Cine a murit?

Răpăitul de tobe.

Un câmp de forţe al durerii.

— De unde ştii?

— M-a sunat mama să-mi spună.

Inexplicabil, furie.

— Nu putea să mă sune ea direct?

— Taiwo.

Ea nu răspunde. Se uită pe geam. Îşi aminteşte cum s-au dat cu sania noaptea, în Lars Andersen Park, stelele.

— Cum?

— Atac de cord. (Aici vocea lui Olu parcă ia foc.) Nu am numărul din Londra al lui Kehinde, tu îl ai?

— Nu.

— Taiwo.

— Ce e?

— N-aţi vorbit?

— Nu.

— De doi ani?

— Un an jumate.

— E fratele tău gea...

— Ştiu asta. Dar *tu* ai numărul lui? E şi fratele tău. Nu sunt doar eu.

— Taiwo.

— *Ce e?!* Nu-mi mai rosti numele aşa.

Acum plânge.

— Nu plânge, spune Olu.

— De ce zic oamenii asta? „Nu plânge"? (Tremură.) Îmi pare rău.

— Găsesc eu numărul lui. Nu-ţi face griji. E în regulă.

— Ai sunat-o deja pe Sadie?

— Imediat o sun.

— Ar trebui s-o fac eu. (Îşi şterge faţa.) Eu sunt fata.

Olu râde cu blândeţe, trăgându-şi uşor nasul. Amândoi tac. După o tăcere îndelungată, o întreabă:

— Eşti bine?

— Nu sunt prea sigură. Tu?

— Sigur.

Ea priveşte pe geam.

— Păi, eu sunt la apartament.

— Ar fi şi cazul, spune el. E două dimineaţa.

Ea nu ia asta în seamă, numărându-şi banii.

— Te sun după ce vorbesc cu Sadie.

— În regulă.

Şoferul trage cu ochiul în oglinda retrovizoare, cu motorul în ralanti. Ea îi întinde banii, ţinând telefonul la ureche cu umărul.

— Mai eşti? întreabă Olu.

— Da, scuze.

— Bun, ascultă. Sadie trebuie să vină la New York pentru zbor. Încerc să găsesc ceva de pe JFK pentru mâine noapte.

— Mâine?

— Pentru înmormântare. Ar trebui să plecăm imediat.

Olu continuă pe tonul lui tipic, logistică, chestiuni administrative, datoria de a fi lângă mama lor, starea vremii. În cele din urmă se lasă tăcerea. Spune:

— Vorbim mai târziu.

— Te iubesc, zic amândoi deodată, iar Taiwo închide.

Rămâne o clipă nemişcată, uitându-se la clădirea în care locuieşte, ghirlandele de Crăciun sângerând stropi de lumină roşietici. Taximetristul are destulă minte ca să nu întrebe nimic; doar stă acolo în linişte până când ea coboară. Taiwo se gândeşte să-l roage să pornească iar şi să tot meargă, oriunde, numai nu aici, nu la casa-asta-ne-acasă, dar unde? Nu există nimic. Doar iubitul ei însurat. Postul de chelneriţă la Indochine – o glumă, o glumă intimă pe care o face cu sine, la naiba cu Acceptarea; familia ei, în toate părţile, abia târându-se, unul deja răpus. Unde să se ducă? Nu are unde. Râde. Nu mai e bărbatul cu mopsul s-o vadă cum coboară din taxi, cu tocurile extravagante afundându-se în zăpada de pe bordură, rezistentă şi moale totodată, cu picioarele goale tremurând de frig. Dintr-odată îi trece prin minte cât de ridicolă trebuie să-i pară acestui şofer din Ghana, în paltonul lui rezonabil, care o urmăreşte cu privirea şi aşteaptă s-o vadă ieşind din taxi şi intrând în siguranţă în bloc. Se clatină urcând scările de la intrare în platformele cu toc subţire şi se întoarce să se uite la şofer, la zăpadă.

Cernându-se, fulgii dansează şi se aştern pe umerii ei, pe nas şi pe parbrizul lui, tăcerea unei furtuni, cu strada pustiită de toţi

căutătorii de căldură şi un vânt suflând cu blândeţe. Ea îi face cu mâna.

Sunt îngeri într-un glob de zăpadă, amândoi liniştiţi şi surâzători, doi străini africani singuri în ninsoare: într-un taxi, un om cumsecade, într-un palton bej masiv, făcând cu mâna în timp ce se desprinde de bordură şi claxonează o dată, iar pe scări, o fată în haină de blană scurtă, plângând încetişor, privindu-l cum pleacă.

4

Cineva bate în uşa de la baie.

— SADIE!

Ea îngenunchează dinaintea vasului de toaletă, îşi bagă degetele pe gât. Alcoolul ţâşneşte afară, urmat de tortul aniversar, urmat de un strop de bilă, subţire, arzător. Rupe nişte hârtie igienică şi se şterge la gură. Ascultă o clipă. Acel cineva se îndepărtează. În altă parte a apartamentului zgomotele petrecerii se înteţesc, suprapunându-se, râsul băieţilor, ţipetele fetelor, auzite de la depărtare, ca de un copil de pe fundul unei piscine, care stă acolo, cu privirea în sus, prefăcându-se că s-a înecat. Se uită cu atenţie în vasul de toaletă, pacientul transformat brusc în doctor, şi inspectează mâncarea. Voma e fascinantă, oricât de dezgustătoare, cum ţâşneşte, cu logica ei, în ordinea intrării alimentelor. Şi toată treaba are un aer ceremonial, se gândeşte ea, îngenuncherea şi îndeplinirea aceluiaşi ritual înfiorător, repetiţia şi tăcerea, întotdeauna acest moment de tăcere imediat după. O jertfă. Dâre de sânge. Îşi cercetează unghiile de la mână, conştiincios de scurte şi încă puţind a vomă...

izul întrerupe momentul solemn.

Ca un ac care sparge balonul, pune capăt tăcerii, întoarcerea la conştienţă: stă pe podeaua rece. Şi nu într-un act de purificare iluminată, ci vomitând tort (de ziua ei). Se ridică. Doctorul transformat în criminal. Înlăturarea urmelor. Scotoceşte prin geanta

ei uriașă ca să ia ustensilele obișnuite. Lavete, dezinfectant, apă de gură, periuță de dinți pentru călătorie. Curăță gresia cu lavetele, cum e învățată. (Câteodată, persoana care folosește baia după ea observă urmele, dacă nu se ocupă cum trebuie de pardoseală.) Se spală pe mâini și pe față, trage apa de două ori, se spală pe dinți, apoi încă o dată. Se clătește cu apa de gură. Din obișnuință, fără să se uite, deschide dulăpiorul. Știe pe de rost dulăpiorul ăsta din baie și ce e în el. Pe raftul de jos, Adderall, Zoloft și Ativan[1]; în mijloc: demachiant de la Kiehl's, loțiuni Molton Brown; sus: parfumuri dulci, trusa de machiaj Trish McEvoy și săculețul de la Vera Bradley, cu hârtie și vas. Scoate o pastilă de Ativan și o înghite fără apă. Iarăși telefonul.

— SADIE!

— Vin acum!

Dar nu se duce.

A învățat asta la Milton, să se ascundă în baie, cu adevărat un loc perfect, un cocon, departe-departe. În altă lume. Izolarea specifică a băilor, o mângâiere. Felul în care băile seamănă între ele, galben pal, verde, albastru. Și *lucrurile* dintr-o baie, ale unei femei mai cu seamă: nu ochii, ci articolele de toaletă sunt oglinda sufletului. Mergea la ele acasă după școală sau în vacanțe, la casele lor de vacanță – întotdeauna invitată, în fiecare an, preferata, adorata mamelor, o Influență Benefică asupra fiicelor, note bune, plus bune maniere, o comoară, *atât de cuviincioasă!* –, iar la un moment dat dispărea, la etaj, într-o baie, a prietenei sau a mamei.

Baia unei mame – încă și mai fascinantă.

O lume a tăinuirii.

Un cabinet de secrete, nesiguranțe, arome, sticle de cristal cu pompițe și cutiuțe albastre, etichete franțuzești într-o proporție covârșitoare. Răsucea capacele, mirosind când una, când alta, loțiuni cremoase, parfumuri și micuțele săpunuri în formă de

1. Nume de antidepresive și anxiolitice.

scoică. Își spăla degetele cu săpun de mâini (o revelație: acasă ei foloseau săpun negru african pentru toate părțile corpului), apoi și le ștergea cu prosopul cu monogramă pus la dispoziție sau, și mai bine, cu prosopul agățat de ușă.

Întotdeauna folosea prosopul de pe ușă, dacă era vreunul, care mirosea a neajutorare, a piele, a ființă fragilă, cu aromă dulceagă, aroma unei fete dimineața, ca un înșelător fruct tropical. Uneori își îngropa fața în aceste prosoape, copleșită de miros, simțind deodată nevoia să plângă. Întotdeauna arunca o privire prin cutii, prin dulăpioare, portfarduri, prin toată recuzita aceea, și lua câte ceva: un soi de cleptomanie stângace, nu la fel de profesionistă ca bulimia, nu atât de clinic executată, alegând lucruri ce trec neobservate. Un elastic de păr ori picături pentru ochi ori tuburi de gloss stoarse ori mostre de cremă de mâini aduse de la spa ori, o singură dată, atipic pentru ea, un cercel, un diamant. Asta până când cineva striga „Sadie!" sau bătea în ușă.

„Te-ai rătăcit prin baie?", o întrebau cu ochi zâmbitori, cu toții nerăbdători să audă ce chestie deșteaptă avea să zică, Sadie cea Isteață, atât de inteligentă, atât de simpatică și atât de *drăgălașă*, era ca o membră a familiei. „Am rămas blocată." Mereu minciuna asta. Era într-adevăr inexplicabil cum putea cineva să creadă așa ceva și totuși credeau cu toții.

Alteori stătea pur și simplu în liniștea aceea sau se întindea în cadă, singură, îmbrăcată, cu ochii în tavan sau la rațele de pe tapet, prea obosită să mai facă vreun efort.

Ca acum.

Stă pe capacul toaletei, cuprinzându-și cu brațele fluierele picioarelor și ținându-și bărbia pe genunchi. Telefonul sună din nou, iar din depărtare se aude un strigăt ascuțit „SADIE! TELEFONUL!", însă nu vine nimeni să bată. Numără.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Un joc pe care-l joacă cu sine, ori împotriva ei. Scopul: ghicește câte secunde le va lua să observe că cineva lipsește, că Sadie nu

e acolo. A inventat jocul ăsta când locuiau în prima lor casă, în Brookline, cu micuţele ei scări stranii şi trape secrete. Se ascundea în dormitorul de lângă cel al părinţilor (când părinţii ei existau sub forma asta, la plural) şi auzea cum vorbeau cu toţii în bucătărie, dedesubt, glasurile lor ca un murmur răzbătând prin podea: tatăl şi fratele ei, cu vocea lui de curând îngroşată, gemenii în clasa a VIII-a şi timbrul lor răguşit şi mama ei mereu râzând, torent neîntrerupt de râsete ce aduceau a plâns, un râs plin de lacrimi.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Care dintre ei avea să bage de seamă că Sadie nu e? Olu, de obicei Olu, un glas de bas în depărtare, „Unde e Sadie?", plutind până sus prin parchet, un semnal, însă cumva ea spera mereu ca sora ei să observe şi să urce s-o caute. Iar Taiwo nu observa niciodată.

9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Stând în baia pe care o împarte cu colega ei de cameră, aşteptând ca Philae să observe că lipseşte.

Philae. „Ca o soră" pentru Sadie. Atât de slabă. Lumina vieţii ei şi ghimpele din coastă, Philae Frick Negroponte, fosta favorită de la Milton, transferată în anul al doilea de la Spence, New York, acum favorita tuturor la Yale, având drept tată un magnat grec şi drept mamă o americancă, celebritate a liceului Henry Clay. Philae, cea zâmbitoare şi cu ochi cenuşii, cea cu păr blond şi piele bronzată şi picioare lungi pe care Sadie le iubeşte ca şi cum ar fi ale ei, Philae, care intrase în clasă în acea zi de septembrie neştiind pe nimeni la Milton şi se aşezase lângă *ea*. Dintre toţi oamenii. Dintre toate minunile posibile.

— Te deranjează dacă mă aşez aici?

— Nu, sigur că nu.

— Mulţumesc. (În pantaloni negri de piele, primii pantaloni de piele pe care Sadie îi vedea pe viu.) Mi se pare sau toată lumea se uită la tine?

— La tine. Şi n-aş zice „se uită". Mai degrabă se holbează ori se zgâieşte.

Spuse râzând:

— Eu sunt Philae.

Răspunse ca trăsnită:

— Sadie.

— Philae şi Sadie, declamă cealaltă surâzând luminos. Îmi place cum sună. Îmi place de tine.

Şi aşa a început totul: filme, rămas peste noapte, vacanţe, medalioane cu BFF[1] scris în arabă (cadou de la Philae din Dubai), aplicat devreme la Yale, unde merseseră mama şi unchii şi bunicul şi străbunicul lui Philae, precum şi fratele lui Sadie. Philae şi Sadie: inseparabile, invincibile, Miss Popularitate în parteneriat cu Miss Cele Mai Mari Şanse De Reuşită, o potrivire de liceu săvârşită în paradis şi mutată pe urmă în New Haven sub altă formă: Celebritatea Campusului alături de Prietena Cea Mai De Preţ. Devotata, indispensabila, aripa protectoare etc. Un rol pe care Sadie îl joacă de parcă ar fi fost făcută pentru aşa ceva: rolul lui Nick pentru Gatsby-ul jucat de Philae, al lui Charles pentru Sebastian în varianta Philae, al lui Gene pentru Finny: Prietenul e întotdeauna acolo, Sadie ştie asta, orice studentă de anul întâi care şi-a făcut lecţiile ştie că naratorul povestirii e întotdeauna Prietenul.

Totuşi Taiwo greşeşte când o ia peste picior pentru că vorbeşte ca Philae – abuzând de *mă rog* şi *gen*, ori că se îmbracă exact ca Philae, bursa lunară permiţându-i asta – şi spune că Sadie îşi doreşte în secret să fie albă. Nu e vorba de a fi „albă", deşi e adevărat că niciodată nu a prea avut prieteni afro-americani, nici la Milton, nici la Yale, unde toţi păreau s-o găsească nepotrivit de suburbană, şi nici nu e vorba de un „secret" propriu-zis. În ciuda vâlvei care se face în jurul rasei, în jurul a ceea ce înseamnă să fii un negru autentic (şi care, după câte îşi dă ea seama, confundă

1. Abrevierea expresiei *Best Friends Forever* (cele mai bune prietene pentru totdeauna).

identitatea cu preferinţele muzicale), pentru Sadie e limpede că *toate* astea poartă patina pielii albe, sau mai curând a statutului de WASP[1]: fie că sunt negri, hispanici ori asiatici, ei sunt aspiranţi la Ivy League, cu toţii îşi încep comentariile printr-un *hmm* exagerat şi cu toţii vor sfârşi prin a lucra în firme de avocatură, spitale, birouri de consultanţă sau bănci, deşi au o diplomă de licenţă în arte. Etnic sunt eterogeni, iar cultural sunt omogeni, prin forţa expunerii, a osmozei, a adolescenţei. Sadie acceptă asta fără supărare, ca pe un preţ pentru faptul că e admisă în cercul lor. Dar nu vrea să fie caucaziană.

Ea vrea să fie Philae.

Mai curând, parte din familia lui Philae, din familia Frick Negroponte, parte din tablourile lor atârnând pe pereţi de-a lungul scărilor din Cape, mama Sibby, sora Calli, Philae, tata Andreas, parte din fotografiile lor de pe internet, Săptămâni ale Modei, gale. Sunt impresionanţi – cel puţin mai impresionanţi decât ai ei, familia lui Sadie, împrăştiată cum e, uşoară, difuză. Familia lui Philae are *greutate*, e un lucru solid, însemnat, poate datorită banilor, un soi de ancoră? Îi strânge laolaltă, bunăstarea, Sadie vede asta, îi face să fie devotaţi acestui lucru solid şi astfel îi *ţine* împreună, mai întâi pe Andreas şi pe Sibby, apoi familiile Frick şi Negroponte, o atracţie gravitaţională. Nu numai faptul că, prin comparaţie, familia ei e mai săracă o face pe Sadie să se agaţe în felul ăsta de neamul Negroponte. Ci şi acela că ei sunt lipsiţi de greutate, membrii familiei Sai, risipiţi în cinci părţi, o familie fără gravitaţie, întru totul destrămată. Fără să aibă nimic în spate care să atârne precum banii, să-i tragă pe toţi în jos către aceeaşi bucată de pământ ca un ax vertical, şi nici rădăcini care să se ramifice sub ei, nici bunici în viaţă, nici istorie, ci doar o linie orizontală – au plutit, s-au împrăştiat, rătăcind în afară sau înăuntru, abia băgând de seamă dacă vreunul dintre ei a deviat de la traseu.

---

1. *White Anglo-Saxon Protestant* – termen, uneori folosit peiorativ, care denumeşte un grup restrâns şi elitist de americani albi cu rădăcini protestante engleze.

17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24.

Fusese ideea lui Philae să dea o petrecere de ziua ei. Sadie urăşte zilele de naştere – o fac întotdeauna să se simtă rău, presiunea zdrobitoare de a fi *fericită*, de a avea o zi specială, aşa cum nu-şi aminteşte să fi avut vreodată în viaţă –, însă Philae a insistat, Sadie a cedat, iar acum apartamentul lor din cămin e o degringoladă de prieteni beţi. Se adunaseră cu toţii la miezul nopţii să-i cânte tare „La mulţi ani!" şi să taie un tort uriaş de ciocolată livrat de la Payard, foarte festiv şi dramatic, foarte în stilul lui Philae, care o îmbrăţişase şi o sărutase pe buze, spre deliciul mulţimii. Cumva aştepta de şase ani momentul ăsta, ca Philae s-o apuce şi s-o sărute aşa (poate fără cei optzeci şi ceva de privitori zbierând, jucători de lacrosse scandând încântaţi: „Se dă fată la fată!"), dar imediat după, în vreme ce Philae striga: „Ai un an?! Ai doi?! Ai trei?!", lui Sadie îi veni să plângă.

Se uită la prietenii ei (ai lui Philae, mai precis), care acum strigau „Ai şaisprezece ani?!" în lumina portocalie, cu lumânările de pe tort licărind şi reflectându-se în geam. Privi pe fereastră. Începea să ningă.

— Ai optsprezece ani?!

— Ninge, spuse ea, dar prea încet; prietenii continuau să strige.

— Ai nouăsprezece ani?!

— Am douăzeci.

Acum stă în baie şi se gândeşte la asta. Douăzeci. Nu se *simte* ca de douăzeci de ani. Încă se simte ca de patru. Lacrimile îi urcă din stomac, cineva bate la uşă. „Vin", murmură ea punând picioarele jos.

Şi iat-o, încântătoare, Philae beată, cu chipul îmbujorat, de un rozaliu pal, cu zâmbetul ei, vârând capul pe uşă fără să mai aştepte, îndreptăţită, mirosind a parfum Flower de la Kenzo şi a bere.

— Te tot sună sora ta.

— Sora mea?

— Da, Taiwo. A sunat, gen, de patru ori pe telefonul fix. Pierzi distracţia. Stai, de ce plângi?

— Nu ştiu, spune Sadie.

— Nu *ştii*? rânjeşte Philae. Fetiţa mea devine femeie? Eşti *fumată*? (Aplaudă încântată.) Era şi timpul, la dracu'! Îndrăzneşte să te droghezi, Sadie Sai! Îndrăzneşte! (O apucă pe Sadie de umeri şi se învârte cu ea. Apoi o îmbrăţişează, brusc şi strâns). Îi şopteşte nedesluşit: Te iubesc, S. Să nu uiţi asta niciodată.

Şi pleacă.

Telefonul fix de pe hol sună din nou. Sadie îşi face drum prin mulţime şi răspunde.

— Taiwo?

— Unde *eşti*?

— M-ai sunat acasă.

— Sun de ore întregi. Ce-i aia?

— Aia ce?

— Muzica.

— Dau o petrecere. De final de sesiune. (Nu-i aminteşte surorii de ziua ei de naştere.)

— ...Veşti proaste.

Taiwo continuă să vorbească, dar Sadie n-o poate auzi.

— Mi-e cam greu să te aud. Poţi să mă suni pe mobil? Mă duc în dormitor. I se pare că aude „Sigur" şi se retrage în cameră, fără să aprindă lumina. Mai târziu va număra orele care s-au scurs, înapoi până la miezul nopţii, începutul ninsorii în New Haven, sărutul, buzele lui Philae pe buzele ei, lacrimile din stomac: cu cinci ore înainte de a prinde revărsatul zorilor în Ghana. Ştia? Simţea? Pierderea tatălui ei, moartea unui om pe care aproape că nu l-a cunoscut, care plecase înainte ca ea să intre la şcoală, un străin? Cum ar fi putut să simtă? Ce ar fi putut pretinde că a pierdut?

O amintire.

A altcuiva.

Bărbatul din fotografie, acea fotografie înceţoşată cu ea şi tatăl ei, străbătută de acele umbre terne de galben, maro şi oranj

ars pe care toate pozele lor din anii '80 par să le aibă: el stând în balansoar în salonul de nou-născuți al spitalului, surprins din prag de asistentă, Sadie înfășată, abia născută, cu mâna pe degetul lui, el nebărbierit, îmbrăcat în costumul albastru de operație. Bărbatul din Poveste. Care abia dacă seamănă cu bărbatul pe care și-l *amintește* ea, drept, precis, plecând întotdeauna dimineața atent ras și aranjat, ieșind valvârtej pe ușa din față în halat alb, proaspăt călcat; seamănă, în schimb, cu bărbatul pe care și-l *imaginează* când se gândește la „tatăl ei", această figură fragilă și chipeșă, cu pielea închisă ca a lui Olu și ochi la fel ca ai ei, subțiri, înguști, oblici, cu o formă vag asiatică, moi ca ai unei vaci (ochi căprui și blânzi, nu ca aceia după care tânjește ea, ochii pe care i-au moștenit gemenii, de un căprui exotic), nu prea înalt, poate puțin peste 1,78 m, de aceeași înălțime cu Fola, dar robust asemenea tuturor eroilor, treizeci și opt de ani.

Bărbatul din Poveste.

Cum a salvat-o el vitejește.

O amintire a Folei, a lui Olu, nu a ei – și totuși plânge în miez de noapte, răvășită de tristețe, o rană fără cauză, până când Taiwo sună iarăși.

— Tatăl nostru a murit.

Însă acum nimic. Nu simte nimic acum auzind vestea. Mai degrabă e surprinsă. Nimic altceva în afară de uimire. Privește pe fereastră în curtea interioară din Davenport, aducându-și aminte de o poezie pe care o învățase pe de rost cândva. *Că știu îmi pare ale cui pădurile acestea sunt, deși e-n sat al lui așezământ.*[1] „N-o să mă vadă stând aici", murmură ea în continuare. Taiwo nu aude. Îi dă înainte: „Știu că nu l-ai cunoscut așa de bine...", în vreme ce gândurile lui Sadie alunecă spre un lucru dintre cele mărunte, spre cel mai vechi lucru, cel mai meschin de fapt: sentimentul că sora ei n-o place.

Niciodată n-a plăcut-o.

1. Versuri din poemul „Stopping by Woods on a Snowy Evening" de Robert Frost (1874-1963).

Totul a început în acea vară în care gemenii s-au întors din Lagos, când Sadie avea cinci ani, aproape șase, iar ei paisprezece. Olu plecase la școală cu un an înainte, lăsându-le pe Fola și pe ea cu gemenii în casa aia, „căsuța de pe autostradă", cum o numise Kehinde, cu spatele care dădea spre Star Market, un singur nivel, fără curte. Sadie urma să împartă dormitorul cu Taiwo, însă în majoritatea nopților sora ei se furișa pe hol în camera băieților (adică a lui Kehinde, cu o saltea gonflabilă pentru Olu), abia schimbând o vorbă cu Sadie, abia vorbind în general. Kehinde își petrecea mare parte din timp în odaia lui cu CD-playerul portabil, Discman și niște cearșafuri vechi pe post de pânză, pictând, Fola cu lucrul la magazin până târziu, iar ea, Sadie, la joacă cu prietenii, după școală – însă niciodată n-a știut ce anume făcea Taiwo, unde se ducea în timpul zilei, la sfârșit de săptămână, sau cu cine. N-a avut niciodată iubiți, cel puțin nici unul de care să pomenească. Avea câteva prietene, dar părea plictisită de ele. Era neobișnuit de înzestrată pentru pian, însă abia dacă exersa, așa că a renunțat când avea șaisprezece ani. La un moment dat, Fola a găsit iarbă în baie, iar Taiwo, în mod dramatic și defensiv, a mărturisit. Dar ascunzându-se în dormitor, cu fereastra ce dădea spre scările din față pe jumătate deschisă, Sadie l-a auzit pe Kehinde zicând, chiar după scena din baie, „Mulțumesc, îmi pare rău" și pe Taiwo răspunzând „Încetează să mai *spui* asta. Încetează să mai spui îmi pare rău". Sadie s-a uitat în jos la ei, la spinările lor arămii în lumina felinarelor de pe stradă. „Oricum n-ar fi crezut că e a ta."

Deci nici nu fuma iarbă.

Ce făcuse Taiwo în toți acești ani? Luase note mari, se înălțase, se bucurase de atenție, se înfuriase, stârnind certuri cu mama lor, luându-se de Sadie ori pur și simplu nevorbind cu nimeni zile la rând. Kehinde o asigură că sora lor n-o disprețuiește, că „așa e" Taiwo cu toată lumea, însă Kehinde *ar* zice asta oricum, făcând mereu pe împăciuitorul, iar Sadie e de părere că Olu spune adevărul. „Îți poartă pică pentru că ai avut șansa să rămâi

aici", zice el deschis. „Ei au fost trimişi în Nigeria. Tu ai putut să rămâi." Poate. Sau poate, ca Olu şi Kehinde, care nu-s chiar prieteni la cataramă, pur şi simplu nu se *potrivesc*: surori nepotrivite, una devotată, ascultătoare, aşa şi-aşa, dacă nu chiar amabilă. Ca vântul ce suflă pe sub cealaltă, care e pasărea.

O pasăre cârâind.

— M-asculţi?

— Ascult.

— Atunci dă un semn. Am crezut că ai închis.

— Nu, sunt aici. Sunt încă aici. Doar că sunt... tăcută când ascult.

— Ştiu că e greu...

— Nu e greu. E surprinzător. Ascult. Ziceai că?

Taiwo spune:

— *Ziceam*, dacă ai asculta, că trebuie să ne luăm vizele de la consulat la ora 10, aşa că trebuie să vii cu un tren în oraş cât poţi de repede.

Sadie se gândeşte dintr-odată la Kehinde, la felicitare.

— Ai vorbit cu Kehinde?

— C-ce? Încă nu. Aici vocea lui Taiwo se aprinde: Zi, ai auzit ce-am spus? Trebuie să vii în oraş.

— Nu pot. Am de trimis un eseu.

— Ce zici că ai acum?

— Trebuie să-l predau în persoană.

— De ce?

— E obligatoriu să semnez pentru el. Să arăt, gen, data.

— A murit tata.

— Contează cât jumătate din notă.

Asta atinge un nerv sensibil.

— Acum faci *mişto*?

Taiwo continuă, aceeaşi predică pe un ton grav despre importanţa politeţii, în vreme ce Sadie scotoceşte înnebunită şi amuţită prin gunoi până când găseşte plicul FedEx în care a sosit felicitarea.

Urmează un scurt moment de liniște, apoi aude „iarăși tăcerea asta" și ridică telefonul la gură.

— Nu, sunt aici. Încă sunt aici. Și ai dreptate. Tocmai mi-a trecut prin minte ceva. Pot să i-l duc acasă.

— A cui casă?

— A profesoarei.

— OK, unde?

— În New York.

— Bun, *unde* în New York?

— Cred că undeva prin Brooklyn.

Pe formularul FedEx e mâzgălită o adresă din Greenpoint.

— Bine, Sadie, zice Taiwo oftând. Vino. Te duc eu în Brooklyn. Cât de repede poți ajunge aici?

— O să iau Metro-North-ul. Dacă plec pe la șapte, o să fiu acolo în jur de nouă?

Și încheie conversația cu politeturile uzuale.

Sadie închide.

Liniște. Stă în beznă, repetând „Tatăl nostru a murit". Nimic altceva în afară de uimire. Țipete, hohote de râs dinspre hol, unde se cântă în cor „Under the bridge down-tooooown!". Zăpada. „Tatăl *tău* a murit", rostește ea, așteptând (dorind) întristarea. Dar nimic. Închide ochii. Vrea să simtă ceva, o reacție firească, un semn că totuși contează că cineva a dispărut, lăsând la o parte faptul că e vorba de tatăl ei deja dispărut de atâta vreme încât absența sa i-a înlocuit întru totul existența. Își ține ochii strâns închiși, închipuindu-și-l cum stă așezat în centrul fotografiei după ce tocmai îi salvase viața, dar nu simte decât distanța, absența adunată laolaltă, între atunci și acum, asemenea unor troiene moi de nea. „Tatăl vostru nu mai e", încearcă acum, strângând din ochi – sau aude, rememorată, o amintire pe care a uitat c-a păstrat-o, dintr-o după-amiază de iarnă, când era de grădiniță, iar mama ei stătea în bucătărie, cu o privire și o voce inexpresive.

„Tatăl vostru nu mai e", a anunțat atunci domol Fola. Într-un weekend trebuie să fi fost; Olu era acasă. Stăteau toți patru la

masă, luând micul dejun, iar Fola tăia ceapă pe blatul de bucătărie. Căzuse zăpadă. Nimeni n-a pus întrebări, cel puţin ea nu-şi aminteşte nici una; se minuna de culorile ambalajului de lapte Lucky Charmed. S-a uitat la feţele lor, ale fraţilor şi surorii ei, o mască Oyo împietrită şi cele patru scântei de ambră în jurul ei. Taiwo s-a ridicat de la masă, fără să spună nimic. Fola a dat din cap. Kehinde s-a ridicat şi el, strigând „Taiwo", ducându-se după ea. Olu s-a apropiat de mama lor şi a îmbrăţişat-o. Fola a spus: „Te iubesc", iar Olu: „Ştiu". Apoi a ieşit şi el din bucătărie, sărutând-o pe Sadie pe frunte. Fola s-a uitat la ea. „Deci am rămas doar noi două."

Acum se iveşte tristeţea, un val se ridică din tăcere. Deschide ochii şi durerea se revarsă, nu aceea pe care încerca s-o invoce pentru pierderea tatălui ei, ci dorul de Fola. Îi lipseşte mama ei. Un sentiment dintre cele mai simple, un dor adânc şi vibrant, deşi trec câteva minute până să-şi dea seama ce e şi alte câteva minute până să-şi ţină respiraţia şi să se întindă la loc, plângând ostenită, pe cuvertura ei veche din *kente*. (Mai curând, vechea cuvertură a Folei – ponosită, spălăcită şi roasă, cu nuanţele de negru devenite gri, iar roşul devenit rozaliu –, însă lucrul ei preferat, al lui Sadie, dezgropată din pivniţa din Brookline în timp ce se costuma cu hainele vechi ale Folei. Se înfăşurase în *kente*, încântată, şi mărşăluise până în bucătărie strigând „Sunt o prinţesă yorubaaaaa!". Fola o văzuse şi răsuflase de parcă ar fi fost pocnită în stomac. Avea lacrimi în ochi. „Eşti o prinţesă", îi şoptise ea şi o îmbrăţişase, „o mică prinţesă", dar niciodată nu spunea mai mult, niciodată nu vorbeşte despre trecutul ei.) Sadie stă întinsă pe spate, cu genunchii la piept, iar lacrimile i se rostogolesc spre urechi, pe ambele părţi, apoi pe pernă. Şi se gândeşte la asta:

Fola, mulţi ani mai târziu.
Privirea aia de parcă ar fi fost pocnită.
Nu era nevoie s-o spună.

Altă casă, altă bucătărie, cu două luni în urmă (nici măcar şapte săptămâni, deşi parcă ar fi doi ani, simte Sadie). Venise

acasă în weekend, Halloween, sculptat dovleci, ultima invenție a Folei, la mare cerere în magazinul ei: dovleci scobiți și umpluți cu verdeață, crizanteme, gălbenele africane, bulgări-de-soare, iarbă-neagră, crenguțe de merișor; în sezonul ăla au făcut furori printre gospodinele din Beacon Hill, de când cu apariția în *Boston Globe Magazine*. Dovleci micuți pe post de ghiveci cu flori. Fola în toate privințele: acel ceva-din-nimic, a scoate ce-i mai bun din orice situație, o odă adusă Halloweenului, sărbătoarea ei favorită, cu spirite costumate și daruri de oferit. „Ca un ceremonial-fetiș yoruba, dar cu bomboane", se bucurase ea. Le cususe de mână costumele, în fiecare an un *orisha*[1], pe jumătate în glumă, ca întotdeauna, neluând niciodată nimic în serios până la capăt. Nimic în afară de frumusețe. Și uneori de ea, Sadie.

Micuța. „Micuța Sadie", cum îi spune Fola (sau îi spunea), cea care îi seamănă cel mai mult mamei lor și cea mai apropiată într-un fel, rămânând acasă timp de zece ani fără frații ei, doar ele, copil și mamă singură, cele mai bune prietene: vorbeau la telefon în fiecare zi cel puțin o dată, petreceau împreună două weekenduri pe lună negreșit, făcând tocană sau tartă cu fructe, Fola despletindu-i cozile, uitându-se la filme despre catastrofe naturale, mergând la magazinele cu reduceri din centru. Taiwo susține că Fola o tratează pe Sadie ca pe favorita ei (la care Fola răspunde: „Ea e fiica favorită a doua născută; tu ești fiica favorită cea dintâi născută"), dar Sadie spune că e mai degrabă din cauză că Taiwo n-o *înțelege* pe mama lor așa cum, dintr-un motiv sau altul, o înțelege și o acceptă ea, Sadie. Felul în care gândește Fola, felul ciudat în care se poartă Fola, cu răspunsurile ei vagi și neutre și râsul ei visător, cu aparența aceea de nepăsare și de tăcere impenetrabilă – Sadie găsește toate aceste lucruri liniștitoare, mângâietoare. Ba mai mult, Philae spune că e geloasă de cât de „zen" e mama lui Sadie, iar ea se cam umflă în pene la invidia prietenei sale. E singurul lucru pe care îl are Sadie, iar

1. Divinități considerate manifestări ale zeului suprem Olorum în religia yoruba (n.r.).

Philae nu (crede ea). Pe mama ei. Frumoasa ei mamă devotată, indispensabilă, păstrătoare de taine, secretoasă, imperturbabilă.

Şi totuşi, cum stăteau ele în bucătărie, scoţând măruntaiele dovlecilor, cu nici două luni în urmă, Sadie simţi deodată că urăşte tocmai această linişte impenetrabilă – după-amiaza se prefăcea alene în seară, frunzele din grădină ca un spectacol de pietre preţioase, cu acea peliculă stranie de tăcere ce se aşază între ele, în jurul lor, prinzând acum contur, o tăcere densă asemenea luminii. Un nod în stomac. Sadie lăsă cuţitul jos.

— Ei, ia zi, mamă..., începu ea.

— Mmm? spuse Fola, dar neatentă, fără să ridice privirea, semințe umede acoperindu-i mâinile.

Începu tema cântecului „All Things Considered", dând consistenţă tăcerii.

Sadie se întoarse să privească frunzele în amurg – un adevărat Spectacol al New England-ului, o modestă curte în spatele casei într-un şir de mici curţi ale acestor apartamente (a treia şi cea din urmă casă în care Fola se mutase când intrase ea la Yale, strâns şi mutat într-o săptămână, pus dormitoarele lor în cutii, cutiile în depozit), încă străină privelişte, după trei ani de venit în weekenduri –, apoi din nou spre mama ei, încercând să-şi adune gândurile. Ce anume de-acolo, se întreabă acum, de dincolo de fereastră, din acel incediu de culori în soare, galben şi ruginiu şi roşiatic, ca o carte poştală cu un Coolidge Corner idilic, o vară târzie în anul ăla, şi o dedicaţie, *mi-aş dori să fii aici!* –, ce anume o făcea să se simtă atât de singură, deznădăjduit de singură? Ce o făcea să simtă că viaţa lor, a ei şi a Folei, era o prefăcătorie? Că *nu* aveau ce să caute în această imagine, în această carte poştală? Că erau două impostoare? Încă nu-şi dă seama.

— Ştiu ce ai scris despre vacanţa de Crăciun, dar Boston a fost anul trecut. Anul ăsta e St. Barth's.

— Ştiu asta, draga mea, zise Fola fără să se uite. Poţi să te împarţi între cele două anul viitor.

Sadie şovăi. *Acum ce mai e?* Celelalte Crăciunuri le-a petrecut la St. Barth's cu familia Negroponte, plecând întotdeauna cu

Philae pe 23 decembrie de pe JFK şi întorcându-se mereu pe 30 ca să serbeze Anul Nou împreună cu Fola în Boston, unica lor tradiţie de familie. Festivităţile Primei Nopţi, apoi cina la Uno's, pizza cu *spinoccoli*, apoi în port pentru numărătoarea inversă, cu gemenii niciodată acasă, Olu tot timpul cu Ling, numai ei doi, cuibăriţi unul în altul, cu braţele înlănţuite. Acum, din cine ştie ce motiv, mama ei stăruia ca Sadie să rămână în Boston doi ani la rând şi ca *toţi* să vină acolo, Olu, Taiwo şi Kehinde, măcar pentru evenimentul ăsta, ziua de Crăciun. Într-o efuziune sentimentală cu totul neobişnuită şi, lucru şi mai neobişnuit, recurgând la comunicarea electronică, Fola trimisese pe tema asta, cu o săptămână în urmă, un mesaj de trei propoziţii, un e-mail de grup. Scria aşa: „Scumpii mei, mi-aş dori să fim împreună Crăciunul ăsta, cu toţii. Daţi-mi de ştire, vă rog. Cu dragoste, mama voastră". Un mod ciudat de-a se semna, căci niciodată înainte nu se referise la ea însăşi folosind cuvântul mamă, mama lor. Sibby, da: roşie la faţă, răbufnind şi clocotind de furie, în capul scărilor, agitându-şi pumnii: „Sunt *ma*-ma ta, *dom*-ni-şoa-ră", fiecare silabă separată, „O să faci cum spun eu!". Fola nu răbufneşte şi nu spumegă. Nu ridică niciodată vocea la ei. Ori de câte ori vreunul dintre ei ţipă la ea, Fola pur şi simplu înclină capul şi aşteaptă. Nu e chiar răbdare, nici respingere, ci ceva între, un soi de interes faţă de ieşirea disperată a celuilalt, o dovadă de empatie, dar cu o anumită distanţă.

— Nu asta e ideea, spuse în sfârşit Sadie, la care Fola ridică privirea, la care Sadie coborî privirea. Cu blatul mesei între ele (şi alte lucruri mai dure, de asemenea), adăugă: Vreau să petrec Crăciunul cu o *familie*.

Fola râse.

— Ai o familie a ta.

— Noi nu suntem o familie, mormăi Sadie repede, în şoaptă.

Expresia aceea pe faţa Folei, de parcă ar fi pocnit-o cineva.

— Ce vrei să spui? întrebă continuând să râdă, însă mai domolit. Toţi aţi ieşit din mine, te asigur.

— Nu asta am vrut să spun.

— Atunci ce *anume* ai vrut să spui, micuţo?

La care Sadie replică:

— NU MAI SUNT UN CĂCAT DE COPIL!

Fola scăpă lingura din mână, consternată. Sadie izbucni în lacrimi, la fel de consternată. Niciodată în viaţa ei nu-i vorbise urât şi nu ţipase la Fola, dar acum parcă nu putea să se oprească.

— Micuţa mea! Micuţa Sadie! Micuţa, micuţa – la optsprezece ani nenorociţi? *Nu* sunt micuţă! *Nu* sunt un copil! *Nu* sunt un înlocuitor pentru soţul tău! Au trecut, mamă, cât, cincisprezece ani de când l-ai părăsit pe tata sau tata ne-a părăsit pe noi? Vreau să zic, nu crezi c-ar trebui să începi să te vezi cu alţi bărbaţi, să ai *propria* ta viaţă? Am optsprezece ani – practic nouăsprezece. M-am săturat să fiu nevoită să *stau aici* cu tine. La sfârşit de săptămână. De Crăciun. La telefon. E prea mult. Vreau să am *viaţa* mea!

Fola înclină capul într-o parte, cu sprâncenele împreunate, cu buza de jos răsfrântă. Dar nu spuse nimic. Râse, scoţând un fel de hohot trist, se întoarse şi ieşi din bucătărie.

Sadie aşteptă un pic prea mult, apoi urmări zgomotul paşilor pe parchet de-a lungul holului, pe lângă camera copiilor (un dormitor) şi până în spate, în dormitorul matrimonial, dar ajunse acolo prea târziu. Uşa de la baie tocmai se închidea. Ţăcănitul scurt al încuietorii.

— Mamă, spuse ea şi bătu în uşă.

— Du-te, răspunse Fola. Du-te şi trăieşte-ţi viaţa.

Bătu din nou.

— Te rog, mamă, îmi pare rău.

Însă Fola nu zise nimic, nici nu ieşi. Sadie rămase lângă uşa încuiată de la baia mamei, acea încăpere a secretelor, şi aşteptă, o oră, poate mai mult, în vreme ce afară soarele cobora, topindu-se în nuanţe portocalii, iar dormitorul se întuneca, apoi se lumina, scăldat de razele lunii, devenind de un cenuşiu pal. În cele din urmă se ridică, bătu din nou, spuse „Plec" şi aşteptă ca Fola să deschidă uşa. Dar n-o deschise. „Te iubesc." Nici un răspuns. Nod în stomac. Se duse în dormitor. După aceea înapoi în bucătărie,

unde dădu afară prânzul luat târziu. Curăţă mizeria de la locul crimei, chemă un taxi şi-şi strânse lucrurile; luă taxiul spre gară, trenul înapoi la şcoală, încă nefiindu-i clar ce a vrut să spună prin lucrurile pe care le rostise.

Fola n-a sunat-o în noaptea aia. Fola n-a mai sunat-o de atunci. După câteva zile, Olu i-a telefonat să-i spună că mama lor se mută.

— Cum adică se mută?

— Se mută în Ghana.

— Când?

— Pleacă vineri.

— *Poftim?*

— Asta-i tot ce mi-a zis. Şi că încă n-aţi vorbit. Ar trebui s-o suni.

— Ştiu.

Dar n-a sunat-o. Vrea să-i spună Folei c-o iubeşte, că-i pare rău, că nici o clipă n-a crezut cu adevărat lucrurile alea îngrozitoare pe care i le-a spus şi că, oricum ar arăta situaţia din apartamentul ăla din Coolidge Corner, orice ar crede Fola, nu e singură – dar nu poate: fiindcă două dintre cele patru lucruri nu sunt adevărate şi nici nu are numărul nou al Folei.

Mama ta nu mai e, se gândeşte ea, ghemuită pe pat, îmbrăcată, pe pătura ce miroase a trecut, a vremurile, foarte scurte, când trăiau în casă cu Bărbatul din Poveste şi erau încă un întreg; apoi plânge încetişor pentru tot ce *e* adevărat, pentru pierderea acelui bărbat şi de dorul mamei, pentru cât de *superficiale* au devenit lucrurile şi cât de rătăcită e ea, cât de singuri sunt cu toţii, cât de dezbinaţi, cât de risipiţi. Ce n-a putut să-i spună Folei e motivul pentru care urăşte Crăciunul, motivul pentru care îşi doreşte să dispară în St. Barth's în săptămâna aia: ca să nu mai simtă distanţa, diferenţa sfâşietoare dintre ce au ajuns ei şi ce ar trebui să fie o Familie. Măcar la St. Barth's, alături de bronzata familie Negroponte, e scutită de întreaga iconografie: reclamele de la televizor, vitrinele de la mall, colindele şi declaraţiile conform

cărora aceasta e cea mai frumoasă perioadă a anului. Măcar la St. Barth's poate observa din afară disputele şi râsetele, familia în plină reprezentaţie, şi încă una adevărată, o familie adevărată care nu se preface că e fericită pentru că e Crăciunul, ci e fericită pentru că aşa e la St. Barth's. Plaja şi soarele şi bărcile au un iz fals, ăsta-i adevărul gol-goluţ, că întreaga poveste e o prefăcătorie, castane coapte şi zurgălăi de sănii, spaima ei cea mai mare iat-o împlinită: că *nu* aparţine. Dar nici nu trebuie să aparţină. Nu acestui loc.

Ce n-a putut să-i spună Folei e că se simte cu mult mai puţin rănită să nu facă parte dintr-o familie care nu e a ei decât să stea la masă în Boston, doar ele două, zâmbindu-şi şi recapitulând toate motivele pentru care nimeni nu vine acasă. Chiar şi dacă vin – Ling şi Olu, Taiwo şi Kehinde de la Londra –, tot n-ar fi acelaşi lucru. Fola crede că poate schimba lucrurile, dar Sadie ştie mai bine, ştie că tot ce vor face, că tot ce *pot* face e să mintă. Şi nu-şi doreşte să mimeze starea de bine aşezată la masă în apartamentul în care i-a venit Folei să se mute într-un weekend, împreună cu fratele ei, cu gemenii şi cu mama lor, încercând cu toţii să mascheze prin râsete faptul că se simt, fiecare, cumplit de singuri ori mâncând vreo specialitate nigeriană delicioasă făcută de Fola, dar cumva scoasă din context, date fiind bradul şi zăpada, sau vreun fel tradiţional de Crăciun încă *şi mai* scos din context şi nu prea delicios, fiind cumpărat de la Boston Market. Sadie varsă lacrimi la gândul ăsta. Grupul lor reunit, împrăştiat în cinci părţi (acum unul mai puţin), mâncând fasole Boston. Plânge până o ia somnul în felul ăsta, cu hainele pe ea, fără ca nimeni să vină s-o caute, fără ca nimeni s-o deranjeze ore-n şir.

*

Cineva bate uşor în uşa dormitorului.

— Sadie?

Ea doarme pe cuvertura din *kente*, încă îmbrăcată. Deschide ochii în încăperea de un gri strălucitor şi se uită pieziş pe fereastră:

o pătură de omăt. Zorii zilei, trandafiriu pal, deznodământul grandios al furtunii – tăcere absolută, întreaga lume scăldată în alb. Aruncă o privire la ceasul iPhone-ului. Şapte dimineaţa. Se freacă la ochi, umflaţi şi iritaţi de atâta plâns. Se gândeşte că a visat – telefonul primit, petrecerea – când acel cineva bate uşor şi întredeschide uşa.

Iat-o. Splendidă, Taiwo cea nepotrivit îmbrăcată, cu chipul îmbujorat, de un castaniu rumen din cauza frigului, strecurându-şi capul pe uşă, cu zăpadă pe dreadlock-urile arămii şi haină albă de blană mirosind din belşug a parfum.

— Eşti aici, spune ea cu răsuflarea tăiată. Slavă Domnului că n-ai plecat încă.

Şi alte lucruri, de asemenea, despre cum a greşit, cum s-a dus repede, după ce-au încheiat convorbirea la telefon, la Grand Central să ia un tren spre New Haven, dându-şi seama de greşeală, căci nu era *adevărat* că nu exista nimic, nimeni, nicăieri unde să meargă, era Sadie care împlinea douăzeci de ani, Micuţa Sadie, la şcoală... Sadie nu poate urmări nimic din toate astea din cauza uimirii copleşitoare, aceleaşi două cuvinte clipind, când pe pornit, când pe oprit, în capul ei. Astfel că, în toţi anii ce vor urma, când se va gândi la acest moment – sora ei în pragul camerei de cămin de la Yale, acoperită de zăpadă, pe tocuri înalte, închizând uşa, rămânând tăcută, apropiindu-se ca să se întindă lângă ea, pe patul lung, încolăcindu-şi braţele în jurul lui Sadie asemenea unor aripi de blană albă ce miros ciudat a tată, cineva pe care Sadie nu-l cunoaşte –, va auzi în minte numai propria voce, pe fundalul tăcut al lui *a venit a venit a venit a venit a venit.*

5

Iau un taxi până în oraş, capul lui Sadie pe umărul lui Taiwo, capul lui Taiwo sprijinit de geam, amândouă prefăcându-se că dorm. Când ajung la gară, Taiwo se întreabă dacă Sadie n-ar

trebui să-şi contacteze profesoara şi să-i ducă acum eseul. La Grand Central, îi explică ea, sunt mai aproape de Brooklyn; pot lua un taxi de-acolo, apoi metroul până în centru. Sadie spune că e dubios, gen, să *suni* un profesor şi că pur şi simplu o să lase eseul cu un bilet în cutia poştală. Scoate la iveală un plic galben gros, pe spatele căruia scrie cu litere italice: *Huron Street, nr. 79, Brooklyn, New York.* Un taximetrist rus morocănos se învoieşte, mormăind, să le ducă, cu plata doar cash, dincolo de Queensboro Bridge, întrebându-se ce-ai putea oare să cauţi, în afară poate de *kielbasa*[1], în Greenpoint duminica la zece dimineaţa? Taiwo cercetează curioasă numele de magazine în poloneză, gardurile albe, cărămida, n-a mai fost niciodată pe aici. Când ajung în dreptul clădirii, se încruntă, privind pe geam. Şoferul, cu aceeaşi îndoială:

— Şaptezeci şi nouă. Aici e.

Huron nr. 79 arată mai degrabă a buncăr, un mic depozit de cărămidă ori un garaj, decât a casă, cu grilaje uriaşe la ferestre şi rame industriale prea înalte ca să vezi înăuntru, uşa de la intrare ruginită. Taiwo o întreabă pe Sadie dacă e sigură că asta e adresa; mai precis, ce fel de profesor locuieşte într-un garaj pentru două maşini? Sadie răspunde că o profesoară de teorie feministă de la Yale şi deschide portiera când Taiwo, simţind brusc impulsul de a-şi proteja sora, îi spune şoferului „Porneşte aparatul" şi coboară pe partea ei. Sadie, dintr-odată neliniştită, îi întinde plicul lui Taiwo. Aceasta, dintr-odată amabilă, zice „Rămâi în taxi", apoi se împiedică şi alunecă peste mormanele de zăpadă care ascund trotuarul, ca să ajungă la uşa ciudatei case-depozit, şi se uită după o fantă pentru scrisori ori o cutie poştală la intrare când, mijindu-şi ochii, o zăreşte.

Numele trecut lângă sonerie.

1. Specialitate de cârnat specifică Europei de Est şi Centrale.

6

Kehinde ascultă *Dansul macabru* al lui Saint-Saëns, şuieratul unui ibric şi zumzetul neîntrerupt al centralei. Deşi îşi va aminti că a auzit nişte foşnete şi că s-a dus să verifice, simte (nu aude) că e cineva la uşă. În piept, în partea stângă, o uşoară zvâcnire. Lasă deoparte tabloul, ibricul, căldura, îndreptându-se liniştit spre intrare de-a lungul holului. N-are cum să fie poştaşul duminica, se gândeşte, dar cine altcineva? Singurii oameni care ştiu că locuieşte în Brooklyn sunt asistenta lui din Londra şi dealerul din Berna. (Toţi ceilalţi par să creadă că stă ascuns prin Mali sau, judecând după rezultatele licitaţiilor, că e mort.) Ţine în mână o pensulă ce picură albastru pe podea, ultramarin strălucitor amestecat cu alb, precum mozaicul de Fes. Poartă ce poartă întotdeauna când lucrează: pantaloni de trening stropiţi, un tricou cu NYU, babuşi marocani. Se gândeşte că poate ar fi trebuit să oprească focul sub ibric, că albastrul ăsta mai are nevoie de alb, că e frig pe hol, gânduri dezordonate, apoi unul fix, la ea, când deschide uşa, gândind dezordonat, fără să se uite, deci auzind-o (nevăzând-o) pe sora lui.

— Tu eşti?

Stă în faţa uşii, în spatele ei e un taxi, portiera dinspre locul pasagerului se deschide, iar Sadie coboară. Ochii ei, care-s şi ochii lui, se umplu de lacrimi, la fel ca ai lui. Îi atinge obrazul, maxilarul, bărbia, barba scurtă pe care o poartă din vară (un lucru nou, singurul care face chipul lui slab să nu fie şi chipul *ei*, singurul vizibil pentru amândoi dintre toate lucrurile ce au intervenit între ei după luni în care nu şi-au vorbit), o atinge imperceptibil, plimbându-şi uşor buricele degetelor, o pianistă, o femeie oarbă percepând această nouă diferenţă dintre ei, o nouă distanţă, ochii ei larg deschişi în timp ce-l mângâie uşor, ca şi cum o apăsare prea puternică l-ar putea face să dispară, ar putea distruge iluzia, iluzia că amândoi sunt aici, acum, după tot ce s-a spus şi a rămas nespus între ei, că tot ce se alege de

distanţa asta e o blană moale – când mâinile ei încep să tremure, *de frig*, ar putea să creadă el dacă nu i-ar simţi căldura din buricele degetelor.

Senzaţie de ruşine.

A ei. De origine străină, acum familiară, neîndoielnică. Ruşinea ei, pe care o simte ca şi cum ar fi ruşinea *lui*, dar nu este, deşi e născută din acelaşi loc, în aceeaşi clipă, exact ca ei doi, ruşini separate legate de acelaşi gând neaşteptat. *N-ar trebui să ne atingem.* Se gândeşte ea, simte el, ea lăsându-şi mâna să cadă, el plecându-şi ochii, spunând „Da", apoi „Eu sunt", privindu-şi degetele stropite de vopsea, iar ea, nevenindu-i să creadă: „Deci aici *locuieşti*?".

Da, aici: deasupra studioului, un spaţiu de lucru pe două niveluri, pereţi masivi din cărămidă vopsiţi în alb, lucarne şi nouă portrete pe jumătate terminate, sprijinite de zidul din spate, pe care Kehinde speră ca ele să nu le observe din scaunele lor de lângă uşa vopsită în albastru, o uşă solidă de garaj pe care a găsit-o aici şi a păstrat-o când a cumpărat, anul trecut, clădirea de la un bătrân iugoslav ce locuieşte la colţ şi care, înainte să se îmbolnăvească, repara maşini. Un mic foaier la intrare, o „recepţie" pentru musafiri, dacă e să vină, cu un covoraş, o masă din buşteni, trei scaune marca Frank Lloyd Wright, cadou de la un admirator acum mort, un critic, în schimbul unui portret pe care i-l făcuse Kehinde. Nimic altceva. Numai vopselele şi piesa aflată acum în lucru, desfăşurată pe ciment, de vreo doi metri lungime, aşa-zisul bogolan[1], o chestie nouă, de când a plecat în străinătate, o îndepărtare de la portretele pe care le realiza din mărgele.

În capul scărilor, cu vedere spre studio, e un mezanin cu bucătărie, baie şi un pat, precum partea de sus a unui duplex, cu pereţi din cărămidă albă şi o fereastră din podea până în tavan ce duce spre o platformă. Aici trăieşte el. Deja de un an şi un

1. În original, *mud cloth* (în engleză, *mud* – nămol, *cloth* – material, cârpă) – tip de material textil din Mali, fabricat din bumbac şi vopsit în băi de nămol fermentat, frunze şi rădăcini.

pic, medicii ajungând la concluzia că era în siguranţă să facă asta, după şase luni de internare, flecăreală, calmante şi de repunere în discuţie a tuturor motivelor pentru care voia să moară (acel unic motiv), într-o cameră cu vedere spre o grădină, foarte englezească, bătută de burniţă, dar cumva odihnitoare, subacvatică, totul în nuanţe de verde şi gri, asistente de porţelan şi serviciu de porţelan pentru ceai şi medicamente pentru dureri, o jumătate de an de stat în acelaşi loc, privind şi pictând grădina aceea, cicatricele făcându-se maronii, iar crengile verzi din cenuşii, până într-o zi de august: „Eşti gata", i-a spus doctorul Curry ridicându-şi sprâncenele stufoase şi cărunte, „să trăieşti".

Şi atunci a venit aici. A părăsit Londra în august, când în parcuri florile erau înnebunite de căldură, rugând-o pe Sangna să-i strângă lucrurile din apartament şi să i le trimită, incapabil să facă faţă scenei acestui act. Iar ea a făcut întocmai. Sfânta Sangna, asistenta-*et*-contabilă fără de care el ar înceta să mai existe pe lume. În mintea lui, în pielea lui, desigur, ar putea merge mai departe fără ea, ca un spirit, aflat doar în vizită, un vis, în treacăt – dar în lumea exterioară? în lumea materială? în lumea artei? în lumea corpului? Nu fără Sangna. Nu. Nici măcar o zi. Ar pluti în derivă, ca un balon roşu, s-ar desprinde de trup şi ar urca tot mai sus prin arta lui, până la nori, unde s-ar sparge dacă n-ar fi Sangna, firul învârtindu-se sub el, spre pământ, deşirându-se în aer ca o coadă împletită ce se desface. Sangna care, smulsă de la RISD[1] de familia ei şi trimisă în arest la LSE[2] ca să-i vină mintea la cap, îl abordase la un vernisaj: „Domnule Sai, eu sunt Sangna. Am o diplomă în managementul afacerilor şi ştiu să combin vopsele". El avea douăzeci şi şase de ani, era necopt în privinţa noutăţii banilor, a stranietăţii lor, a faimei şi a lumii; ea avea treizeci de ani, deşi arăta ca de douăzeci, o coadă lungă împletită şi ochelari, era la fel de slabă şi de rumenă ca şi el în

1. Rhode Island School of Design – colegiu american de arte frumoase şi design cotat printre cele mai bune din lume (n.r.).
2. London School of Economics – colegiu din cadrul Universităţii din Londra (n.r.).

copilărie, cu picioarele pe pământ şi capabilă să-i ţină şi pe alţii cu picioarele pe pământ, vorbea cu accent sacadat, *gujurati*, strict la obiect: toţi dealerii îi ştiau de frică, ceea ce îi făcea pe amândoi să râdă, stând pe podeaua din apartamentul lui, unde luau adesea cina – *aloo ghobi*[1] şi pâine indiană făcută în casă de mătuşile ei. Sangna, care plecase pentru o săptămână la New York, la sfatul unui cumpărător, „e acolo un depozit de vânzare", se dusese cu banii în Greenpoint, stătuse o oră cu Hristo, obţinuse un preţ mai mic cu câteva mii şi îi cumpărase o casă şi care îl sunase, dis-de-dimineaţă, în octombrie, din Londra, „Am găsit-o", cu o voce fermă ca întotdeauna, „New York". Îl sunase de la o adresă de pe Lafayette Street, din Soho, unde el se ducea de atunci în fiecare noapte, la ora nouă fix.

Numai ca s-o vadă.

Şaizeci de secunde, niciodată mai mult, uneori mai puţin, numai ca să arunce o privire de pe trotuar, numai ca să prindă o frântură din trecutul ei şuierător, cu dreadlock-urile lui vopsite în arămiu şi prinse sus legănându-se, legănându-se dincolo de fereastră, numai ca să ştie că o are aproape. Arunca o privire înăuntru, apoi pleca acasă. Mare minune că nu l-a surprins cineva şi nici nu s-a luat nimeni de el, un negru stând la o fereastră, cu dreadlock-uri, fără palton, cu toate că şiretlicul lui secret a fost întotdeauna să fie acolo fără să fie acolo, să-şi estompeze conturul, să nu aibă nevoie să fie cunoscut. Exact din asta trăieşte. Arta de a nu fi acolo. Cu Sangna care rămâne acolo, făcând plăţi la Yale, participând la vernisaje, refuzând interviuri şi în general stând la panoul de control al navei-mamă în Shoreditch (apartamentul ei de la mansardă, înainte al lui), vânzând tablouri cu catralioanele în virtutea speculaţiei tot mai răspândite că el a sângerat în cadă până a murit, tragicul sfârşit al vedetei lumii artistice, un fel de comentariu de un comic sinistru despre natura acestei lumi a artei, în care nimic nu e mai tulburător decât moartea unui tânăr artist.

---

1. Fel de mâncare indiano-pakistanez preparat din cartofi, conopidă şi condimente.

Dar cum ar putea să-i spună – acum că e în faţa lui, ceaţa de la fereastră căpătând densitate, iar ceea ce vrea ea de fapt să zică e: *ai fost aici, atât de aproape, fără să suni, în tot timpul ăsta, aici în* Brooklyn, *doar la distanţă de un pod?* – că nu, nu „trăieşte" aici, sau că mai degrabă locuieşte fără să „trăiască", iar prin asta vrea să spună fără să fie rănit şi fără să rănească; că asta e tot ce şi-a dorit şi tot ce căuta scrijelindu-şi T-uri firave pe ambele încheieturi: o cale de ieşire din cercul durerii, pentru ea, care e plină de viaţă, care trăieşte şi a trăit întotdeauna întru totul în mundan, în lume, în mijlocul lumii, aparţinând acesteia, nu cu picioarele pe pământ, nu ţinându-i pe alţii cu picioarele pe pământ, ci fiind ea însăşi pământul, pânza în sine?

— Deci aici locuieşti? spune ea, uitându-se cu atenţie în spatele lui, apoi la el.

Kehinde dă din cap în tăcere.

— Intră.

Mai târziu, înăuntru, când s-au reunit toţi trei, suflând în ceaiul pe care îl făcuse Kehinde (şi în alte lucruri, chestiuni arzătoare, ca să domolească supărarea, aşa cum alini un bebeluş, ssssş), Sadie îi explică. „Am vrut să te sun", spune cu sfială, „dar nu aveam numărul. Aveam numai asta." Şi îi arată felicitarea pe care i-o făcuse pentru ziua ei, pe o parte un desen în pasteluri simple, maro, violet şi portocaliu, chipul ei vag schiţat, de aproape, pe cealaltă parte scrisul lui, *la mulţi ani, micuţă s*, felicitare pe care i-o trimisese prin FedEx, împachetată în glicină, mâzgălind pe plic, în spaţiul alocat, adresa de returnare. „Aşa că am inventat povestea cu eseul, mă rog, oarecum, pentru că am avut *într-adevăr* de scris unul în loc de examen, iar profesoara a spus că, dacă mai avem nevoie de timp mai târziu de vineri, putem să-l lăsăm la portarul clădirii în care locuieşte ea în New York, dar mă rog, e clar, am minţit", cu o scurtă privire spre Taiwo, „pentru că nu credeam că o să vii dacă-ţi zic adevărul", cu o scurtă privire spre Kehinde, „iar tu te *ascunzi*, gen, şi nimeni nu poate să te sune..." şi alte lucruri în acelaşi stil, dar din care Kehinde nu prinde nici

un cuvânt din pricina tăcerii pe care mintea i-o aşterne câteodată peste limbă, peste urechi. Asemenea unei mame protectoare acoperind urechile copilului ei când se produce vreun zgomot prea puternic în spaţiul micuţului ori ferindu-i ochii de lumina soarelui. Două mâini delicate ale tăcerii care se odihnesc peste gura şi urechile lui.

— ...Eşti supărat? întreabă Sadie încruntată, întorcându-se întâi spre el, pe urmă spre Taiwo. Ce-i cu el?

— Nimic, spune Taiwo sorbindu-şi ceaiul.

„Nu sunt supărat pe tine", răspunde el în mintea lui.

— De ce nu vorbeşti?

„Nu ştiu de ce", răspunde el în mintea lui.

— Nu ştie, spune Taiwo, dând din cap şi făcându-i semn lui Sadie: Zi mai departe.

— Şi nici măcar n-am ajuns la partea *proastă*, oftează Sadie.

Se uită la el cu milă.

Sadie seamănă cu tatăl lor. Ochii oblici aşezaţi în văi de os. Kehinde întotdeauna a cam invidiat-o pentru asta, pe ea şi pe fratele lui, fiindcă seamănă aşa de mult cu oamenii din care se trag, Olu – o Fola cu pielea mai închisă, un yoruba autentic, Sadie – un Kweku cu pielea mai deschisă, o ga autentică. „Aborigen intransigent" numeşte el genul ăsta de trăsături, care sunt fie marca unui popor cu un set puternic de gene, fie produsul unui proces de rafinare şi consolidare de-a lungul a secole de reproducere în masă. Ochi etiopieni, pometi amerindieni, părul negru / ochii albaştri ai galezilor, pielea nordică: este însemnul a ceva, crede el, un însemn vizual al istoriei unui Popor, cu *P* mare, în lume. Faptul că poate găsi, şi găseşte familiare, aceleaşi buze pătrăţoase, arcada proeminentă şi regalul nas acvilin al mamei şi fratelui său, ca şi cum ar fi fost sculptat în fildeş pe măşti rituale de către artizani din secolul al XVI-lea, faptul că chipul se tot repetă, un singur chip iar şi iar, de-a lungul epocilor şi oceanelor şi iubirilor şi războaielor, precum matricea unui gravor, o matrice reuşită, ce merită să fie refolosită – sunt lucruri uimitoare pentru Kehinde. Asta invidiază la ei. Fraţii şi părinţii

lor aparţin unui Popor, poartă pecetea apartenenţei. El şi Taiwo, nu. Trăsăturile lor sunt un însemn, da, însă nu al unui Popor, nu al unei istorii a artei ce ţine de condiţia de Popor, constantă şi puternică, ci un însemn al unei istorii mai scurte, mai mărunte, foarte dezordonate, a unor popoare, cu *p* mic, cel puţin două, care într-o zi au făcut dragoste întâmplător. Încă de copii, ei au hotărât că sunt străini ori adoptaţi, în ciuda nostimei fotografii a mamei lor pe hol (Fola cu o burtă enormă, alături de un domn Chalé zâmbitor şi de cele două roşii gemene pe care le sădise ea în grădina acestuia). Abia mai târziu, la treisprezece ani, în Lagos, proaspăt ajunşi acasă la unchiul Femi şi conduşi în salon, aveau să vadă, încremeniţi în prag de mirare, chipul din care se trăgea şi al lor; era acolo, alb, pe perete.

Femeia din spatele lor, mătuşica Niké, îi împinse în faţă, împungându-le pielea cu ghearele ei purpurii. „Ce este?", întrebă ea – mai degrabă scuipă: *t*-uri cu sonoritate ostilă, un accent grosolan de Lagos care mergea de minune cu privirea ei încruntată. Îi bruscase de când ajunseseră la aeroport, amândoi amuţiţi, o muţenie pe care ea o luă drept admiraţie, trăgându-le geamantanele, „Pe aici, dragilor", împingându-i în Mercedes, şi, pornind la drum, „nu atingeţi pielea cu degetele, *ehn*, sunt unsuroase".

Lagos, văzut prin geam, nu era aşa cum şi-l imaginase Kehinde, voluptuos, tropical, galben strălucitor şi verde. Era cenuşiu, un cenuşiu urban, ca şi cerul încărcat de smog, estompat şi astupat de clădiri înalte, un Hong Kong murdar. Autostrada dinspre aeroport era înţesată de camioane uriaşe, motociclete *okada* ruginite şi Mercedesuri sclipitoare, toate claxonând, un prelung şi neîntrerupt vaiet de nervozitate, întreg oraşul cântând nazal aceeaşi melodie funebră. Palmierii păreau osteniţi. Portul era cenuşiu, aceeaşi nuanţă ca şi cerul, plin de şalupe şi iahturi. Cum traversară podul, lăsând în urmă insula Ikeja ca să treacă pe insula principală, Lagos, zări în treacăt un semn mare: AICI E LAGOS. Nu *Bun venit în Lagos* sau *Lagos vă urează bun venit*, ci numai AICI E LAGOS.

— Aici e Lagos, scuipă Niké.

Kehinde o găsea grotescă pe această mătuşică Niké de care nu mai auzise până atunci, cu pielea ei decolorată artificial spre un bej-gri spălăcit şi cu o perucă roşiatică-maronie lucioasă atârnându-i pe umeri, rujul şi fardul roşii însângerându-i obrajii şi buzele. Dar ochii negri o trădară – scoţând la iveală o suferinţă strânsă în timp, stătută, mlaştini râncede de amărăciune – când îl apucă de obraz, „Ce băiat drăguţ, aşa-i?", iar el nu se temu de ea, nu atunci, nu încă.

Au oprit la porţile locuinţei unchiului lor, care de afară nu arăta cine ştie ce, trei sau patru etaje. Abia când au intrat în foaier, apoi în lift, şi-au dat seama de proporţiile lucrurilor. *Clădirea* era a lui. Întreaga clădire, trei niveluri, aparţinea unchiului care aştepta în apartamentul luxos de la ultimul etaj, li se spuse în timp ce urcau. Mătuşica îi împinse afară din lift, „Lăsaţi bagajele să le ia servitorul", cu bucuria nestăvilită a unui copil în dimineaţa de Crăciun, „La stânga, *ehn*, vă aşteaptă", tot înainte pe holul spaţios până la uşile deschise, de unde se auzea muzică de operă, dată la maximum.

Într-adevăr, era acolo. Aşteptând. Acest unchi Femi de care doar auziseră şi care se ivise de nicăieri, târziu în desfăşurarea acţiunii, cu câteva luni înainte: soluţia salvatoare pentru problema Unde Ar Trebui Să Meargă Gemenii La Liceu, fiindcă tatăl lor a şters-o şi taxele şcolii preparatoare sunt prea mari. Variantele alternative includeau cochetul liceu public pe care mama lor a avut ocazia să-l viziteze într-o regretabilă după-amiază, parcând maşina chiar în timp ce dintr-un autobuz cu elevi Metco coborau boboci recalcitranţi, strigând înjurături şi împărţind pumni. Cea mai odioasă dintre opţiuni era să-i roage („să-i implore", cuvintele ei) pe cei de la liceul lui Olu, Milton Academy, să le revizuiască criteriile de eligibilitate pentru a primi sprijin financiar, în ciuda faptului că, iar asta ar fi complicat lucrurile, timp de trei ani, cât fusese el elev acolo, îi plătiseră taxele întregi şi nimeni, să zicem, nu murise. Apoi a apărut din senin un unchi din Nigeria la care ar fi putut să locuiască, urmând o şcoală internaţională şi ferindu-se astfel de o posibilă îndoctrinare într-o

„cultură în mod patologic incriminată", în vreme ce mama lor s-a obişnuit cu statutul de părinte singur care şi munceşte.

Fola, care niciodată în viaţa ei nu pomenise de vreun frate, nici de alţi membri ai familiei, nici de trecutul ei, i-a rugat simplu să ia loc, pe el şi pe Taiwo, în bucătărie. „Deocamdată nu pot să mă descurc", începuse ea, apoi s-a oprit. A clătinat din cap, a închis ochii, şi-a acoperit gura, ca şi cum şi-ar fi dorit ca durerea să-i rămână înţepenită în gât. El îi simţea lacrimile urcând, ca un val din interior, dar o privea fix, încremenit, incapabil să scoată o vorbă. Voia să-i spună „Mamă, o să se-ntoarcă. Nu-ţi face griji". Voia să-i spună „Doctoriţa Yuki l-a dat afară în costumul de operaţie". Însă promisese în Volvo, *dacă ai putea să nu pomeneşti - nu-ţi face griji, n-o să zic*, aşa că nu mai spuse nimic.

Fola se şterse la ochi, trase aer în piept, clătină iar din cap.

— Iertaţi-mă, spuse.

Kehinde zise:

— E-n regulă.

Taiwo întrebă:

— Cu *ce* nu poţi să te descurci?

— Cu voi, voi patru. Cu ochi inexpresivi şi glas scăzut: Cel puţin nu chiar acum. F-fratele meu din Lagos, unchiul vostru, Femi, s-a oferit.

— S-a oferit să *ce*? insistă Taiwo.

— Să vă ia. Deocamdată.

— Să ne ia unde? întrebă Taiwo ridicând vocea. În Lagos? Nici măcar n-ai *pomenit* până acum că ai un frate. Apoi: Ne trimiţi să locuim cu un străin. Râzând: Olu şi Sadie vin şi ei sau numai noi?

Fola clătină din cap.

— El e în ultimul an de liceu.

— Şi Sadie?! strigă Taiwo. Ea e preferata ta, despre asta e vorba?

Sadie, în pijamale, apăruse în pragul uşii de la bucătărie, în linişte. Numai Kehinde ridică privirea.

Ioana

— N-a venit nimeni să mă caute, murmură Sadie încet, cu gingășie.

— E-n regulă, șopti Kehinde. Vino încoace. Suntem toți aici.

— *Nu* suntem toți aici, spuse Taiwo, ridicându-se în picioare, cu voce tremurată. El ne-a lăsat cu *ea*, iar ea ne dă afară.

Se uită la mama lor, care privea pe fereastră. Kehinde îi urmări privirea până pe Route 9.

— A luat-o, a luat statuia, bolborosi Fola distrată.

— El nu te-ar fi lăsat *niciodată* să faci asta! strigă Taiwo și ieși valvârtej.

Kehinde se uită la Sadie și zâmbi cu căldură.

— Nu-ți face griji.

Fola se uită la Kehinde și ridică din umeri.

— Ce mă fac?

— Nu-ți face griji, repetă el. E-n regulă, mamă. Nu-ți face griji. Foarte frumos din partea fratelui tău. Să se ofere, vreau să zic.

Și-l imaginase pe fratele acesta ca pe varianta masculină a Folei, deci o variantă mai în vârstă a lui Olu. Un Tăticu' Warbucks yoruba. În schimb, de unde stătea el, din pragul salonului de la etajul al treilea, cu ochii și picioarele încremenite, refuzând să se miște, desluși o siluetă, nici pleșuvă, nici robustă, tolănită cu degajare pe un pat cu apă acoperit cu o piele de leopard – o siluetă subțire. Absurditatea imaginii – cu Femi acolo așteptând cum așteaptă șahii doamnele de onoare cu struguri copți, numai buni de descojit, într-o costumație demnă de Fela Kuti la apogeul anilor '70 (era în 1994), în încăperea aceea cu hățișuri de palmieri în vaze și covoare din blană de zebră pe podeaua de marmură albă – n-a fost încă nimic pentru Kehinde pe lângă șocul produs de portretul ce se profila, lugubru, deasupra poliței, privind în jos către pat.

N-o mai văzuse niciodată în viața sa pe femeia din tablou – o femeie tânără, care-ți tăia răsuflarea – și nu-și mai putea lua, la propriu, privirea de la ochii ei, care erau și ai lui, și ai lui Taiwo.

— Cine...? Cine e femeia asta?

Taiwo tremura, căutându-l instinctiv pe Kehinde. O strânse de mână, simţindu-i uluirea şi teama. Ea făcu un pas în spate şi se lipi de fratele ei. Nici unul nu-şi dezlipi privirea şi nici nu se clinti să intre.

Unchiul se foi, ridicându-se în fund, răsucindu-şi trunchiul ca să contemple şi el portretul. Un râs ascuţit şi puternic, lipsit de veselie, lipsit de căldură, tulbură liniştea. Bătu din palme cu încântare.

— Nu *ştiţi*? (Vorbea cu un accent foarte asemănător cu cel al mamei lor – note dominante de „Anglia", nuanţe slabe de „ecuator" –, încet, chiar cu blândeţe, ca unul care a înţeles că, în lumea celor care urlă, omul cu vorbă domoală e rege.) Niké, cine e? întrebă întorcându-se spre soţia lui, care îi înhăţase pe gemeni de umeri ca pe nişte ghidoane. Mmm? Ochii îi căzură pe Kehinde care, simţindu-le umbra asupra lui, îşi desprinse privirea de la portret şi îl privi la rându-i.

Unchiul îl urmărea, stând în picioare, zâmbind, cu ochii întunecaţi, sticloşi, în contrast cu zâmbetul, creând o senzaţie de ostilitate, asemenea cuiva care ademeneşte un copil lăsat singur într-un mall. Ridicat în picioare, era izbitor, nu atrăgea, cât îţi lua ochii, sprinten ca o femeie cu membre lungi şi zvelte, drept ca bradul, cu muşchi fermi, simţindu-se în largul lui, ca un dansator, însă în nici un caz frumos, nu la faţă. Faţa îi era ascuţită, iar ochii, o nuanţă ştearsă de căprui, cu pleoape groase, prea bulbucaţi şi înroşiţi pe margini, nasul cârn, gura lăsată în jos, o problemă de proporţii, obrajii subţiri mult prea înguşti pentru trăsături atât de largi. *Aproape urât*, se gândi Kehinde, deşi folosea cuvântul ăsta cu măsură şi cu respect, ca şi pe *frumos*, la fel de impresionat în ambele cazuri. Urâţenia era un lucru de preţ la oameni, în natură; observa asta, întotdeauna, în aeroporturi, în trenuri: că în cele mai multe privinţe, majoritatea oamenilor arată rezonabil (chiar dacă nu ies în evidenţă), cu trăsături inofensive bine plasate ori destul de bine. A învăţat că trebuie să *se uite* ca să găsească urâţenia, urâţenia naturală, ca şi frumuseţea

naturală, şi, mai complicat chiar, de cum o găsea şi considera un lucru urât, descoperea în urâţenia aceea un soi de frumuseţe. Se uita îndelung la un chip, ca la acele stereograme cu iluzii optice în care imagini tridimensionale ieşeau la iveală din cele bidimensionale, iar frumuseţea se dezvăluia din senin, o distorsiune în urma căreia nu mai putea recunoaşte iar urâţenia. Privi ţintă la unchiul lui, apoi îşi îngustă ochii, încercând să imortalizeze imaginea – nepotrivirea trăsăturilor şi nuanţa ştearsă a pielii –, dar se întâmplă ca de fiecare dată. Iluzia optică. Jimmy Baldwin metamorfozându-se în Miles Davis.

— Şi tu. La ce te holbezi? Îţi place? Costumaţia mea?

Kehinde, dându-şi seama că se holba, clipi de două ori.

— Nu vorbeşti? Din spate, mătuşica Niké îl zgâlţâi zdravăn de umăr, dar Femi râse: *Ehn*, lasă băiatul în pace. (Se îndreptă spre Taiwo, ignorându-l pentru moment pe Kehinde.) Iar asta, asta, repetă el. E *ea*. (Se opri în faţa lui Taiwo şi o apucă de bărbie cu blândeţe, o atingere mai puţin agresivă decât privirea din ochii lui, degete reci, aproape îngheţate, simţi Kehinde. Taiwo se înfioră. Femi râse.) Uite, îi e frică.

— N-o atinge, spuse Kehinde.

Un sunet foarte domol, care-i luă pe toţi prin surprindere.

Niké îşi înfipse unghiile în el şi ţâţâi din buze.

— *Ah-ah!* Cum îndrăzneşti să vorbeşti aşa cu un om mai în vârstă?! *Ki lo de ke...*

Dar Femi o opri din nou, izbucnind voios:

— Omokehindegbegbon vorbeşte! Ăsta e numele tău. Omokehindegbegbon. Kehinde, pe scurt. Ştii ce înseamnă? „Copilul care se naşte ultimul devine un bătrân." Către Niké: Dumnezeule, uită-te la ei. Sunt perfecţi. E perfectă. E *ea*.

Moment în care, ca la un semn, îşi îndreptară cu toţii privirea spre poliţa de unde femeia din portret le întoarse o privire ameninţătoare.

Într-adevăr, era ea. Taiwo. O Taiwo cu pielea mai deschisă, în zece-cincisprezece ani de-acum, buze mai subţiri, păr mai drept. Femi îi ţinti chipul cu o telecomandă argintie pe post de

puşcă, şopti „Poc!" şi muzica se opri. Kehinde se aştepta pe jumătate ca femeia să se prăbuşească, rănită mortal, prăvălindu-se deodată din rama sa pe podea. Ori îşi dorea pe jumătate asta. Pe când o privea fix, altceva se întâmplă, iluzia inversă: ieşi la iveală o urâţenie. O găsea urâtă pe această femeie, copleşitor de urâtă; ştia că se vor întâmpla lucruri urâte din cauza chipului ei; simţea c-o detestă, pe ea, înfăţişarea ei, paloarea ei de un alb lăptos, o ura pe această femeie, nici africancă, nici albă, ce nu aparţinea nici unui Popor, nici unui trecut de care să fi auzit, ce stătea pe perete învăluită în răceala morţii, sculptată în gheaţă, ea, singura din familie cu care aduceau şi ei vag, această palidă şi odioasă frumuseţe îngropată în alamă forjată.

— Femeia asta e bunica voastră, spuse imediat Femi, pronunţând cuvintele *femeia asta* cu un dezgust evident. Soţia tatălui meu, Kayo Savage, bunicul vostru. Mama Folei, mama *voastră*, copilul lor. (Arătă spre tablou, iar vocea îi deveni mai slabă, mai încordată şi un sunet aspru îi scăpă printre dinţi.) Era mereu în dormitor, chiar deasupra patului, mereu privindu-l cum i-o trăgea mamei *mele*, târfa lui. Somayina, soţia lui. Folasadé, fiica lui. Babafemi, bastardul lui. Olabimbo, târfa lui. (Îşi desfăcu braţele, radiind, cu ochii injectaţi şi sticloşi, şi râse.) Ăsta-i arborele genealogic al familiei Savage.

Niké ţâţâi din buze.

— Femi, *te rog*, ah...

— Taci. Le spun o poveste. E limpede că n-o ştiu. Orice om ar trebui să aibă habar de unde se trage, nu crezi? E important. Ar trebui să ştie despre familia noastră, cum am ajuns ceea ce suntem. (Râse din nou tare şi-i aruncă o privire pătrunzătoare lui Taiwo, apoi lui Kehinde.) Iar acum iată-vă, gemenii mei. Ştiţi ce spunem noi, yoruba, despre *ibeji*. Ne aduceţi noroc şi belşug, voi, gemenii. Şi ştiţi ce înseamnă numele meu, da? Femi înseamnă „iubeşte-mă". Vreau să mă iubiţi, *ibeji*, m-auziţi? (Se aplecă şi îi sărută uşor pe frunte, cu mâinile şi buzele îngheţate.) Vă iubesc atât de mult. (Apoi întoarse privirea către nevasta lui.) Femeie, la ce te uiţi? (Niké ţâţâi din buze.) Condu-i pe gemenii noştri la camerele lor.

Şi-ar fi dorit să semene cu tatăl lui, se gândeşte Kehinde, în vreme ce Sadie se încruntă, compătimitoare. Tăcerea se risipeşte. Simte în urechi un fel de pocnet şi se aude spunând:

— Îmi place faţa ta, Sadie.

— Ţi-o fac cadou, răspunde ea.

— Ţi-a plăcut? Felicitarea?

Roşeşte jenat, conştient că Sadie îşi închipuie probabil că a luat-o razna.

Dar ea chicoteşte, îmbujorându-se toată.

— Mi-a plăcut, mi-a plăcut la nebunie. M-ai făcut atât de... drăguţă.

Zâmbeşte privindu-şi mâinile.

— Scuze, spuneai ceva. Despre partea proastă? Care-i partea proastă? Sunteţi aici, amândouă surorile mele. Aş zice că partea asta e nemaipomenită.

Îşi răsuceşte conştiincios scaunul spre stânga, ca s-o vadă pe Sadie, aşa cum faci când vrei să spui *acum ascult, zi mai departe.* Nu uită nici o clipă că Taiwo e alături, în dreapta lui, dar nu o poate privi, nu tocmai, nu încă. Sadie începe să spună ceva, aruncând o privire spre Taiwo. Cu ochii aţintiţi asupra primeia, Kehinde nu se uită în dreapta. În schimb, urmăreşte ochii lui Sadie privind-o pe Taiwo, care s-a ridicat tăcută de pe scaun şi se îndreaptă spre fundul camerei.

— Nu! icneşte el, sărind de pe scaun s-o oprească. Taiwo, aşteaptă.

Prea târziu, prea moale. Ea ajunge la perete. Se uită atent la tablouri, cu spatele la el, fără să spună nimic, întrebările ei – un hău, o prăpastie în plămânii lui. Lui Kehinde i se taie respiraţia.

— Nu sunt încă terminate..., zice răsuflând vlăguit.

Ea continuă să se uite cu atenţie, iar Sadie se ridică în picioare.

— Ce mai e *acum*? se răţoieşte ea la Taiwo, care n-o bagă în seamă.

Curioasă, Sadie se ridică de pe scaun şi se duce să vadă.

Kehinde se imaginează țâșnind autoritar, făcând comentarii și gesturi care să le determine să dea înapoi, să întoarcă la loc lucrările astfel încât să nu se mai vadă fețele – însă rămâne în picioare, incapabil să facă vreo mișcare. Le spune în gând: „Nu! Nu sunt terminate încă! Nu înseamnă nimic!". Dar le urmărește amuțit, incapabil să scoată o vorbă. Lucrul ăsta pe care-l face, pentru care se urăște, actul de mutenie-și-împietrire, încremenit în spațiu. De ce se întâmplă asta? îl întrebase pe doctorul Curry. Poți să oprești asta? Poți să mă repari? Sunt un laș, sunt un nimeni. Stau într-o încăpere, în spatele pereților de sticlă, îi pot vedea pe toți oamenii care trec pe lângă mine, dar nu pot să *ajung* la ei, să le vorbesc, să le spun că sunt *aici, înăuntru*; nu pot să sparg geamul, iar ei nu mă pot auzi strigând.

— Protejare, a spus doctorul.

— Protejare față de ce?

— Față de teama ta, față de rănile tale, față de suferință, de furie.

— Nu sunt furios, a spus Kehinde.

— Ești și ar trebui să fii. Dă-i voie furiei tale să iasă la iveală. Las-o să existe.

— Dar *nu* există. Nu sunt furios.

— Nu ești? Pe mama ta? Pe tatăl tău? Pe unchiul tău? Pe sora ta? Pe tine însuți?

— *Nu pe sora mea*, spunea Kehinde, dar prea tăios, prea iute.

Doctorul ridica din sprâncenele albe și stufoase și după o clipă întreba:

— Nu ești? Și atunci de ce ai spus asta?

Aceeași întrebare nenorocită, iar și iar. Jumătate de an de privit și pictat o grădină și tot nu poate găsi un răspuns. De ce cuvântul *târfă*?

Nu simțise furie. Nu simțise supărare. Stăteau confortabil în hotelul Bowery, el fiind în oraș pentru vernisajul expoziției sale la Sperone, pe aceeași stradă, ea petrecând weekendul în cameră, ca o fugară. Cineva îi surprinsese pe ea și pe decanul facultății de drept încolăciți într-un soi de îmbrățișare revelatoare și

făcuse o poză cu mobilul pentru a o trimite ziarelor, mai precis ziarului unde lucra soția acestuia. Așa încât, spunea Taiwo, acum toți din campus se holbau la ea; încetase să mai meargă la cursuri și intenționa să se retragă. Putea să stea aici peste weekend, mâncând floricele, în pantaloni de trening, ca să nu mai dea cu ochii de reporteri oriunde s-ar duce? Sigur că putea, chiar și mai mult, ar plăti el pentru o cameră de hotel; sau, mai bine, ar putea să se întoarcă împreună cu el la Londra. *Nu, doar în weekend*, a spus ea. Ca de obicei. Întotdeauna refuzase banii lui, ajutorul lui. În ultima vreme încetase să se mai ofere, de teamă să nu pară că vrea s-o câștige de partea lui sau s-o cumpere tot insistând. *Doar un weekend.* Singură cu fratele ei. Era tot ce avea nevoie, a spus ea.

Și iată-i aici împreună.

În pijamale. Aproape adormiți. Dincolo de fereastră, New Yorkul – un refren grav și cadențat de râsete și claxoane, apartamentul hotelului arătând în mod nepotrivit (deși confortabil) ca o cameră dintr-o casă de pe insula Nantucket, bej, motive florale și așa mai departe. Vineri seara. Liniște. Apoi:

— K..., spuse ea firav.

— Da? răspunse el, întorcându-se cu fața spre ea.

Taiwo nu se întoarse. Stătea întinsă pe spate, cu picioarele în dreptul pernei lui, picioarele lui aproape de capul ei (așa cum împărțeau mereu paturile). Se uita în tavan, neîntorcându-se. Kehinde dădu din degetele de la piciorul de lângă fruntea ei. Ea râse și spuse:

— Vorbesc serios.

— Ce anume? întrebă el râzând. (Ea nu întoarse încă privirea.) Ai spus numai *K.*

— Păi, așa fac când urmează să spun ceva serios. Știi ce te întreb. Încă nu mi-ai răspuns.

El tăcea acum, cu ochii ațintiți în tavan; îi simțea privirea insistentă, întrezărind-o printre degetele ei de la picioare. După câteva clipe, ea lăsă capul jos și amândoi rămaseră tăcuți.

— Spune-mi pur și simplu, îl îmboldi ea.

— Ce vrei să *spun*? zise el încet, deşi ştia ce şi ştia că ea ştie că el ştie.

Ea voia să afle ce crede el despre fotografii, despre faptul că numele ei apărea în ziarele strecurate pe sub uşa lor, sora lui geamănă, Taiwo a lui, amestecată într-un „scandal", amestecată în Lume, dar nu în lumea din mintea lor, ci în cea reală, cu *L* mare, unde oamenii erau nemiloşi, unde poveştile erau scrise *despre* ei, nu de către ei, unde bărbaţii reali şi femeile reale aveau motive şi trupuri (şi sex, ceea ce nu mai exista în lumea pe care o împărtăşeau ei). El înţelese întrebarea, însă nu avea un răspuns. Fata din poze nu era cea pe care o ştia, nu era sora lui, Taiwo a lui; era altcineva, mai bătrână şi mai dură decât fata pe care o lăsase el în New York. Ca să răspundă la întrebarea ei, ar trebui să-şi pună *altele*, anume de ce-a plecat după ce a terminat şcoala, a primit bursa Fulbright în Mali, a lucrat ca ospătar în Paris, a început să expună în Londra şi nu s-a mai întors niciodată acasă. Taiwo a primit şi ea o bursă de studiu în Anglia, a stat doi ani acolo, în Oxford, nu departe, dar el nu i-a propus niciodată să-l viziteze în Mali, nici în anul următor la Paris, de fapt, nici nu i-a spus vreodată că era acolo. Ea a plecat, şi-a început studiile de drept; el nu s-a dus niciodată s-o vadă. Doi ani în East London, rareori lua avionul către casă. „Eşti ocupat să devii un artist de talie mondială", îi spunea ea, „nu-ţi face griji."

Astea erau cuvintele *lui*, nu ale ei.

Kehinde îşi făcea griji.

Mai întâi, ce căuta ea la o facultate de drept, când nu arătase niciodată vreun interes pentru genul ăsta de activitate sau genul ăsta de viaţă (care i se potrivea lui Olu ori lui Sadie, note mari, şcoli de elită, slujbe de top şi aşa mai departe), iar acum povestea cu bărbatul ăsta, care era destul de arătos, dar nu... care era cuvântul pe care-l căuta? Nu *el*. Dacă Taiwo avea nevoie de companie, de sprijin ori de cineva cu care să stea de vorbă, atunci trebuia să fie *el*, se gândea Kehinde, deşi el îşi luase tălpăşiţa, fugise şi fugea şi acum. N-ar fi trebuit s-o lase singură. Ar fi trebuit să fie acolo.

— Vreau să-mi spui ce crezi, zise ea fără vlagă.

„Ar fi trebuit să fiu acolo", spuse Kehinde în mintea lui.

— Ce cred despre ce? se auzi zicând, cu privirea ațintită spre tavan.

— Ce crezi despre *asta*, K, despre ce s-a întâmplat, despre *mine*.

Se ridică în fund pe marginea ei de pat ca să-l vadă pe Kehinde de sus. Părându-i-se ciudat să continue să stea întins, Kehinde se ridică mai întâi în capul oaselor, apoi în picioare. Părându-i-se ciudat să stea în picioare, se așeză pe fotoliu, picior peste picior. Taiwo – care nu vedea cu ochi buni tăcerea aceea, fiindcă o găsea amenințătoare – își încrucișă brațele, încruntată, așteptând ca el să vorbească.

— Spre exemplu, zise ea în cele din urmă, „Cred că e imoral. Să te culci cu soțul alteia, să faci ceea ce ai făcut tu. Cred că ar fi trebuit să-i respingi avansurile. Cred că e trist c-ai ajuns să te simți atât de singură". Spre exemplu, „Cred că te-ai purtat ca" – gesticulând – „Cred că te-ai purtat ca... Bimbo... ca o..."

— Târfă.

Cuvântul îi alunecă atât de repede din minte afară pe gură, purtat de răsuflare ca gunoiul de un val, încât nici măcar nu-și dădu seama că vorbise până în clipa în care liniștea se retrase, iar cuvântul era încă acolo.

— O *târfă*? șopti Taiwo. Asta ai spus?

El nu știa ce spusese, de ce o spusese, nu încă. Și se bucura că e întuneric, că fotoliul se află în colț și că umbra îi ascunde conturul și chipul. Dar nu și pe-al ei. O putea vedea, o prezență electrică în lumina lunii, durerea din ochii ei – o licărire din interior.

— O târfă, repetă ea stând în picioare, cu voce spartă, fiindu-i teamă de tăcere. M-m-ai făcut *târfă*?

— Nu, spuse el abia perceptibil. Te rog, Taiwo...

— Cum îndrăznești?

El se ridică și făcu un pas înainte.

— Te rog...

— *Asta* crezi tu? (Plângea, dar pe înfundate, lacrimi fără amânare, un șuvoi dens și neîntrerupt.) Deci *asta* e ceea ce crezi?

— Nu e vina ta, Taiwo. E vina mea. Ştii că...

— Asta crezi? E vina ta că sunt o târfă?

— Nu, nu am spus asta.

— Ba ai spus.

— Nu am vrut să spun asta...

Întinse mâna s-o atingă.

— NU MĂ ATINGE! ţipă ea.

Un ţipăt neomenesc. Animalic. Venind ca un vuiet din străfunduri, un mârâit în întuneric. Se feri cu mâinile.

— Nu mă atinge, nu mă atinge, nu mă atinge, nu mă atinge. (Se îndepărta întruna de el, apărându-se cu mâinile şi braţele.) Te urăsc, nu mă atinge, suspina ea, aproape sufocându-se.

El se apropie puţin.

— Nu spune asta, o imploră.

— Nu mă atinge, fir-ar să fie, mă jur, Kehinde, că te omor, nu mă atinge, nu de data asta, zise ea printre lacrimi. (Făcu un pas înapoi până se lovi de noptieră. Era pe punctul să cadă, luată pe nepregătite, clătinându-se pe spate. El sări şi o prinse chiar în timpul căderii, speriat că ar putea să se lovească la cap, dar ea, simţindu-l, se împotrivi şi începu să se zvârcolească, de parcă ar fi fost turbată, înfigându-şi unghiile în pielea lui.) DĂ-MI DRUMUL!

El nu-i dădu. Sau nu putu. Nu putea să-i dea drumul. O ţinea, mai strâns decât ar fi crezut că e în stare. Ştia că e puternic (în fiecare dimineaţă yoga, mărimea lucrărilor lui şi munca pe care o implicau), dar nu folosise niciodată forţa ca pe un mijloc de a atinge un scop, cum ar fi împotriva cuiva care opune rezistenţă. Simţi că puterea lui o surprinsese pe Taiwo, dar simţi şi furia ei, ca o forţă fizică, egală cu a lui, dar contrară. Îl pălmui, îl zgârie, îl muşcă şi îl lovi cu picioarele, dedicată întru totul dorinţei de a i se da drumul (şi încă unui lucru, furia, întârziată cu vreo paisprezece ani, la atingerea lui, ştiau amândoi asta). În felul ăsta se tot zbătură, dărâmând veiozele de pe noptiere, Iacov în luptă cu îngerul, oricare dintre ei ar fi fost ea, Iacov sau îngerul.

Ea țipă până când i se tăie răsuflarea, suspinând „Nu mă atinge". El o ținu strâns până când cineva bătu o dată la ușa lor.

— Acum o să te bage la închisoare? spumegă ea, șoptind aspru. Asta vrei? Încă un Sai la știri?

Kehinde îi apăsa brațele de perete, lipit de ea. Pentru prima dată după ore întregi (sau ani), ochii li se întâlniră. Ea îl privi, cu ochii îngustați, lacrimile șiroindu-i în tăcere.

— Sunt *sora* ta, spuse.

El îi dădu drumul.

Ea fugi în baie și trânti ușa.

Ciocănit.

El deschise ușa, stropi de sudoare și de sânge i se prelingeau pe piele.

— Bună seara, domnule Sai, spuse portarul impasibil. E totul în ordine aici?

— Totul e-n regulă.

— Vecinii dumneavoastră au auzit niște bubuituri.

— Mă uitam la un film.

— V-am ruga să dați sonorul mai încet.

— E oprit, răspunse el arătând spre televizor. Îmi cer scuze.

— Nici o problemă. Trusa de prim ajutor e în minibar.

— Mulțumesc.

— Noapte bună.

Kehinde se așeză pe pat, năucit, istovit. Degetele îi tremurau. Luminile erau încă stinse. În baie se auzea dușul. Așteptă. Treizeci de minute, pe urmă o oră, stătu în întuneric. La un moment dat își sprijini spatele de pat, cu picioarele întinse pe covor și sânge uscat pe bărbie. Când deschise ochii, dinspre fereastră venea lumină. Apa curgea încă la duș. Taiwo plecase.

Acum ea îi studiază cu atenție portretele, cu spatele la el, dincolo de tot acest *spațiu*, după ce i-a respins toate apelurile și și-a schimbat numărul de telefon, transmițându-i prin mama lor să o lase în pace, ceea ce el a și încercat să facă, într-o manieră ireversibilă, însă neatingându-și scopul prin cei șase litri de sânge

pierduți, *grâce à* Sangna (care, crezând că era plecat în vacanță, trecuse pe-acolo să se asigure că toate ușile erau încuiate). Nouă portrete în mărime naturală, trupurile neterminate, dar în mod limpede chipul ei, ușor modificat în fiecare dintre lucrări, alături de câte un obiect, o liră, o carte de imnuri sau un creion, care să clarifice povestea pentru necunoscătorii de greacă. Pe podea, în dreptul fiecărei pânze, e câte o etichetă. Sadie se plimbă de-a lungul lor, citind cu voce tare.

— Euterpe, Polyhymnia, Terpsichore, Clio, Thalia, Erato, Urania, Melpomene, Caliope. (Scoate un țipăt.) Vai de capu' meu! Caliope! Asta e sora mai mică a lui Philae.

— Ți-ai amintit, spune Taiwo. Clasa a opta. Muzele.

— Hei! zice Sadie întorcându-se spre Kehinde. Ea primește nouă tablouri, iar eu o *felicitare*?

— Nu-s terminate, bâiguie el, grăbindu-se spre pânze.

Începând cu Erato, le întoarce pe toate.

— Oprește-te. Ce faci? spune Taiwo.

— Nu sunt terminate.

— *Oprește-te*, spune ea încet, apoi îi atinge brațul.

Și rămâne așa, mâna ei pe antebrațul lui răsucit. Kehinde o privește încordându-se, prea speriat ca să mai vorbească.

— E mort, K. A murit. Asta-i partea proastă. În Ghana. Atac de cord. Ieri dimineață, cred. El se gândește la întrebări, dar ea îi răpunde: Mergem. Olu a luat bilete. Mâine la șase.

Kehinde se uită la mâna de pe brațul lui. Ea îl strânge mai tare. Cămașa i-a alunecat de pe cicatricea de la încheietură. Încearcă să-și retragă mâna, însa ea îl ține și mai strâns, îl privește și mai pătrunzător, căutându-i ochii cu privirea ei fixă. Se uită la sora lui. Ea se uită la antebrațul său. Dă imediat drumul mâinii, observând cicatricea.

— Îmi pare rău, spun amândoi, pe un ton atât de asemănător, încât nici unul nu e sigur că celălalt a vorbit.

7

Ling ciocăneşte uşor în uşa de la baie.

— Olu?

El a adormit cu capul pe genunchi. Deschide ochii şi tuşeşte gros, buimăcit.

— Da?

— Eşti acolo? Pot să intru?

— Da.

Ea deschide uşa şi aruncă o privire.

— Bună, somnorilă. Credeam c-ai plecat.

— Nu.

— Ai stat aici tot timpul ăsta?

— Da.

— Eşti bine?

— Da.

Se uită la ea cu o privire goală.

— Miroşi a fum.

— Eu nu fumez.

— Da, dragule, ştiu.

— O femeie de la spital tocmai îşi pierduse soţul, spune, apoi adaugă, la fel de plat: Tatăl meu a murit.

— Scumpule, zice ea acoperindu-şi gura cu mâna. Îmi pare nespus de rău. (Intră în baie şi îngenunchează pe podea. Îşi aşază mâinile pe genunchii lui şi îl mângâie. Îi cuprinde picioarele cu braţele, punându-şi capul în poala lui.) Îmi pare atât de rău. Ce s-a întâmplat? (Se uită la el.) Spune-mi.

— Atac de cord.

— Când?

— Ora lor, dimineaţă. Bănuiesc. (Olu vorbeşte pe un ton egal, fără nici o urmă de emoţie. Clatină din cap, mijindu-şi ochii, încercând să se desprindă din ceaţă. Totuşi nu rămâne nimic în afară de o amorţire surdă şi apăsătoare. Se uită fix la Ling, făcând eforturi să o *vadă*, să simtă.) Mergem în Ghana. Mâine. Familia mea.

— Atunci vin cu tine.

Prea iute.

— Nu se poate.

Amândoi tresar la auzul acestui răspuns. Ling se ridică, încordându-se. El își îndreaptă spatele. Ca și cum ar spune *ești liberă să tragi.*

— Ce vrea să-nsemne asta? întreabă ea repede în timp ce el clatină din cap și își acoperă ochii cu mâinile. Sunt liberă săptămâna asta. Vin cu tine.

— Știu asta. Și-ți mulțumesc că te-ai gândit să te oferi să vii.

— Să mă *ofer* să vin? Ești soțul meu, ai uitat? E genul de lucru pe care o soție se *oferă* să-l facă.

— Ling, nu. Nu face asta.

— Ce să nu fac, mă rog? (Reîncărcând arma.)

— Am stabilit că nu schimbăm nimic. Nici nume, nici inele. (Se scarpină în cap, încruntându-se.) Nu a vrut să spună asta și acum încearcă să explice: Suntem tot cine eram. Ai spus „ești soțul meu"...

— Ești.

— Nu, știu asta. Dar ne-am înțeles că n-o să conteze, că n-o să schimbe lucrurile între noi. Cuvintele astea, *soț, soție*, sunt doar cuvinte, nu sunt decrete... (Se oprește, se apucă cu mâinile de cap.) Nu știu ce vreau să zic.

— Eu cred că știi, Olu, răspunde ea și clatină repede din cap. N-o să vin în Ghana.

O privește îndurerat.

— Ar trebui să merg cu familia mea.

— Credeam că *eu* sunt familia ta.

— Nu, spune el deznădăjduit, ești mai mult de-atât. (Ține ochii strâns închiși ca să oprească șuvoiul de lacrimi. Îi simte mâinile mici mângâindu-i obrajii. Buzele ei pe buzele lui, apoi gustul pastei ei de dinți. Mirosul ei, Jergens, Chanel No. 5.) Ling, spune el desprinzându-se. (Tot nu o atinge. Ea îi ține delicat capul, iar el nu se opune.) Nu *vreau* să fim o familie, îi spune chinuit, ca un copil zicând extenuat „*Nu* vreau *să merg la culcare*". Eu nu

cred în familie. Nu mi-am dorit o familie. Am vrut ca noi să fim ceva mai bun de-atât.

Telefonul din buzunar îi sună acum brusc. Pentru o clipă îl ignoră, nevrând să facă vreo mişcare. Îşi doreşte să rămână aşa o veşnicie, în poziţia asta, cu capul pe pieptul ei, cu mâinile ei pe obraji, într-un spaţiu foarte mic şi delimitat, cum e baia.

— Poate ar trebui să răspunzi, spune ea blând, fără semnul întrebării.

Scoate telefonul fără să se uite şi răspunde.

— Alo, aici Olu.

— Kehinde.

— (tăcere, uluire)

— Kehinde. Fratele tău.

— Ştiu cine eşti, răspunde Olu zâmbind. (Dar minte. Nu ştie, niciodată n-a ştiut. Niciodată nu l-a cunoscut pe Kehinde, niciodată n-a priceput cum se strecoară printre lucruri cu atâta uşurătate, fără să-i pese vreodată prea tare. Că în felul ăsta a ajuns un artist de foarte mare succes îl derutează încă şi mai mult pe Olu. Totuşi zâmbeşte.) Iată-te. (Vocea şi râsul moale ale fratelui său, aceleaşi cu ale mamei lor, îl alină cumva.) Unde eşti?

— În Brooklyn. Cu Sadie şi Taiwo.

— ... (din nou uluire)

— Mă auzi?

— Te aud, răspunde Olu clipind şi încercând să proceseze totul. Zici că sunteţi cu toţii acolo, da?

Kehinde rămâne tăcut un moment, apoi spune:

— Suntem cu toţii aici.

— Deci mâine, zice Olu. Ne vedem cu voi la consulat. Ne ridicăm vizele de urgenţă, luăm prânzul şi plecăm direct.

— Care noi?

— Ling şi cu mine. Venim amândoi, răspunde în timp ce ea îl sărută pe frunte, lacrimile ei pe faţa lui.

— Mă bucur.

— Atunci o sun pe mama s-o anunţ că venim cu toţii.

— Mulţumesc.

— Nici o problemă.
— Pe mâine.
— Ai grijă.

8

Fola stă şi fumează la marginea peluzei, într-un şezlong pe care l-a aşezat la umbra unui palmier. Ştie că n-ar trebui – a fost căsătorită cu un doctor şi a crescut unul; ştie că e o prostie, în cel mai bun caz, dar pufăie cu mare poftă, ca într-un act de sfidare, sau de acceptare, complice cu enigma morţii. Să fac sau să nu fac asta ori aia ca să trăiesc mai mult, de parcă longevitatea ar putea fi cumpărată cu o sănătate exemplară, abia *asta* e o prostie, se gândeşte ea. Fără îndoială că tot timpul nefumători vegetarieni sunt loviţi din greşeală de câte un glonţ rătăcit ori de maşini.

Servitorii casei lucrează, prefăcându-se că o ignoră, domnul Ghartey la post, lângă poarta groasă de metal, Amina, fata în casă, spală rufe într-o găleată, iar micul Mustafah, boy-ul, spală maşina în garaj. Când sosise Fola, era aici şi un şofer, Fratele Joshua, foarte straniu, un fanatic creştin care avea o problemă cu frâna şi care o plimbase prin împrejurimi cu bruscări şi poticneli violente, ascultând fără încetare muzică religioasă ghaneză cu volumul dat tare. Acum nu mai e. Când l-a întâlnit întâmplător pe Benson la MaxMart joia trecută, i-a spus că ar avea nevoie de un şofer, iar el i-a promis că o s-o ajute, însă îi place să se rătăcească, conducând fără ţintă, cu geamurile coborâte, alunecând în viteză de-a lungul oceanului. Singură. O ia pe coastă în jos, pe şoseaua La-Teshie, trece de ţintele negre de tragere, de terenul de antrenament, loc de spânzurătoare la ultima lovitură de stat din Ghana, cu galeşul Atlantic plescăind languros la atingerea de algele şi gunoaiele de plastic de pe plaja prost întreţinută. Ar fi un peisaj cu adevărat pitoresc dacă s-ar face curăţenie, dacă i-ar păsa cuiva că acolo e un ocean. Ar fi la fel de frumos

ca în Togo, la Cap Skiring. În schimb, aici e Ghana, impasibilă şi binecuvântată.

Şi totuşi, văzută de pe şezlong, casa pare promiţătoare: un bungalow construit pe un teren de două mii de metri pătraţi, un lucru destul de rar de găsit aici, i s-a spus, o parcelă întreagă; acum, pe loturi de pământ ca ăsta, constructorii înghesuie case trase la indigo. Problema e felul în care cade lumina. Nu sunt destule ferestre, iar cele care sunt nu sunt destul de mari şi nu sunt orientate în direcţia potrivită. În loc să dea către grădină, de pildă, intrarea e făcută din uşi groase de lemn, cu panouri laterale de sticlă; ferestrele din dormitor sunt alungite, nişte dreptunghiuri înguste cu vedere spre tufele dintr-o parte a casei. Toată construcţia pare îngrămădită de-a valma şi parcă de-a curmezişul în peisajul din împrejurimi, mulţumindu-se doar cu atât, chircită, cu ochii strâns închişi, ca şi cum ar visa la habitatul ei natural (Aspen), vreo pădure de pe la munte şi nu voluptuoasa Accra.

Totuşi osatura se poate refolosi, se gândeşte ea, cu picioarele atârnând şi ochii mijiţi, în vreme ce suflă afară fumul de ţigară. Dacă ar dărâma câţiva pereţi şi ar monta nişte ferestre, ferestre-uşi glisante uriaşe, locul ăsta s-ar însufleţi. *Lui Kweku i-ar plăcea*, îi trece prin minte pe neaşteptate şi se ridică, străpunsă de durerea viscerală. *Dar el nu mai e*, urmează imediat alt tsunami, înghiţind, inundând totul şi ridicându-se dinăuntru. Asemenea unor contracţii. O senzaţie care vine şi trece. Fola se îndoaie de mijloc, aşteptând, cu ochii închişi.

— Doamnă, sunteţi bine? strigă domnul Ghartey.

Amina dă fuga şi ea, cu clăbuc pe mâini.

— Doamnă, să v-ajutăm?

Fola se uită la tânăra femeie, mult mai drăguţă decât avusese impresia, văzută de-atât de aproape. Amina o priveşte cu atenţie, sincer îngrijorată. Fola îi simte îngrijorarea şi zâmbeşte, dând din cap.

— Da. Îmi pregăteşti şi mie o băutură în bucătărie, Amina? Un sfert de pahar cu votcă din frigider, nu din bar. Trei sferturi

de apă tonică, patru cuburi de gheață. O singură felie de lămâie, fără sâmburi. Bine?

Amina încuviințează din cap.

— Da, doamnă.

— *Mulțumesc*, Amina.

Aceasta se încruntă.

— Da, doamnă, zice și se grăbește înăuntru.

Fola se întinde pe spate, cu mâna pe pântec. Un „cadran" recent descoperit, al cincilea, jos de tot. O stranie și adâncă dorință acolo, zvâcnind, aproape sexuală – în realitate, *doar* sexuală, sesizează ea consternată. *Și de ce nu, la naiba?* se gândește, ba râzând, ba plângând, când a fost iubitul ei atâția ani, și încă unul al dracului de priceput, dacă e să fie sinceră, tocmai asta a convins-o, pura disperare cu care făcea dragoste, ca și cum tot ce-și dorea în acele ore (nesfârșite ore: era grijuliu, meticulos și molcom) era să ajungă dincolo, ca și cum întreaga tânjire și dorință și zbatere în care trăiseră era să se cufunde până în adâncuri, să se afunde *în* ea până la capăt, gol și asudat, plutind în vid.

Încă n-ar putea spune dacă i-a atins vreodată capătul, dacă degetul lui mare de la picior s-a lovit vreodată de fundul bazinului, însă acolo jos se lăsa dus de curenți o noapte întreagă, iar ea îl ținea, i se alătura, mergea să-l caute dacă întârzia prea mult. Ca în noaptea aceea în Boston, în micuța casă a domnului Chalé, când l-a găsit lângă canapeaua extensibilă, privind-o pe Taiwo cum doarme. Îl atinsese foarte ușor, dar îl speriase grozav. Încă răsufla cu greutate în momentul în care s-au dus să se culce. Când a tras-o spre el, nu cu brutalitate, apucând-o din spate, și i-a ridicat cămașa de noapte cu o mișcare fluidă, apoi a pătruns-o, inima zvâcnindu-i, cu spatele lipit de pântecul lui, mâna lui pe fața ei, apoi pe sân, apoi pe coapsă. Pieptul încă îi vibra, lovindu-se de trupul ei, o oră, două ore. Într-o mișcare lentă, adâncă, o imersiune. Tot coborând, tot coborând, până când durerea o străpunse. „Ajunge", spuse ea cu blândețe. El termină, apoi plânse.

Ăsta e un bărbat, simțise ea, alături de care poți să *trăiești*, să clădești o viață, orice ar mai însemna „o viață": un bărbat care

a dăruit totul vieţii, respirând adânc şi înfiorat, care şi-a dedicat existenţa ţelului de a-i apăra de moarte pe cei vii. Deşi ştia că e în van. Felul în care făcea dragoste, de parcă „acum" era „pentru totdeauna", absorbit întru totul, ca şi cum respiraţia era muzică şi cocioabele, săli de bal, iar tot ce aveau ei de făcut era să danseze. Tocmai asta a convins-o, în ciuda lefei lui mici timp de aproape două decenii şi a tuturor celorlalte neajunsuri, faptul că soţul ei făcea dragoste ca un bărbat care iubea viaţa. Că se zbătea şi lupta acolo unde ea îşi recunoştea înfrângerea.

Acum râde şi plânge în şezlongul ei. Domnul Ghartey o urmăreşte, alarmat, de unde-i cocoţat. Mustafah lasă maşina şi se holbează pur şi simplu cu gura căscată, furtunul se mişcă liber. Amina vine într-un suflet cu o tavă de ceramică cu paharul şi băutura într-o cană de măsurat. Fola râde şi mai tare, spunând:

— *Mulţumesc*, Amina.

Dă pe gât băutura din cana de măsurat.

Amina o priveşte încremenită.

— Doamnă, paharul.

— E perfect aşa, spune Fola scoţându-şi ochelarii de soare şi ştergându-se la ochi. *Mulţumesc*, Amina.

Sună telefonul. Amina se duce să răspundă, apoi se întoarce, încă îngrozită.

— Telefonul, doamnă.

— Cine e, Amina?

Mai ia o înghiţitură zdravănă din cană.

— Un domn, doamnă.

— Chiar aşa? Un domn cu nume?

— Nu, doamnă.

— Foarte bine. Pentru domnul fără nume.

Se ridică, încă râzând, şi traversează grădina. Intră pe uşă, până în vestibul. Răspunde la telefon:

— Benson?

— Mamă, sunt Olu.

Ea se îndreaptă de spate.

— Olu, dragul meu, ce *faci*?

— Suntem bine. Venim mâine. Toţi cinci.

— Minunat. (Pentru o clipă n-o izbeşte faptul că numărul nu e corect. Toţi cinci. Olu şi Taiwo şi Kehinde şi Sadie. Şi Kweku. Se îndoaie de mijloc. Încă un val trece.) Şopteşte: *Patru*, dragule. Toţi patru.

— Vine şi Ling.

— Sigur, spune ştergându-se repede la ochi. O să pregătesc camerele pentru oaspeţi. Mi-am concediat şoferul, aşa că o să vă aştept eu.

— Sigur, încuviinţează Olu râzând. Venim cu Delta.

— Ştiu compania, răspunde ea şi râd din nou împreună, după care închid.

Fola stă la masă în vestibulul muntenesc, cu mâna pe telefon, ţinându-şi respiraţia. Olu şi Taiwo şi Kehinde şi Sadie. Toţi patru, creaţia ei desăvârşită, întreaga ei operă. Cu toţii aici, în casa asta cu mobilă retro din lemn. Şi Ling, se gândeşte zâmbind, în sfârşit o aduce şi pe Ling. Fiul ei înalt şi reţinut, care simte, mai mult decât ceilalţi trei, spaima de a iubi, incertitudinea iubirii. Şi micuţa ei, pe care n-a mai sunat-o nici măcar o dată din octombrie, din ziua aceea în bucătărie, de la cearta aceea teribilă. O auzise pe Sadie aşezându-se lângă uşa de la baie, o auzise spunând „Eu plec", însă n-a putut răspunde. Stătuse pur şi simplu cu privirea golită, aţintită la copacii de-afară, la ora aceea lumina ce se strecura printre frunze era precum uleiul, precum lumina din acea seară de toamnă în Brookline, când Kehinde a intrat în casă, iar ea a ştiut că unul dintre ei plecase. Şi ei doi. *Ibeji* săi pe care nu i-a mai văzut de o veşnicie, de când îi urmărea cu privirea în timp ce se îndreptau spre poarta de îmbarcare, în paltoanele lor, însoţiţi de personalul aerian, Kehinde întorcând capul spre ea să-i facă cu mâna şi să-i zâmbească, Taiwo nu, mergând tot înainte. Copiii care s-au întors câteva luni mai târziu pe aeroportul Logan, având acum paisprezece ani, pielea bronzată ca de humă şi ochii aceia – ochii mamei ei, pe care Fola îi găsea nespus de tulburători –, nu mai erau aceiaşi copii. De fapt, nici nu mai erau copii. Cu toţii.

Vin. Împreună. Mâine. Vrea să spună toate astea cuiva, să strige de bucurie. Dar se uită la mâna ei pe vechiul telefon Slimline şi se gândeşte, lăsându-l jos: *Nu am pe cine să sun.*

— Amina! strigă. Hai să pregătim dormitoarele.

Aceasta vine în fugă.

— Da, doamnă.

Partea a III-a

PLEACĂ

1

I

Domnul Lamptey doarme în echilibru la marginea oceanului, la jumătate de metru de fâşia de spumă, cu picioarele încrucişate şi ochii închişi, mâinile pe genunchi, spatele drept, în vreme ce câinele vagabond aşteaptă cuminte, uitându-se la apă, cu capul pe labe. Oceanul se mişcă leneş, înainte şi înapoi, avansând până aproape de labele câinelui, pe urmă retrăgându-se cu o mişcare scurtă, nehotărâtă, redesenându-şi graniţele, apoi rostogolindu-se la loc. Oare apa nu caută să înainteze mai departe, să cucerească, să deţină mai mult din plajă? Să stăpânească şi mai mult din nisipul umed? Se pare că nu. Înainte-înapoi, o diferenţă de doar câţiva centimetri, iar în vreme ce câinele se plictiseşte să-l tot urmărească, norii încep să caşte.

Lumina se iveşte în dâre, difuză, mohorâtă, fără culoare, distingându-se doar prin faptul că nu e întuneric. O stea licărind uşor, plină de viaţă prin contrast cu atmosfera, avertizează câinele în aşteptare că acesta-i răsăritul. Se ridică, se întinde în *adho mukha svanasana*[1], apoi începe să lingă tălpile bărbatului, semn că s-a trezit.

Grădina e pustie, numai umbrele o populează. El aude, dar nu poate vedea, căci ochii i se înceţoşează. Problema e cataracta, ştie asta, însă nu-l supără. Pe chirurg asta îl supără tare şi se oferă să-l ajute. (Un prieten, o operaţie, nici o cheltuială pentru domnul

1. Poziţie de yoga *asana* în care practicantul se sprijină în mâini şi în picioare, alcătuind cu trunchiul un triunghi (n.r.).

Lamptey. Chirurgul e un neghiob, chiar dacă hotărât şi cu suflet bun. O alăturare neobişnuită, hotărârea şi bunătatea. Un individ neobişnuit, chirurgul ăsta.)

Păsările.

Stau grămadă pe fântână, acoperind statuia aproape în întregime. Uguie foarte delicat şi fâlfâie din aripi. Zece, douăzeci, treizeci, câte or fi. O reuniune. El intră în grădină şi întâi le aude, apoi le zăreşte.

— Bună dimineaţa, le salută, făcând ceremonios o plecăciune.

Ele uguie foarte delicat şi fâlfâie din aripi.

— Chiar aşa? răspunde el cu mirare şi profund îndurerat.

Câinele schelălăie jalnic şi i se aşază la picioare.

O lumină licăreşte în casa-cu-o-gaură-înăuntru. O siluetă prin fereastră, rotundă şi mişcându-se alene. Femeia, tânără, durdulie, faţa ei ca o pernuţă cu nasturi, la fel de plăcută şi de moale. O place pe femeia asta. Nu e nimic la ea care să nu-i placă. De obicei îi place să găsească ceva care să-i displacă, ceea ce e agreabil i se pare anost, dar nu e la vârsta potrivită pentru asta, prea bătrân pentru efort, prea tânăr pentru plictiseală. La nouăzeci de ani n-o s-o mai placă. O să-şi bată joc de engleza ei stricată şi de fesele ei semiautonome, ce se mişcă fiecare separat; o să spună că ţara nu va evolua niciodată atâta vreme cât omul de rând merge în felul ăsta. Fără o anumită linie. Coapse lipsite de ambiţie şi umeri lăsaţi în faţă, toate marginile rotunjite, ca o amibă, ca o formă primitivă de viaţă. Ca oceanul. Îi urmăreşte mişcările în umbră şi simte pentru ea ceva la fel de moale precum silueta ei.

Ea se duce în bucătărie, unde aprinde altă lumină. Rămâne pe loc o clipă, un nor în dreptul geamului. Se apropie de uşa de la verandă şi se opreşte, apoi o deschide şi iese ţinând în mână ceva de băut, Milo cu lapte. Plânge, vede el la lumina lunii, sânii tremurându-i uşor sub satin, dar nu pare să observe toate păsările acelea de pe fântână şi nici pe bărbatul de lângă mango, în picioarele goale, îmbrăcat în galben-şofran. Intră în casă, stingând pe rând fiecare lumină, în bucătărie, în dormitor, o urmă de lumină.

El își desface rogojina și se așază la rădăcina mangoului. *Padma asana*[1].

Cinci după patru.

II

Ei zboară către Ghana, Taiwo cu capul pe umărul lui Kehinde, el cu capul sprijinit de al ei, apoi se trezesc și se desprind. Olu stă drept, cu mâinile pe brațele scaunului, dând ușor din picior, cu mâna lui Ling pe coapsă. Sadie, în spatele lor, cu nimeni alături, cu capul lipit de geam, cu picioarele ghemuite pe scaun, privește apatică norii, apatici și ei, răsăritul ca o linie continuă, roșu aprins pe fundalul negru.

III

Fola cară înăuntru captura, din grădină până în bucătărie, încă întuneric: n-a putut să doarmă, s-a dus să taie cu foarfeca una-alta, pământ poros, umed de rouă, muguri și noroi se preling de pe ea. Lasă crengile pe blatul mesei și se șterge pe mâini. Umple patru vaze mici cu câtă apă e nevoie, pune câte șase crengi în fiecare și câte două vaze în fiecare cameră. Pe fiecare noptieră, ca la carte. Dă să plece, când o izbește un gând: *Acum nu mai sunt camere de-ajuns.*

Sunt numai astea două mici în afară de dormitorul principal, un neajuns de care nu și-a dat seama până acum, mereu gândindu-se (mai degrabă visând) că, dacă e să vină cu toții în vizită, fetele o să ia patul dublu, iar băieții pe cele de o persoană. Acum, că vine și Ling, apare o problemă de etichetă. Ea știe că-s deja oameni mari și, sincer, nu-i pasă câtuși de puțin, de fapt chiar i-ar face plăcere să-i vadă căutând un mic refugiu în toată durerea

1. Poziția lotus (n.r.).

asta, dansând împreună după ce se dă stingerea, dar el e întotdeauna atât de *scrupulos*, Olu, atât de cuviincios, spunându-şi rugăciunea înainte de masă, slujba de duminică şi aşa mai departe (nu că ea ar fi o păgână, Isus îi e prieten bun, însă unul căruia i se adresează ca atare, ca unui prieten, un prieten înţelept, plin de bunătate şi cu o anumită detaşare, nu acel Isus al lui Olu, sever, trist şi cu părul lung), aşa că n-ar vrea să-l facă să se simtă nelalocul lui sau jenat, cu atât mai mult cu cât n-a mai adus-o niciodată acasă pe Ling. Lui Olu i-ar fi mai bine în cameră cu Kehinde, asta înseamnă mai puţină stângăcie şi mai puţină stânjeneală când vine ora culcării, mai puţină suferinţă, însă lasă nerezolvată problema cu Ling, pe care, oaspete fiind, nu poate s-o culce pe canapea. Să o pună în cameră cu Taiwo ar fi aproape o cruzime, fiindcă Taiwo are tendinţa să nu se poarte prea frumos cu celelalte fete (nu că *ea* s-ar descurca mult mai bine cu genul feminin în general: toate femeile par s-o găsească distantă sau prea mândră, insuficient de teatrală, iar ea e sătulă de tragediile lor, cosmetice, romantice, tristeţi lungi, păr lung), or, vrea ca Ling să simtă că face parte din familie, orice ar însemna „familie" în cazul lor. Mai degrabă în camera mare cu Sadie – care iubeşte fetele slabe, drăguţe, aşa ca Ling; măruntele obiecte feminine, să împartă săpunul şi să împărtăşească secrete –, însă Taiwo, rămasă fără pat, va crede că a fost dată la o parte. Iar atunci Sadie nu s-ar simţi nelalocul ei sau jenată să împartă unicul pat cu o femeie ca Ling, când şi ea a luat-o pe urmele lui Olu, puritană, şi nici nu a făcut încă public ceea ce oricum este evident? Nu că ar deranja-o vreun pic pe cine iubesc copiii ei – sau *unde* anume se iubesc, că-i pat pentru oaspeţi ori canapea –, atâta vreme cât pur şi simplu sunt fericiţi sau nu atât de nefericiţi, aşa cum i-a adus pe lume etc., nu mai rău. Dacă micuţei îi plac fetele ori fata asta anume, această Philae (care pare destul de veselă şi de aiurită ca să nu frângă vreo inimă prea tare), atunci aşa să fie, bravo ei, dar cum se leagă asta de distribuirea camerelor? Poate oare micuţa să se simtă confortabil împărţind camera cu o femeie? Sau ar lua-o ca pe o aluzie a Folei, cum că ar şti

adevărul. Sau că ar bănui. Poate că nici *nu* o cunoaşte pe Sadie, nu cu adevărat – şi nu micuţa, nu trebuie să-i mai spună fiicei sale „micuţa". Are nouăsprezece ani, cum a zis şi ea, de...

— Ieri, spune cu voce tare, simţind un junghi în stânga sus.

Ieri a fost ziua ei.

A uitat de ziua lui Sadie.

Îşi acoperă gura şi clatină din cap. Dintre toate zilele. Pufneşte în râs, neştiind ce altceva să mai facă, iese din cameră şi se întoarce în bucătărie.

Nu mai contează. Sadie poate să împartă patul cu ea; iar Olu să-şi rezolve problemele cu sexul. Dă să o strige pe Amina, apoi îşi aduce aminte, e *prea devreme*. Aduce făină ca să facă un tort.

IV

— De ce s-a mutat mama ta în Ghana? îl întreabă Ling. Credeam că e nigeriană.

Olu îşi închipuia că adormise. Îi zâmbeşte, schimbându-şi poziţia.

— E vorba de altceva.

În spatele lor, Sadie ascultă, apoi spune *sotto voce*:

— Din cauza mea.

Taiwo, în locul dinspre culoar, priveşte atent pe fereastră.

— Nu te-ai mai întors, spune Kehinde uitându-se şi el.

— Am zis asta cu voce tare? întreabă ea repede, trăgându-se înapoi.

El n-a vrut s-o deranjeze. Clatină din cap în semn că nu.

— Mai nou fac asta, murmură ea încruntată, masându-şi fruntea.

„Pot să aud ce gândeşti", spune el în mintea lui.

— Nu, nu poţi să-mi citeşti gândurile, adaugă ea, aplecându-se să tragă storul, şi închide ochii.

V

Un avion pe cer.

2

I

Fola se opreşte la MaxMart să ia lumânări. Casiera îi zâmbeşte binevoitoare.

— Da, doamnă. În partea aceea.

Ea se uită la lumânări şi râde.

— Nu, nu din astea. Din acelea mici, pentru tort.

— Asta e tot ce avem.

Merge cu maşina spre aeroport, înspăimântată de liniştea aceea. Dă drumul la radio. Pare că nu merge. Apoi, izbucnind tare deodată, cu bruiaje, se aude „Cartea lui Iosua", distorsionat şi jalnic, ca un strigăt ascuţit de ajutor. Schimbă postul. Mormonii evanghelişti. Schimbă din nou. BBC, numai ştiri despre nenorociri. Închide radioul şi se concentrează la trafic. Aceeaşi aglomeraţie pe noua şosea Spintex. Lasă geamul în jos şi se uită spre intersecţia unde un poliţist mai degrabă înrăutăţeşte lucrurile, strigând „*Bra, bra, bra,* stop", cu gesturi contradictorii, fiindcă semaforul de curând montat nu funcţionează (nu e curent). Ridică geamul la loc şi fredonează, fără să se gândească la asta, „Mare ţi-e credinţa", două acorduri, apoi se opreşte. *Ăsta de unde a ieşit?* se gândeşte încruntată, claxonând. Imnul ăsta bisericesc pe care el îl cânta întotdeauna înainte de muncă, tonalitate perfectă, deşi, dacă ea aducea vorba de asta, de vocea lui, el clătina din cap râzând, „Sunt doar nişte unde sonore", şi se oprea din cântat.

Terminalul de sosiri e un furnicar, plin de oameni care se întorc acasă de Crăciun, debarcând îmbrăcaţi în paltoane şi cărând

o încărcătură uriaşă de bagaje. Fola îşi croieşte drum până în faţă printre cei care aşteaptă, nu cu brutalitate, dar ferm, în stilul nigerian. Şi rămâne acolo. A ajuns devreme, ştie, cu treizeci de minute înainte, însă nu mai suporta să aştepte singură în casă, cu tortul gata pe masă, părând că aşteaptă şi el ceva. Mai bine aici: apropiere, îmbulzeală, oameni, mătuşici bocind la revederea odraslelor pe jumătate adormite, împingându-se prin mulţime ca să ajungă să apuce, să îmbrăţişeze, să suspine şi să întâmpine, cabotinismul înduioşător al fericirii femeilor în vârstă. Mai bine aici, transpirând, înconjurată de glasuri, de zvâcnetul grav şi neîntrerupt al inimilor în aşteptare, sute, toate aşteptând într-o anticipare colectivă întoarcerea acasă a cuiva drag. Trupuri. Sentiment familiar. Nu i-a spus niciodată lui *cât* de familiar, se gândeşte acum, gândurile sărindu-i de la una la alta, aşa cum se întâmplă pe căldură, când aştepţi nemişcat şi timpul în jurul tău încremeneşte, portiţă prin care, prinzând ocazia, pătrunde Trecutul. Un semn, o mişcare uşoară, departe de momentul prezent, şi imediat te pierzi, te laşi purtat din ziua de-acum în cea de-atunci:

la aeroport, acelaşi aeroport:

— Ai grijă, suntem în Ghana!

— Dragul meu, sunt din Lagos.

Şi am mai fost aici.

De ce nu i-a spus? Nu era nici un secret. Kweku ştia că ea plecase la începutul războiului, că părăsise cumva Lagosul ca să-şi termine studiile şi apăruse la Lincoln în blugi evazaţi, însă niciodată n-o întrebase *cum*, cum a ajuns în Pennsylvania, de parcă viaţa ei începuse acolo unde începuse viaţa lor împreună, iar ea n-a oferit niciodată răspunsuri în întunericul nopţii, după ce el se scufundase în ea şi o ţinea în braţe, uzi amândoi. Apoi părea firesc să stea alături de el, vie pentru prezent, moartă pentru trecut, cu bărbatul în patul ei, în inima ei, în trupul ei, dar nu şi în amintirea ei, nici ea în amintirea lui. Era aproape ca şi cum făcuseră un jurământ – nu numai ei, ci întreg cercul lor din anii ăia de la Lincoln, nepoţi deştepţi de servitori, imigranţi fugari cu minţi sclipitoare –, un jurământ care să le susţină dreptul egal

de a păstra tăcerea (deci de a *nu* rămâne prizonierii sinelui de până atunci, ai sinelui lor sfâșiat, sfărâmat și rușinat, ce trăia în povești și murise în tăcere). Un jurământ între răniți. *Dar oare și între îndrăgostiți?*

Nu știe. Poate. Așa că nu l-a întrebat niciodată. Așa că nu i-a mărturisit niciodată. Durerea, de pildă. „Ajunge", spunea ea, iar el înțelegea că trebuie să se oprească și asta făcea: plutind blând la suprafață, ieșind la lumină, crezând că *ea* e extenuată când în realitate era invers – ea se temea ca nu cumva el să fie extenuat. Dorința ei dureroasă de mai mult. Mai mult, mereu mai mult, mai mult din el, din tot: deschizându-se, rămânând deschisă, dorindu-și numai să fie umplută: însă nespunându-i-o vreodată, doar ținându-l în brațe, întinși și tăcuți, Kweku dormind alături, el împlinit, ea neîmplinită. *De ce nu i-a spus?* Și alte atâtea lucruri. De ce n-a spus niciodată „da" când o invita la petrecerile acelea din Cambridge, cu colegi îmbrăcați în pantaloni *khaki*, cubulețe de brânză pe scobitori, servitoare imigrante și nelipsitul copil pe care-l scoteau în față, după ce se serveau băuturile, pentru a interpreta cu pricepere *Für Elise* înainte să fie dus la culcare. Da, erau niște petreceri plictisitoare. Dar era cu atât mai dureros să-l vadă căutând aprobarea unor oameni infinit inferiori, purtându-și la rândul lui pantalonii *khaki*, proaspăt călcați, cu ochii mici luminați de speranța că și el ar putea curând să-și găsească locul în lume. *De ce nu i-a spus?* „Nu ai de ce să-i impresionezi", i-ar fi putut spune, „excelența ta vorbește de la sine." În loc de „Am vase de spălat" ori „Sadie are recital" ori „Olu are nevoie de ajutor cu standul de la târgul de științe". În locul tăcerii, protectoare, dar distructive, asemenea unei gângănii care, neștiută, roade un crin sălbatic decenii întregi. Și lucrul cel mai important. De dinainte. Cum a ajuns ea în Pennsylvania.

Cum și-a strâns lucrurile și a plecat.

Cum: stătea întinsă în dormitorul acela în Lagos, incapabilă să se miște, să gândească sau să respire cu capul sub pături, cu mâinile pe coaste și pieptul golit, până se înnopta. Fata în casă

se întoarse, cum făcea în fiecare duminică, şi intră pe uşa din spate. Pregătise cina şi pusese masa, dar băgă de seamă că e ciudată liniştea din casă. „Stăpâne!", strigă ea, urcând scările până în hol. „Stăpâne, sunteţi acasă? Domnişoară Folasadé? Ah-*ah*." Abia atunci se ridică Fola din pat, tremurând, scăldată în sudoare, ca să meargă în bucătăria de la etaj. „Sunt aici."

Când o văzu, Mariana, fata în casă, îi puse mâna pe frunte.

— Febră, aveţi febră, unde e tatăl dumneavoastră? strigă ea.

Fola ridică din umeri, vlăguită.

— S-a dus la Kaduna.

— Nu! ţipă Mariana, prăvălindu-se pe podea.

Cum: au stat acolo, fără să vorbească, fără să mănânce, la o masă aranjată pentru două persoane, făcută pentru paisprezece. Din tablou, soţii Nwaneri le priveau cum stau aşezate, John cel negru aşezat şi el, Maud cea albă alături, cu mâna pe epoletul soţului. Mâncarea era servită, preferata Folei, *egusi*[1], dar nici una nu se atinse de ea; după o oră era deja rece. Pe la două şi ceva, partenerul tatălui ei de la firma de avocatură, Sena Wosornu, suna la uşă, apăsând cu putere butonul soneriei. Fola se uită la Mariana. Aceasta tremura, zguduindu-se, apucându-se de coate şi clătinând din cap, îngânând o rugăciune imperceptibilă. Fola interpretă clătinatul din cap ca pe un „nu deschide uşa", aşa că rămase nemişcată. Mariana îşi pierdu cumpătul. Merse împleticit până la intrare, de unde Fola auzi şoapte, apoi deodată suspine puternice, apoi glasul ridicat al lui Sena, pe un ton dojenitor: „O să te audă micuţa". *Micuţa*. Aşa îi spunea tatăl ei, chiar şi atunci, la fel şi prietenii lui.

Mai târziu în seara aceea, Sena a venit în camera ei. A bătut la uşă şi s-a aşezat pe pat. Ea stătea întinsă pe spate, cu picioarele pe perete, pe un poster cu Lennon, şi capul atârnându-i.

— Fola, zise el. Trebuie să-ţi spun ceva.

Ea nu ridică deloc capul.

---

1. Seminţe ale unor plante cucurbitacee (dovleci, pepeni etc.), foarte populare în Africa, folosite mai ales la prepararea supelor şi sosurilor.

— Ştiu, ştiu, ştiu.

Sena lăsă şi el capul în jos, aplecându-se ca s-o poată vedea.

— Tatăl tău...

— Nu-mi spune, zise ea şi se ridică.

El o anunţă că ar trebui să înceapă să-şi strângă lucrurile. Vor pleca a doua zi dimineaţă. Părinţii lui locuiau în Ghana. Ar fi mai în siguranţă la ei. *Dacă e să se întâmple ceva, du-o pe micuţă în Ghana. N-o lăsa în Nigeria*, spusese tatăl ei. Îşi împachetă un *aso oke* auriu, cadou de ziua ei, discuri, pătura lui groasă din *kente* şi blugii evazaţi. N-a luat cu ea nici fotografii, nici rochii, nici ursuleţi de pluş. Amănuntele au venit mai târziu. Au plecat înainte de revărsatul zorilor.

Cum: au aterizat pe acest aeroport, mult mai mic, la fel de aglomerat, în miezul verii lui 1966, culori atât de diferite faţă de Lagos, mai mult galben, şi un miros ca al unui vas de lut spart. Un bărbat cărunt, cu tunsoare afro, barbă albă vâlvoi, ochi zâmbitori şi chip brăzdat de riduri, veni să-i întâmpine. „Tu trebuie să fii Fola!" Dădu mâna cu ea. Fola clătină din cap. Nu mai ştia cine trebuie să fie. „Oamenii îmi spun «Reverend». Reverendul Mawuli Wosornu, tatăl lui Sena", zise el, deşi părea mult prea tânăr.

Casa era pe o stradă largă, mărginită de copaci, cu case albe pentru prietenii britanicilor, ciudaţii libanezi. Au condus-o până într-o cameră zugrăvită în roz, o nuanţă stranie de roz peste care avea să dea câteva decenii mai târziu, în timp ce cumpăra compost. (Home Depot. Trecea pe lângă rafturile cu vopsea când a zărit, din depărtare, numai mostra de culoare, dintr-odată familiară. Pe etichetă scria numele. *Inocenţă*. A pufnit în râs şi a cumpărat-o. Cincisprezece litri pentru camera copilei care le-a urmat gemenilor.) Ea rămase în pragul uşii, privind dormitorul. Din spatele ei, reverendul Wosornu zise: „Asta-i camera ta". Ea păşi înăuntru şi se aşeză pe patul îngust, pe salteaua rigidă; se holbă la pereţii roz bombon. Apoi se uită la bărbatul din cadrul uşii. Spuse „Mulţumesc", se întinse şi dormi, fără să mănânce, trei zile încontinuu. În cea de-a patra zi, soţia, Vera Wosornu, veni

s-o vadă. Doamna Wosornu părea mai bătrână, părea *bătrână* (cincizeci şi patru de ani). O femeie grasă, palidă, fără nici o strălucire în ochi. Purta o perucă brunetă care-i aluneca în spate, lăsând să se vadă firele grizonante. „E timpul să te trezeşti", spuse. „Vino să iei micul dejun." Când Fola se întoarse cu faţa, femeia plecase deja.

La micul dejun aveau pâine cu lapte de cocos, papaia, ouă, cafea. Doamna Wosornu mânca zgomotos. Cu buzele-i cărnoase şi untoase. Reverendul Wosornu îşi sorbea cafeaua, ascultând atent la radio. *Pogromurile din Nigeria continuă.* Închise radioul.

— Sir Charles Arden Clarke e un prieten al parohiei. Ştii cine e?

Fola dădu din cap că nu.

— Mănâncă, zise doamna Wosornu.

— Fostul guvernator al Coastei de Aur. Şi fondatorul Şcolii Internaţionale din Coasta de Aur.

— Acum e Şcoala Internaţională din *Ghana*, i-o reteză doamna Wosornu. Mănâncă, se răsti şi la Fola.

Fola luă furculiţa în mână. Ordinele femeii erau de o eficienţă atât de brutală, încât era aproape o uşurare să i se spună ce să facă. Băgă în gură o bucată de papaia, dar nu putu s-o mestece. O plimbă prin gură până când i se topi pe limbă.

— Au fost de acord să te accepte, spuse reverendul Wosornu entuziasmat. În zece ani au pus pe picioare o micuţă şcoală chiar reuşită.

— Îţi dai testele GCE, apoi pleci la facultate în America.

— Da, doamnă.

— Spune-mi „mamă".

— Da, mamă, zise Fola.

Cuvântul îi sună straniu. Gol.

— Aşa mai merge.

— Cât despre mine, eu sunt doar „reverend". Nu „tată", nu încă.

— Că veni vorba, tatăl tău s-a purtat frumos cu Sena al nostru.

— *Vera*, zise oftând reverendul, dar soţia lui îi dădu înainte cu hotărâre.

— Nu poate să facă copii, Sena al nostru. Ce păcat. Singurul fiu. Şi ştii ce zic oamenii de la ţară. (Fola nu ştia ce zic oamenii de la ţară.) Doamna Wosornu îi spuse cu gura plină de ou: „Femeia care are un singur copil nu are nici un copil".

Reverendul continua să zâmbească.

— Mortalitatea infantilă, explică el.

Cum: a terminat liceul, vorbind rareori şi abia mâncând. Când a izbucnit războiul, în vara următoare, nu i-a păsat prea mult. A răsfoit ziarele locale, a văzut imaginile, a auzit zvonurile (civili masacraţi, copii înfometaţi, mercenari germani, galezi), însă această „Nigeria" despre care se vorbea nu se afla niciunde în mintea ei, nu era acasă, nu era un loc pe care să-l poată *vedea*, deci era ireală. A slăbit teribil în anii aceia şi a excelat la învăţătură, căci studiase în Lagos tot ce trebuia, cu fostul profesor particular. Colegii de clasă au început s-o strige „Biafranca"[1], dar din gelozie. O invidiau pentru părul ei, pentru notele strălucite, pentru farmecul ei tragic. Din plictiseală, i-a îngăduit unui băiat s-o mângâie. Locuia mai departe, pe aceeaşi stradă, în East Cantonments. De origine yaw. Era de fapt destul de chipeş, atlet, mai târziu soldat, dar cu ambiţii modeste (cum: Kweku a fost pentru ea primul). Şi-a luat examenele şi a ajuns prima din anul ei. Şi-a tuns părul, sătulă să se tot pieptene. Mai mulţi prieteni din parohie i-au aranjat o bursă la Lincoln University, unde mersese şi Nkrumah[2]. Ea ar fi vrut să meargă la King's College, ca şi tatăl ei, dar n-a obiectat.

Iarăşi spre aeroport.

Cum: a traversat pista până la avion, având în nări mirosul serii umede şi dense ce anunţa ploaia. N-a întors privirea spre

1. În original, *Biafran* – aparţinând statului secesionist Biafra, ce a funcţionat între anii 1967-1970 în Nigeria, fiind fondat de etnia minoritară igbo, care dorea eliberarea de statul federal nigerian; crearea acestui stat a reprezentat şi una dintre cauzele declanşării războiului civil din Nigeria.
2. Kwame Nkrumah (1909-1972) – primul preşedinte al Ghanei independente (1960-1966), iar înainte, conducător al Coastei de Aur.

terminal să-i zâmbească ori să-i facă cu mâna reverendului, pe care într-un fel îl îndrăgise, sau Verei, pe care o urâse. Aşa că aproape nu l-a văzut venind în fugă spre ea, în costumul lui din trei piese. Călătorul din spatele ei a trebuit s-o bată pe umăr.

— Domnişoară?

Şi iată-l pe Sena cel dolofan, cu sacoul fluturându-i la spate ca o mantie de magician sfâşiată.

— Fola, stai!

Ea se opri. Sena gâfâia când a ajuns-o din urmă.

— Slavă Domnului că te-am prins. Ce mai faci?

Fola ridică din umeri.

— Am vrut mult să vin. Firma încă funcţionează în Lagos, dacă-ţi vine să crezi.

Ea ridică din umeri.

— Dar ar fi trebuit să vin mai devreme, ştiu. (O îmbrăţişă, atingând-o cu un obiect. Un plic.) Ţi-a lăsat asta. Nu-l deschide încă. Mi-a fost teamă că o să-l şterpelească mama, aşa că am aşteptat. O strânse în braţe până când Fola nu mai putu, apoi se îndepărtă zicând: *Du-te.*

Cum: când a ajuns, a deschis plicul. Teancuri de dolari americani legaţi strâns. Destul cât să o ia de la capăt, să rămână în America, destul cât să nu trebuiască să se uite la femei grase cum mănâncă, să primească sau să aibă nevoie de pomană, să facă vreodată foamea ori să se mai întoarcă în aeroportul acela din Ghana.

Un călător din spate o bate pe umăr.

— Domnişoară?

Ea se întoarce tresărind. Călătorul arată cu degetul.

Şi iată-i pe toţi, privind-o, aşteptând aici, din nou în aeroportul acesta din Ghana.

II

— Nu pare bucuroasă să ne vadă, spune Sadie.

— Sunt sigur că e încă în stare de şoc, îi răspunde Kehinde. Nu-ţi face griji.

Totuşi îşi trage mânecile bluzei ca să-şi acopere încheieturile, îngrijorat că Fola i-a observat cicatricele.

— Ţi-o aminteşti pe mama, murmură Olu către Ling, gândindu-se cât de mult s-a schimbat aeroportul ăsta de când a fost el.

Ling şopteşte uluită:

— Dumnezeule, e atât de frumoasă.

Taiwo simte o furie inexplicabilă.

Se opresc cu toţii şi rămân cu privirea încremenită. *Cineva ar trebui să facă ceva*, se gândeşte fiecare. Kehinde face un pas înainte ca s-o îmbrăţişeze pe Fola, dar ea, buimacă, îi cuprinde faţa cu mâinile, împiedicând mai degrabă îmbrăţişarea.

— Ai barbă, spune ea râzând.

— Nu plânge, îi zice el cu blândeţe.

— Ah, plâng? se miră ea şi, încă râzând, îşi şterge obrajii.

Se apropie şi ceilalţi acum, îngrămădindu-se şi luându-şi fiecare porţia de îmbrăţişări şi salutări.

— Ling! exclamă Fola. Mă bucur *atât* de mult că ai reuşit să vii, în vreme ce Sadie se uită la ele şi aşteaptă, încercând să nu se încrunte.

Ştie clipa asta. Zâmbetul ăsta de întâmpinare. Expresia asta uşoară de afecţiune autentică de care are parte numai cel ce e ca-un-membru al familiei. *Adevăraţii* membri se bucură de o primire care atârnă mai greu.

— Şi Sadie, spune Fola, cu braţele desfăcute, muşcându-şi buza, cu capul înclinat într-o parte.

Sadie se apropie şi ea, târşâindu-şi picioarele, deodată emoţionată în prezenţa tuturor şi intenţionând să recurgă la o

îmbrăţişare calmă şi matură, la un salut rigid de genul „Mamă, mă bucur să te văd", însă mirosul o copleşeşte, se simte de parcă ceva ar dărâma-o şi suspină deznădăjduită.

Mirosul mamei sale – devenit într-o clipă familiar, aroma bunătăţilor coapte şi a tatălui –, Indian Hemp, uleiul de păr cu care Fola se dă de douăzeci de ani, verde cu picăţele maronii, asemănător cu ceva ce foloseşte şi la grădinărit – şi *atingerea* mamei, imposibil să i se împotrivească, pielea de pe braţele sale şi mâinile ca de copil, toate acestea sunt o primire prea călduroasă, prea intensă, prea generoasă pentru ca Sadie s-o poată îndura, să simtă că merită aşa ceva. Îşi afundă faţa în umărul moale al mamei şi o apucă strâns de mijloc.

— Îmi pare rău, şopteşte nedeslușit.

Fola râde uşor, mângâindu-i cozile cu blândeţe. Olu le urmăreşte cu privirea, dorindu-şi ca ele să facă asta acasă. Cel puţin fără ca Ling să-şi privească stânjenită sandalele, cu zâmbetul rămas de la „ai reuşit să vii" înţepenit acum de mirare. Fola ridică bărbia ca să privească peste umărul lui Sadie şi le face semn şi celorlalţi să se alăture îmbrăţişării. Olu se uită la Taiwo, inexplicabil de furioasă, făcându-şi griji că n-o să accepte îndemnul discret al Folei, „Veniţi". Ca un exemplu personal, face un pas înainte şi îşi încolăceşte braţul lung în jurul siluetei înalte a Folei. Kehinde face şi el o mişcare şi se aşază în spatele lui Sadie, masându-i delicat spatele între omoplaţi şi liniştind-o. Ling îl atinge şi ea pe Olu, păstrând totuşi o distanţă, apucându-l repede de cot, strângându-l o dată, apoi dându-i drumul. Taiwo îi urmăreşte, gândindu-se că vrea să păşească în faţă, să simtă şi ea o dată-n viaţă că face *parte* din toată povestea, orice formă ar avea grămada asta, dezlânată ori neregulată, să se simtă cumva înăuntrul ei. Dar nu poate.

III

Nu e loc pentru toată lumea în Mercedes. Taiwo şi Kehinde vin în urmă cu un taxi.

IV

Ea stă cu faţa spre geam şi cu spatele la Kehinde, aducându-şi aminte de prima oară când a venit în Lagos: cenuşiul, smogul şi haosul, drumul dinspre Ikeja, vânzătorii ambulanţi cu tot soiul de mărunţişuri şi pui condamnaţi la tăiere chiar sub ochii lor, felul în care a aplaudat Femi când au ajuns la apartament, răceala de cocaină a buzelor lui pe arcada ei, râsul lui şi înfăţişarea fratelui ei rămas locului, rece şi împietrit cum nu-l mai văzuse niciodată, poate doar în somn...

când memoria îi sare brusc la Barrow Street, în noiembrie, goală, stând pe pervazul ferestrei şi scoţând rotocoale de fum...

apoi derulează povestea până spre sfârşit, în zori, vară târzie, soţia în Apuglia în căutare de brânză umedă, un mic hotel la malul oceanului, ideal pentru finaluri, între ei hârtia, tăcerea prevestind răul.

Întotdeauna în weekenduri veneau la ocean. El o alinta numind-o „fata lui de apă", ceea ce era chiar potrivit: se simţea cea mai fericită când se afla în apropierea apei, mai cu seamă la ocean, deşi se mulţumea şi cu fluviul Hudson. (O chestiune de astrologie, e de părere el, Taiwo e semn de apă. Prostii, zice ea, n-are nici o noimă. Scorpionul e o vietate terestră, dar zodia scorpionului e semn de apă? Iar vărsătorul semn de aer? Logica şchioapătă aici.) O briză dinspre apă scăldă veranda unde stăteau, iar ea trase în piept aroma sării.

— O să mă retrag, spuse Taiwo expirând.

— Nu, nu te pot lăsa să faci aşa ceva.

— Nu vreau să fiu avocată, răspunse ea oarecum muşcător şi îşi trecu degetul mijlociu peste titlul incriminator de pe prima pagină: *Decan al unei prestigioase facultăţi de drept acuzat de infidelitate.* Nici măcar n-ai crezut că ar fi bine să dau la drept.

— Acum doi ani, Taiwo. Acum eşti în fruntea clasei.

— Mereu sunt în fruntea clasei, i-o reteză ea. Te-ai gândit vreodată că e o idioţenie, „clasa"? Ce e „clasa" asta? Doar aceeaşi adunătură de laşi care caută consolare în studiu. Deci cât de inteligenţi putem fi?

El, neputându-şi reţine râsul:

— Eşti neîndurătoare.

— Sunt sinceră.

— Tot aia. Nu te pot lăsa să renunţi.

— Păi, nici nu mă poţi face să rămân.

Se ridică demonstrativ, coborând scările verandei.

— Taiwo! o strigă, dar nu se duse după ea.

Taiwo se plimbă, apoi alergă uşor şi apoi fugi către plajă, de unde privi îndelung, singură, Atlanticul. Cât de minunat ar fi să intre în apă, se gândea ea, urmând pur şi simplu cărarea răsăritului de soare reflectat în valuri, de un roz auriu, în şlapi şi în puloverul de lână al iubitului, să meargă şi să tot meargă, înainte, dedesubt, departe. În schimb, doar rămase acolo, o oră, poate mai mult, exact de ajuns cât să-l rănească, să fie sigură că-l chinuieşte. Nu era propriu-zis furioasă – cel puţin nu pe iubitul ei; se făceau de-acum mai bine de cincisprezece ani de când era furioasă pe ea însăşi –, dar voia să-l facă să sufere, şi nu din pricina ruşinii, ci din cauza gândului că o dărâmase. Că-i provocase eşecul.

De ce voia să facă asta?

El n-a amăgit-o niciodată. Nici n-a vânat-o, nici nu s-a agăţat de ea şi nici n-a insistat. Pur şi simplu au alunecat în povestea asta, amândoi, într-o clipă. Au cedat în faţa acestui sentiment ameţitor ce i-a înghiţit cu totul. Acum circulau vorbe şi fotografii şi bârfe, o formă de discurs care lui Taiwo îi fusese străină până atunci, era ca şi când un robot bine instruit scuipa poveşti

în care erau implicate fapte din viaţa ei, dar nu şi *ea*. Asta nu era opera lui. El era stângaci şi îndrăgostit, posedând resurse modeste din ceea ce s-ar putea numi forţă; fusese capabil să o răsfeţe acolo unde nu-i vedea nimeni, însă incapabil să reziste propriei nevoi de a fi văzut. După doi ani de sex într-o cameră din Village şi tandreţuri în hotelurile de pe plajă, de-a lungul şi de-a latul Coastei de Est, începuse să tânjească după aplauzele unui public, să-şi dorească neîncetat ca lumea să-i *vadă* măreaţa cucerire, să-i afle marea bucurie. Iar o cină i-a aranjat definitiv. Erau acolo prieteni de-ai soţiei şi prieteni de-ai duşmanilor săi din perioada guvernamentală. În mai puţin de o lună se întrezărea deja scandalul. Preşedintele universităţii şi ceilalţi din conducere au fost înştiinţaţi. Pe la mijlocul lunii august au plecat la Cape May să negocieze termenii capitulării. Scena finală.

Erau încă aliaţi, iubiţi. Nu exista nici un motiv de furie. Ea nu-i ceruse niciodată, şi nici nu-şi dorise, ca el să-i mărturisească soţiei ori s-o părăsească. Nu o interesa sub nici o formă să devină soţie, din raţiuni evidente, şi cu atât mai puţin soţia lui. Dar acum voia ca el să *sufere*. Să ştie că el a dărâmat-o. Era hotărâtă să se retragă tocmai pentru a-l face conştient de eşecul ei; pentru ca toţi ceilalţi, văzând-o eşuând, să se mire, să se întrebe şuşotind cum e posibil ca fata asta plină de *succese* – summa cum laude la NYU! PPE[1], Magdalen College! stagiar peste vară la Wachtell! – să-şi accepte astfel înfrângerea, iar răspunsul s-ar ivi, dacă nu în mintea celor care s-ar întreba, atunci în mintea lui:

Pentru că el a lăsat-o.

Şi nu numai el.

Mai era şi celălalt, primul, cel pe care îl şterseseră, cel care o pornise înapoi pe şoseaua luminată în amurg, în vreme ce ea urmărea de la fereastră, ascunsă în întuneric, după ce se jucase cu lumina ca să-l provoace pe Kehinde: întâi stinsă, apoi aprinsă, apoi stinsă, apoi aprinsă; dar se înserase de-ajuns ca să poată

1. Philosophy, Politics and Economics (Filosofie, Politică şi Economie) – departament din cadrul Magdalen College, University of Oxford (n.r.).

vedea în mașină, chipul bărbatului prin parbriz, molatic, cu ochii mici, tot mai mici, înfrânându-și, pe urmă podidindu-l, lacrimile – însă cu un aer ferm.

Și el trebuie să afle, se gândea, stând acolo tăcută așa cum stai pe plajă: cu genunchii la piept, bărbia pe genunchi, briza mării fluturând în păr și gustul lacrimilor ce poartă sarea adusă de vânt. O să-l găsească și o să-i spună. Era pe undeva prin Ghana (după spusele lui Olu); o să se ducă acolo și o să aștepte. Ar găsi-o pe scările de la intrare când s-ar întoarce de la serviciu într-un Volvo, cum văzuse ea, în asfințitul deplin. Ar zări-o încă de pe șosea și ar încetini, cu privirea aceea întipărită pe față, potrivită pentru o astfel de scenă din astfel de filme în care un bărbat fugar ajunge acasă înainte de căderea nopții, iar asasinul plătit îl așteaptă relaxat, la vedere, cu cizmele sprijinite de balustradă și un pistol vârât în ele, astfel încât bărbatul să-l observe de pe șosea. Chiar așa. El ar opri, ar scoate cheia din contact și ar privi-o fix, ochii li s-ar întâlni, ai ei neclintiți, ai lui umezi, căci ar băga de seamă că lumina de pe chipul ei pierise și ar ști numaidecât, fără cuvinte, că fiica lui e moartă, că fata aceea pe care o lăsase pe o stradă din America de Nord nu mai e aceeași cu cea care stă acum pe trepte în Africa de Vest cu cizmele sprijinite de balustradă și un pistol în ele, că fiica lui murise pentru că n-a fost nimeni s-o salveze. Într-adevăr. O să renunțe la facultatea de drept și o să lucreze ca chelneriță ca să câștige mia aia de dolari pentru a lua avionul până în Accra (împotriva convingerilor ei anterioare despre nedreptatea unor astfel de prețuri, costul unui zbor către est – o insultă adusă imigranților), astfel încât să știe și el și să sufere știind că a fost prea slab ca s-o apere.

Mai bine zis: așa își făcuse ea planul.

Ar fi trebuit să vină mai devreme.

Și râde, privind străzile din Accra. Doi ani în care și-a imaginat privirea întipărită pe chipul lui, acum ea e aici, iar tatăl ei nu mai e.

V

El stă cu faţa spre geam şi cu spatele la Taiwo, privind şoseaua dinspre aeroport, oraşul, cumva diferit de cum se aştepta, Accra nu e ca Mali sau Lagos, mai puţin farmec, mai multă ordine. O suburbie. Plină de praf. Şi lucrurile obişnuite, tipic africane: vânzătorii ambulanţi de pe marginea drumului, culoarea clădirilor, acelaşi bej pal ca al aerului şi al frunzelor, materialele cu imprimeuri vii, şantierele cu clădiri rămase neterminate (blocuri, hoteluri) dând întregului peisaj aerul unei case în perpetuă renovare, proiecte realizate doar pe jumătate, muncitorii plecaţi să ia prânzul, vopseaua proaspătă deja scorojită şi decolorându-se la soare ca şi cum nuanţa nici n-ar fi contat, blocuri de beton îngrămădite ca nişte soldaţi care-şi aşteaptă ordinele, utilaje de oţel adormite întrerupând zonele verzi.

Toate astea îi sunt cunoscute.

Ceea ce-l frapează e mişcarea, nici apatică, nici frenetică, mai degrabă în ritmul căii de mijloc, nimic din aerul antic al Maliului ori din ambiţia Nigeriei, doar o deplasare uniformă către un punct nedefinit. Pe autostradă sunt aceleaşi semne mari şi verzi ca peste tot în lume, dovadă clară a „dezvoltării", după cum a auzit că se foloseşte cuvântul ăsta, de parcă dezvoltarea unei ţări înseamnă s-o recreezi după modelul Californiei: supermarketuri, maşini de teren, palmieri, smog şi aşa mai departe. Copii în tricouri cu feţele uriaşe ale unor staruri rap aleargă spre taxiuri ca să-şi vândă mărfurile: şiruri de mere de import, gumă de mestecat PK, banane, ziare, bureţi pentru exfoliere, chibrituri. Mărfurile în culori primare îţi iau ochii, importate din China, Africa de Sud, toate din plastic, toate soiurile de plastic, celofane şi ambalaje, ca şi cum amărâţilor nimic nu le place mai mult decât kitsch-urile împachetate sub formă de cadouri. În plin trafic, pe mijlocul şoselei, un băieţel fără încălţări împinge atent un bărbat fără picioare în scaun cu rotile şi-l aduce spre taxi, unde acesta bate în geamul pasagerului şi întinde o mână din care lipsesc degete.

— Du-te, du-te de-aici, îl alungă şoferul, dintr-odată agitat.

Lasă geamul în jos şi începe să urle aspru în twi.

Kehinde pleacă privirea, îl vede pe bărbat, se simte jenat. Scotoceşte prin bluza de trening după cinci bancnote de un dolar.

— Vă rog, nu mai ţipaţi la ei, domnule, îi spune şoferului care, transpirat şi uluit, se întoarce şi se uită la el. Kehinde coboară geamul, întinde bancnotele şi zice: Uite, ia de-aici.

Taximetristul ţâţâie din buze. Băiatul desculţ ia numai un dolar. Bărbatul fără picioare zâmbeşte, un zâmbet ştirb.

— Ia-i şi pe ceilalţi, spune Kehinde, însă băiatul nu aude, iar taxiul porneşte la culoarea verde a semaforului.

— Ăştia-s hoţi, zice şoferul. Vin din Mauritania. Fură de la turişti.

— Noi nu suntem turişti, răspunde Kehinde.

Taximetristul pufneşte în râs – un dinte de aur îi străluceşte –, ca şi cum ar vrea să spună „numai turiştii le dau cerşetorilor dolari americani", dar se controlează imediat şi închide geamul, întrebându-i degajat:

— Atunci de unde sunteţi?

Kehinde se uită spre Taiwo, care nu e atentă la discuţie, apoi din nou spre şofer, nu cu mult mai în vârstă decât ei. Simte în acest bărbat o anumită formă de agresivitate crescândă, pe care o ştie foarte bine din Lagos, din Londra sau New York şi care are de-a face cu faptul că sunt amândoi masculi de culoare, afectaţi în mod inegal de efectele secundare. Ar prefera să ducă cu taxiul lui un cuplu de indivizi blonzi şi crispaţi decât pe ei – negri, bine îmbrăcaţi, de aceeaşi vârstă –, pe care îi ia drept americani şi despre care presupune că sunt bogaţi sau oricum, printr-o întorsătură nedreaptă a sorţii, mai bogaţi decât el.

— Aţi mai fost vreodată în Africa? adaugă el cu un aer de proprietar.

— În Nigeria şi Mali.

— Dar nu în Ghana, insistă el.

Kehinde clatină din cap, iar şoferul se arată satisfăcut. Kehinde simte nevoia să adauge:

— Tatăl nostru e de-aici.

Exact în clipa când spune asta, îşi doreşte să nu fi zis nimic, căci acum se dezlănţuie, sub forma unei dureri de cap, valul pe care l-a tot ţinut la distanţă şi o senzaţie bruscă de arsură în locul dintre sprâncene îl străbate atât de adânc, încât rosteşte sufocat:

— *Era.*

Dar şoferul nu aude asta.

— Unde „aici"? întreabă el, provocator.

— Ghana, bâiguie Kehinde, cuvântul sunându-i ca o minciună.

— A, da? De unde din Ghana? se interesează şoferul rânjind.

— Nu ştiu de unde, răspunde Kehinde şi închide ochii.

— Nu ştii de unde e propriul tată, spune taximetristul şi ţâţâie din buze, uitându-se cu coada ochiului la Taiwo, tăcută în continuare. De ce nu-l întrebi?

Cum asta îl nimereşte în plin, Kehinde răspunde:

— A murit.

Tresare la râsul surorii lui. Nu-şi prea poate închipui ce găseşte sora lui atât de amuzant, însă într-adevăr râde, întoarsă cu spatele.

— Taiwo, şopteşte el, crezând că poate plânge, dar ea se întoarce cu faţa, are ochii uscaţi.

— Nu mai e, zice şi clatină din cap, neputându-se opri din râs.

Şoferul pare sceptic.

— Tac-su-i acu mort şi ea se râde, comentează el batjocoritor.

Însă apoi nu mai spune nimic, doar dă drumul la radio (un cântec religios disonant) şi se uită drept înainte la drum.

3

I

Şi taxiul, şi Mercedesul opresc în faţa porţii, acolo unde servitorii casei aşteaptă aliniaţi în poziţie de drepţi. Sadie a dormit de-a lungul drumului de douăzeci de minute, iar acum întreabă, deschizând ochii:

— Unde suntem?

Olu şi Ling, unul lângă altul în spate, nemişcaţi şi tăcuţi, privesc iscoditor casa. Fola, cu mâinile pe volan, o priveşte şi ea cu atenţie, de parcă s-ar întreba dacă ăsta e locul corect sau nu. Respiră adânc şi se mişcă în scaun, scoţând cheia din contact şi dându-şi jos ochelarii de soare de pe cap.

— Am ajuns acasă, se pare.

Servitorii se apropie când portierele maşinii se deschid. Cu toţii coboară şi rămân pe loc, uitându-se la casă (în afară de Kehinde, care – spre enervarea lui Taiwo şi neliniştea lui Olu – stă pe loc şi se uită la Ling). Aceeaşi combinaţie de buimăceală şi hotărâre pe care o prilejuieşte întotdeauna sosirea unui grup la destinaţie: jumătate din corpuri forfotesc preocupate, târând bagaje, iar cealaltă jumătate pare stânjenită, nelalocul ei, încercând să ajute, să fie de folos, dar fără să-i încurce pe ceilalţi care ştiu unde să meargă şi ce să facă. Cu acea energie uşor exasperată a prezentărilor stânjenitoare, când nimeni nu prea are habar ce să zică sau cui, când fiecare zâmbeşte către nicăieri, schimbându-şi poziţia, făcând comentarii vagi. *Unde e baia?* Fiecare tânjind dintr-odată să rămână singur.

Fola îi apucă de umeri şi îi conduce de-a lungul holurilor.

— Aici e camera unde o să dormiţi voi doi, băieţii. (Îi împinge înăuntru pe Olu şi pe Kehinde şi merge mai departe.) Fetele, aici, zice împingându-le pe Taiwo şi pe Ling. Micuţa..., începe ea şi se opreşte. Sadie stă cu mine. Iar acum aş propune un somn bun. Masa o luăm la şase şi jumătate.

Întrebări? Nici o întrebare.

— În regulă. Bine aţi venit în Ghana.

O ia pe Sadie în dormitor şi îi lasă pe ceilalţi să se culce.

II

Sadie se uită îndelung la tavanul placat cu lemn, singură în camera asta de la capătul holului, departe de ceilalţi.

— Nenorocitul ăsta de aer condiţionat s-a stricat azi-dimineaţă..., zise Fola aplecându-se ca şi cum i-ar fi fost greaţă, apoi tăcu.

— Mamă, ţi-e rău? întrebă Sadie apropiindu-se, dar Fola se îndreptă de spate, flutură dintr-o mână şi clătină din cap.

— Vine şi trece. Imediat trece, veni non-răspunsul ei criptic.

Porni ventilatorul, ieşi din cameră şi închise uşa.

Sadie se uită lung la elicele din umbră, ca nişte lilieci pe tavan, prea cald chiar şi cu ventilator. Prin pereţii subţiri ai camerei aude alte voci, însă nu poate să extragă vreun cuvânt din vibraţiile delicate ale zgomotului. Olu, poate Kehinde. Ţârâitul unui telefon pe hol. Fata cea drăguţă, Amelia sau ceva de genul ăsta. „Mă scuzaţi, doamnă. Telefonul." Tropăitul paşilor, apoi glasul Folei, grav, cuvinte nedesluşite. Râsul cuiva. Al mamei ei, îşi dă seama după o clipă. Dar mai ascuţit decât de obicei, un hohot, o notă falsă.

Se mută pe partea ei de pat, de unde zăreşte, în lumină, o fotografie alunecând din rama rigidă de lemn. Nici nu desluşeşte bine chipurile sau locul, că îşi aminteşte – de ce Greenpoint îi părea familiar: depozitul acesta cu înfăţişare stranie de pe Oak Street din Newton, renumita casă ce adăpostea studioul de balet Paulette's. Iarnă. Toţi cei din familie, în paltoane, stau îngrămădiţi afară, pe trotuar, recitalul tocmai s-a încheiat. Bărbatul din Poveste o ţine pe Sadie pe umeri; e încă îmbrăcată în costum, buze roşii, tutu din tul roz, are patru ani, râde, iar burtica ei umflată împinge fără sfială ţesătura roz a costumului mulat. Taiwo şi Kehinde poartă apărători pentru urechi identice, roşii, neuitându-se nici unul la cameră, Fola priveşte spre ea. Olu pare un pitic în uriaşul lui palton maro. Probabil că vreun străin, vreun alt părinte, a făcut poza.

Se întreabă de ce o ţine Fola aici, dintre toate fotografiile, înrămată pe noptieră, cu o ramă care nu se potriveşte şi din care poza alunecă într-o parte, o imagine defocalizată ce surprinde vreo serbare de Crăciun lipsită de importanţă. A abandonat baletul în al doilea an, din primul semestru, în ciuda uriaşului potenţial şi încă şi mai uriaşului ei „devotament". Înţelesese despre ce era vorba: putea să-şi ridice degetul mare de la picior până la frunte, pentru asta trebuind să facă şpagatul cu picioarele ei

musculoase, trecuse peste faptul că are talpa prea plată ca să se îndoaie în poante, putea şi în somn să execute paşii, fără greşeală, dar stătuse aliniată la bară în toamna aceea, în septembrie, şi sesizase paleta de culori, nuanţele de roz şi alb, părul şaten-deschis, lemnul tot maro-deschis, linii drepte şi definite în razele soarelui, şi apoi se uitase la ea, nici lungă, nici dreaptă, nici luminoasă, şi înţelesese într-o clipă ce voiau să zică prin „devotament": se pricepea de minune la balet, dar nu era o balerină. (Philae îi sugerase să se apuce de coordonarea echipelor ca să îndeplinească cerinţele pentru orele de sport de după şcoală şi, ce-i drept, găsise un soi de plăcere perversă în a le privi pe colegele ei cu păr şaten-deschis, îmbrăcate în fuste – printre mârâieli ce scoteau la iveală apărători galbene pentru dinţi, picioare murdare răscolind pământul, tibii dezvelite din care loviturile cu crosa de hochei pe iarbă făceau să curgă sânge, mai târziu hochei pe gheaţă şi beţe de lacrosse şi lovituri atât de violente, „Sângele face iarba să crească!" –, toate astea în vreme ce ea ţinea scorul.)

Se răsuceşte pe partea cealaltă, dar simte privirea chipurilor-din-poză asupra ei. Întoarce poza invers, cu faţa în jos.

Poziţia pare promiţătoare. Fără să fie văzută şi fără să vadă. Se întoarce pe burtă şi stă aşa, cu faţa în jos. La început se simte confortabil: liniştea care parcă se înteţeşte, întunericul desăvârşit ce se potriveşte cu acest prilej. Nu prea îşi dă seama ce-ar trebui să simtă, însă felul în care stă acum ar părea poziţia adecvată, un fel de prosternare în semn de durere (o durere ce nu mai vine) pentru tatăl ei şi de vinovăţie pentru toată povestea, sau cât a mai rămas din ea, cu mama ei. Dacă i-a stânjenit pe toţi cu scena aceea din aeroport, măcar s-a eliberat un pic de supărare. Poate vor vorbi puţin despre asta ceva mai târziu. Dar probabil că nu. Nu e genul Folei „să vorbească deschis". Cel mai probabil se vor purta ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, cu atât mai mult cu cât acum planează disperarea asta mai apăsătoare de care fraţii ei nu vor să pomenească, nici în aeroport, nici în maşină, de parcă nici n-ar exista cu adevărat, de parcă

sunt cu toţii în Ghana – unde nici unul n-a mai fost, în afară de Olu, a amintit cineva, când era nou-născut – doar întâmplător, veniţi de Crăciun într-o vacanţă în familie şi nu pentru tatăl lor, nepomenit şi mort.

Senzaţia de confort se transformă în panică tot stând cu faţa în pernă, neputând să respire din cauza lenjeriei şi a căldurii, dar când se întoarce pe spate, îşi dă seama că dramaticul motiv pentru care plânge e că se simte lăsată deoparte. Iată-i pe ceilalţi, pe toţi, în altă parte, vorbind, vocile lor înăbuşite de zgomotul ventilatorului de deasupra, în vreme ce ea stă singură aici, altfel decât ceilalţi, simţindu-se inferioară, ca de fiecare dată când sunt cu toţii acasă. Cu încă unul (cel mult doi, gemenii, de pildă), poate în general să facă faţă, dar nu cu toţi trei, mult mai mari şi mai înalţi, inexplicabil de *înalţi*, şi mai siguri pe ei, mai spectaculoşi, mai *strălucitori* decât ea.

Fraţii ei sunt strălucitori. Olu, Taiwo şi Kehinde. Când intră într-o încăpere, strălucesc cu mersul lor încrezător, cu reuşitele lor impresionante, iar ea cu frumuseţea ei; talentul şi tolba lor cu trucuri îi fac să radieze. Iată-l pe Olu, cu sclipirea lui olimpiană, măiestria într-ale ştiinţei şi vocea lui adâncă şi fermă, sigur pe informaţiile pe care le posedă. Apoi geniul întunecat al lui Taiwo, şoapta ei aspră şi ispititoare, luminată de cuvinte lungi şi expresii ciudate în franceză; întotdeauna a avut asta, îşi aminteşte Sadie, acest aer dens de mister, de graţie imponderabilă, pe care-l au numai acele femei a căror frumuseţe e un dat, un fapt obiectiv, nu un lucru expus interpretării celui care priveşte. Şi iată şi talentul pur al lui Kehinde, darul imaginii, acea calmă încredere cu care priveşte în jurul lui ca şi cum întreaga lume ar fi învăluită într-o textură inefabil de frumoasă şi plină de înţelesuri, o matrice, iar dacă ai putea-o vedea la fel de limpede ca el, atunci şi tu te-ai aşeza cu o pensulă în faţa şevaletului gol, cu uşurinţa cu care te uiţi la filme, la ştiri, fără nici un angajament, pur şi simplu văzând şi înţelegând ceea ce ai văzut. Şi iat-o pe ea. Micuţa Sadie. Cu vreo zece ani buni întârziere, aterizată într-o iarnă, o greşeală voioasă, însoţită de

bocceluța ei de calități amestecate – memorie fotografică, *battement développé*, pricepută la împletit brățări din ațe, dar întru totul lipsită de vreo înzestrare.

Fola e convinsă că talentul e acolo, în stare latentă; de ani de zile tot spune „Așteaptă numai. O să iasă la iveală". Și n-a ieșit nimic. Și-a făcut mereu temele și a studiat sârguincioasă, deci s-a descurcat la școală, nu chiar ca Olu sau Taiwo, mai degrabă în proporție de vreo 85%; a reușit la Yale (sub lista de așteptare, dar oricum); s-a instalat confortabil într-o existență a notelor de 9+ și a unor poziții de conducere în echipe și în consiliul clasei; s-a lăfăit în atenția fraternă, refractată prin Philae, a băieților cu păr blond-pai, îndrăgostiți de cozile ei împletite – dar tot n-a dezgropat vreun talent special care s-o plaseze în sfârșit în liga fraților ei.

Panică. Urcând ușor din locul acela din stomac unde astfel de anxietăți stau și așteaptă momente ca acesta. Se ridică din pat, dă fuga spre baia dormitorului și îngenunchează în fața vasului de toaletă ca să elibereze ce-i de eliberat. Ies la iveală alunele, cola și cele șase chifle pe care le-a mâncat în avion, în spatele lui Olu și Ling, fărâmițând pâinea în bucățele mici, ca pentru porumbei, pe care le-a înfulecat în grabă când au adormit cu toții.

III

Taiwo și Ling în dormitorul cu un singur pat.

Prefăcându-se stânjenite că încep să desfacă bagajele.

Ling observă vaza de pe noptieră și se gândește la asta.

— Mama ta e atât de frumoasă.

— Mmm-hmm, răspunde Taiwo.

Stă ghemuită pe podea lângă pat, cu valiza alături, căutând vag o cămașă pentru somnul acesta domestic. Simte cum, în spatele ei, Ling încearcă să lege o conversație, de parcă ar fi colege de cameră în prima zi de cămin, când ești ba neliniștit,

ba entuziasmat la gândul că acest străin ar putea să-ţi fie cel mai bun prieten pe viaţă. S-au mai întâlnit cu alte ocazii – diverse evenimente organizate de Olu, zile de naştere îndeosebi, când toată familia mergea până la Yale în micuţa maşină albastră, vraişte din cauza florilor, micuţa Sadie la şcoala primară, iar ei doi, gemenii, întorşi de curând –, însă aceia erau pentru Taiwo ani trăiţi în muţenie, când stătea tăcută la Sally's şi mânca, aşa că abia mai târziu, cam când terminau ei facultatea de medicină, a început să vorbească cu adevărat cu Ling, s-o cunoască măcar cât de cât pe fata asta.

Atunci a descoperit că Ling, întocmai ca Olu, e absolut hotărâtă ca lucrurile să meargă bine tot timpul şi prin urmare nu poate sta locului o clipă: se agită, se foieşte, râzând întruna, ca şi cum ar încerca să împiedice o minge de plajă să atingă nisipul. În plus, problema e lipsa unui filtru. Ling spune ce gândeşte, apoi râde de propriile gânduri, ceea ce creează un efect înduioşător (dacă nu obositor, adolescentin). Dacă n-ar fi frumuşică, ar fi enervantă. În schimb, e simpatică.

Chestia asta o deranjează pe Taiwo mai mult decât orice, cât de *simpatică* e Ling, cu statura ei de nici măcar 1,52 m, cu părul negru prins într-o coadă subţire ce se leagănă într-o parte şi-n alta atunci când ea se leagănă pe lângă Olu, făcând câte doi paşi ca să ţină ritmul. Taiwo nu crede că femeile simpatice sunt demne de încredere, nu cele mature. O fată simpatică e una, dar o femeie simpatică e cu totul altceva. Astfel de femei par să aibă întotdeauna ceva de ascuns, să facă pe neajutoratele, să-şi mascheze adevăratele dorinţe. Invariabil, Taiwo observă în ochii lor dulci, cu gene lungi, aceeaşi nevoie înăbuşită ce arde sfidător în propria-i privire, dacă nu chiar mai mult de-atât, observă un soi de vicleşnie, mai multă claritate a ţintei urmărite, ascunse totuşi de aerul feciorelnic – fals în esenţa sa. Acestea sunt *femei* în sensul cel mai veritabil, pline de o putere subtilă, prefăcându-se cu toate astea că nu ştiu ce-şi doresc, ori *că* doresc – de parcă dorinţa ar fi ceva deplasat, un defect isteţ mascat printr-o imagine de om împlinit, dar care simte şi nevoia de afecţiune.

Invariabil, *ea* este cea care, în prezența lor, pare defectă, cea care se simte pe sine prea prezentă, bizar de prezentă, expusă, cumva țipătoare, aproape amenințătoare, prea de tot femeie, prea expusă pentru o femeie, o entitate tenebroasă, o lebădă neagră. În vreme ce Ling râde și sare de la un gând la altul ca o Tinker Bell erudită cu ADHD (și cu forceps), ea, Taiwo, se conturează pietrificată și lividă, neînduplecată, prin comparație, un obiect căzut la pământ. Iar acum vrea ca Ling să aibă aceeași senzație de apăsare, de stinghereală în fața neputinței sale de-a o face pe Taiwo să vorbească – așa că renunță să mai caute un tricou de dormit și se întinde pe spate îmbrăcată, pe partea ei de pat, căscând zgomotos și acoperindu-și fața cu brațul, semn că mai are puțin și adoarme.

Ling nu observă, stă cu spatele la Taiwo, desfăcând haine micuțe la piciorul patului.

— Nu cred că fratele tău mă place, spune râzând după câteva clipe.

— Așa e Olu, mormăie Taiwo, dar zâmbește.

Asta înseamnă oare că Olu a încetat să mai pretindă că e îndrăgostit de prietena lui cea mai bună din facultate? Pare rezonabil, numai proștii se grăbesc, însă asta-i o exagerare: de vreo cincisprezece ani împreună și nici un gând de nuntă la orizont. Fratele ei n-o sărută niciodată în public pe fata asta și nici n-o atinge din greșeală când își pun paltoanele; nu afișează nimic din atașamentul căruia i-ar da naștere o pasiune. Taiwo bănuiește de mult că ar fi ceva de ascuns la mijloc (asexualitate, vreun avort în anii studenției, ceva de genul ăsta) și își închipuie că, siliți de tragedia ce s-a abătut asupra lor, vor amândoi să mărturisească în sfârșit totul.

Însă Ling spune:

— Kehinde. Se uită la mine ciudat.

La numele lui, Taiwo se încordează, acest reflex de-o viață, ca și cum numele *ei* ar fi fost rostit, nu al fratelui geamăn. Lasă brațul jos și-i aruncă lui Ling o privire încruntată.

— Ce vrei să spui prin „ciudat"? Fără să aștepte un răspuns, continuă: E un moment greu pentru familia noastră...

— Bineînţeles.

— Aşa că, dacă Kehinde pare *ciudat*, spune Taiwo, de parcă cuvintele n-ar fi în engleză, nu e pentru că... *se uită*... la tine.

— Nici n-am vrut să sugerez...

Dar sugestiile pluteau între ele.

— Sunt obosită, zice Taiwo, ca şi cum Ling ar fi fost vinovată de asta.

Se întoarce cu faţa spre fereastră, inima galopându-i din pricina minciunii, a agresivităţii dezlănţuite ce o gâtuie încă, un vechi sentiment ieşind la suprafaţă: visceral, inexplicabil, *nefiresc*, sentimentul că ar trebui să fie geloasă.

IV

În timpul ăsta, Olu şi Kehinde stau întinşi, cu ochii în tavan.

— Chiar că-i ciudat, spune Olu, să dormim aşa.

— Ca în vremurile de altădată, răspunde Kehinde ca să zică şi el ceva.

Tăcere. Amândoi cad de acord, printr-un râs uşor, s-o lase baltă.

Olu îşi împreunează mâinile pe pântec, cu ochii deschişi. Se gândeşte la acest miros care îi e familiar, deşi straniu, un amestec dens-dulceag de sevă, umiditate, arsură, sudoare şi ulei maroniu-roşiatic-închis. L-a recunoscut chiar din clipa în care a coborât din Mercedes şi s-a oprit pe aleea pietruită, trăgându-l în piept, şi îi mai trebuiau doar câteva clipe ca să-l plaseze în timp şi spaţiu (1997, Accra) când l-a observat pe Kehinde holbându-se la Ling.

Holbându-se, nu privind-o, fără să fie conştient că se holbează, deci îngustându-şi ochii, cu buzele strânse de parcă ar fi găsit cuvântul căutat, până când Olu a spus „Mergem?", a luat o valiză şi, lăsând-o pe Ling acolo, a pornit spre uşă. Nu-l văzuse niciodată pe fratele lui interacţionând cu o femeie şi crezuse

întotdeauna că nu-i exclus să fie homosexual, nu atât interesat de bărbaţi, cât neinteresat de femei, el însuşi aproape efeminat, ca un dansator, cu părul lui. De aceea l-a tulburat să se trezească dintr-odată ameninţat, ofensat de reacţia lui Kehinde faţă de Ling. Senzaţia, ca şi mirosul, era deopotrivă stranie şi familiară, o senzaţie de demult, ruginită şi ţeapănă, căzută în desuetudine. Ultima oară când a simţit asta trebuie să fi fost în copilărie, el avea paisprezece-cincisprezece ani şi fratele lui nu împlinise încă zece, iar un prieten al părinţilor lor, mai mult neglijent decât crud, a spus: „Unul a moştenit frumuseţea, celălalt – creierul".

Nu era prima dată când remarca reacţiile diferite ale celorlalţi faţă de Kehinde şi de el. Arătau extrem de bine, cei doi fraţi ai săi mai mici, iar pe deasupra erau şi *gemeni*. Era perfect justificat felul în care li se scurgeau oamenilor ochii după ei, o chestie de ştiinţă, de cauză şi efect. Cauze: ocurenţa rară în natură a ochilor verzui-aurii pe o piele maronie întunecată şi incidenţa multiplilor dizigoţi în America (spre deosebire de Nigeria, de pildă, unde gemenii erau norma). Efect: fiori de uluire, ca la poanta unei glume, ochii, luaţi pe nepregătite, ieşind din orbite la vederea celor doi. Mai mult decât orice simţea că trebuie să-i protejeze, iar asta nu doar din cauza dimensiunii lor. Fraţii lui gemeni îi păreau plăpânzi, nu doar mai tineri, ci şi mai vulnerabili, cu încheieturi şi mijloc subţiri, mai cu seamă fratele lui. În comparaţie cu el, care era atletic şi masiv, Kehinde avea o înfăţişare fragilă. Întru totul neameninţătoare.

Apoi a venit pe lume Sadie, iar situaţia s-a schimbat oarecum. Tatăl lor a lipsit vreo patru-cinci zile. Olu ştia unde e – mai încolo pe aceeaşi stradă, la Brigham –, dar tot nu putea alunga teama că tatăl lui era *plecat*, plecat departe, chemat la vreo bătălie îndepărtată, în vreme ce mame şi copii rămâneau să-şi poarte singuri de grijă. Ar fi fost altceva dacă era de faţă şi Fola. Era apropiat de mama lui, neobişnuit de apropiat. Pe atunci, ieşeau în fiecare vineri la o îngheţată, la Carvel, pe Route 9, numai ei doi, singuri, mâncând Rocky Road presărată cu bucăţele de biscuit, iar pe drumul scurt spre casă el îndruga verzi şi uscate. În weekenduri,

dacă tatăl lui era invitat la petreceri cu colegii, Fola îl lua cu ea să cineze la mallul Chestnut Hill, lăsându-i pe Taiwo şi pe Kehinde în grija bunului domn Chalé în timp ce ei mâncau supă de scoici la Legal's. El se mândrea în taină cu asemănarea lor fizică, pe care aproape toată lumea o observa, iar de fiecare dată când se întâmpla asta, Fola zâmbea. Mai mult, tatăl lui părea înfiorat când se uita la ea, iar Olu avea impresia că zăreşte o fărâmă strălucitoare din acest fior ori de câte ori tatăl îşi întorcea privirea spre *el*, ca o aluzie, ca atunci la spital, de pildă, la naşterea micuţei.

Însă Fola era absentă. Distrată şi abătută. În cea mai mare parte a zilei stătea în camera copilei, cu privirea aţintită spre unica fereastră, într-un balansoar de răchită rupt, adus de pe verandă când s-a schimbat vremea, canicula lovind fără milă. Nu mai pregătea micul dejun. Nu-i mai împiedica să se uite la desene animate. Nu mai pregătea cina. Nu mai dădea telefoane. Nu făcea altceva decât să stea şi să se uite la zăpada care cădea lin.

Olu servea micul dejun pentru el şi fraţii lui. În priviri li se citea speranţa în timp ce muşcau din feliile de pâine prăjită. Patru perechi de ochi chihlimbarii aruncând scântei către fruntea lui. Îi păreau complet străini acum, aproape înfricoşători.

— Ce-a păţit mama? îl întrebă Taiwo.

— Nu ştiu încă.

— Şi o să ştii curând?

Olu se încruntă.

— Nu ştiu. Se teme pentru bebeluş.

— Dar e tata cu cea mică.

— Ştiu, spuse Olu.

Se ridică în picioare, fără să ştie unde să meargă. Se duse la chiuvetă şi se spălă pe mâini, deşi nu era murdar.

— Nu-ţi face griji, zise Kehinde. O s-o salveze el.

— *Ştiu*. Nu asta e problema.

Aşteptară cu toţii să afle care e problema. El se şterse pe mâini, simţindu-şi ochii în lacrimi. Folosi pe furiş cârpa de vase aspră ca să-şi şteargă faţa, apoi ieşi grăbit din bucătărie şi, traversând holul, se repezi afară.

În jacheta lui de la Brookline High, stătu în curte, unde aerul era prea rece pentru ca lacrimile să se adune, urmărind cu privirea cum se îndreaptă încet breakurile spre pasajul subteran – sub mocirla gri-maronie, strada lucea de gheață –, hotărâte parcă să lase Bostonul pentru Brookline (unde era și el suit în autobuzul școlii[1]). Erau mai puțin de trei kilometri până la semnul ce marca intrarea în Brookline, litere negre pe fond alb, bine definite, și totuși părea să fie o distanță serioasă de la codul poștal de-aici până la cel de-acolo: mai mulți copaci, înghețată Carvel, lumini deasupra orașului. În dimineața aceea, colțul lor era parcă și mai urât: pomii și casele deopotrivă golite de orice urmă de viață, un strat subțire de jeg acoperind nămeții de zăpadă, lătratul unui pitbull lăsat singur, pe undeva un sunet de bas. Sinistrul Moș Crăciun de plastic și luminițele anemice azvârlite peste crengi precum un șirag de diamante ieftine nu făceau decât să înrăutățească lucrurile. Erau lipsite de semnificație. Totul era în zadar. Cenușiul zdrobea orice fărâmă de veselie.

De ce locuim aici, se întrebă el, dintr-odată furios, *în plumburiul ăsta*, ca umbrele, ca niște ființe de cenușă, cu fragilele lor vise de îmbogățire copleșite de groaza nelămurită că într-o zi întreaga poveste s-ar putea înălța și apoi prăbuși? Era oare ceva anume care îi ținea în starea asta nedefinită în ciuda inteligenței și strădaniei lor? Și dacă da, atunci nu puteau pur și simplu să-și accepte condiția și să se stabilească aici, printre săracii plini de demnitate? Se gândi la colegii lui, la cei înstăriți din Brookline, la cei amărâți din Metco și apoi la el, aflat între, cumva suspendat la mijloc, lipsit de bucuriile apartenenței la grup, rușinat și temător. Știa că părinții lui suferiseră, deși ascundeau asta, și poate încă sufereau într-o formă nevăzută; știa că gândul că

1. În engleză, formula *to be bussed in (to school)* se referă la cursele speciale de autobuz pe care statul american le oferă minorităților defavorizate și imigranților pentru a merge la școli de elită, în clase mixte, tocmai pentru a le facilita integrarea, egalitatea de șanse, accesul la educație.

măcar copiii lor nu vor trebui să sufere le uşura povara – şi totuşi el la asta ajunsese. Primul în clasă: la un liceu pe care-l ura înainte de toate pentru autobuzul acela care-l transporta, ca pe un imigrant, ca pe un venetic, un nativ al genialităţii, dar un străin al privilegiului, suit în autobuz, apoi trimis acasă. Atlet formidabil: însă detesta competiţia, de groază ce-i era îl apuca ameţeala înainte să intre pe pistă, deşi ascundea asta, panica, pura deznădejde ce-l propulsa către victorie, încă gâtuit de spaimă. Aflând că tatăl lui îi punea bani deoparte pentru şcoala preparatoare, îşi impusese să atingă punctul maxim al talentului său (fiindcă numai trăind acolo unde studia, ca intern, ca *rezident permanent*, înconjurat de verdeaţă, putea să se descotorosească de cenuşiul care atârna peste colţul lui, peste locul lui din acea sumbră prăpastie dintre lumi).

Se gândea aşadar la umbre când ridică privirea şi o văzu la fereastra camerei copilei, o umbră ea însăşi. Părea că nu-l poate vedea. Sau îl vedea, dar vedea *prin* el, ca şi cum ar fi făcut parte din peisajul cenuşiu, o fantomă. Şi-ar fi dorit s-o vadă zâmbind sau să-l strige de la geam şi să-l certe că poartă o jachetă aşa subţire, însă Fola doar privea fix, legănându-se înainte şi înapoi. Intră în casă şi se duse în camera copilei (iniţial un fel de debara).

— Mamă? o strigă el încet.

Ea nu se opri din legănat. Trăgea din ţigară.

— Intră, scumpule, îi răspunse suflând fumul.

Olu se apropie de scaun şi se aşeză stingher lângă ea, neştiind dacă s-o atingă. Priviră zăpada.

— Îţi place? Culoarea? întrebă ea după o vreme.

— Griul?

— Aici. Rozul.

Atunci el cercetă pereţii.

— Pare potrivit pentru o fată.

— Pentru o fată. (Acum râdea.) Da. Am avut o cameră cu pereţii de aceeaşi culoare. (Apoi brusc, fără legătură.) Nu poţi pur şi simplu să pierzi întruna şi să accepţi că pierzi, altfel care-i sensul? Habar n-am. Asta-i problema. Dacă tot mor – *baba* al

meu, bebelușul meu –, atunci de ce să mai iubești? (Și îi aruncă o privire goală.) Înțelegi ce vreau să spun? (Olu nu avea nici cea mai mică idee despre ce voia să spună.) Uită-te la tine. Tremuri, zise ea. E pornită căldura?

În cămăruță simțeai deja că te înăbuși, căldura fiind dată la maximum.

— Mă duc să verific, minți el, nerăbdător să plece cât mai repede. Ai nevoie de ceva? o întrebă.

— De fiica mea. Vie.

Tatăl lui s-a întors, mama lui și-a revenit, însă ceva se schimbase, greu de zis ce anume. Fola era vrăjită de „Sadé", nou-născuta, iar Kweku, cu practica proaspăt încheiată și cu salariu de chirurg, vrăjit de cumpărarea unei case cu cinci camere; noua casă era masivă, o cavitate. Găunoasă. Centrul de greutate al familiei s-a schimbat, deși nimeni în afară de el nu părea să observe schimbarea asta: în centru, în locul lor, al lui Kweku și al Folei împreună, o pereche vorbindu-și blând, râzând blând, prezenți, acasă, acum era un mic spațiu deschis lăsat de absența lor, ea absorbită de copil, el absorbit de muncă. În acest spațiu au alunecat Visurile lor de Viitor, proiecția, făcută cu mai bine de zece ani în urmă, a unui cămin în care ambele lor proiecte se materializaseră (copii mari, carieră de medic pe cont propriu), iar acum puteau să se reunească. Asta a devenit nucleul, faima nucleară a familiei – Viitorul – în care cercurile se împrăștiau dinspre centru, o nouă ordine, descentrată, eforturi dezagregate de a urca muntele, fiecare de unul singur. Dus a fost locul lui Olu dintre perechi, Cel mai Mare, un intermediar între părinți și copii; acum părea să nu mai fie nici special pentru Kweku sau Fola, întâiul lor născut, un cal de dar, nici apropiat de gemeni.

Odată centrul dizolvat, aceștia au strâns rândurile, orientându-se către interior. Deveniți o unitate autonomă, au încetat să mai pară fragili. Șușoteau și chicoteau, cu priviri conspirative. Nu mai aveau nevoie de protecție. Nu mai aveau nevoie de fratele lor.

Și poate pentru că acest frate de paisprezece ani tocmai avusese o perioadă de creștere explozivă, își pierduse vechea voce

şi era abandonat în anticamera lui „ciudat" mai degrabă decât „arătos", alungat din copilărie cu un brânci dizgraţios, el băgă de seamă imediat că nu era frumos, cel puţin nu ca ei, nu era un băiat frumos. Privilegiul acesta era al lui Kehinde, atât frumuseţea, cât şi copilăria, două stări pe care nu prea le observase înainte, însă după care tânjea teribil acum, că ştia câte ceva despre sine. Cam în perioada asta a zis cineva, întâlnindu-i pe amândoi, „Unul a moştenit frumuseţea, celălalt - creierul", cu semnul >, nu cu un = implicat în ecuaţie, dacă e să judece după reacţia persoanei (bătut pe umeri, râs forţat, trecut la alt subiect), în vreme ce Olu stătea în picioare zâmbind, înroşit de durere, *deci era adevărat, era mai prejos decât...* Gelos pe Kehinde.

Vreo douăzeci de ani mai târziu, sentimentul a revenit: aceeaşi durere turbulentă în timp ce stăteau pe alee, iar el a luat-o pe urmele senzaţiei de a fi privit ajungând la fratele lui, care-i privea iubita cu buzele strânse. *Ling l-ar alege pe Kehinde*, asta i-a trecut imediat prin minte, aprinzându-se la faţă şi pierzând dintr-odată aroma de trecut a izului de sevă, umiditate, arsură, sudoare şi ulei maroniu-roşiatic-închis. Dacă s-ar pune vreodată problema, Ling l-ar alege pe Kehinde; orice femeie întreagă la cap ar face aceeaşi alegere. Era fascinant, celebru şi bogat, un artist, în timp ce Olu era medic rezident. Cauză şi efect. Deşi chiar n-ar putea să îndure aşa ceva, *s-o piardă*, se gândeşte el, cu mâinile pe locul de unde vine durerea şi ochii aţintiţi asupra ventilatorului şi cu fratele său alături, tăcut precum primejdia. Sau, mai precis, *s-o piardă şi pe ea.*

V

Kehinde simte că fratele lui nu doarme, că are poate ochii deschişi (şi înlăcrimaţi), dar stă întins acolo fără să scoată o vorbă, vlăguit de senzaţia pe care a încercat-o de când au ajuns la destinaţie şi au coborât din maşină. „A murit", a spus el îndurerat, ea râzând, corul zbierând („nici urmă de întoarcere") - şi

apoi iată-i ajunşi aici: în faţa unei case ce-l trimitea cu gândul la Colorado, un boy ivindu-se cu bani pentru taxi. O servitoare foarte drăguţă agitându-se pe lângă Fola, ceilalţi dându-se jos din Mercedesul prăfuit, boy-ul scoţând valizele din portbagajul taxiului, în timp ce Taiwo cobora cu un scârţâit al portierei ruginite. A deschis şi el portiera şi a ieşit, clipind încet, asaltat de lumină, de râsul ei înţepător şi de gândul că *avea dreptate*, deşi ea i-o spusese ca să-l necăjească, deşi înainte avea puterea asta: *nu-i mai poate citi gândurile.*

Ani întregi a putut. Să le citească – mai corect, să le *audă*. Ca şi cum ar fi fost cuvinte rostite de glasul ei în mintea lui, numai frânturi, însă limpezi, şi încă şi mai limpezi erau simţămintele ce însoţeau aceste gânduri; putea să simtă ce simţea ea.

Încă nu-şi dă seama când a pierdut legătura. Nu în Nigeria, cu toată oroarea de-acolo. După facultate oare, ultima dată când a văzut-o sau mai devreme? N-are încredere în memoria lui atunci când încearcă să privească în urmă. Rănile de la încheieturi i-au învălmăşit şi i-au rearanjat amintirile. Arhiva a rămas, dar nimic nu mai e la locul său. Nu mai ştie să spună câţi ani avea când s-a întâmplat una sau alta; n-ar mai putea spune în ce ţară se afla în anul cutare. Ştie că la un moment dat legătura a fost bruiată, după care, încetul cu încetul, a murit de-a binelea. O simte pe sora lui – încă îi percepe prezenţa, aşa cum un deget percepe în treacăt spaţiul dintre doi magneţi –, dar n-o poate auzi, de aceea n-o mai cunoaşte acum.

Tăcere în eter.

Acel „Nu mai e" i-a stârnit râsul, iar el n-a putut să audă de ce.

Clipea cu amărăciune când a coborât din taxi şi s-a oprit pentru o clipă ca să-şi recapete echilibrul, cu soarele aruncând spre el raze piezişe, iar ochii înceţoşându-i-se uşor din cauza luminii puternice, şi tocmai îşi ducea mâna la frunte ca să facă puţină umbră când, întorcându-se, a surprins dintr-o privire fulgerătoare chipul lui Ling. Nu semănau deloc. Era doar o distorsiune – unghiul, lumina soarelui, tristeţea, umbra –, dar de-acolo, de lângă Olu, Ling arăta în clipa aceea exact ca doctoriţa Yuki.

VI

Fola se opreşte un moment pe holul dintre dormitoare ca să asculte vocile din spatele uşilor închise. Chiar şi în liniştea deplină le poate percepe trupurile, prezenţa lor fiind la fel de stranie cum le era odată absenţa. Îşi aminteşte de prima oară când a simţit asta, într-o dimineaţă oarecare, complet obişnuită, ca toate celelalte dimineţi, îşi dă seama acum (deşi aşa se întâmplă mereu, pare-se, cu revelaţiile – banalitatea împrejurărilor e la fel de izbitoare ca evenimentul însuşi):

acea dimineaţă bizară de luni în Boston, în aprilie, o lună cu un nume aşa de ciudat, ce sună cumva înşelător, *aprilie*, deschis, pastelat, fără să spună nimic despre adevărul necontenitelor ploi cenuşii. Soţul ei sunase de la un telefon public din Baltimore ca s-o anunţe că plecase şi nu se mai întoarce acasă (sfârşit de octombrie); în seara aia se întinsese în dormitorul lor şi-şi amintise cum ieşise el dimineaţă din bucătărie. Ea stătuse la masă, pregătindu-le copiilor micul dejun, şi îl zărise doar în treacăt cum iese plutind din cameră, însă îl auzise strigând de pe hol „Pa-pa", apoi „Te iubesc!". Ea îi răspunsese în yoruba „*Mo n mo*", Ştiu. Telefonul lui în miez de noapte a venit atât de neaşteptat, ca din senin, încât Fola nu putea să conceapă aşa ceva. Nu putea să asculte, nu putea să judece, nu putea decât să zacă şi să suspine, aducându-şi aminte de dimineaţa aia, de glasul lui de la uşă. Când s-a trezit a doua zi, cu ochii umflaţi, urmele lacrimilor se uscaseră, iar durerea împietrise. Dus, de-acum era dus, *prea bine, trebuie să mergem mai departe*, sunt atâtea de jelit într-o viaţă de om; erau lefteri, a descoperit ea, aşa că a vândut casa (iarna), s-a mutat cu copiii în chirie, la marginea unui teren ce dădea spre Route 9, dar măcar în acelaşi district cu şcoala, două dormitoare mici, „patul" ei pe canapea; a achitat datoriile, a găsit un avocat, a divorţat (începutul primăverii); i-a dus pe gemeni la aeroport, iar pe Olu l-a trimis la Yale (sfârşitul verii); toamnă ceţoasă, apoi Crăciunul, ea şi Sadie, apoi Anul Nou, zăpada preschimbându-se încet în ploaie...

până într-o dimineaţă de aprilie, o dimineaţă obişnuită; se îndrepta spre bucătărie să-şi facă un ceai, după ce o lăsase pe micuţă la staţia de autobuz în cizme de cauciuc, radioul se auzea în surdină, iar ploaia şi mai delicat – când s-a oprit pe hol, între cele două dormitoare, şi a conştientizat liniştea. Faptul că era singură. *Duşi, de-acum duşi sunt*, toate vocile, trupurile, un iubit, patru copii, bătăile inimilor lor, freamătul, căldura, mişcarea şi murmurul, goana şi susurul, un râu ce-a secat cât a vărsat ea lacrimi. Ea a rămas. Stătea acolo, o rămăşiţă, la fel de izbitor de singură ca un lucru uitat pe o plajă în întuneric, devenind dintr-odată conştientă de acea linişte, de noutatea şi stranietatea ei, de *sunetul* solitudinii ei, limpede, absolut.

Pe cât de stranie fusese liniştea, absenţa lor în dimineaţa aceea, pe atât de straniu era şi sentimentul de-acum: că nu e singură. Stă pe hol, între cele două dormitoare, şi le simte prezenţa, tăcuţi, dacă nu deja adormiţi. Chicoteşte la această senzaţie. În care nu se încrede până la capăt. Se întoarce la bucătărie. Să fi uitat oare ceva? Opreşte radioul ca să n-o trezească pe Sadie; pereţii sunt atât de subţiri în camera aia. Altceva? Telefonul primit de la Benson, care vine diseară la cină. Amina să gătească *egusi* la ora patru.

Nu e nimic de făcut.

E împotmolită în toate gândurile astea.

Se întoarce la şezlongul din grădină ca să fumeze.

E o neghiobie, ştie, ca la vârsta ei să-şi îndrepte atenţia spre asta, să îngăduie acestui gând să capete consistenţă, dar se întâmplă oricum; se gândeşte: *Am tot fost singură* şi râde surprinsă în timp ce lacrimile-i ţâşnesc din ochi. Probabil n-ar trebui să fie o revelaţie atât de şocantă, pare de altfel ceva evident acum, că a privit adevărul în faţă, dar chiar şi aşa e chinuitor: o durere surdă, ca foamea, foamea de un gust pe care aproape l-a uitat.

Aproape, dar nu de tot.

Închide ochii, îşi cuprinde mijlocul cu un braţ în timp ce expiră fumul, iar gustul tovărăşiei se contopeşte cu nicotina – e dureros de fericită să-i aibă pe toţi acasă.

4

I

Ora cinei. Aduc în grabă scaune la masă – ceva schimbat în atmosferă, fiecare sesizează apăsarea, iar Motivul Pentru Care Se Află Aici se întrezăreşte, apropiindu-i acum, că s-au adunat într-o formulă oficială: un colectiv: îndatoraţi unei disperări colective, unor înţelesuri ce înfloresc în tăceri prelungite, în scurte priviri ce se pleacă, în momente de stinghereală mascată drept politeţe – când cineva îşi face apariţia.

Soneria, ca de nicăieri; un sunet rupt de context; chiar şi Fola a uitat că aşteaptă un musafir. Ceilalţi se opresc din forfotă, şovăind cu scaunele în braţe, şi aşteaptă câteva clipe să spună cineva ceva.

— Doamnă, spune Amina din pragul uşii de la sufragerie, de unde trei trepte în jos duc spre birou. Scuzaţi-mă, un musafir.

— Cine e? întreabă Fola.

— Un domn, vă rog.

— Unde e?

— Afară, vă rog.

— Pentru numele lui Dumnezeu, măcar invită-l înăuntru.

Dar de când a ajuns în Ghana, ea n-a primit vizite, deci ştie că servitorii n-au fost instruiţi în privinţa protocolului. E încă de-a dreptul uluită de eforturile lor din dimineaţa asta, cu toţii trecând la acţiune cu un aplomb renăscut, fără să pună vreo întrebare, din clipa în care au apărut pe alee, cinci străini şi ea (încă cea mai străină dintre toţi). Poate că le place mai mult aşa, o casă plină de oameni, decât Fola singură, cu foarfecile şi pantalonii ei scurţi?

— Vino, adaugă cu blândeţe şi o însoţeşte pe Amina.

Îl găseşte pe Benson aşteptând la intrare.

Cu o sticlă şi un buchet de flori.

— Îmi pare rău, murmură el, făcând un pas înainte ca s-o îmbrăţişeze.

Pentru o clipă ea se retrage. Vocea groasă şi catifelată, mirosul de săpun negru şi colonie, toate într-un amestec prea puternic, prea familiar: un val se ridică dinăuntru, apoi trece. Se ţine strâns de tocul uşii şi flutură dintr-o mână, râzând:

— Sunt bine, chiar în regulă. Te rog. *Mulţumesc* şi bine ai venit. (Ia florile, împiedicând astfel o a doua tentativă de îmbrăţişare.) Tocmai ne aşezam la masă.

— Nu deranjez? În Ghana e nepoliticos să ajungi devreme.

— Slavă Domnului. Şase e o oră necivilizată pentru cină, ştiu, dar cu...

— Decalajul orar...

— Exact.

— Desigur, spune el înghiţind cu greutate şi dând din cap. Şi copiii?

— Ei, mai sunt copii? răspunde ea râzând. Sunt cu toţii aici, suntem cu toţii aici, prin bucătărie.

El o urmează până în locul unde stau cu toţii, acum cu mâinile pe masă şi ochii aţintiţi asupra sa.

— Dragii mei, el e Benson. Un prieten al ta... al f-familiei, se bâlbâie ea. De la Hopkins.

— Salut, spune el ridicând sticla şi zâmbind cu tristeţe. Mă bucur să vă cunosc. Îmi pare rău pentru pierderea suferită.

Ei îl ţintuiesc cu priviri goale, dacă nu chiar cu o expresie de *răceală*, până şi Ling, de parcă *el* ar fi cauzat această pierdere, fiind primul care o menţionează aici în acest moment de răgaz în care înfruntarea adevărului le stă tuturor pe limbă. Simţind asta, Benson adaugă încet, întorcându-se, către Fola:

— Probabil că sunteţi în stare de şoc. Eu, unul, sunt.

Fola, încercând un sentiment pe care nu l-a mai trăit de zeci de ani – grija ca persoanele străine să-i considere pe copiii ei bine-crescuţi –, ridică florile.

— Nu-i aşa că sunt minunate? Gardenii.

Zâmbeşte cu o asemenea intensitate, încât cu toţii îi răspund printr-un zâmbet. Pune buchetul, gândit pentru o poliţă, în mijlocul mesei; nu prea se potriveşte. Firele decorative de ferigă

atârnă în vasul cu orez, iar bobocii înalţi blochează vederea. Când se aşază cu toţii la masă – aşa cum fac acum, la semnul Folei –, nimeni nu poate vedea persoana din faţă din cauza vazei.

Benson se îndreaptă spre locul liber, zâmbind către Olu.

— Ştiam eu că-mi pari cunoscut, spune trăgându-şi scaunul.

Vocea îi e prea joasă ca s-o audă şi ceilalţi, iar Olu prea închis la culoare ca să se observe că a roşit, însă clatină din cap, repede şi rigid, stânga-dreapta, o singură dată, şi Benson îi răspunde dând din cap, o singură dată – sus, jos, sus (pricepând oarecum că e cazul să abandoneze subiectul, aşa cum se întâmplă uneori între bărbaţi, când se înţeleg din cele mai subtile gesturi: o scurtă mişcare a capului, o uşoară încruntare, magia neagră a sprâncenelor şi, *poc!*, subiectul se schimbă fără nici o schimbare de ton).

— Ultima oară când v-am văzut, voi doi eraţi în scutece, spune Benson şi le zâmbeşte gemenilor, cu feţele acoperite de flori. În ultimul meu an de rezidenţiat. Acum câţi ani aveţi, treizeci?

— Douăzeci şi nouă, răspund ei la unison, pe acelaşi ton aspru.

— Noiembrie, adaugă Kehinde. Facem treizeci în noiembrie.

— Şi tu, zice Benson întorcându-se spre Sadie, lângă Kehinde, mai puţin ascunsă. *Tu*... erai doar o micuţă rază în...

— Ovarele mele, intervine Fola, anticipând „mai precis".

— Ce obscen, spune Sadie.

Asta-i partea pe care-o urăşte cel mai tare: când străinul începe să-i întrebe câţi ani au, ce face fiecare. Presimte sosirea acestei scene, la fel de iminentă ca schimbarea de tonalitate în clipa în care o melodie pop se apropie de refren, şi se uită plină de mâhnire la bărbatul din capul mesei, întrebându-se ce caută el aici, dar nepăsându-i prea tare. Măcar prezenţa unui musafir funcţionează ca deghizare pentru jalea ce planase până acum în tăcere asupra lor, de două ori mai apăsătoare, căci nimeni n-o numea, nimeni nu şi-o asuma, greutatea ei în sine *plus* umbra sa, o masă amorfă. Acum fiecare îşi poate aţinti amărăciunea asupra lui Benson, aşezat pe locul unde nimeni altcineva n-a vrut să se

aşeze, care a spus ceea ce nimeni altcineva n-a vrut să spună şi care, cu florile lui, a împărţit în două peisajul mohorât. *El* este motivul pentru care stau cu toţii aşa de drepţi, vorbesc încet şi zâmbesc amabil, *pentru că au un Musafir*, la fel de confortabil instalat ca şi ei în spectacolul prilejuit de mesele în familie (chiar şi cu absenţa celui mort din familie), numai că din postura de vizitator, inocent, neajutorat. Trebuie să se asigure cu toţii că Musafirul se simte bine. Atunci ea îi zâmbeşte şters.

— Aşa e. M-am născut mai târziu. Eu sunt Sadie.

Ling îşi aduce partea ei de contribuţie printr-un râs cristalin.

— Ovarele nu sunt „obscene".

— Ea e ginecolog. Eu sunt la orto, spune Olu întorcându-se repede spre Benson.

— Doi doctori! exclamă Benson. Deci e-n familie! Cum ziceai că te cheamă? (Ling îi spune.) Ei bine, Ling, Ghana are nevoie de medici pregătiţi, mai cu seamă în obstetrică şi în sănătatea mamelor şi a copiilor. Am deschis un mic spital în oraş acum şapte ani. Şi *încă* avem o listă de aşteptare pentru consultaţii. (Râde.) Nu ne-ar strica nici câţiva chirurgi (arată spre Olu), ştiindu-l pe tatăl tău, sunt sigur că eşti bun. (Apoi face o pauză. La fel şi ceilalţi. Aşteptând să vadă unde duce discuţia, dacă Musafirul s-a împotmolit, însă el râde iarăşi uşor şi continuă.) În fruntea clasei noastre la Johns Hopkins, fără egal. Nimeni nu-l putea ajunge. Şi nu mă refer la africani. *Nimeni* nu era mai bun decât el. Nici unul nu se apropia măcar un pic de el. Îmi amintesc când a venit acolo, mi-am zis, cine-i ţăranul ăsta? De la Lincoln University? N-am auzit de universitatea asta. Ar fi *trebuit*, ştiu. Dumnezeule. Kwame Nkrumah. Dar eu făcusem şcoala în Polonia, dintre toate locurile. Vremuri sucite pe-atunci. Burse pentru africani în timpul Războiului Rece. Puteai să studiezi în Varşovia fără să plăteşti un sfanţ. Când m-am întors în East Baltimore, aveam accentul ăla de bloc estic. Cred că o vreme toţi şi-au închipuit că sunt surd. (Alt hohot de râs.) Dar ne-am descurcat. Am făcut echipă împreună. Toată lumea voia să se împrietenească cu tatăl vostru. Iar Kweku era... (Face o pauză,

zâmbeşte şi se întoarce către Fola. Văzându-i faţa, se întoarce la loc.) ...era timid. Un tocilar, dacă e s-o spunem pe-aia dreaptă. Dar chipeş, atât de meticulos. Toate fetele îl iubeau. Dar el numai pe una a iubit-o.

— Te rog. Nu cred că..., spune Fola.

— Continuă, îl îndeamnă Sadie. Numai pe una a iubit-o?

Benson se uită la Fola, care înclină capul într-o parte, oftând. Se uită din nou la Sadie, răspunzându-i tot printr-un zâmbet trist.

— Eram patru. Africani – mă rog, cinci cu Trevor. Din Jamaica...

— Trinidad, îl corectează Fola.

— A, corect. Din Trinidad. Toţi cinci eram ca fraţii, continuă Benson. Prodigioşi, dar cumplit de săraci. Primeam şi ceva bani datorită bursei, dar se duceau pe biletele de avion, aşa că nu ne rămânea cine ştie ce; împărţeam tot ce aveam. Luam cina împreună, prin rotaţie, astfel că de luni până vineri fiecăruia îi venea rândul la gătit o dată. Miercurea era rândul lui Kweku. Întotdeauna gătea *banku*[1]. Uram *banku*-ul lui; avea gust de clei. Dar ne duceam la el mai devreme ca să stăm de vorbă cu mama voastră. Sau ca s-o privim îndelung. Nici unul dintre noi nu reuşea să-şi adune curajul. Şi ne uitam la tatăl vostru, tipul ăsta sfios din Ghana, nici robust ca Trevor, nici înalt ca mine, cu ochelari şi cu nasturii de la cămaşă încheiaţi până-n gât, ca un Lumumba ghanez, şi ne gândeam – cu o femeie ca ea.

O linişte adâncă s-a aşternut peste toată lumea. Fiecare se uită ţintă la florile de pe masă ca la un dric. Nici unul nu prea ştie ce gândeşte celălalt sau dacă să deschidă gura şi să scoată la iveală vreun gând inoportun.

În sfârşit, Fola spune:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Benson. (Şi râde cu o asemenea tristeţe, încât şi ceilalţi încep să râdă.) N-a fost chiar aşa...

---

1. Preparat specific ghanez sub formă de aluat fermentat din făină de porumb.

— Ba da, e adevărat...

— Nu, nu e. Mai făcea şi ochiuri cu şuncă. Iar astea erau şi mai rele. (Se ridică în picioare ca să ia o ferigă căzută în vasul cu orez.) Se răceşte mâncarea, zice pe urmă. Mâncaţi.

Jollof[1], *egusi*. De bine, de rău, se descurcă cu toţii, evadând din liniştea aceea încordată prin rugăminţi politicoase: *dă-mi, te rog, vinul, cât e ceasul, ai destul loc acolo, încă puţin vin, te rog, aici ce e, să mai desfacem o sticlă*... Când observă că întrebările se împuţinează, Fola se ridică, dispare şi se întoarce cu tortul.

— Nu pretind să fiu iertată, spune ea, că n-am scris sau n-am telefonat la timp, însă n-am uitat.

Cântă primele note, apoi i se alătură şi ceilalţi, zâmbind, pe când Sadie roşeşte şi-şi muşcă buza. La ultimul „La mulţi aaani...!", Fola se apleacă peste Sadie ca să aşeze tortul pe masă şi, rămânând pe loc, o sărută şi-i şopteşte: „Te iubesc" – şi cu asta gata, subiect încheiat, „au discutat deschis".

— Şi acum dorinţa! strigă Taiwo şi Kehinde, iarăşi în acelaşi timp, ceea ce îi face pe amândoi să se încrunte, iar pe Benson să râdă.

— Chiar că *sunt* gemeni!

Veşnicul comentariu, la care Olu se crispează. Dar îşi revine şi chicoteşte. Sadie râde şi ea, observând deodată lumânarea: o lumânare de uz casnic, mare şi albă, picurând ceară groasă. Întreabă ce-i cu ea, aruncându-i o privire mamei sale, care ridică din umeri, râzând de asemenea, apoi se răzgândeşte. *Cu cât e mai voinică lumânarea*, îi trece prin minte aplecându-se în faţă, *cu atât e mai potrivită să susţină dorinţe pe măsură.*

1. Preparat specific Africii de Vest făcut din orez, roşii, ceapă şi condimente (n.r.).

II

Taiwo se retrage în birou, la trei trepte joase distanţă de masa din sufragerie. Stă pe canapeaua de două persoane, acoperită cu o cuvertură portocalie şi ciudată din lână ecosez, cu un exemplar al revistei *Ghana Ovation* în mâini. În spatele ei, la masă, Fola şi Benson discută despre tradiţia sicrielor-fantezie; îi aude de-acolo, vag, cum se sfătuiesc în şoaptă, ca nişte adulţi care se feresc de urechile copiilor. Aşa s-au şi simţit în timpul mesei, *copii*, se gândeşte Taiwo, la fel de atenţi şi de cuminţi precum elevii unei şcoli catolice – şi se întreabă de ce fac încă asta, chiar şi acum, gestul Pietăţii Filiale Africane? Ochi plecaţi, voci scăzute, sfială prefăcută, umeri lăsaţi, iată blestemul culturii lor, proslăvirea deferenţei, acel impuls înrădăcinat de a te arăta supus şi demn de laudă, de a venera Ordinea (ce contează că Ordinea e în ruină, coruptă, părăsită, defectă; trebuie să i se arate respect). Taiwo îi urăşte că fac asta, pe ea însăşi şi pe fraţii ei, pe servitorii casei, pe colegii ei de clasă africani. Sincer, nu e convinsă că „respectul" e temelia, nici pentru cei respectuoşi, nici pentru cei respectaţi. Bănuieşte c-ar fi vorba de lene, o condamnare la ceea ce e deja familiar, ori laşitate din partea primilor şi putere de partea celor din urmă. Majoritatea părinţilor africani, presupune Taiwo, au crescut lipsiţi de putere, neavând pe nimeni asupra căruia să-şi exercite propria voinţă, aşa că-şi terorizează copiii, urlând la ei şi lovindu-i, ca să-şi descarce angoasa postcolonială...

şi diverse alte observaţii în aceeaşi notă, când dă pagina şi e smulsă brusc din gândurile ei.

De nume, mai întâi. Titlul, scris cu litere mici şi înconjurat de feţe (nunţi, meciuri de polo, înmormântări, haosul strălucitor al pozelor mondene), „Femi şi Niké Savage la...", şi apoi de imaginea alăturată: pantofii

şi costumul

şi cămaşa

și gâtul
și zâmbetul
și nasul
și ochii.
Ochii aceia.

Ochi negri, cu pleoape groase privind-o insistent, înroșiți pe margini, genul de privire demență a unui drogat, un zâmbet pe măsură (împietrit, tulbure) și soția lângă el, gălbejită de vreme, cu noua perucă blondă cu tunsoare bob.

Taiwo azvârle revista în capătul celălalt al încăperii, o reacție viscerală. Aterizează pe lemn, cu foile răvășite. Fola și Benson ridică privirile de la masă.

— Scumpo? spune Fola, dar Taiwo nu poate să scoată o vorbă. Ce e? Ce s-a întâmplat?

— Un gândac, răspunde în cele din urmă, arătând spre revista desfăcută pe podea. Am... am omorât un gândac.

— A, da. Bine-ai venit în Ghana, zice Benson fără să observe tremurul din glasul ei. Că tot mi-am amintit. Luați toți medicamente împotriva malariei? Cu țânțarii ăștia nu-i de glumit. Am Aralen în mașină. (Taiwo clatină din cap.) Mă duc să-l aduc. Nici o grijă. S-ar putea să am destul cât să luați în primă fază.

Îi aruncă o privire Folei în timp ce se ridică de la masă.

Ea dă din cap, absentă.

— Grozav, mulțumesc, spune cam târziu.

III

Fola se ridică și ea în picioare și o privește lung pe fiica sa, simțind ritmul inimii prea iute și prea zgomotos, durerea ce pulsează, dreapta jos, unde are cicatricea mică din ziua în care a căzut pe scări cu fata. Abia dacă-i vine să creadă că avea douăzeci și opt de ani, o jumătate din viață, cu trei copii (cea dintâi fetiță: un mister desăvârșit pentru mama ei, pe lângă Olu și Kehinde, un lucru cu totul nou, mai primejdios într-un fel). La

un an era deja frumoasă, Taiwo. Amândoi erau. Oriunde mergeau, lumea se oprea văzându-i. Străinii mereu credeau că amândoi sunt fetiţe şi îi alintau cu glas piţigăiat: „Ce fruuumos!". Erau frumoşi. Dar asta o neliniştea pe Fola. Să aibă în grijă asemenea copii. Prea preţioşi, prea perfecţi, mai ales fata, ca un dar extrem de scump confecţionat dintr-un material fragil la care ar trebui numai să priveşti, fără să încerci să-l atingi. Cu Kehinde era uşor, cum fusese şi cu Olu, chiar mai uşor, însă Taiwo plângea ori de câte ori o lăsa jos şi urla fără întrerupere până când se întorcea Fola – doar Fola, niciodată Kweku – s-o ia din nou în braţe. Exact asta o deruta: cât de mult îi *plăcea* lucrul ăsta, fiorul ce-o cuprindea când îşi lua fetiţa în braţe, iar ea se oprea numaidecât din plâns şi-i zâmbea mamei, se agăţa de ea, afundându-şi faţa în gâtul ei. Nevoia asta afectivă o mişca, o copleşea, o zguduia; îi era teamă ca nu cumva s-o favorizeze, s-o răsfeţe ori s-o dezorienteze, făcând-o poate să creadă că lumea e un loc mai puţin apatic decât e de fapt.

La momentul respectiv, ea spăla bebeluşii în cadă, la etaj, când cineva a sunat la uşa de la intrare. Era Olu, avea cinci ani pe-atunci, îl adusese acasă un profesor care locuia pe aceeaşi stradă şi care a oprit maşina, claxonând. Uşa se afla la baza celor două rânduri de scări înguste, o distanţă totuşi prea mare ca să-i lase pe gemeni nesupravegheaţi. I-a luat în braţe, pe fiecare într-o mână, clăbucul prelingându-se de pe ea, şi a alergat repede pe scări să-l ia pe Olu. Dar a alunecat. Îşi aminteşte şi acum sentimentul, acel şoc cumplit ce i-a inundat plămânii când papucul i-a zburat din picior, spatele i s-a lovit de scări şi s-a prăvălit cu totul, agăţându-se strâns de pielea udă a celor mici, alunecoasă de la spuma aromată. Când a reuşit să se oprească, îl mai ţinea doar pe Kehinde şi cine ştie cum, de marginea treptelor, îşi zdrelise zona coastelor, sângerând. Ca prin minune, Taiwo aterizase la baza scărilor fără nici o zgârietură. Stătea acolo jos, uitându-se fix la Fola care se ridica sângerând, cu Kehinde în braţe. Nu plângea, doar se uita fix. Însă privirea aceea era mai sfredelitoare decât orice ţipăt. Ochii păreau să spună *mi-ai dat drumul, m-ai*

lăsat să cad. Ochii aceia – pe care-i găsise atât de înfiorători la început, căci îi mai văzuse doar într-un tablou, încremeniți – erau acum ațintiți asupra ei, triști, întristători, acuzatori: ochii unei femei moarte pe chipul unei fetițe.

Olu a apăsat pe butonul soneriei, iar Taiwo a început să plângă. Văzând supărarea surorii sale, Kehinde s-a pus degrabă pe bocit. Fola a scos un urlet lăuntric și, plângând încetișor, s-a dus să-i deschidă lui Olu, buimăcit. „Ține-l pe fratele tău." Olu l-a luat pe Kehinde, iar Fola a înșfăcat-o pe Taiwo, ducându-i pe toți sus și ferindu-i astfel de frig. Dar fata plângea în continuare, un plânset de epuizare, inepuizabil, ore în șir, până seara, când tatăl ei a venit acasă.

Fola se uită acum la Taiwo și îi simte apăsarea din piept, ochii mari și neclintiți, o simte rece, tristă, clocotind. Asta a intervenit între ele, furia asta, Fola o știe, de când gemenii au fost în Lagos – însă nici unul nu vrea să-i spună ce s-a întâmplat cu Femi, iar Sena, care i-a găsit, a pretins că nu știe nimic. A fost numai acel telefon primit în zori, vara, zece luni mai târziu după ce îi lăsase la aeroport: unchiul Sena, pe care-l văzuse ultima dată pe o pistă de avioane din Ghana, sunând acum din Nigeria la cinci dimineața. „Am știut că sunt ai tăi din clipa în care i-am zărit. Ăștia-s nepoții Somayinei, mi-am zis", s-a smiorcăit Sena în timp ce Fola se ridica în fund bâjbâind după întrerupător, fiindcă dormea încă pe canapea. „De la început. Zi din nou."

Povestea era încurcată – cu atât mai mult din pricina legăturii proaste și a felului în care o relata Sena, când repezit, când poticnit, contrazicându-se, hotărât să ajute, totuși ascunzând ceva –, însă Fola a prins ideea. Prima parte o știa:

când tatăl ei a fost ucis, amanta lui a hotărât că de-acum casa e a sa și s-a mutat acolo împreună cu fiul. Cei doi au trăit împreună ca o regină cu micul ei prinț, conducând un bordel pentru soldați în ultimii ani ai Biafrei. Astfel și-a început tânărul Femi cariera de dealer de femei, de arme de calibru mic și cocaină, lansându-se în forță pe cont propriu drept un copil-minune al lumii interlope după ce Bimbo a murit de supradoză la sfârșitul

războiului. Asta Fola a aflat-o în ultima ei călătorie în Lagos, în 1975, ca să-i ceară ajutorul lui Femi, căci auzise întâmplător de la un nigerian din Baltimore că fratele ei se scaldă în naira[1]. Reuniune. Niciodată nu fuseseră apropiați. El era cu patru ani mai tânăr decât ea. Venea din când în când la ei acasă împreună cu mama sa, această Bimbo, o femeie înaltă, vânjoasă și aspră, care într-o viață anterioară ar fi putut foarte bine să fie manechin, nu târfă. Tatăl n-a căutat niciodată să-i ascundă pe cei doi de ochii Folei („mama ei era moartă, iar bărbatul are și el nevoile lui"), iar ea știa că băiatul care aștepta în bucătărie în vreme ce Bimbo se ducea la etaj era *aburo*[2] al ei.

Dar nu-i păsa. Nici măcar nu se gândise vreodată la numele astea, Bimbo și Femi – erau niște figuranți fără nume în distribuția tinereții ei, fără replici, doar o femeie bărbătoasă și un băiat efeminat –, până atunci, când a aflat de bani. Prea târziu. Femi a pretins c-a crezut că Fola murise odată cu tatăl ei, în Kaduna, în incendiul din noaptea aceea; altfel, a susținut el, n-ar fi exclus-o întru totul de la moștenirea tatălui lor. Vai. Era prea târziu acum să împartă din nou banii, dar Fola nu trebuia decât să-i ceară sprijinul; la urma urmei erau frați, se vedea doar că semănau, ce mai contează că tatăl lor nu-l recunoscuse niciodată drept fiu. Fola a plecat din Lagos cu banii de care avea nevoie ca să ajungă în Accra s-o vadă pe mama lui Kweku, bolnavă, însă și-a jurat să nu-i mai ofere vreodată lui Femi plăcerea de-a o ajuta. Și-a încălcat jurământul pentru gemeni.

De data asta fratele ei a refuzat să trimită bani, însă a propus un troc drept soluție alternativă: dacă Fola îi trimitea pe *ibeji* în Lagos, atunci el avea să le plătească toate taxele școlare, plus facultatea. La un moment dat, Femi se însurase cu unica fiică a unui general ajuns antreprenor în industria petrolieră; fusese păcălit, femeia era stearpă. Faptul de a-i avea pe *ibeji* în gospodărie ar putea s-o „vindece" pe Niké, nevasta lui, i-a explicat el,

1. Moneda oficială a Nigeriei.
2. Frate (n.r.).

căci *ibeji* aveau puteri. Asta a fost înţelegerea. Fola i-a trimis pe gemeni în Nigeria, în august, iar patruzeci de săptămâni mai târziu, Sena i-a trimis înapoi acasă.

Din câte îşi dă ea seama, perversul ei frate vitreg găzduise un soi de bacanală la care a fost de faţă şi Sena (detaliile, ceva legat de droguri, prostituate, orgii, în mare parte au rămas întotdeauna în ceaţă). Sena trebuia să se despovăreze de propria istorie tragică: a expulzării din Lagos sub ordinul „Înapoi în Ghana", în iarna lui 1983, când guvernul nigerian a deportat rapid două milioane de ghanezi; a întoarcerii în East Cantonments, sărac lipit şi umilit, ca să reînceapă de la zero să profeseze în Accra, la numai doi ani firavi de la acea lovitură de stat barbară din ţara sa, unde nu se mai simţea ca acasă; apoi moartea părinţilor. Zece ani, ani grei, mai târziu – în prima lui săptămână înapoi în Lagos ajunge, târât de prieteni, la o petrecere în casa cuiva, neştiind că era casa din oraş a lui Kayo Savage sau că era petrecerea lui Femi –, Sena a dat peste ei. I-a zărit imediat, îngrămădiţi, copii printre adulţi, şi a ştiut cine sunt şi că ceva nu era în regulă; amândoi erau machiaţi şi vorbeau de parcă ar fi fost drogaţi, pe un ton egal, apucându-se de coate, cu privirea plecată. I-a dus de-acolo numaidecât, în hainele pe care le aveau pe ei, a luat un taxi până la Sheraton, în Ikeja, unde stătea, a sunat în miez de noapte, cuprins de panică, explicând că urma să-i trimită înapoi cu primul lucru care mişcă. Şi cu asta, basta.

Fola s-a urcat în maşina ei albastră şi murdară, a condus patru ore până la JFK, a ajuns devreme şi a stat acolo aşteptând, fără să se mişte, fără să mănânce, doar ţinându-se de burtă, rugându-l pe prietenul ei Isus să fie blând de data asta. S-au ivit în terminalul de sosiri, în haine subţiri de vară, rujul aducând cu o pată de sânge, portocaliu-închis, ţinându-se de mână ca într-o încleştare, cu ochii încă plecaţi, prea slabi, fără să scoată o vorbă, nici Kehinde, nici Taiwo. De câte ori nu i-a rugat să-i spună? „Spuneţi-mi ce s-a întâmplat", „Vă rog să-mi spuneţi", „Vă implor". I-a telefonat lui Femi; a urlat, a plâns, a trecut la ameninţări. „Cum *îndrăzneşti* să-mi iei drăguţii?", i-a răspuns el pe un ton

batjocoritor. Apoi a închis. Cei doi erau ca niște umbre. Dormeau ziua, iar noaptea șușoteau în dormitorul pe care-l împărțeau în casa aceea pe care Fola o ura, fără o grădină în care să planteze flori. Nu-și permitea să plătească ședințe de terapie, însă a cerut sprijin financiar. Conducerea școlii preparatoare a consimțit, în virtutea rezultatelor spectaculoase ale lui Olu în urmă cu patru ani. Au început din toamnă, ca boboci, repetând anul pe care-l făcuseră la școala internațională, Kehinde taciturn și posac, Taiwo neliniștită și furioasă, amândoi muți în privința acelui *de ce*.

Fola încă nu știe.

Neștiutoare, se uită la Taiwo, tânjind nespus s-o țină în brațe, să stoarcă cu forța acest *de ce* – și odată cu el și suferința, și furia, și tenebrele, s-o strângă atât de tare încât să alunge totul, lăsându-i respirația să iasă în bule de aer, ca atunci când Taiwo avea un an și încă tânjea să fie luată în brațe, numai de *ea*. Dar nu poate. Revede copila aceea micuță – umedă-alunecoasă și cu totul neajutorată, dezbrăcată și amuțită acolo unde o scăpase din mână – și sentimentul vinovăției o năpădește, ca o fantomă, jumătate de viață mai târziu. Vrea, însă nu poate să treacă peste acele trei trepte care le despart.

— Ce s-a întâmplat...? întreabă Fola de la masa din sufragerie, cu voce stinsă, dar Taiwo nu aude și pleacă.

IV

Kehinde o găsește pe Sadie în grădină, stând pe un șezlong, cu picioarele pe trunchiul palmierului, ochii închiși, lăsată pe spate. Distanța de la casă la marginea grădinii e așa de mare, încât nici o lumină nu bate până în locul ăsta. Doar lumina stelelor, un strat argintiu subțire, ce dă întunecimii o paloare de un gri-închis opac. Ezită o clipă în spatele ei, nefiind sigur dacă doarme.

— Pot să-ți țin companie? întreabă.

Ea nu i-a auzit pașii și tresare, aplecându-se în față.

— M-ai speriat, spune. E aşa întuneric. Tu eşti atât de *tăcut*.

El şopteşte, stânjenit:

— Îmi pare rău.

— Să nu-ţi pară.

— Ce făceai?

— Număram, zice ea. (Amândoi vorbesc cu glas scăzut, de parcă s-ar ascunde ori ar pune la cale o evadare, în ciuda voinţei lor, copleşiţi de împrejurimi, de bezna grădinii, de implicaţiile confesive ale pălăvrăgelii sub clar de lună.) Stai jos, adaugă ridicându-se.

— Nu, stai acolo, murmură el.

Se aşază cu grijă pe pământ, lângă copac. Rămân amândoi tăcuţi, uşor stingheriţi. Întunericul e o alinare. Sadie rupe tăcerea imediat, deranjată de starea de acalmie.

— Nu crezi că e ciudat? Că *trăieşte* aici? În Ghana? întreabă ea plesnind un ţânţar.

— E ciudat? Nu ştiu. Poate.

— Nici măcar nu mi-a zis că se mută.

— Nici mie. Dar aşa e ea, adaugă ridicând din umeri.

— Ştiu, dar e *Ghana*. (Îşi masează braţul, încruntându-se ca şi cum ar fi deosebit de jignită de înţepătura unei insecte din *Ghana*.) Dacă tot voia s-o facă până la capăt, să se întoarcă în Ghana, atunci de ce nu în Nigeria? Măcar e de-acolo.

— E mai multă linişite, răspunde Kehinde, nespunând ceea ce gândeşte de fapt, anume că el nu s-ar întoarce niciodată în Nigeria, chiar şi dacă Fola s-ar muta acolo definitiv. Apoi continuă: Acelaşi lucru şi în Mali, casa în care am stat în Douentza, liniştea aia. Puteai s-o *vezi* cu ochii. Puteai să gândeşti.

— Ţi-a plăcut acolo? În Mali? Ah, stai. Te gândeşti acum? Vorbesc prea mult?

— Îmi face plăcere să vorbesc cu tine. (Răspunde zâmbind la zâmbetul pe care-l ghiceşte în întuneric.) Nu apuc niciodată să vorbesc cu tine.

— Vrei să zici că nu suni niciodată. (Dar râde.) Şi îţi mulţumesc.

— Pentru ce?

— Pentru taxa şcolară. Mama mi-a spus anul trecut că o ajuţi şi tu. Şi că i-ai zis să nu-mi spună. Dar ea îmi cam spune totul. Mai puţin că se mută în *Ghana*.

Kehinde râde.

— Cu plăcere.

— Deci, eşti celebru?

El râde şi mai tare.

— Nu tocmai, nu.

— Ei, ba da, eşti, Kehinde, te văd pe internet. Prietena mea cea mai bună, familia ei e înnebunită după chestia asta cu artele. A cumpărat o lucrare de-a ta, cred. Dintre cele mai noi.

— Chiar aşa?

— Îmi plac. Cele pe bogolan.

— Da?

— Sunt imense totuşi. Cum le faci?

— Cu nămol. Şi cârpe mari.

Râd din nou împreună, iar ea îi trage una în fluierul piciorului.

— Dumnezeule, n-am mai fost niciodată în Africa, ştiu, dar pe bune.

— Cum e posibil? Să nu fi fost niciodată în Africa?

— Incredibil, dar adevărat.

Kehinde îi simte încruntarea.

— Nu are de ce să-ţi fie ruşine, îi spune el repede. Părinţii nu ne-au adus niciodată când eram mici.

— De ce?

— Erau răniţi... Ţările lor îi răniseră.

— Dar *tu* ai fost. Voi toţi.

— Păi, Olu era bebeluş. Iar noi aveam paisprezece ani. (Simte cum i se frânge glasul, şi-l drege.) A fost altceva. Nici măcar n-am fi cerut noi să fim trimişi...

Aici se opreşte.

S-a aprins o lumină deasupra uşii de la intrare, o băltoacă de un galben palid în care se iveşte Benson. Se îndreaptă către alee,

ca un om cu o țintă precisă. Kehinde și Sadie se opresc din șușotit și îl urmăresc cu privirea. Benson nu-i observă. Deodată apare un șofer, dintr-o latură a casei, unde iau masa servitorii. Benson spune ceva ce Kehinde nu distinge, apoi *bip-bip*, portierele mașinii se descuie, farurile clipesc. Șoferul deschide portbagajul SUV-ului și scoate o cutie. Cei doi bărbați discută ceva, nu în engleză. Benson ia cutia și se întoarce iute cu ea înăuntru. Lumina de deasupra ușii se stinge. Șoferul dispare.

Kehinde găsește un băț, începe să deseneze în țărână, un vechi obicei al lui.

— Îmi aduce aminte de prima noastră casă. (O grimasă.) Vindeau droguri. Fiul proprietarului. Chiar sub fereastra camerei noastre, a mea și a lui Olu...

— Stai. Tu și Olu ați împărțit camera?

El observă că asta o surprinde.

— Până să te nași tu, da.

— Evident, răspunde Sadie oarecum agresiv.

— De ce evident? (El îi auzise replica.)

— Până să mă nasc eu. Asta spuneți cu toții. Ca și cum cu toții ați fi trăit până atunci o cu totul altă viață, ca și cum eu aș fi o greșeală. Ca și cum eu aș fi dat totul peste cap.

— Sadie...

— Nu începe. Nu spune că sunt prea sensibilă. Nu spune că e doar pentru că sunt mai mică sau cine știe ce. Sunt *diferită* de voi, ceilalți, rahat, orice prost poate să vadă asta, străinii *chiar* văd asta, nu e în capul meu. Eu știu ce simt, șoptește ea stăruitor, iar Kehinde îi răspunde cu un zâmbet.

— Și eu la fel.

Ea îl aude cum zâmbește și, crezând că-și bate joc de ea, spune:

— Mulțumesc că râzi...

— Știu ce simți. (Și *într-adevăr* râde, încet, acum că-și amintește atât de clar sentimentul și-și vede propriul chip în cuvintele ei, chipul acela mic, ca de fată, fiindcă ani de zile fusese tachinat și chinuit din cauza frumuseții lui.) Și eu mă simțeam la fel față

de familia noastră. Simţeam că sunt diferit. Că nu fac parte din ea...

— Că nu *faci parte din ea*? Tu o aveai pe Taiwo, şopteşte Sadie cu patimă, fără urmă de empatie, cuprinsă de posesivitatea pe care o simţi faţă de propria suferinţă, cuprinsă de insistenţa brutală asupra singularităţii suferinţei tale, prin natura, profunzimea şi durata ei în timp.

— Aşa e. O aveam pe Taiwo, răspunde el gânditor. Atunci. O aveam pe Taiwo. Dar ea era fata. *Eu* eram cel care împărţea camera cu Olu. Eu trebuia să fiu doctorul, băiatul, celălalt fiu. Ăsta era visul, Sai şi Fiii, afacere de familie. Doar că eu le detestam.

— Pe cine?

— Matematica şi ştiinţele. Râde iar, retrasând o linie în desenul lui, apoi murmură în continuare, mai puţin pentru ea, cât pentru sine: Vezi tu, ştiu că n-o făceau intenţionat, însă uram felul în care *se uitau* la mine, tata şi Olu, ca şi cum aş fi fost ruptura din lanţ, ca şi cum aş fi fost un străin, ceea ce poate că şi eram pentru ei, poate că eram şi pentru mine, nu-mi dau seama. Doar că mă întreb, ştii. Fiind aici, văzându-l pe Olu, mă întreb: dacă ar fi fost el în maşină? În locul meu, în seara aia cu tata. Ar fi fost diferită toată povestea? Dacă s-ar fi întâmplat asta cu fiul cel bun, înţelegi?

Sadie nu înţelege.

— Ce maşină? Dacă ar fi fost Olu în ce maşină?

— Bat câmpii, răspunde Kehinde, trecând bătul peste faţa desenată.

— Nu, spune-mi. Ce maşină? insistă ea.

Kehinde şovăie.

— Eu...

— Nimeni nu-mi spune nimic, mormăie ea. Las-o baltă.

El simte cum tăcerea aceea apăsătoare capătă consistenţă în jurul său, bine cunoscuta peliculă de tăcere care-l apără şi-l încătuşează – dar sora lui pare să fie şi ea înăuntru, alături de el, încătuşată şi ea, cu suflul ei, cu inima ei. Îi aude respiraţia uşoară,

sunetul dinaintea plânsului. Îi simte singurătatea, ca pe un gol în gât. Un spaţiu deschis. Prin care se prelinge, nechemat, subţire şi nesigur, sunetul vocii lui. Care-i povesteşte ei, foarte simplu, cum s-a dus să se întâlnească cu tatăl lor, cum a intrat în hol şi i-a văzut pe paznici şi pe doctoriţa Yuki, cum s-au întors acasă în Volvo, au parcat şi au rămas pe alee, cum a semnat pictura de la cursul de artă cu un stilou pe care încă-l mai are. Kehinde îl scoate din buzunar şi i-l întinde lui Sadie.

— Ce scrie pe el?

Nu vede pe întuneric.

— Cred că mama l-a gravat. E ceva în yoruba. Păstrează-l.

— Sigur?

— Sigur.

— Mulţumesc. Şi pentru că mi-ai spus toate astea. (Pipăie cu atenţie stiloul.) Eu aş fi fost fericită în locul lui. Că s-a întâmplat alături de tine şi nu de altcineva. Sunt sigură că a fost fericit.

— Aşa crezi?

— Aşa cred.

— *Mo n mo*, spune el, deşi îl doare. (Muzica acestei limbi îl trimite cu gândul la Nigeria. La sora lui. Se ridică.) Ar trebui să ne întoarcem înăuntru.

— Chiar?

— Ţânţarii.

— Dar înăuntru e *familia* noastră, spune ea râzând.

— Ştiu asta, îi răspunde mângâind-o pe cap.

Fola şi Benson ies acum din casă, Amina vine în urma lor cu nişte cutii Tupperware.

— Eşti prea drăguţă, spune el.

— Te rog, ia-le. Sunt doar nişte *egusi* şi *jollof* pentru mai târziu.

— Am şi eu câţiva servitori în casă...

— Dar bucătarul tău e ashanti. Nu ştie să facă *egusi*, cel puţin nu ca al meu.

Îşi zâmbesc, plecând privirile, când Fola, simţind fiori (stânga jos, nedumerire), se uită atent spre grădină. Desluşeşte lângă copac şezlongul, iar alături o siluetă înaltă.

— K, tu eşti?

V

Taiwo intră şi îl găseşte pe Olu citind, celălalt pat e gol.

— Te superi dacă facem schimb?

Olu ridică privirea din carte şi vede că ea plânge.

— Eşti bi...? dă să întrebe, dar e limpede că nu e bine.

Sare în picioare, uşor stingherit, neştiind ce să facă cu corpul lui, s-o îmbrăţişeze? Face un pas înainte. Taiwo se trage înapoi, o reacţie automată care nu-l ofensează.

— De camere. Putem să facem schimb?

Descurajat de lacrimile ei, Olu iese fără să mai spună nimic. Taiwo închide uşa, iar el merge înainte pe hol.

VI

Dormitorul ăsta e mai mare, pat spaţios, o fereastră mică, aroma cremei lui Ling, zgomote difuze venind din grădină. Se gândeşte să li se alăture, o aude pe Fola, „Unde e Olu?", pe fratele lui, „Mi-a părut bine", dar nu se duce. N-are sens să se îndoiască de tipul ăsta, Benson, ori să se ferească de el. Va veni şi mâine, se pare: s-a discutat despre un drum cu maşina lui până în sat, despre pregătiri, alegerea sicriului, salutări familiei, logistică – toate astea seamănă, se gândeşte Olu, cu logistica dintr-un spital, logistica înmormântării, aspectul clinic, procedural, managerial, *ce facem cu corpul* e întrebarea generală, o serie întreagă de acţiuni secate de orice emoţie –, însă în acelaşi timp i se pare şi ciudat să-şi bată capul cu răspunsurile, să ducă la bun sfârşit acţiunile astea când trupul este mort. Nu-i e teamă că Benson o să le spună, chiar nu, dar nu ştie de ce nu le poate spune el însuşi.

N-ar fi trebuit să aştepte atât. Ar fi trebuit să le spună pur şi simplu, sau măcar ei, mamei lui, la momentul respectiv, în ultimul an de facultate, când primise biletul acela spre Ghana, biletul acela de avion care sosea în fiecare primăvară. La facultate. Pe

adresa greşită: toţi studenţii aveau o cutie pentru uz personal la poşta din New Haven, însă tatăl lui n-a găsit, din Accra, decât adresa din Temple Street a Colegiului Timothy Dwight.

Astea erau ultimele zile înainte ca toată lumea să folosească e-mailul. În fiecare an de ziua lui, pe 26 mai, soseau un plic pentru Fola (pe care Olu îl trimitea înapoi nedesfăcut), o scrisoare pentru el şi un bilet cu destinaţia Ghana. Un bilet subţire, printat cu cerneală roşie ştearsă, alături de trei copii scoase la indigo, datate 26 mai, în fiecare an timp de patru ani, până în 26 mai 1997, când în sfârşit s-a dus.

Nu s-a întrebat niciodată cu adevărat de ce, sau de ce atunci, de ce a lipsit de la festivitatea de absolvire, de ce n-a vrut să participe. Mereu îl îngrozise ideea că Kweku ar putea să-i ia prin surprindere, făcându-şi apariţia în New Haven, neanunţat şi neinvitat, într-o zi în care ar fi ştiut că sunt cu toţii acolo, însă era limpede că tatăl lui nu se gândea la aşa ceva. Sau nu se gândea deloc. Fiind familiarizat cu sistemul american, ar fi trebuit să ştie că absolvirile au loc o dată la patru ani şi că undeva prin primăvara lui 1997 urmau să fie două ceremonii de absolvire (a gemenilor la liceu, a lui la facultate); cu toate astea, a trimis ca întotdeauna scrisorile şi biletul, aceeaşi rugăminte stăruitoare ca Olu să vină de ziua lui, să stea o săptămână, ca să asculte tot ce are de zis Kweku, fără nici o referire la nepotrivirea datelor.

Era doar o coincidenţă că cele două festivităţi de absolvire picaseră în aceeaşi zi, la fel şi ziua lui de naştere, dar stătea cu biletele alea în mână – ceremonia de la Milton, ceremonia de la Yale, Ghana Airways – şi plângea pentru prima dată în ani buni. Faptul că tatăl lui uitase că copiii lui, trei din patru, absolveau şcoala l-a făcut în sfârşit să priceapă cum stau lucrurile: el nu mai aparţinea vieţii lor, programului, ritmului, lumii lor; renunţase. Nu că Olu n-ar fi luat asta în calcul (ba chiar zilnic din clipa în care Volvo-ul a dispărut), însă disperarea fusese atenuată de pura amorţeală a şocului iniţial, care în timp a devenit negare, care la rândul ei, de-a lungul timpului, a devenit speranţă.

Abia acum îşi dă seama – aici, la fereastră, de unde râsul Folei răsună prin plasă ca bubuitura unui tunet înainte de ploaie – că

e posibil să se fi dus oare să-şi *caute* şi ultima trădare? La momentul respectiv părea evident de ce plecase, inventând o călătorie de voluntariat prost programată, „Doctori Fără Frontiere", i-a spus lui Ling, scoţând la iveală o broşură şi adăugând că Fola ar trebui oricum să fie alături de gemeni şi că pe el nu-l deranjează: ca să nu înfrunte cinstit problema, indiferenţa tatălui său. Cea mai mare realizare a lui, iar Kweku uitase. A plâns în camera de cămin, singur, o jumătate de oră, apoi a bătut la maşină o scrisoare în care îl anunţa că vine, şi-a şters lacrimile, şi-a dat palme peste obraji, şi-a încleştat dinţii în faţa oglinzii, jurându-şi în sinea sa *gata cu plânsul, omule*, şi a plecat în săptămâna următoare. Metro-North spre oraş, metroul aglomerat spre aeroport, transferul scurt până la terminalul rezervat pentru Ghana Airways (companie acum defunctă), mai precis o nişă împuţită de pe la marginea aeroportului unde circul check-in-ului tocmai începea, pasageri cu bilet aleşi la întâmplare şi daţi jos din avion din cauza suprarezervărilor protestând zgomotos, agenţii biroului de check-in urlând şi mai zgomotos „Nu aveţi nici un motiv să urlaţi!", familii întregi implorând îndurare pentru bagajul lor prea greu, sfâşiindu-şi hainele de sac şi scrâşnind din dinţi, în jurul lui Olu, sacoşe despachetate şi reîmpachetate (cadouri, alimente, conserve, îmbrăcăminte, jucării împrăştiate toate la picioarele lui), apoi urcat scările până la avion, apoi coborât scările în Accra zece ore mai târziu.

Ca să uite evenimentul de la facultate.

Dar mai era ceva, dincolo de groaza de a se imagina pe scenă, în soare, fără nimeni din familie care să-l aplaude, nici părinţi, nici fraţi. Pentru o cauterizare corectă, era nevoie de încă şi mai mult. Ca să mistuie speranţa – căci asta trebuie să fi avut în gând, crede el acum, asta trebuie să fi vrut –, *avea nevoie* de ceea ce s-a întâmplat: de un lucru încă şi mai usturător decât faptul de a fi fost uitat, şi anume de arsura pe care o simţi numai atunci când eşti trădat.

Tatăl lui arăta mai tânăr, sau mai mic, decât şi-l amintea. Întotdeauna a fost scund, după spusele lui Benson, „nu înalt",

poate 1,78 m, de aceeaşi înălţime cu Fola, şi robust, cu braţe şi umeri viguroşi, picioare ferme de alergător –, însă părea *mic* în mulţimea care se strânsese acolo aşteptând, un furnicar de glasuri şi culori primare, bărbaţi şi femei, bărbaţii cam scunzi, a observat Olu, toţi cu braţe puternice, piele netedă şi, frapant, maro.

Toată viaţa lui, atunci când îşi căuta tatăl, ca acum, trecând rapid cu privirea ca să identifice chipul lui Kweku în gradenele de la concursuri ori printre scaune la serbări, se uitase după contrast, în primul şi-n primul rând după maro. Un maro albăstrui, pe bună dreptate asemănat cu ciocolata sau cafeaua, acelaşi ten pe care-l avea şi Olu – şi pe care nu-l mai avea nimeni, nici un alt tată din Boston. Întotdeauna putea să-l ochească într-o secundă pe Kweku după culoare. Aici, în aeroport, aşa cum fuseseră obişnuiţi, ochii lui se uitară rapid după contrast şi clipiră a consternare: *toţi* erau de aceeaşi culoare, mai mult sau mai puţin, toţi taţii, iar al său amestecat printre ei, indistinct, una cu ei. Când privirea i se opri în cele din urmă, la marginea mulţimii, asupra unui bărbat cu pantaloni *khaki* călcaţi, cămaşă albă impecabilă, ochelari pătrăţoşi, pantofi maro, cu mâinile în buzunare, cu mult mai mic decât şi-l amintea şi cu picioarele depărtate, Olu rămase uimit să vadă că tatăl lui îţi sărea în ochi din acea mulţime de bărbaţi. Deşi pielea, înălţimea şi constituţia lor erau la fel, mai mult sau mai puţin, tatăl lui era diferit.

S-a oprit la uşa dintre zona de ridicare a bagajelor şi holul dinspre ieşire (vechea ieşire, de dinainte de renovare) şi s-a uitat îndelung prin geam la gloata de bărbaţi maronii, mutându-şi geanta de pe un umăr pe altul, însă fără să facă vreun pas înainte. Fără să-şi recunoască prea bine tatăl, sau copleşit că l-a recunoscut, de parcă îl vedea limpede pentru prima oară în viaţă pe acest bărbat, îl zări deodată în singularitatea sa, fără avantajul contrastului, fără fundal (pe alb) şi *totuşi* diferit (pe maro). Asta l-a oprit pe Olu şi i-a îngheţat privirea, felul în care arăta Kweku, ca un bărbat pe cont propriu, mic, puternic şi detaşat, ca unul care nu-i precum ceilalţi; toate acele ciudăţenii familiare păreau mai

ciudate cumva: felul în care pantalonii, strânşi tare cu cureaua, făceau cute în faţă, manşetele îndoite o dată, părul rărit tuns îngrijit, aceiaşi ochelari cu rame metalice subţiri, ochelari de om de ştiinţă imigrant, aşa cum purtau şi profesorii lui de la Yale (de parcă toţi absolvenţii non-albi veniţi în anii '70 de pe meleagurile lor în America ar fi primit acelaşi model). Kweku. Nu un tată, un chirurg, un ghanez, un erou, un monstru, ci doar un anume Kweku Sai, doar un bărbat într-o mulţime, cu înfăţişare ciudată, un străin în Accra, ca şi în Boston. Singur. Nu-l putea zări pe Olu, ascuns de cadrul uşii, aşa că stătea ca un copil căruia i s-a spus să aştepte cuminte, cu mâinile în buzunare, cu ochii aţintiţi spre ieşire, umerii destinşi ca şi cum totul era în regulă, singurul semn vizibil al disconfortului crescând fiind bătutul din picior, sus-jos.

Cineva îl atinse pe Olu peste gambă cu un cărucior pentru bagaje.

— Îmi cer scuze, zise omul, care semăna cu Luther Vandross. Nu mi-am dat seama că te opreşti aici...

Olu se întoarse şi îl văzu pe Benson (un străin).

— Scuze. Aveţi dreptate.

Olu se dădu într-o parte ca să-l lase pe străin să-şi împingă bagajul mai departe, dar acesta se opri şi el, zâmbind.

— Ai venit cu zborul de la New York?

— Da.

— Da, mă gândeam eu. Te-am văzut. Dumnezeule, ar putea să sune ciudat, însă am crezut... e doar că semeni cu o femeie pe care am cunoscut-o demult. Soţia unui prieten.

Olu clătină din cap. Străinul păru jenat.

— Păi, bun venit în Ghana.

Plecă cu căruciorul lui, dispărând în mulţime.

Simţindu-se cumva deconspirat – drept fricosul de la uşă, dacă nu fiul Folei Savage –, Olu se uită spre tatăl lui. *Ce fel de om e acela care nu poate da ochii cu tatăl lui?* se gândi el. Ca o ruşine, ca o ameninţare ori ca o tachinare, ca un lucru mărunt, prea mărunt în ciudăţenia lui singuratică, sau ca un lucru mare,

prea mare pentru umbrele pe care le arunca: angoasa originară nu mai conta, importantă era înfruntarea, şi totuşi el se ascundea acolo, prea înspăimântat ca să se arate. „Du-te", mormăi el încet, reaşezându-şi rucsacul (cel cu care călătorea mereu, pe seama căruia Taiwo glumea, încă o dovadă a „băiatului alb" care trăia înăuntrul lui Olu, dând pe gât apă din sticle Nalgene, purtând sandale Teva pe zăpadă). Ieşit la vedere, apucă cu mâinile curelele de la piept ale rucsacului, de parcă s-ar fi pregătit să sară cu paraşuta, şi strigă: „Tată".

Au mers în maşină de la aeroport spre oraş fără să-şi vorbească, Kweku ţinând strâns volanul, Olu ţinând strâns rucsacul, cei trei ani de tăcere ca un corp solid acum între ei, neînmuiat de prezenţă, de apropiere, de carne. Olu privea atent pe geam, încercând să distingă culoarea a ceea ce vedea: şoselele erau mărginite de tufişuri şi palmieri din belşug, dar cumva peisajul părea maroniu, nu verde. Îi amintea de Delhi (fără autoricşe), micile taxiuri claxonând, voie bună, un amestec de ceaţă şi praf, drumuri bine construite, dar lipsite întru câtva de ordine, panouri comerciale cu feţe pictate manual – însă ceva era nou. *Culoarea* pielii, se gândi el, înapoi la culoare, noutatea majorităţii, să-ţi pari ţie însuţi familiar, încercând să-şi surprindă reflecţia în geamul altei maşini şi crezând pentru o clipă că se uita la şofer.

Când se opriră la intersecţia dintre Liberia Road şi Independence Avenue, Kweku îşi drese glasul.

— Ă-ăsta e Teatrul nostru Naţional, începu el şovăitor. (Arătă cu mâna spre construcţie. Modernă, albă.) Avem şi o Orchestră Naţională Simfonică şi o echipă de actori a Teatrului Naţional. Au construit teatrul acum cinci ani. Cadou de la chinezi.

— Interesant, răspunse Olu politicos, acum cinci ani. (Pe când tatăl lui făcea parte din lumea lor.)

Kweku îşi masă fruntea, sesizându-şi scăparea, şi tăcu. Semaforul se făcu verde, iar el încercă altă abordare:

— Oraşul se schimbă, nu prea rapid, dar se schimbă. Cred că ţi-ar plăcea.

— Pare drăguţ, zise Olu.

— Nu-ţi mai aminteşti de prima dată când ai venit în Ghana.

— Nu.

— Nu, firește. Dar locul s-a transformat. Schimbarea e remarcabilă.

Olu dădu din cap, fără să răspundă, nefiind sigur dacă Kweku vorbea despre ţară sau despre el însuşi.

Cotiră de pe Independence Avenue şi o luară încet printr-un labirint de străduţe întortocheate până ajunseră la un pâlc de case mari, aşezate departe de şosea, cu pereţii acoperiţi de stuc scorojit şi năpădiţi de vegetaţie, de muguri uscaţi. Câini vagabonzi umblau de colo-colo, adulmecând indiferenţi micuţele mormane de gunoi. Coji de fructe, pungi negre de plastic. Aproape de capătul străzii, o femeie îmbrăcată într-o *lappa* şi un tricou roşu de fotbal Pop Warner complet nepotrivit, întorcea carnea pe un grătar la fel cu cel negru pe care l-au avut ei în prima casă din Boston, ca un timpan. În spatele ei drumul se înfunda în buruieni înalte, apoi se zărea un teren uriaş, cu iarbă uscată şi un mango singuratic.

Kweku opri maşina în dreptul femeii, cu motorul pornit.

— Ştiu că probabil eşti obosit, spuse aplecându-se în faţă şi privind afară. Am vrut numai să vezi asta înainte să ne întoarcem la casă – la casa mea –, la locul unde stau.

Olu se uită curios la femeie.

— Cine e?

— Pământul. Aş vrea să-l cumpăr. Să fac o casă pentru noi. (Îşi scoase ochelarii şi îi şterse cu grijă în vreme ce Olu stătea încruntat, gândindu-se la acel *noi*.) Tatăl lui continuă reţinut: E doar în perspectivă. Acum să mergem. M-am gândit totuşi să facem oprirea asta scurtă. Locul în care stau acum e destul de modest. N-am crezut niciodată, după cum ai observat, în chirie. Mai degrabă aş închiria o locuinţă umilă – unii ar spune urâtă – până

când îmi permit să cumpăr ceva la nivelul aşteptărilor. Vezi tu, nici tatăl meu n-a stat în chirie, şi-a proiectat propria locuinţă. Destul de izbitor...

Trezindu-se că bate câmpii, se opri.

Dar Olu se întoarse spre el surprins, căci referirea la tatăl acesta, despre care Kweku nu vorbise niciodată, îi stârnise interesul. Se ştia deja prea bine cât de secretoşi erau ambii săi părinţi în privinţa identităţii propriilor părinţi. „Au murit cu mult timp în urmă" era comentariul general, la care Fola adăuga: „Mama mea a murit la naştere". Nu aveau fotografii, aşa cum vedea Olu acasă la colegii lui de şcoală, înşirate pe pereţi de-a lungul scărilor, decolorate, înrămate şi importante, generaţii de *familie*, la care stătea şi se uita îndelung, până când cineva întreba: „Îţi plac pozele noastre de familie, aşa-i?". De obicei tatăl, bătându-l bărbăteşte pe umăr şi arătându-i casa (taţilor prietenilor săi chiar le plăcea să-l aibă pe Olu în preajmă, le plăcea să-l bată bărbăteşte pe umăr, aruncându-i o privire luminoasă şi admirativă, ca şi cum nimic pe lume nu era mai minunat decât Olu, un atlet nemaipomenit de inteligent, cu pielea de ciocolată neagră). Făcea aşadar turul acestor case tânjind dureros după o *filiaţie*, după sentimentul de a fi descendentul unor chipuri înrămate. Faptul că familia lui abia se întrezărea undeva în fundul sălii îl frământa; îi dădea impresia că ceva era fals, că doar simulau existenţa unei familii. O familie legitimă ar fi avut fotografii de-a lungul scărilor. Sau măcar nişte bunici ale căror prenume să le cunoască.

— El cu ce se ocupa? întrebă Olu, dintr-odată plin de speranţă.

Kweku răspunse însă evaziv:

— Cu acelaşi lucru ca şi mine. (Îşi puse ochelarii şi porni motorul.) Să mergem. Destul. Cu siguranţă eşti obosit şi flămând.

Cumpără pentru amândoi patru bucăţi de banane verzi, rumenite pe grătar, împachetate în hârtie de ziar şi servite alături de pachete mici de nuci afumate, apoi se întoarseră, trecură de intersecţie şi parcară în faţa unui şir de clădiri bej joase, din beton, majoritatea fără uşi.

— Aici locuieşti? întrebă Olu când intrară, neputându-şi ascunde stupoarea în faţa duhorii: o treime peşte prăjit în ulei, două treimi urină şi naftalină, menită să neutralizeze mirosul de urină.

— Când te muţi cu chirie în Ghana, trebuie să plăteşti pentru douăsprezece luni în avans, spuse Kweku, şi în plus economisesc pentru teren. Ai văzut. Nu e cine ştie ce, dar chiria e o nimica toată şi nimeni nu mă deranjează, nimeni nu ştie că sunt aici.

Olu nu-l întrebă dacă era un lucru bun să trăieşti fără ca nimeni să ştie unde eşti, gândindu-se că *mai târziu, vor discuta pe îndelete despre asta mai târziu*, fără să bănuiască o clipă că peste zece minute avea să plece. Urcară cele trei şiruri de trepte până la apartamentul care era neaşteptat de mare, ocupând aproape în întregime ultimul etaj. Şi curat, dacă nu monastic, lipsit de orice element decorativ: o masă, două scaune, canapea dublă tapiţată cu catifea, statuia. Nu-l întrebă pe tatăl lui cum o adusese, doar îşi stăpâni râsul zărind-o acolo, chestia asta de piatră pe care-o urâseră cu toţii, dar de care nu reuşeau să se descotorosească. Exact ca toate lucrurile pe care le urâşi, nici ea nu dispăruse.

Olu se aşeză la masă şi-şi desfăcu rucsacul. Scotocea pe fundul lui după periuţa de dinţi, când dădu peste micul cort pe care-l înghesuise acolo vara trecută, când mersese în drumeţie cu Ling în New Hampshire.

— Cortul meu.

— Credeam că putem împărţi patul din dormitor, spuse Kweku privindu-l peste umăr.

— Nu, l-am luat din greşeală. (Acum Olu *chiar* râse, la fel şi tatăl său, un râs straniu, mult mai trist decât un strigăt ori un ţipăt. Olu băgă iar mâna în rucsac şi găsi o bluză de trening gri cu Yale.) E festivitatea de absolvire, zise amintindu-şi. Azi e festivitatea de absolvire.

Kweku turna apă într-un ibric în chicinetă.

— Ce ziceai? (Închise robinetul.) Nu te-am auzit. Ce ziceai că e?

— E ceremonia de absolvire de la Yale. Azi am ceremonia de absolvire.

Zăngănitul ibricului de metal scăpat în chiuvetă.

Kweku se întoarse, respirând adânc. O descoperire, nu o întrebare.

— Am uitat de ceremonia ta de absolvire.

— Da, într-adevăr, spuse Olu.

— De ce ai ratat-o? Cum, cum ai putut? (Își scoase ochelarii.) De ce – de ce nu ești acolo? De ce ești *aici*? (Se șterse la ochi.) Festivitatea de absolvire.

— Nu prea are importanță.

— Cum poți să spui așa ceva?

Olu ridică din umeri.

— Nu părea să merite.

— Ce vrei să zici? stărui Kweku. Ar trebui să fii *acolo*, în New Haven, nu *aici*...

— La fel și tu.

Kweku amuți. Începu mai multe răspunsuri cu „Eu...", „Tu...", „Nu suntem...", apoi se hotărî:

— Uite ce e. Sunt două chestiuni distincte și știi asta foarte bine, Olukayodé. (Olu se încruntă, devenind reținut la auzul numelui. Nimeni nu i se adresa vreodată cu numele întreg, în afară de Fola, iar asta numai când era supărată, deci practic niciodată.) Nu poți să *faci* asta..., spuse tatăl lui cu glas pierit, șovăitor. Să renunți când ești rănit. Te rog. Chestia asta o moștenești de la mine. Asta fac eu, asta am făcut. Dar tu ești diferit. Ești *diferit* de mine, fiule...

— Sunt *exact* ca...

— Ești mai bun.

Ce se dezlănțuise acum din senin? Mila? Rușinea? Era dorința de a-l vedea pe omul ăsta întreg, nu de a-l găsi stând în apartamentul ăsta la limita necesităților, în pantalonii călcați de parcă s-ar fi aflat încă acasă, dar *nu* acasă, în fundătura asta împuțită, o închisoare făcută cu mâna lui, în exil, izolat de familie și, mai rău: cu privirea de om lipsit de onoare, cel puțin de om care

simte că *asta e soarta mea*? Olu n-ar fi putut încă spune ce credea c-o să găsească odată ajuns în Ghana, însă cu siguranţă nu asta, nu apartamentul ăsta încins şi neterminat, cu un bărbat neterminat în el, dându-se înapoi, aşezându-se, prea ruşinat ca să stea în picioare. Cum a ajuns tatăl lui să aibă o asemenea expresie: înfrânt şi dispus să accepte înfrângerea, fără rezistenţă, fără ripostă, ca şi cum undeva înăuntrul lui ar fi trăit cineva care se simţea destul de confortabil în locul ăsta, pe holurile astea, cu ferestre murdare, becuri goale, iz de urină, beton, vopsea scorojită, nemaipunând la socoteală pantalonii călcaţi? Pe *el* îl ura Olu, pe acest om dinăuntrul lui Kweku, spre el îşi îndrepta furia şi urla acum:

— *Tu* eşti mai bun, la dracu', nu eu, eu nu sunt diferit. Ci *tu*. Meriţi mai mult decât toate astea.

La care Kweku răspunse, râzând cu tristeţe:

— Toate astea? Dar de la astea am pornit.

Ca şi cum asta ar fi fost tot ce era de spus.

Ca şi cum douăzeci şi doi de ani, atâta amar de vreme, ar fi fost doar o scurtă oprire pe drumul de întoarcere către asta; ca şi cum singurul lucru la care puteai spera era să închizi cercul, să sfârşeşti la loc în cenuşiu, în ţărână.

— „Nu-i destul de bine, Olu!", strigă fiul. „Nu-i destul de bine!" *Asta* îmi spuneai când greşeam răspunsul. *Nu-i destul de bine, Olu! Minte leneşă! Gândeşte mai ager!* Nu-i destul de bine Kweku...

Şi ar fi ţinut-o tot aşa dacă nu s-ar fi auzit din hol scârţâitul unei uşi deschise, apoi paşi apropiindu-se. Tocuri înalte. Greu de zis acum unde ar fi ajuns cu vorbele de îmbărbătare, sau dacă ar fi dat rezultate aici, unde se afla tatăl său, dacă Olu ar fi putut într-adevăr să-i dea un imbold pentru a trece la fapte, să-l convingă să se întoarcă la Boston. Cine ştie? Şi iat-o, deodată, o siluetă în uşă, o Altă Femeie, slabă şi cu codiţe lungi, cam ascuţită în deux-pièces-ul ei cu pantaloni – şi de fapt asta a fost tot, aşa s-a sfârşit cea de-a doua lui călătorie în Ghana.

— Buuunăăă! (Cu un accent local pronunţat, foarte atent filtrat prin sita inflexiunilor afectate.) Ce faceţi? (Se îndreptă spre Olu.) *Akwaaba*. Bine ai venit.

— J-June, se bâlbâi Kweku. Nu știam că ești acasă.

Olu stătea și clipea, incapabil s-o vadă, să-i perceapă trăsăturile, să se miște sau să scoată vreo vorbă. Femeia îi spuse ceva în ga tatălui său, apoi le trimise amândurora bezele și se făcu numaidecât nevăzută.

Kweku încercă un „Eu...", „Tu...", „Nu suntem..." până să se decidă:

— Nu e ceea ce pare. Dar ar fi trebuit să te anunț.

— Să mă anunți ce? Că trăiești cu femeia asta?

— Pentru moment, răspunse Kweku. E doar pentru moment. Mă ajută să pun pe picioare un cabinet particular în Ghana. E greu să pătrunzi pe piața asta. Mă asculți?

Olu nu-l asculta. Își punea rucsacul în spate, prinzând curelele de la piept, și se îndrepta spre ușa rămasă deschisă. Kweku încercă să-l rețină.

— Nu mă atinge, țipă Olu și plecă.

Pe scări.

Afară în soare.

Pe urmă înapoi la aeroport, pe jos până la intersecție, unde rucsacul îi dădea aerul unui adolescent care face autostopul, un jeep vechi și ticsit cu studenți, majoritatea germani, a oprit să-l ia, apoi l-a lăsat cu amabilitate pe drumul spre aeroport, acoperit de praf; la biroul de check-in, implorând să fie pus pe lista de așteptare ca să schimbe data plecării pentru ziua aceea. Înapoi la Yale. A doua zi după festivitate, campusul pe jumătate îmbrăcat ca o domnișoară care și-a făcut debutul în societate, iar acum se întoarce acasă de la bal, împletindu-se.

Numai gândul la mirosul acela (Jean Naté, mai șters: naftalină) îl face și acum pe Olu să simtă nevoia de aer curat. Încearcă să scoată repede capul pe geam când cineva îl mângâie pe spate și imediat lasă să-i scape un „Nu mă atinge!".

— Îmi pare rău, spune Ling surprinsă, trăgându-se înapoi. (Olu se întoarce spre ea, jenat, și își șterge fața cu mâna. Ling se încruntă, îngrijorată, apropiindu-se să-l îmbrățișeze, însă el își simte propriul corp îndepărtându-se, foarte ușor.) De ce faci

asta? întreabă ea. Când te ating? Tresari când te ating. (Își încrucișează brațele.) Nu-i nimic dacă plângi...

— Nu, nu plâng.

— Firește. Tu nu plângi niciodată.

Se așază pe pat.

El oftează. Își dă seama că trebuie să spună ceva ca să atenueze răceala dintre ei.

— Am făcut schimb cu sora mea, zice. Cu Taiwo. Ea împarte camera cu Kehinde, iar eu stau aici, cu tine.

Se așază alături și o mângâie pe umăr. Ea se sprijină de el, încolăcindu-i mijlocul cu brațele. O sărută pe cap, dar, cu mâinile grele ca plumbul, n-o poate îmbrățișa așa cum și-ar dori ea.

VII

Kehinde intră în cameră și îl vede pe Olu dormind, dar pe urmă își dă seama că silueta e prea scundă ca să fie el. Se bagă în pat și se întinde, așteptând ceva care să pună capăt liniștii.

— L-am văzut, spun amândoi.

Kehinde se întoarce cu fața. Avea de gând să-i spună lui Taiwo ceea ce tocmai i-a mărturisit lui Sadie. În schimb, întreabă:

— Pe cine?

— Pe unchiul Femi, șoptește ea, fără să se întoarcă. În revista *Ovation*. Era un exemplar în birou.

Simte cum numele ăsta îl despică în două, o tăietură dreaptă chiar pe mijloc. Simte cum plămânii scuipă aerul, secționați.

— În casa asta?

— Într-o poză cu Niké..., începe Taiwo. Mai bine uită pur și simplu.

— Nu pot „să uit pur și simplu", răspunde el.

— Eh, păi, încearcă.

— *Am* încercat, zice el.

— Eh, păi, încearcă mai tare.

— Taiwo.

— Ce altceva vrei să spun?

Kehinde nu ştie ce-ar vrea să spună ea. Niciodată n-a ştiut.

— Las-o baltă, zice Taiwo. Ar trebui să dormim.

O aude cum se răsuceşte în pat, iar asta îi aminteşte de alt dormitor micuţ pe care-l împărţiseră, de prima lor noapte în Lagos; cum stăteau acolo, amuţiţi; îl şi aude pe unchiul lor bolnav ordonând: „Condu-i pe gemenii noştri la camerele lor". O vede pe mătuşica Niké spunând „Asta-i pentru Taiwo" şi împingând-o înăuntru pe sora lui, chipul ei întorcându-se cu o rugăminte disperată în ochi când şi-a îndreptat privirea spre fratele său, o privire ce părea să spună *nu mă lăsa singură aici.* Dar mătuşica Niké l-a împins mai departe pe hol, până în camera următoare, un dormitor mult mai mic, cu două paturi. „Asta e a ta", a spus ea cu răceală. În colţ era un pătuţ de copil. Mătuşica Niké a văzut că el observase asta. „O să-l scoatem de-acolo." Kehinde a intrat în cameră în timp ce ea se uita din uşă. „O să-ţi aducă cineva lucrurile, *ehn*? Aşteaptă puţin. Culcă-te dacă vrei. Te chemăm noi la cină."

— Mulţumesc, a mormăit el.

— Mulţumesc, *mătuşică*, zise ea şi plecă.

A stat câteva clipe uitându-se prin mica încăpere, la podeaua de marmură cu vinişoare, la ferestrele cu gratii şi la pătuţul lat. Geamul dădea în spatele clădirii, spre o grădină mare, bine întreţinută şi o piscină uriaşă. Un grădinar lucra acolo, tunzând gardul viu. Amintindu-şi de Fola, a întors privirea spre interior. Un boy stătea la uşă cu geamantanul lui.

— Bună seara, 'mnule, a spus boy-ul.

— Eu sunt Kehinde, i-a răspuns el.

— Kehinde, 'mnule, a spus boy-ul şi a făcut o uşoară plecăciune. Valiza dumneavoastră.

Şi înainte să apuce Kehinde să răspundă, a şi dispărut. Apartamentul era aşa: oameni ivindu-se în uşă, făcând o uşoară plecăciune cu privirea lăsată, apoi plecând grăbiţi, un personal imens, cel puţin douăzeci de oameni pentru ei patru: bucătari, grădinari, boy, paznici, cu toţii de sex masculin. Cu toţii îmbrăcaţi

în pantaloni albi şi cămăşi albe, fără pantofi, băieţi subţiri, fără nume, adolescenţi, fiecare topindu-se în celălalt, strecurându-se pe uşi înăuntru şi afară ducând mâncare, băutură şi orice altceva, apoi dispărând în grabă.

Kehinde stă întins, nemişcat, tăcut şi se gândeşte la sora lui, o siluetă în prag în acea primă noapte fără sfârşit, ivită brusc printre razele lunii, vocea ei ca o barcă de salvare. „Pot să dorm aici, Kehinde?" Ar fi trebuit să spună nu. „E prea frig în camera mea", a zis ea. „Nu pot să dorm." „Mda, nici eu", a răspuns el, iar ea s-a urcat în pat. În celălalt, de lângă uşă, prea departe de fereastră, prea cald noaptea fără aer condiţionat. Peste o săptămână, trezindu-se, avea să afle că ea se strecurase în patul lui, cu picioarele lângă perna lui: o fată şi un băiat în pijamale subţiri cu Disney World, o ipostază a lor pe care n-a mai văzut-o de-atunci.

VIII

Fola stă întinsă în întuneric, cu privirea aţintită asupra lui Sadie care, de partea cealaltă a patului imens, sforăie ca şi cum ar ofta, cu mâinile strânse în doi pumni mici, aşa cum sunt mereu când doarme, un obicei din ziua în care s-a născut. *În viaţă, dacă nu chiar bine*, se gândeşte Fola încruntându-se şi întrebându-se dintr-odată dacă asta e de-ajuns până la urmă. Unu din şase mort, cei cinci rămaşi, cu toţii în neregulă? Căci simte asta, *vede*, ştie că nu sunt în regulă.

O senzaţie neobişnuită o copleşeşte, o senzaţie nouă, semănând întru câtva cu panica ori cu sentimentul pe care-l ai când te îneci, ca şi cum ar fi plutit pe o apă călduţă şi liniştită – cu faţa spre cer, cu braţele şi picioarele întinse – şi ar fi început brusc să se scufunde, pe neaşteptate, ireversibil, prea grea ca să se oprească, alunecând în jos, tot mai jos.

Se ridică în fund, alarmată, încercând să-şi domolească respiraţia, încercând să n-o trezească pe Sadie, dar nu-şi poate recăpăta

suflul. Se dă jos din pat, repezindu-se fără zgomot spre baie, unde rămâne cu lumina stinsă. Doar stă acolo, până se liniştește. Dă drumul la robinet, un firicel de apă cu care să-şi stropească faţa, şi îşi tamponează obrajii cu un prosop. Lăsându-l jos, îşi surprinde reflecţia în oglindă, la lumina lunii, şi se opreşte ca să se aplece şi să privească.

Propriul chip.

Rămâne mai degrabă consternată de trăsăturile ample, dăltuite, întru câtva străine după atâţia ani de neprivit în oglindă – doar ca să-şi întindă rujul rozaliu dimineaţa când pleacă sau ca să-şi aşeze părul, în creştet, la spate. De câtă vreme nu s-a mai uitat la aceste trăsături, la formele ascuţite ale gurii şi nasului, la pielea deschisă la culoare, încă nebrăzdată de riduri, la ochii mari, familiari – şi totuşi diferiţi. Se apropie de oglindă ca să-şi privească ochii.

Nuanţa şi forma sunt aceleaşi cu ale ochilor tatălui ei (şi ai lui Olu), dar ceva s-a schimbat în timp; sunt *mai* asemănători cu ai tatălui ei decât remarcase până acum, ori mai asemănători cu ai tatălui ei decât erau până acum. Fola se gândeşte la el mai rar decât se uită în oglindă, aşa că nu prea are ocazia să-şi amintească chipul lui, să-l compare cu al ei, aşa cum face în clipa asta. Ochii lui pe chipul ei, acolo unde erau ai ei. Ochii *lui*, cu sclipirea aceea de amărăciune şi încreţiturile făcute de râs, nuanţa caldă de căprui, îmblânzită şi mai mult de suferinţă, de durere: aceştia sunt ochii pe care-i vede Fola în oglindă. Se uită îndelung, nevenindu-i să creadă. Atinge sticla. Ochii tatălui ei scânteiază în lumina ce bate dinspre fereastra din spate, scăldaţi în lacrimi. O lacrimă i se rostogoleşte pe obraz, iar ea o atinge, aşa cum întinzi un deget în ploaia abia pornită.

Se întoarce în pat de la baie, păşind în vârful picioarelor. Trage pătura la loc şi se întinde pe spate. Îşi atinge pântecul, dar nu simte nici o zvâcnire. Plânge până în zori fără să scoată un sunet.

5

I

După micul dejun se îngrămădesc în SUV-ul lui Benson, fiecare închis în cutia de sticlă a propriilor gândurilor mute, şapte cutii, încuiate, izolate fonic şi securizate; cel de-al optulea, şoferul, îngână o melodie, prezent, singur. Zorii au adus vreme răcoroasă, dimineaţa înşelător de blândă, soarele acoperit de nori, un strat gros de cenuşiu pal peste un alb luminos, o ameninţare sau o promisiune, vântul răsfirându-şi degetele printre frunze, înainte de amiază. În vreo treizeci de minute, norii vor începe să se împrăştie, frunzele se vor potoli, aerul va încremeni; soarele va înceta să mai facă pe sfiosul şi va ieşi la iveală; ziua va deveni înăbuşitoare, insuportabil de fierbinte. Aşa e vremea de decembrie în Ghana: ca şi cum ţi-ai ţine respiraţia până când totul în jur începe să se învârtă, cărare de lacrimi până la Anul Nou prin umiditatea fleşcăită, cea mai rea faţă a caniculei, apoi răgazul adus de ploaie.

II

La o oră de oraş: oceanul.

Neanunţat, nepretenţios.

Doar dintr-odată *acolo*.

Au zburat pe şoseaua proaspăt asfaltată până la intersecţie, unde au de urcat o colină mărginită de case de ambele părţi. Drumul principal e plin de forfota şi zarva după-amiezii, femei durdulii cară pe cap vase cu apă şi alte lucruri, copii slabi în uniforme, maro-închis cu portocaliu-deschis, mergând cu paşi grăbiţi să prindă un *tro-tro* ca să ajungă la masă. Bărbaţii sunt mai puţin vizibili. Câţiva stau la poartă, în pantaloni lălâi decoloraţi şi maiou, privind afară, pe jumătate mijindu-şi ochii, pe

jumătate încruntându-se, nehotărâți, în timp ce camioneta Benz a lui Benson trece huruind și ridicând praful în urma ei.

Benson stă în față, lângă șofer, cu pălărie de pai și ochelari Ray Ban, ca un ghid de safari. Ling, între Fola și Olu, stă încordată. Sadie în spate, între Taiwo și Kehinde.

— Îmi amintesc drumul ăsta, murmură Fola.

— Ai fost aici? întreabă Benson întorcându-se către ea, iar Olu tresare.

— Numai o dată. Și prea târziu. (Îl mângâie pe Olu pe umăr.) Erai și tu, scumpule. (Un junghi, în dreapta sus.)

Mașina ajunge pe coama dealului și coboară de-a lungul apei, iar un câmp desparte drumul de plajă. Cu toții se întorc să privească, așa cum fac oamenii când n-au mai văzut oceanul de luni de zile, înmărmuriți încă o dată de întinderea priveliștii. Până și Sadie încetează să se mai prefacă a dormi pe fratele ei, se ridică și se apleacă să privească îndelung pe geam.

Un zid din mortar și beton, făcut de mântuială, începe și apoi se întrerupe, ca zâmbetul unui copil de șase ani, lăsând să se vadă, printre nenumăratele spații goale dintre porțiuni, capre ce pasc lenește pe pajiște, fără nici o grabă, într-o turmă mare. În dreapta drumului, dealul abrupt se continuă în sus, cu pământul roșiatic înverzit abundent de ierburi înalte și arbuști; în stânga, o câmpie joasă, la peste un kilometru adâncime, tufișuri înflorite, râme încolăcite, ierburi rărindu-se pentru a lăsa loc nisipului. Apoi plaja. Care e mai departe decât pare din mașină, de unde ai crede că, dacă vrei, ai putea pur și simplu să țâșnești și să te duci țintă către apă, ca un copil lăsat liber azvârlindu-și hainele și pantofii, țipând de bucurie în timp ce aleargă. De fapt, din punctul ăsta al drumului, ți-ar lua ceva mai mult decât un pic de efort ca să răzbați printre buruieni; găsești o cale mai bună de acces tot înainte, la capătul satului, unde pescarii au bătătorit o potecă prin iarbă.

Totuși oceanul te îmbie, întins și neted la orizont, aceeași nuanță capricioasă cu a norilor de deasupra, nu-i chiar cea mai

frumoasă plajă din lume, însă e ceva acolo, o legătură calmă, senzaţia odihnitoare de-a o cuprinde cu privirea. Palmierii aplecaţi în unghi de 45° par să-şi scuture podoaba capilară în nisip, peste lungile bărci de lemn în culori spectaculoase, împodobite cu alge negre şi plase albe, albastre sau verzi. În depărtare se zăresc trei femei mergând, cu bebeluşii cuibăriţi în *lappa*, desculţe, păşind toate trei în acelaşi ritm, cu o sugestie patriotică în veşminte, una în auriu, alta în roşu, iar cealaltă într-un verde-smarald luminos.

Benson începe să vorbească, fără să se adrese cuiva anume, o scurtă pălăvrăgeală pe un glas voios şi clar:

— Am venit aici cu Kweku, când s-a mutat pentru prima dată în Ghana, ca să trateze un nepot tânăr care-şi rupsese piciorul şi aşa s-a nimerit să-l cunosc pe meşterul de coşciuge, care era şi doctorul locului, se pare. Cei din tribul Ga cred că sicriul ar trebui să fie o reprezentare a vieţii celui decedat. Prin urmare, sicriul unui pescar ar putea să fie în formă de peşte, al unui tâmplar, în formă de ciocan, îmi închipui, al unei femei căreia i-au plăcut pantofii, în formă de pantof. Modelele pot fi foarte complexe.

— Într-adevăr, spune Fola, simţindu-se obligată să adauge ceva.

— Cum se cheamă oraşul ăsta? întreabă Olu. (Benson răspunde.) Kokrobité, repetă el. Sună a nume japonez, conchide dezamăgit.

— Îmi aminteşte de Jamaica, murmură Ling. Ocho Rios.

O paletă diferită, reflectează Kehinde. *Mai puţin azur, mai mult roşu.*

— Sat, spune Fola. Mai degrabă sat decât oraş.

— Nu ştiam că a crescut lângă ocean, zice Taiwo.

— De asta am şi avut mereu case aproape de apă. Lângă port, râu, lângă iaz în Brookline...

Vocea Folei se stinge treptat. Priveşte copacii din depărtare, bărcile trase pe nisip.

Amuţesc iarăşi cu toţii.

Şoseaua merge mai departe, trecând de acea primă frântură de ocean, până în sat, unde privelişte se pierde; la fel şi pavajul sau linia dreaptă a drumului, care devine o potecă murdară şi şerpuitoare, denivelată şi presărată cu pietre, strecurându-se printre case. Construcţii cu o singură cameră – din lemn, cărămidă sau beton şi ceva lut, acoperişuri subţiri, cu câteva fire de paie, ferestre fără geam, obloane de lemn – adunate ciorchine, cu frânghii de rufe şi cuptoare în aer liber, găleţi pentru baie şi copaci printre case. Ici şi acolo, femei aplecate peste găleţi spală rufe şi copii mici care fac cu mâna în timp ce ei trec cu maşina. Găinile umblă ciugulind pe jos, la fel şi caprele, mult mai murdare şi mai costelive decât cele de lângă plajă. Bătrânii stau în cerc la umbră, sub frunzişul copacilor, şi se uită la televizoare vechi de când lumea. Frizeriile se amestecă cu tarabele unde se împleteşte părul, firme, SÂNGE PE CRUCE – TUNS ŞI BĂRBIERIT. COROANĂ DE SPINI – COZI ÎMPLETITE, chioşcuri unde se vând cartele telefonice preplătite şi alimente, cu mărfurile stivuite până-n tavan, mormane de culori: galben (Lipton, Maggi), verde (Milo, Wrigley's), roşu (ulei, pastă de tomate, conserve de carne de vită, cafea instant).

Drumul plin de gropi face într-adevăr ca mersul să fie zdruncinat, iar de asta vinovat pare a fi, inevitabil, şoferul. Când în cele din urmă opreşte brusc lângă un mic ansamblu de case, cu roata într-o adâncitură, înclinată faţă de drumul principal, cu toţii, ameţiţi, îşi aţintesc privirea asupra lui, fără să ştie că tocmai a parcat şi n-a intrat din greşeală cu maşina într-un şanţ. Benson se întoarce să spună ceva, dar se răzgândeşte văzându-le expresiile. Reuşeşte totuşi, ezitant, să scoată un „Da. În regulă. Bun. Aşa".

Aerul s-a îngreunat acum, că maşina e oprită, iar momentul pe care l-au tot aşteptat pare să fi sosit. Fola îl atinge pe Olu pe genunchi ca să-l facă să înceteze cu bâţâitul din picior. Ling observă gestul, băgând de seamă că de data asta el nu se crispează. Kehinde o întreabă pe Sadie din priviri *eşti ok?* Ea dă din cap. Apoi el se uită la Taiwo, dar privirea îi e îndreptată spre geamul

din spate. Benson mai încearcă o dată, dându-şi jos ochelarii şi pălăria, şi spune pe un ton ceva mai puţin voios:

— Aici e.

III

„Aici" înseamnă un complex la marginea satului, nouă colibe dispuse în formă de pătrat, pe un petic mare de pământ plin de praf şi cu un copac în mijloc, foarte potrivit în acest cadru, acelaşi fel de copac ce se găseşte pe fiecare astfel de petic: masiv, bătrân, cenuşiu, contorsionat, trunchiul gros ca o mică cetate, rădăcini înălţate străpungând pământul roşiatic întărit, crengi noduroase ce se înfoaie maiestuos pe orizontală şi-şi scutură din frunze întinzându-se până pe acoperişuri. Un colos. Sub el sunt cinci bănci de lemn aşezate în cerc, în scop de socializare. În jurul lui, şase colibe formează trei laturi ale unui pătrat, iar uşile lor deschise dau spre camere întunecoase, fără paturi; în spatele acestora mai sunt două, iar în dincolo de ele, cea mai mare, sau cea mai înaltă, o colibă din lut cu acoperiş masiv de paie.

Şoferul a oprit maşina în şanţul din dreptul unei intrări marcate printr-un zid din cărămidă roşie sfărâmicioasă. Se dau jos în linişte, întâi Benson, apoi Olu, apoi ceilalţi, punându-şi mâna streaşină la ochi. O femeie voinică, în veşmânt tradiţional dintr-un material negru simplu, aşteaptă să-i întâmpine. Cu o fâşie din acelaşi material şi-a confecţionat un turban cu fundă în faţă, părul scurt şi cărunt fiind îndesat dedesubt. Are o piele atât de netedă, încât ar putea fi mult mai tânără, dar postura în care stă e a unei femei de şaptezeci de ani bătuţi pe muchie: cu cotul pe zid, capul proptit în pumn şi un şold în afară, iar cealaltă mână în şold, ca şi cum în aceste câteva clipe în care-şi trage sufletul ar căuta să-şi sprijine întreaga greutate a trecutului de acest zid din cărămizi surpate.

Fola se îndreaptă spre ea, desfăcând braţele cu multă graţie şi spunând:

— Shormeh.

— Eu sunt Naa, oftează femeia.

— Naa, iartă-mă. Desigur, râde Fola. A trecut o veşnicie, Dumnezeule.

Naa nu râde.

— Bine ai venit în Ghana.

Se îndreaptă de spate, ridicându-şi capul de pe pumn, luându-şi cotul de pe zid şi ochii de la Fola, o schimbare de poziţie ce-i atrage atenţia asupra lui Sadie, aflată la marginea grupului.

IV

Sadie simte privirea stăruitoare pe chipul ei umezit, o presiune sau un magnet: o privire ce-i agaţă ochii, deşi bărbia se împotriveşte din obişnuinţă ridicării şi se afundă în piept în vreme ce ochii privesc undeva în sus. Rareori îi priveşte în ochi pe oamenii pe care-i întâlneşte, preferând drept spectatori gura lor sau propriile mâini – orice numai să scape de posibilul observator, să se ferească de a fi privită prea de-aproape, prea îndelung. Asta face şi acum, stând oarecum în spatele lui Taiwo, în poziţia de păpuşă stricată pe care şi-a perfecţionat-o în liceu, cu umerii încovoiaţi şi vârfurile picioarelor aduse spre interior, un aranjament al membrelor ce-i provoacă celuilalt un asemenea disconfort, încât inevitabil începe şi el să se simtă jenat şi întoarce privirea după câteva secunde. Neînfricată, indiferentă ori obişnuită cu disconfortul, Naa o priveşte în continuare, ridicând tot mai mult ochii lui Sadie – şi ţinându-i acolo nemişcaţi: iar Sadie, uluită de asemănarea izbitoare, nu-şi mai poate coborî privirea.

Ar putea să-i fie mamă, această voinică Naa, cu aceiaşi ochi oblici („pe jumătate de chinezoaică", după spusele lui Philae), aceeaşi statură, scundă, robustă, aceleaşi sprâncene abia vizibile, faţă rotundă, nas borcănat, ca un buton care-ţi returnează monedele. Ironia eredităţii. Că dintre toţi copiii a trebuit să moştenească înfăţişarea asta tocmai ea, care avea să petreacă cel mai

puţin timp alături de tatăl lor şi astfel să ajungă să-i deteste trăsăturile distinctive. Se potriveau de minune pe faţa *lui*: era chipeş în sensul în care poate fi un bărbat, fără să fie frumos, cu pielea ca a acestei Naa sau ca a lui Olu, atât de fină. Un chip curat. Elegant.

Nu la fel e şi al ei.

Lui Philae îi place s-o numească „o frumuseţe a naturii", în vreme ce Fola foloseşte expresii precum „o să-ţi găseşti tu calea" (o reminiscenţă a lui „o să-ţi găsim noi talentul ascuns"), dar Sadie ştie mai bine. Ea nu e drăguţă. Şi cu asta basta. Ochii îi sunt prea mici, nasul prea borcănat şi nu are pometi ca Taiwo sau Philae, nici membre zvelte, nici maxilar bine definit, nici talie de viespe şi nici clavicule ieşite în afară. Are 1,62 m înălţime, e plinuţă, nu propriu-zis grasă, ci îndesată, cu pielea de un maroniu nici prea deschis, nici prea închis, nici înaltă, nici minionă, fără margini, fără ascuţimi; arată ca o păpuşă, dar o păpuşă pe care ea nu şi-ar fi dorit-o. Nici nu merită osteneala să-i explice asta lui Philae ori, mai rău, Folei. N-ar înţelege. Ele sunt *frumoase*, un mod de-a fi pe care-l iau de-a gata, fără să poarte vreo vină (tot ironia eredităţii). Empatia lor e restrânsă la limitele realităţii lor, Sadie ştie asta. Nu-şi pot imagina cum ar fi să *nu* fie frumoase. Oarecum similar, de pildă, o femeie şi-ar putea închipui cum e să fie bărbat – e de-ajuns să închidă ochii şi să vizualizeze, orice ar însemna asta pentru ea, faptul de „a fi bărbat" –, însă în realitate nu-şi poate imagina cum ar fi să *nu* fie femeie, n-ar avea de la ce să pornească, oricât ar încerca. Prin urmare, imaginaţia femeii frumoase e limitată, căci îi lipseşte referinţa experienţei de a nu fi văzută de ceilalţi. De altfel, în cea mai mare parte a timpului, Sadie însăşi nu stă să-şi bată capul cu motivele pentru care lumea n-o vede. Toată povestea pare un pic cam clişeizată şi melodramatică pentru o fată cu sarcasmul şi educaţia ei. Admite că mass-media poartă o parte din vină pentru bulimia ei, pentru dorinţa ei ascunsă şi stăruitoare de a se naşte din nou ca fetiţă blondă a nimănui; critică vehement Photoshop-ul, considerându-l o ameninţare pentru sănătatea

publică; şi-a analizat şi condamnat preferinţa pentru păpuşile Barbie albe în copilărie; şi tot aşa. Nu e proastă. Vede toate astea cât se poate de limpede. Dar realitatea rămâne aceeaşi: Sadie e invizibilă. Ea nu e frumoasă.

Sentimentul de a fi privită e ceva nou şi alarmant.

— B-b-bună, se bâlbâie ea, roşind şi întinzând o mână.

Naa îi apucă mâna, încruntându-se puternic, şi o strânge tare.

— Ekua, spune ea.

— Hm, sunt Sadie, răspunde fata şi îi zâmbeşte. Mă cheamă Sadie. Mă bucur să vă cunosc.

Dar Naa stăruie:

— Ekua, repetă ea. Sora Ekua, tu eşti.

Sadie râde neliniştită, nepricepând.

— Sunt Sadie. Ăsta e al doilea prenume al meu. Ekua.

Naa dă din cap.

— Bine ai revenit.

Sadie se gândeşte să clarifice situaţia şi să adauge că n-a mai fost niciodată în Ghana, însă Naa trece mai departe, la Olu şi la ceilalţi. Îşi face apariţia încă o femeie voinică, în aceeaşi rochie neagră simplă de muselină şi cu turban pe cap, aducând o tavă mare, de plastic, încărcată cu sticle de Cola, Fanta, Malta, Bitter Lemon.

Fola îşi încearcă iarăşi norocul:

— Bună, Shormeh.

Corect.

Băuturile sunt distribuite cu o privire severă, apoi urmează amabilităţile, se fac pe scurt prezentările, se transmit condoleanţele.

— V-am pregătit o mică ceremonie de întâmpinare, spune Shormeh. Luaţi loc, vă rog, îi îndeamnă arătând spre băncile aşezate în cerc la umbră.

Soarele a încetat să mai facă pe sfiosul şi a ieşit la iveală, aerul le apasă pielea ca o palmă. Stau aşezaţi pe bănci, cu sucurile în mână, transpirând uşor. Câţiva oameni s-au strâns să asiste la

desfăşurarea spectacolului. Cei mai mulţi sunt copii iviţi din casele acelea umile şi îmbrăcaţi în haine americane ponosite, purtând pe chip zâmbete precaute şi agere. *Fete*, observă Sadie, după câteva încercări de a-şi lămuri sentimentul că e aici ceva ce-i scapă. Toţi copiii sunt fete.

— Unde sunt băieţii? o întreabă pe Fola, aşezată alături.

— La şcoală, chicoteşte ironic mama ei.

Exact la ţanc, o mică trupă de fete îmbrăcate în batic indigo se aliniază ordonat în spaţiul dintre case şi bănci. Trei adolescenţi în tunici şi cu tobe mari îşi ocupă locul la umbră, lângă fete. Naa îşi ia un scaun de plastic, sorbind dintr-o sticlă de Malta. Shormeh rămâne în picioare, cu o mână pe scaunul lui Naa. Fetele – sunt şase, cu vârste de la opt ani, poate, până la cea mai mare, dolofană, de doisprezece ani – se uită cuminţi la Shormeh, care dă scurt din cap. Fără nici o pregătire, tobele încep să bată.

Ling îşi scoate telefonul din geantă şi face o poză. Sadie se ridică în picioare, cuprinzându-se cu braţele. Totuşi răpăitul tobelor e neaşteptat de liniştitor, destins şi în largul său, exact aşa cum nu se simte ea în spaţiul ăsta. N-a fost niciodată foarte atrasă de muzica asta, a tobelor africane, deşi se întreabă de ce: fiindcă reacţia e viscerală, îşi simte inima domolită, cucerită de acest nou ritm, mai ordonat, al bătăilor. Abia acum îşi dă seama că, de când au plecat de acasă, inima i-a palpitat, i-a zvâcnit chiar, aşa încât acum are dureri, o doare tot corpul şi e epuizată fizic ca şi cum ar fi făcut exerciţii sau ar fi alergat kilometri întregi. Palpitaţia asta se înteţeşte şi se domoleşte deopotrivă la bătăile tobelor, respiraţia desprinzându-i-se de ritmul gândurilor şi urmând în schimb cadenţa accelerată a percuţiei pe măsură ce aceasta devine tot mai complexă. Un puls-surogat. Mai intens, mai calm şi mai sigur. *De ce nu ascult eu muzica asta?* se gândeşte Sadie. *Sau de ce n-o gust?* E minunată. Înăbuşă toate gândurile. E la fel de mângâietoare ca sitarul şi fluierul care se aud mereu acolo unde merge la cursurile de yoga cu Philae. Te transpune. Închide ochii o clipă, se simte ameţită. Când îi deschide, fetele sunt mai aproape, au prins viteză.

Se mişcă în cerc, cu o precizie perfectă. Picioarele în afară, înăuntru. Şoldurile în afară, înăuntru. Toboşarii schimbă ritmul, iar fetele schimbă poziţia, din linie formează o jumătate de cerc. Cea mai mică dintre ele vine în faţă. Execută un dans solo, apoi se întoarce în formaţie. Următoarea iese în faţă. Şi tot aşa, fiecare pe rând. Alţi oameni din sat s-au strecurat şi ei în complex pentru a urmări spectacolul şi aplaudă fiecare fată. Ultima dansatoare, cea mai mare, scundă şi dolofană, cu chipul radiind, iese în faţă şi dansează din buric, spre deliciul mulţimii. *Nu are înfăţişarea unei dansatoare*, se gândeşte Sadie. Arată mai degrabă ca Sadie însăşi ori ca Naa: o substanţă, un fel de substanţă vâscoasă, nu atât membre lungi de dansatoare, fluide ca un lichid, cât o întindere de materie: braţe şi coapse groase, fese ridicate, umeri laţi, piept mic, acelaşi corp solid pe care-l are şi ea. Şi pe care-l urăşte. O sperie să gândească aşa ceva atât de clar, atât de crud, despre altcineva, despre dansatoarea asta, însă gândul revine. *Urăsc corpul ăsta*, se gândeşte cu privirea aţintită asupra fetei, *urăsc corpul ăsta, e urât, urăsc felul cum arată.*

Iată.

Foarte simplu.

Trupul ăsta e urât.

Ce contează concluzia mai blândă că „nu e frumoasă" la faţă; căci corpul e cel pe care-l detestă cu adevărat. Trupul este diferenţa dintre ea şi restul. Aici, alături de fraţii ei, se vede că îi este infinit mai uşor să observe sau să rostească aşa ceva despre tânăra dansatoare durdulie, se gândeşte Sadie, decât să spună despre sine ce a văzut în oglinda aceasta. Corpul o face nevăzută celorlalţi. Reflectează la dansatoare cu un soi de tristeţe, pentru amândouă, o tristeţe îndulcită de resemnare. Pregătindu-se, înduioşată, să urmărească momentul solo al fetei, Sadie îşi încrucişează braţele cu un zâmbet compătimitor.

Ciudată întorsătură a lucrurilor.

Fata începe să se mişte. La început aproape cu stânjeneală şi cam sacadat. Mişcări rigide. Mulţimea se pune pe aplaudat, iar Sadie râde încet, bănuielile i-au fost confirmate. *Un trup urât nu*

poate dansa. Fata încă radiază, ochii înguşti îi licăresc, amuzându-se poate şi ei în faţa ironiei eredităţii. Îşi unduieşte şoldurile o dată la dreapta, apoi la stânga. Se uită direct la Sadie, face cu mâna şi începe.

De neînţeles, de nedescris cum îşi mişcă fata asta corpul. Cu virtuozitate, fără efort, fără margini, fără ascuţimi, o infinitate de mişcări minuscule din coapse, picioare şi trunchi, armonizate cu sincope pe care numai ea le aude, un trup rotund electrizat, iar toboşarii, un curent, uralele frenetice ale mulţimii în timp ce şoldurile se răsucesc ca un vârtej până când una dintre tobe face *poc!*, iar ea se opreşte, într-un picior, în faţa lui Sadie, cu mâna dreaptă întinsă.

Sadie, care priveşte încremenită, cu gura deschisă şi răsuflarea tăiată, nu pricepe din prima ce presupune gestul. Toboşarii îşi reiau bătăile, fata îşi reia mişcarea învârtejită, mulţimea îşi reia aplauzele, apoi *poc*! Se opreşte din nou. Cu mâna întinsă către Sadie.

Ea se întoarce spre Fola.

— C-c-cere bani?

— Îţi cere să dansezi cu ea.

— *Bra, bra, bra,* spune fata, cu palmele deschise. Te rog, *sooo-rădă,* vino. Hai să dansezi, te rog, te implor.

O apucă de mână şi se trage un pic înapoi, făcând-o astfel pe Sadie să se aplece în faţă, apoi să se ridice de pe bancă. Mulţimea adunată aplaudă încântată acest progres. Sadie se îmbujorează şi clatină din cap.

— Nu, nu pot.

E la un pas de a plânge; simte cristalizarea senzaţiei, nodul din stomac, fierea strângându-i-se. Face un pas înapoi, dar fata o trage în faţă, iar pe ea n-o lasă inima să apeleze la forţă pentru a se desprinde. Fraţii ei se uită cu o privire în care par să se amestece neliniştea şi încurajarea, cu ochii mari şi zâmbetul larg, ca şi cum ar urmări un bebeluş care învaţă să meargă şi ar fi pregătiţi să sară în picioare dacă ar vedea-o căzând.

Dar ea nu cade.

Când vor vorbi despre asta mai târziu, vor spune că o fată s-a apropiat de Sadie şi a ridicat-o de pe bancă, a făcut o demonstraţie a celor doi paşi de bază, pe care Sadie i-a repetat şi ea de câteva ori; că toboşarii au prins curaj şi au început să bată din tobe mai tare, că Sadie a ţinut ritmul, spre deliciul mulţimii, şi, înainte ca ei să prindă de veste, deja dansa în mijlocul tuturor de parcă s-ar fi născut dansând pe ritmuri tradiţionale ga. Nimeni nu va şti ce o copleşeşte în clipa asta, nici măcar Sadie însăşi, când dansatoarea cea stăruitoare se agaţă de cotul ei şi repetă, strângând-o cu blândeţe:

— Te rog, *sooo*-răăă, vino, te rog.

O trage pe Sadie şi mai în faţă, la oarecare depărtare de bănci.

— Uite-aşa, zice ea arătându-i paşii, un-doi.

În ochii lui Sadie s-au adunat lacrimi, lacrimi ce vor cădea dacă ea n-o va face, aşa că îşi aţinteşte privirea în pământ, la picioarele mici şi desculţe ale fetei. Un-doi, un-doi, un-doi, un-doi. Un puls-surogat. Mai calm şi mai sigur. Face şi ea câţiva paşi. Aude ovaţiile spectatorilor. Roşeşte de ruşine. Prea târziu să se mai aşeze. Se uită în pământ, la picioarele ei, căutând mişcarea. Surprinzător, picioarele o ascultă şi se mişcă, de la stânga la dreapta. Fata strigă *„Ehn-hehn!"*, din cale-afară de mândră de eleva ei. Sadie ridică privirea în timp ce se leagănă.

— Da? Aşa?

Şi mai multă mişcare. Şi mai multe aplauze. Bătăile de tobă o transpun. Tensiune în stomac. Ce se mută în coapse. Apoi în genunchi, apoi în pulpe, în fluierele picioarelor şi în tălpi. Prea jenată ca să se oprească, se mişcă mai departe. Începe să danseze. Întâi încet, cu ochii în pământ, la picioarele fetei, pe care o urmează cu uşurinţă – apoi o scânteie, un declic, o logică interioară, o străină înăuntrul ei care ştie ce să facă, ştie muzica asta, mişcările astea, paşii, ritmul, trupul i se destinde, cu ochii ţintă la picioare, Sadie se mişcă, fără să se uite, fiindu-i teamă să se oprească din mişcare, fiindu-i teamă să ridice privirea spre micul grup ce o aplaudă, se mişcă, transpiră, plânge (*Dansez*, se gândeşte ea nevenindu-i să creadă, neputând să se oprească), pântecul

încordat, coapsele încinse, pleoapele lăsate, şoldurile rotindu-se, umerii sus, jos, în cerc, un picior în afară, un picior înăuntru, se află în afara corpului ei sau *în* el, înăuntrul lui, fără să mai aibă conştiinţa exteriorului, a propriei pieli, a ochilor, a privirilor celorlalţi, ci doar conştiinţa bătăilor ritmice, a tobelor.

Poc!

Toba se opreşte. Sadie se opreşte şi ea. Năduşită, fără suflare. Micul grup strâns împrejur nu mai aplaudă, pur şi simplu priveşte. O clipă de linişte, apoi Olu spune: „Bravo, Sadie!", cu toată puterea vocii lui de bariton. Copiii încep din nou să aplaude şi să aclame în ga, iar dansatoarea durdulie strigă „*Sooo-raaa* mea!". Se fac poze cu telefoanele. Fola sare de pe bancă s-o îmbrăţişeze de parcă ar fi ieşit câştigătoare la un maraton.

— Dumnezeule, spune ea râzând şi apucând-o pe Sadie de frunte. Fata mea e dansatoare, *ehn*?

Îi sărută cozile împletite. Iar Sadie, copleşită de o stânjeneală întârziată, acum că s-a oprit şi simte privirile calde, o lasă pe mama ei s-o îmbrăţişeze, inima săltându-i frenetic de bucurie, printre altele.

V

Văzând-o acum pe Sadie în momentul ei de glorie, îmbrăţişată de Fola aşa cum s-a întâmplat în aeroport (numai zâmbete-printre-lacrimi, faţa la pieptul mamei şi toate cele), pe Taiwo o cuprinde un sentiment mai degrabă de furie. S-a străduit toată dimineaţa să se conformeze scenariului, luându-şi un aer sobru, părând interesată, ştergându-şi sudoarea fără să se plângă, o încercare de a fi politicoasă pe care ceilalţi o iau drept îmbufnare, obişnuiţi cum sunt cu tăcerea ei, cu frământările ei. Ăsta e rolul ei prestabilit în piesă, aşa cum al lui Olu e să gestioneze, al lui Kehinde – să fie împăciuitor, al lui Sadie – să plângă din te miri ce sau al Folei – să se facă întruna că nu vede: Taiwo e îmbufnată. Cu toţii îi anticipează starea, o aşteaptă şi le-ar lipsi

dacă ar înceta. Nimeni nu se îngrijorează, nimeni nu o întreabă dacă e ceva în neregulă, dacă s-a întâmplat ceva. *Aşa e Taiwo*, spun ei ridicând din sprâncene, dând din umeri şi aruncându-şi unii altora priviri când au impresia că nu-i vede.

Astfel că şi ea crede că a fost aşa dintotdeauna, un „copil dificil", şi va fi mereu dificilă – *şi că*, se gândeşte deodată, privindu-le pe Fola şi pe Sadie, *dacă aş fi mai prietenoasă, m-ar îmbrăţişa şi pe mine.* Pe ea mama ei n-o îmbrăţişează, o izbeşte gândul. Nu se repede imediat lângă ea când dă semne c-ar avea nevoie, ci îi rezervă acest privilegiu lui Sadie, care e mai drăguţă, mai plângăcioasă şi adorabilă ca o păpuşă, ca un lucru pe care-l ţii în braţe. Aşa s-a întâmplat ieri, la masa din sufragerie, când Fola doar a privit-o lung pe Taiwo, care începuse să plângă. Dacă în locul ei ar fi fost Sadie, Taiwo ştie asta, Fola ar fi îmbrăţişat-o, ca acum, nu ar fi stat să se uite cum fiica ei îi întoarce spatele şi pleacă.

O furie din senin. Uitându-se ţintă la mama ei, simte cum furia se înteţeşte, deopotrivă tulburată şi stânjenită că a trebuit să iasă la iveală tocmai *acum*, când toată lumea râde şi uită pentru o clipă de durere ca s-o felicite pe Sadie, Sadie cea micuţă, Sadie cea dulce, Sadie cea curată, cea pură, drăgălaşă ca un bebeluş pe care nu se pot abţine să-l îmbrăţişeze. Ca de nicăieri, copleşitoare, o furie dincolo de orice raţiune. Trupul începe să-i tremure, să se mişte incontrolabil: întâi ca un frison, pe urmă se încinge, se ridică şi o porneşte din loc: fără să gândească, fără să vorbească, se îndepărtează. Ceilalţi nu bagă de seamă că Taiwo pleacă, fac încă poze, copiii pălăvrăgesc, femeile mai în vârstă şi-au pierdut interesul. Doar Kehinde se ridică îngrijorat şi murmură:

— Unde te duci?

— La baie, răspunde Taiwo, iar el nu se duce după ea.

Nu are nici cea mai vagă idee unde merge. Doar înaintează cu paşi mari şi iese din complex, de-a lungul zidului, îl zăreşte pe şofer lângă maşină, o ia în direcţia opusă, pe drumul cărămiziu murdar, îndepărtându-se de sat. Furia o mână tot înainte, un

clocot visceral îi iuţeşte paşii şi îi întunecă judecata, aşa că nu vede nimic altceva decât pe mama ei îmbrăţişând-o pe Sadie şi nu-i trece nimic altceva prin minte decât gândul *dar pe mine nu.* Furie şi autocompătimire şi ruşine pentru autocompătimire. O fierbinţeală în picioare. Mai repede, tot înainte, epuizată – până când, ajunsă la marginea satului, alergând aproape, ridică privirea şi vede că se află într-un mic spaţiu deschis. Un mănunchi de construcţii părăsite împiedică vederea spre ocean, nisipul o îmbie, primitor, ca un răspuns.

Plaja e aproape goală, soarele spre zenit, numai patru băieţi joacă fotbal desculţi şi îi zâmbesc veseli lui Taiwo când se iveşte dintre palmieri, însă fără să-şi întrerupă jocul sau pălăvrăgeala în ga. Ea îşi scoate şlapii şi păşeşte pe nisipul tare, gri-albicios, dogoritor la ora asta din zi; simte cum furia i se mai domoleşte în aerul proaspăt, umed, în aroma sării, briza mării şi freamătul valurilor; merge în continuare, depărtându-se de băieţi şi de râsul lor, fără să gândească, cu pieptul încă palpitând, cu sudoarea şiroind pe trup.

La vreun kilometru mai în faţă se zăreşte o construcţie din vremea colonială, ce pare să fi fost cândva o casă grandioasă, cu vedere spre mare, cu terase şi coloane, acum lăsată de izbeliţte în soare. La câţiva kilometri mai încolo începe alt sat. Undeva în mintea lui Taiwo se cuibăreşte ideea de a evada, de a o porni spre capătul plajei, însă clădirea o distrage, profilându-se întunecată dinaintea ei şi aruncând pe nisip o umbră maronie. Îi aminteşte de casa aceea dezolantă pe care o ura, de fantomele altor familii, nişte străini, europeni morţi de mult, casa asta trântită pe plaja cu bărci şi palmieri şi colibe cu acoperiş de paie construite la umbră. Taiwo se opreşte să reflecteze: nelalocul ei în cadrul ăsta, aşa cum s-au simţit întotdeauna, o familie africană în Brookline; aşa cum s-a simţit *ea* întotdeauna, noaptea în camera ei, cu fantomele mai în largul lor decât ea. Şi râde.

Imaginea e hilară: casa asta pe o plajă într-un sat din Ghana, căminul vreunei familii de albi, cu vopseaua scorojită şi gâvanele

ferestrelor goale, dar *aici*, o prezență hotărâtă încă, impunătoare. Râde imaginându-și-l pe tatăl ei în copilărie, stând pe plajă, ridicând privirea spre casa asta, cu gândul că într-o bună zi va avea și el o casă la fel de mare și de impozantă ca asta, cu gândul că într-o zi va cuceri și el un pământ care să fie al lui. *Ceea ce a și făcut*, își spune ea râzând – hectarele alea din Brookline pe care era ridicată casa aceea veche și la fel de posomorâtă, mai precis „casă" așa cum o concep aceiași britanici cu obraji rumeni care au construit și chestia asta de pe plajă, o namilă de piatră, o declarație – *însă fără înamovibilitate*, fără aerul subtil dominator, fără încredere ori permanență. Tatăl ei a cucerit pământ nou și a întemeiat o casă, însă rușinea lui era prea mare, iar cucerirea i-a fost vândută. Ori vândută *înapoi*, cel mai probabil, unei familii cu obraji rumeni drăguțe, descendentă a primilor coloniști, mai familiarizată cu dominația. O cucerire recuperată de la băiatul nou, redată localnicilor, vreunei familii Cabot sau Gardener, redobândită de la familia Sai. *Bietul băiețel*, care se plimbase pe plaja asta, care visase la case grandioase și noi teritorii, se gândește Taiwo, cu picioarele lui crăpate și tălpile înnegrite, fără să-și dea seama care îi e greșeala (ea i-ar fi spus dacă ar fi întrebat-o): că nu-și va găsi niciodată casa, sau o casă care să dăinuie. Fiindcă cel care simte rușine, acela nu se simte și nu se va simți niciodată, nicăieri, acasă. Râde cu gândul la băiatul acela de pe aceeași plajă, apoi râde mai tare cu gândul la casa pe care a cumpărat-o el și apoi râde și mai tare gândindu-se la ea însăși în casa aceea, avea doisprezece ani, încă o fetiță, crezând încă în ideea de acasă.

Se întâmplă ca de obicei:

râde până dă în plâns amestecat cu râs, pe urmă numai plâns și-atât. Apoi se așază. Acolo unde e. Lasă geanta să-i cadă, se oprește din mers, nu are unde să se ducă, e tot o străină și aici. De-ar mai avea vreun strop de energie, ar merge probabil oriunde, ar rupe-o la fugă, așteptând (sperând) s-o urmărească cineva (un bărbat) – dar nu poate, e istovită, în picioare, în tot corpul; ceva se insinuează din interior, un soi de ultim bastion

care se prăbuşeşte înăuntrul ei. Aşa că se aşază. În soare, pe nisip, transpirând, plângând. Aşa cum se stă pe plajă. Însă fără puloverul iubitului.

Scotoceşte în geantă după pachetul de American Spirit, îşi aprinde o ţigară, o fumează rapid; cu gesturi scurte, nervoase. Îşi strânge genunchii la piept pentru a simţi apropiere, copleşită de o durere pe care abia dacă o poate desluşi. Ultima dată când a simţit asta a fost într-o noapte în Boston, cu tatăl ei în costum de operaţie, prăvălit pe canapea: că lumea era prea deschisă, larg deschisă, un ocean, vasul lor scufundându-se treptat, doborât sub greutatea ruşinii. Ce nu ştiuse atunci era că Fola avea să taie frânghiile, să arunce bărcile de salvare în voia valurilor. Sau că Fola *ar putea* să facă asta. Nu un tată, ci o mamă. Ceea ce nu ştiuse atunci e că mamele trădează.

Aşa deci.

Iată gândul pe care nu l-a gândit.

Ieşind în sfârşit la lumină după ani de zile de aşteptare la marginea conştientizării, ca o umbră a lucidităţii, privind pe furiş, apoi ascunzându-se la loc atunci când mintea ei se întorcea într-acolo. Doctoriţa Hass se înşală, ceea ce Taiwo bănuieşte de multă vreme: problema nu e tatăl. Sau nu doar el. Fola a fost cea care i-a trimis la Femi în vara aia, ca pe doi viţei graşi la altar. Nu el. Cum de i-a scăpat asta? Sursa mâniei sale. Furia fără nume: că i-a trimis departe, i-a expediat în Lagos când ar fi trebuit să ştie mai bine, trebuie *să fi ştiut* cumva ce avea să se întâmple, cine era el, propriul ei frate, propria ei familie. Iar asta în schimbul taxelor şcolare. Gândul se dezvăluie. Mamele trădează. Şi ce se întâmplă cu fiicele trădate de mame? *Nu devin îmbrăţişabile ca Sadie*, se gândeşte Taiwo. Nu devin hlizite şi adorabile ca Ling. Ci le creşte o carapace. Împietresc. Încetează să mai fie fete. Deşi arată ca fetele, se poartă ca fetele, flirtează ca fetele şi sărută ca fetele, în realitate sunt generali, comandouri în război, trecând la acţiune la revărsatul zorilor pentru a preveni alte lovituri. Cu o armată în spate, talentele pe post de călăreţi, inteligenţa şi frumuseţea şi orice altceva au la dispoziţie, totul e aruncat în

luptă pentru a captura castelul, pentru a recâștiga Onoarea. Fireşte că nu funcţionează. Fiindcă de fiecare dată dau foc satului în căutarea siguranţei pierdute, Taiwo ştie asta. Aceste fiice sfârşesc în solitudine. Dorite, admirate şi singure în cortul lor, unde plâng nopţi întregi. Dimineaţa pornesc la luptă, iar băieţii le văd sosind. Şi se gândesc: măiculiţă, ce fete sclipitoare şi frumoase. Inimi frânte, vărsare de sânge. La luptă înainte, căutând răzbunare. Aici apare o întorsătură ciudată în poveste: faptul că răzbunarea pe care o caută este iubirea celuilalt, a unui iubit ca o mamă care nu le va trăda. La gândul ăsta Taiwo râde zdravăn. Gândul la iubitul ei, la fularul şi pantalonii lui de trening, la zâmbetul lui mămos. La nevasta şi copiii lui. O trădare preambalată. Ceva menit să se întâmple. „Mulţumesc, Marissa." *Şi... sfârşitul reprezentaţiei.*

Se uită la apă cu o privire pierdută, cu ochii înceţoşaţi ca să vadă lucrurile mai limpede, neştiind ce să facă sau la ce să se gândească în continuare. (Dacă îl aude pentru prima dată, nu-şi reţine propriul nume.) Îşi aprinde încă o ţigară, pe care o fumează încet de data asta. Soarele bătând-o pe umeri şi pe spate e ca o mângâiere, un memento al pielii, un memento al durerii dintr-o altă dimensiune, în afara corpului ei, în afara amărăciunii ei. Se lasă pe spate, în nisipul care e mai umed decât avea ea impresia stând în fund, o surpriză bine-venită. Îşi întinde degetele de la picioare spre valuri, dar fluxul nu înaintează atât de mult la ora asta. Şi stă tolănită acolo, fumând, cu părul plin de nisip, când aude din nou.

Cineva o strigă pe nume.

— Taiwo, şi iarăşi, din depărtare, insistent. *Tai*-wo!

Se ridică sprijinindu-se în mâini.

O vede pe mama ei.

Fola, ivită ca prin minune, strigând „Draga mea!". Îndreptându-se spre ea. Băieţii, mici informatori, o arată cu degetul. Fola, ivită parcă de nicăieri, se repede disperată spre ea, gesticulând, pantalonii ei albi de in umflându-se în vânt. (Precum Demetra, mai puţin torţele.)

— Kehinde a zis că te-ai dus la baie, dar m-am uitat după tine. Şoferul a zis că te-a văzut mergând încoace, spre plajă. Ce s-a întâmplat, scumpa mea? întreabă Fola apropiindu-se. Te-ai rănit? Poţi să te ridici?

Ajunge lângă Taiwo şi se lasă în genunchi.

Poate că apropierea o copleşeşte acum pe Taiwo, s-o aibă pe Fola chiar lângă ea după atâţia ani? Oricum, ceva. Izbucneşte, sărind în sus şi speriind-o pe Fola, care se ridică în picioare clătinându-se.

— DACĂ M-AM *RĂNIT*?! ţipă Taiwo.

Ca şi cum un fir care atârna e tras sau se prinde în ceva, totul începe să se deşire. Râde şi plânge şi ţipă:

— Ce s-a *întâmplat*? Mamă, tu ce *credeai* că o să ni se întâmple? Pe urmă, pentru că Fola pare complet şocată, Taiwo rânjeşte amar şi zice: O să-ţi spun ce s-a întâmplat, bine, sigur.

Cu toate că îşi promisese că n-o va face şi n-a făcut-o atâţia ani, cu toate că nici o secundă nu şi-a închipuit astfel scena (o plajă pustie în miezul zilei, copii stând şi holbându-se), Taiwo îi mărturiseşte, fără să se întrerupă, cum s-a întâmplat, cum a început totul:

cum au împărţit micul dormitor, al lui Kehinde, cu cele două paturi care trosneau, fiindcă al ei era prea mare şi prea răcoros din cauza aerului condiţionat pe care nu-l putea opri (era prea sus ca să ajungă), în timp ce la el nu mergea deloc. În prima noapte ea a venit la uşa lui în cămaşă. „Pot să dorm cu tine, Kehinde?" Fratele ei a zis da.

La început, ea stătea într-un pat, Kehinde în celălalt, însă camera lui era prea încinsă ca să dormi departe de fereastră, aşa că după o săptămână au împărţit acelaşi pat, fiecare cu capul la picioarele celuilalt, ca sardinele în conservă, cu cearşafurile date la o parte ca să lase loc adierii vântului. După două săptămâni, a renunţat să se mai furişeze înapoi în camera ei înainte să se lumineze de ziuă, de teamă să nu-i descopere unchiul Femi şi să-i certe; îl văzuseră numai de două ori de când ajunseseră în

Nigeria, cu ocazia meselor fastuoase pe care le dădea duminica pentru prietenii lui. În restul timpului era practic absent, izolat la ultimul etaj al apartamentului cu trei niveluri, unde puteai ajunge doar cu un lift ce funcţiona pe baza unui cod pe care gemenii nu-l ştiau, deci pentru ei era o lume invizibilă. Îi auzeau mereu pe musafirii unchiului lor, urcând şi coborând, un du-te-vino continuu, muzică la orice oră, petreceri zgomotoase sâmbăta, femei râzând, pahare spărgându-se, strigăte înăbuşite şi Niké plângându-se – însă ei nu mergeau niciodată sus.

Trăiau la etajul întâi ca doi orfani (înstăriţi) lăsaţi în grija imensului personal exclusiv masculin al unchiului Femi. Servitorii îi trezeau şi le pregăteau uniformele. Bucătarii le serveau masa. Şoferii îi duceau la şcoală. Acolo îşi petreceau toată ziua şi se întorceau acasă la ora cinei. Mâncau singuri, îşi făceau temele şi mergeau la culcare. Sardine într-o conservă, lângă fereastră ca să primească adierea vântului, spunând poveşti despre Boston, majoritatea legate de zăpadă, ca şi când prin simpla amintire a frigului ar fi putut chiar să-l *simtă* şi să reducă oarecum presiunea umidităţii. Mătuşica Niké îşi făcea apariţia seara, după cină, ca să repete regulile despre folosirea liftului, să vadă dacă nu cumva au murit în timpul zilei, să se plângă de Femi şi apoi urca la loc. La Şcoala Americană Internaţională nu şi-au făcut prieteni, fiindcă toţi colegii îi credeau aroganţi judecând după înfăţişare. Aşa că în mare parte erau legaţi unul de celălalt, mâncând, dormind, făcându-şi temele, uitându-se la televizor, ascultând casete audio, înotând, plimbându-se cu maşina.

Când vorbeau cu Fola la telefon în weekenduri (singurul apel la care aveau dreptul, cinci minute fiecare), spuneau că sunt „fericiţi" ca să nu-şi facă griji. La început nu erau trişti. Erau doar singuri. Îşi dădeau seama că ceva e-n neregulă în apartament – oameni de tot felul care veneau şi plecau la toate orele posibile, vorbind în yoruba, arabă, engleză sau într-un jargon amestecat; în weekenduri puteau să-i vadă, din dormitor, cum stau la piscină; le vedeau pe fetele care se plimbau ţanţoşe, în rochii cu imprimeu de leopard, haine grele de blană, cu pantofi

cu toc-cui şi peruci, pe bărbaţii graşi de lângă ele şi pe bărbaţii tineri adunaţi laolaltă, toţi zvelţi şi atrăgători, cu ochi negri înfometaţi – vedeau toate astea, însă nu puneau întrebări. Nu părea să merite osteneala. Făceau ce li se spunea şi ţineau totul pentru ei. Trei luni, şase luni, nouă luni în stilul ăsta. Vara a sosit deodată cu un aer mai răcoros şi mai uscat, apoi sfârşitul anului şcolar, o schimbare în program, ivindu-se acum un gol în mijlocul zilelor lor.

Cum s-au schimbat lucrurile:

în dimineaţa aceea. Mătuşica Niké, pe nepregătite. Făcându-şi apariţia în bucătărie pe când ei mâncau. Era prima oară când o vedeau dimineaţa, fără costumaţie, fără machiaj sau perucă, cu o eşarfă de mătase pe cap. Taiwo a ridicat întâmplător ochii de la biscuiţii ei Weetabix, a văzut-o pe Niké şi s-a înecat cu lapte, îngrozită de imagine.

Femeia arăta ca o stafie. Cu pielea bej-cenuşie şi ochii mici şi goi, cu un cearşaf alb în mână. O stafie râzând. „Vă miraţi să mă vedeţi, *ehn*? Credeţi că noi nu locuim aici? Credeţi că puteţi să faceţi în casa asta ce aveţi chef?" Râdea foarte uşor, aşa cum îi plăcea când era supărată, împungând aerul cu degetul ce arăta ca limba unui şarpe. Asistaseră la spectacolul ăsta în repetate rânduri când Niké îi ocăra pe servitori: debutul era echilibrat (un râs uşor sau o batjocură şoptită), cu un deget ridicat pentru a accentua punctele esenţiale, întâi pe un ton scăzut, ce creştea pe urmă până la volumul maxim, apoi întrebările retorice („credeţi că noi nu locuim aici?"), folosirea formulei „prietene", apoi climaxul, ţipetele, invocarea *Bibliei*, deznodământul melodramatic, într-o notă aproape shakespeariană. Perorând mereu despre onoare, dreptate şi altele asemenea, pentru ca apoi să-i bată pe servitori, o treabă violentă. Din câte îşi dădea seama Taiwo, nigerienilor părea să le *placă* să se înfurie, extrăgând plăcere din conflicte, un soi de fior fizic; îi urmărea la piaţă, la şcoală, cum o ţineau pe-a lor, cu ochii aprinşi cu voluptate în timp ce ţipau şi se păruiau. Era greu să-i iei în serios. O asculta absentă pe mătuşica Niké, înmuindu-şi tacticos biscuitul în lapte. Abia când

femeia s-a pus pe zbierat, „E dezgustător!", a ridicat Taiwo privirea de la cereale.

— E *dezgustător* ce-ați făcut! (Dintr-o singură mișcare dramatică, Niké a scuturat cearșaful de pat, un cearșaf cu elastic pe margine și o mică pată roșiatică. Taiwo și Kehinde priveau amândoi nedumeriți.) Niké a continuat, urlând: Știu ce-ați făcut! Servitorul mi-a spus că dormiți în aceeași cameră, iar acum putem vedea și ce faceți acolo, *ehn*? (Și-a îndreptat degetul spre Kehinde, cu ochii mijiți.) E *sora* ta. Propria soră geamănă. Ești un păcătos, prietene.

Kehinde clipea din ochi înmărmurit.

— Î-î-îmi cer scuze?

O întrebare, nu un mod de a-și cere iertare, însă Niké era dezlănțuită.

— E un păcat ce-ați făcut, *ehn*? „Îmi cer scuze" nu-i de-ajuns! Voi să-mi spuneți ce s-a întâmplat. Spuneți-mi chiar în clipa asta.

— Nu pricepem, mătușică, a răspuns Taiwo foarte calmă, deși tocmai începea să se lămurească în privința cearșafului.

Cu nici o săptămână în urmă, se trezise sângerând, doar câțiva stropi; prima ei menstruație, știa asta de la orele de educație sexuală de anul trecut. Îl înștiințase pe cel mai tânăr dintre servitori, Babatunde, cel mai drăguț dintre ei, care se întorsese degajat, peste câteva ore, cu o pungă uriașă de tampoane și absorbante. Astfel „devenise femeie". Asta era expresia folosită de profesoara lor. A deveni femeie. Taiwo nu se simțea femeie. Se simțea nervoasă și jenată (poate că asta însemna să fii femeie?). Iar acum iat-o pe Niké ținând cearșaful pătat de sânge, ceea ce Taiwo, pe bună dreptate, nici nu observase la momentul respectiv. Era ușor de explicat că-i venise primul ciclu. Dar era mai greu de explicat de ce dormeau în același pat. Până în clipa asta nu i se păruse deloc ciudat, cu atât mai puțin „dezgustător", însă acum, când a început să vorbească, avea îndoieli.

Două amintiri îi reveniră în minte, dintre care una tulbure în ce privește detaliile, cam ca un vis de care-ți aduci aminte la

lăsarea serii: era într-o dimineaţă, una dintre numeroasele dimineţi în care se trezise lângă Kehinde, cu o lună în urmă sau mai mult, poate luni întregi, nu mai ştia exact. Îşi amintea doar cum s-a trezit din vis, foarte devreme, înainte să crape de ziuă, cu ochii înceţoşaţi, încă pe jumătate adormită, şi a simţit ceva tare în spatele coapsei când s-a întors de pe spate pe o parte, îndepărtându-se de Kehinde. Cu ochii închişi, abia conştientă, s-a gândit că *e piciorul lui* şi a întins mâna, mormăind „Dă-te, omule", ca să-l împingă mai încolo. Senzaţia acelei erecţii în palma ei era ceva atât de străin – atât de viguros şi de cald şi totuşi atât de cărnos, de delicat –, încât pentru o clipă nici n-a realizat întru totul ce anume ţinea în mână. Fratele ei s-a mişcat, sforăind. Panicată, Taiwo şi-a tras mâna. A rămas întinsă lângă el, cu ochii deschişi, cu inima zvâcnind, speriată, de ce anume, nu-şi dădea seama. Poate a crezut că visa, că visase? Pe urmă a adormit la loc. Ca să-şi amintească abia acum.

Iar celălalt lucru, nu o amintire. Un obicei. „Dezgustător." Pe care l-a deprins după încheierea şcolii, când au început să-şi petreacă zilele în apartament, ore de lâncezeală, plutind leneşi în piscină sau uitându-se la desene animate. În ziua aceea venise de la piscină în cameră să facă duş şi să se schimbe, lăsându-l pe Kehinde să înoate. Îşi scosese costumul de baie şi se uita după un prosop, când a dat peste singura carte pe care o adusese cu ea aici. O enciclopedie masivă cu zei şi mituri, primită în dar de Crăciun de la tatăl ei. În iarna aceea, la orele de studii clasice, devenise obsedată de muze; el pusese un semn de carte din piele la capitolul despre Caliope. Vreunul dintre servitori vârâse, conspirativ, uriaşul volum în ultimul sertar al comodei, unde ascundeau ei dulciuri şterpelite. Acolo deci, alături de trei pachete de biscuiţi şi prosoape, se afla şi cartea pe care Taiwo o crezuse furată sau pierdută. Încântată că o găsise, s-a trântit pe patul pe care-l împărţea cu Kehinde ca să citească. Stătea acolo goală, cu burta pe o pernă, când a dat pagina la „Răpirea Persefonei", ilustrată printr-o imagine rozaliu-carnală a unor

fete cu sâni voluptuoşi pe o pajişte cu flori, imagine însoţită de următorul text:

> *Pe o pajişte, Persefona culegea flori împreună cu prietenele ei Artemis şi Atena. Acolo fu atrasă de o narcisă nespus de frumoasă, cu o sută de boboci. Când se întinse s-o culeagă, în pământ se căscă o prăpastie şi din străfunduri se ivi Hades, într-un car de aur tras de cai negri. O silui pe Persefona şi o luă cu el în tărâmul umbrelor. Ea strigă după tatăl ei, Zeus, care însă nu-i sări în ajutor.*
> *Demetra auzi şi ea strigătele Persefonei şi porni degrabă s-o caute. Purtând torţe aprinse, ea umblă după fiica ei răpită vreme de nouă zile şi nouă nopţi, peste mări şi ţări. În căutarea-i disperată, nu se oprise niciodată să mănânce, să doarmă sau să se scalde. În cea de-a zecea zi, Helios, zeul Soarelui, îi spuse Demetrei că Hades o răpise pe Persefona. Ba mai mult, că violul şi răpirea fiicei ei fuseseră consfinţite de către Zeus.*

Nimic nou până aici. Ce a luat-o însă prin surprindere a fost senzaţia pe care a avut-o citind şi privind în repetate rânduri imaginea mâinii lui Hades pe sânul Persefonei: ca o presiune ce-o furnica între picioare, acolo unde cearşaful era mototolit, o presiune ce a devenit tot mai intensă şi mai pătrunzătoare, până când a făcut pe ea. A sărit în picioare, alarmată şi stânjenită, a închis cartea. S-a uitat atent la cearşaf, întâi ruşinată, apoi confuză. Nu era nici o pată umedă acolo unde urinase. Şi-a pipăit coapsele, la fel de uscate. Nu făcuse pe ea. Uitându-se de-aproape la cearşaf, a observat un mic strop de lichid, puţin lipicios, ca o picătură de albuş de ou. Asta ieşise din ea, nu urină. L-a şters cu prosopul şi s-a spălat.

Dar a început să facă asta zilnic, după piscină, înainte de duş: să-şi scoată ritualic costumul de baie, apoi să se aşeze în pat cu cartea, mereu la pagina cu descrierea „Răpirii Persefonei", ţinând între picioare cearşaful mototolit ca prima dată, mereu

strângând din coapse, mereu cu urechea ciulită ca să-l audă pe Kehinde, mereu cu răsuflarea tăiată atunci când albuşul de ou se prelingea afară. Iar acum întrebându-se – în timp ce-şi pisează biscuitul, iar Niké repetă „E dezgustător!" – de ce îi provoca atâta plăcere, oare îşi dorea ca el să intre peste ea? Ştia prea bine că nu l-ar fi putut auzi venind în papucii aceia de ninja din piele roşie şi cu vârful ascuţit. Era Kehinde. Putea să facă asta. Să apară pe neanunţate. Şi totuşi ea stătea tolănită acolo, goală, umedă, în vreme ce el înota.

Taiwo lăsă linguriţa jos, simţind că-i iau foc degetele. Kehinde se întoarse spre ea, muşcându-şi buza. Orice ar fi simţit Taiwo, acelaşi lucru se răsfrângea şi pe chipul lui.

Niké jubila.

— *Uită-te* la el! (Bănuielile îi erau confirmate.) Şi mai sunt şi alte pete, zise ea rânjind şi ridicând cearşaful. Crezi că nu ştiu ce sunt urmele astea albe?

Kehinde se holba la Taiwo.

— Ce sunt?

Era o întrebare pentru jumătatea lui geamănă, care privea însă în altă parte.

Crezând că-şi bate joc de ea, Niké a aruncat cearşaful şi l-a plesnit pe Kehinde atât de tare, încât acesta a căzut de pe scaun. Înainte să înceteze cu loviturile, Taiwo a sărit şi a împins-o pe femeie, dintr-o singură mişcare, strigând „Lasă-l în pace!". Dar Niké şi-a pierdut echilibrul, clătinându-se în papucii ei pufoşi cu ciucuri şi aterizând crăcănată pe spate. Capotul desfăcut îi dezveli pulpele grase în faţa servitorului, care intră şi scăpă din mână tava de sticlă. Taiwo îl apucă pe Kehinde şi-l trase spre ea, dându-şi seama dintr-odată de vulnerabilitatea lor, de cât de neajutoraţi erau în locul ăsta. Ceva se rupsese. Învelişul din jurul lor. Distanţa dintre etajul al treilea şi etajul întâi dispăruse.

Cum Niké a început să ţipe:

criminala dracului. O smintită. Cum i-a târât până la lift şi i-a dus sus, în salonul unde mai fuseseră când au ajuns aici şi pe care nu-l mai văzuseră de-atunci, de la sfârşitul lui august, acel

talmeş-balmeş de marmură, zebră şi catifea. Unchiul lor stătea rezemat, în chiloţi şi halat de baie, iar Babatunde, micuţul boy, pregătea o linie pe masă. Femi îl mângâia pe ceafă în timp ce lucra, cu un gest aproape molatic, aşa cum îţi mângâi animalul de companie. Doi băieţi mai mari, deja adolescenţi, stăteau de pază la uşă, în uniforme albe de marinari, de parcă ar fi jucat într-o piesă. Dar cu arme. Puşti subţiri, pe care le ţineau strâns lipite de piept, fără să se mişte sau să scoată vreo vorbă atunci când Niké năvăli în cameră.

— Ia te uită, bună dimineaţa, spuse domol unchiul Femi, întotdeauna domol.

Soţia sa îi împinse pe gemeni spre şezlongul pe care stătea el. Babatunde ridică privirea, foarte scurt, apoi o coborî la loc, înapoi la treabă, ştiind prea bine că nu e cazul să-şi facă simţită prezenţa. Taiwo şi Kehinde se uitau absenţi la unchiul lor, iar mătuşa Niké, în spatele lor, spumega:

— Spuneţi-i cu gura voastră.

— Ce să-mi spună? întrebă unchiul Femi zâmbind, sincer interesat.

Se purta cu ei de parcă îi vedea în fiecare zi, de parcă mai ieri trăncăniseră despre vremea din Lagos, de parcă n-ar fi lipsit din peisaj aproape un an de zile. Babatunde, terminându-şi treaba, se îndepărtă de masă. Unchiul Femi se aplecă şi priză praful. „*E se*", îi spuse el lui Babatunde, trăgându-şi vasul şi zâmbind. Băiatul dădu din cap, făcu o plecăciune şi ieşi imediat din cameră.

— Unchiul vostru a pus o întrebare. Au impresia că noi suntem proşti. Iar asta. Asta crede că poate să dea în mine. *Odé*.

Niké o împinse zdravăn pe Taiwo din spate. Aceasta se împiedică, dar îşi recăpătă echilibrul şi se îndreptă.

— N-o atinge, spuse unchiul Femi. Băiatului nu-i place. (Îşi aprinse o ţigară.) Nu aşa ai zis? întrebă uitându-se la Kehinde, cu sprâncenele ridicate şi un zâmbet luminos. Nu aşa mi-ai spus? „N-o atinge"? N-am dreptate?

— Ba da, domnule, răspunse Kehinde.

— Poftim? N-am auzit.

— Ba da, unchiule, repetă Kehinde, cu un tremur în glas.

— Prea bine atunci. Ce s-a întâmplat?

Unchiul Femi se uită la Niké, apoi iarăşi la gemeni, rămaşi în pijamale şi ciorapi.

Niké îşi drese glasul ca şi cum s-ar fi pregătit să ţină un discurs, însă răspunse scurt:

— Au fost prinşi că făceau sex. Servitorii au descoperit pe cearşaf sângele ei şi petele lui din timpul... climaxului. Pot să-ţi arăt lenjeria.

— Minţi! strigă Taiwo din instinct. Nu am făcut nimic!

De data asta lovitura o doborî la pământ. Niké, din spatele ei, pe jumătate îmbrâncind-o, pe jumătate plesnind-o.

— Mă faci pe mine mincinoasă?! ţipă ea. Am dovada!

Taiwo rămase în genunchi pe podea, aşa cum căzuse, prea buimăcită ca să se ridice, simţind cum îi ia foc urechea. Mai degrabă şocant decât dureros, felul în care o lovise Niké părea să anunţe şi mai multă violenţă, cât de curând. Părinţii lor nu i-au bătut niciodată, n-au ţipat niciodată, nu i-au ameninţat niciodată; toate pedepsele erau aplicate cu calm, ca într-o sală de judecată. Lui Taiwo i se părea umilitor să fie lovită de un adult şi tremura de furie, cu pumnii încleştaţi. Intuindu-i intenţiile, Kehinde se lăsă în genunchi lângă ea.

— N-o atinge, spuse batjocoritor unchiul Femi, aplecându-se spre ei.

Glasul îi rămăsese domol, însă mai sumbru, mai rece, iar râsul îi era prea tăios, prea ascuţit. O armă.

Cu ochii plini de teamă şi furie, Taiwo se întoarse şi dădu de nasul bont al unchiului lor. Îl apucă pe Kehinde de tricou.

— Haide, îi şopti neliniştită, trăgându-l în sus în timp ce se ridica în picioare. Stăteau acum lipiţi unul de celălalt, cu faţa spre unchiul lor, mult mai aproape de corpul lui decât înainte. Mirosul lui – sudoare, colonie şi tutun – era covârşitor, la fel şi dogoarea privirii sale. Kehinde, fără să se gândească, o apucă pe Taiwo de mână şi o strânse tare, cu degetele tremurând.

— *Vezi!* Vezi cum stau amândoi. Vezi cum o ţine, zise Niké ţâţâind din buze, cu un ţţţ-ţţţ interminabil, încet.

— Ajunge, o opri unchiul Femi. Mulţumesc că m-ai informat. Eşti liberă să pleci. De-aici încolo mă descurc.

Surprinsă, jignită, Niké se întoarse şi îi lăsă stând acolo în picioare, iar paznicii dădură rigid din cap când ea ieşi valvârtej pe uşă. Taiwo îşi simţi inima strângându-se când uşa dublă se închise uşor. Aşa imprevizibilă cum era, îşi dorea ca Niké să nu fi plecat. Femeia era labilă, brutală şi teatrală, foarte probabil nebună, însă deja se obişnuiseră cu ea. Unchiul lor era ciudat şi înspăimântător, un străin. Prea calm, prea calculat şi prea rece.

Cum s-a întâmplat:

— Omokehindegbegbon! spuse unchiul Femi către Kehinde. Carevasăzică numai tu poţi s-o atingi, *ehn*? Încă o mică prinţesă. (Arătă cu ţigara spre portretul bunicii lor.) O prinţesă mică şi scumpă, *ehn*? (Se ridică de pe şezlong. Se apropie de locul unde stăteau gemenii şi se opri în spatele lor. Cuprinse cu mâinile bărbia lui Taiwo şi îi întoarse capul. I-l ţinu astfel încât să privească portretul.) Uită-te la ea. Scumpa de Somayina, oftă el şi o mângâie pe păr. (Taiwo îl simţea pe Kehinde înţepenit, mâna lui împietrită în mâna ei, îi simţea respiraţia tăiată. Stătea nemişcată, fără să privească, cu ochii închişi, cu mirosul straniu şi dulceag al unchiului Femi, al săpunului său în nări.) Deschide ochii, spuse el atingându-i din nou bărbia şi aplecându-se spre ea, cu buzele aproape de urechea ei. Uită-te la ea. *Uită-te la ea.* Arată exact ca tine, nu? Ca tine. O prinţesă scumpă pe care nimeni n-are voie s-o atingă. (Făcu un pas alături şi se propti în spatele lui Kehinde. Îi atinse obrazul, aşa cum îi mângâiase lui Taiwo părul.) În afară de tine, băieţaş. Numai tu. *Tu* poţi s-o atingi. (Îi strânse pe amândoi de umeri.) Arătaţi-i unchiului vostru ce faceţi voi.

Unul dintre tinerii de la uşă îşi drese glasul. Unchiul Femi ridică privirea.

— Încuiaţi uşa, vă rog, spuse el. (Băieţii dădură să plece.) Pe dinăuntru, idioţilor. Voi doi rămâneţi aici. (Se supuseră.) Iată-ne deci. (Unchiul Femi se întoarse către Taiwo acum.) Mica mea Somayina. (Bătu uşor cu palma şezlongul, zâmbind călduros.) Vino încoace.

Taiwo făcu un pas spre Kehinde.

— Unchiule, te rog. N-am făcut ce a zis ea că am făcut.

— Minți, spuse el cu glas scăzut. (Zâmbi iarăși, bătând ușor cu palma șezlongul.) Vino și întinde-te aici. (Ea îl strânse tare de mână pe Kehinde și clătină din cap, o mișcare scurtă.) Femi râse, închise ochii, apoi zbieră: ÎNTINDE-TE AICI! (Vocea aceea tare era atât de neașteptată, atât de discordantă, încât Taiwo îi dădu drumul lui Kehinde. Aproape ca un robot, se îndreptă spre șezlong și se așeză.) Așa. Așa e mai bine. Acum întinde-te pe spate, spuse el și își puse mâna rece pe gâtul ei, împingând-o.

Luată prin surprindere de forța mâinii lui, de atingere, ea se lăsă pe spate.

Kehinde făcu un pas înainte.

— Te rog, unchiule. N-o atinge, spuse printre dinții încleștați.

— Nu-ți face griji, n-o s-o ating. (Unchiul Femi se depărtă puțin, uitându-se la Taiwo întinsă pe șezlong, cu brațele pe lângă corp, înțepenită de spaimă. Încă tremurând de șocul atingerii și urletului, ea îl privea fără să clipească în ochii aceia negri, roșii pe margine. Arăta ca Hades din ilustrație, „violatorul", un cuvânt pe care-l mai auzise, dar nu-l văzuse niciodată scris. *Viol.* Trupuri și flori, car de aur, cai negri, o fată luată cu forța.) Nu sunt pedofil, rânji Femi.

Pedofil, pedofil, pedofil, se gândi Taiwo, izbucnind în plâns. Căci înțelesese totul greșit. Un bărbat care iubea copiii? Care-și iubea propriii copii? *Greșit.* Care și-a părăsit copiii, care a părăsit-o pe ea, precum Zeus. Și unde era Demetra? Umblând după fiica ei? Cu torțe aprinse, căutând înnebunită? Nu, acasă cu Sadie.

Sentimentul înfrângerii era un val ce-o înghițea. Se simțea vlăguită, picioarele i se înmuiară. Lacrimile i se rostogoleau mute din colțul ochilor către tapițeria înflorată de sub cozile ei îngrijite. Simțea cum pieptul i se năruie, cedând sub cămașa de noapte, acea cămașă de noapte cu Minnie Mouse pe care o avea de când bărbatul îi dusese mândru la Disney World, chiar mai entuziasmat decât ei de această cea mai Americană Tradiție de Familie

de pe fața pământului. Simțea că pumnii i se topesc și degetele îi amorțesc, descleștându-se. Simțea că își pierde orice speranță de-a evada. Dacă ar fi încercat să fugă acum, băieții în roluri de soldați ar fi oprit-o. Unchiul ar fi doborât-o dacă ar fi încercat să se opună. Ce avea să se-ntâmple avea să se-ntâmple, știa asta; nu era nimeni care să intervină. Nu era nimeni în afară de *ei*. Ea și fratele ei singuri în această încăpere cu unchiul lor.

Un pedofil.

— Atinge-o *tu*, spuse el și îi făcu semn lui Kehinde, care stătea acolo încremenit, să se apropie de Taiwo, întinsă pe șezlong ca un tort. E prea drăguță pentru mine, adăugă trăgând din țigară. *Ehn*, și acum atinge-o. Bătu din palme nerăbdător, strigând: *Jo, jo, jo*. Grăbește-te.

Pedofil, pedofil, pedofil, se gândea Taiwo.

— Nu... înțeleg, zise Kehinde.

— Atinge-o pe fată.

— Nu înțeleg, repetă Kehinde cu ochii în lacrimi.

Unchiul Femi țâțâi din buze.

— Atunci îți arăt eu. Tu, vino încoace, zise făcându-le semn paznicilor de la ușă, care veniră în grabă. Numai unul dintre voi. (Cel mai mare dintre ei se apropie, cu arma în mână.) Lasă jos pușca, spuse Femi, o s-o sperii. (Tânărul lăsă arma pe masă.) Atinge-o pe fată.

Cu țigara atârnându-i, unchiul Femi îl așeză pe băiat în poziția potrivită la capătul șezlongului, apoi se făcu comod în fotoliul de vizavi, picior peste picior, ochi aprinși, ca și cum ar fi urmărit un spectacol în direct.

— 'Mnule? întrebă servitorul.

— Atinge-o pe fată. Ridică-i cămașa de noapte. Băiatul ăsta nu vrea s-o facă. Desfă-ți cureaua.

Paznicul se uită la Taiwo, apoi în spate, la Kehinde. Ea închise ochii strâns, plângând în continuare înăbușit. Aruncând o privire către stăpânul lui, băiatul își deschise fermoarul.

— Oprește-te, spuse Kehinde abia perceptibil. Te rog, oprește-te.

— Dacă tu nu vrei, o s-o facă el, zise unchiul Femi calm. Apoi spre paznic: Folosește-ți degetele.

— O s-o fac, spuse Kehinde.

Unchiul Femi începu să aplaude.

— Mă gândeam eu, zise chicotind şi-i făcu semn paznicului, care se întoarse la uşă.

Cu puşca pe masă. Ca o ceaşcă de cafea. Mărturie a lumii absurde în care se aflau. Kehinde înaintă până la capătul şezlongului şi îşi coborî privirea spre sora lui, cu genunchii aproape de picioarele ei. Lacrimi în ochii ei, lacrimi în ochii lui, aceiaşi ochi. Şi o a treia pereche, ochii din portret, privindu-i de pe perete. Taiwo se uită la fratele ei şi crezu că e o cacealma şi că probabil născocise el vreun plan viclean de evadare? Îl fixă cu privirea, încercând disperată să-i citească expresia feţei. Dar nu văzu nimic. Ochii îi erau acum goi, întunecaţi. Părea furios. Nu-l mai văzuse niciodată furios pe fratele ei. El îşi şterse iute ochii cu dosul palmei.

— Atinge-o aşa cum faci în camera de jos. (Unchiul Femi părea vesel.) Închipuie-ţi că eu nu sunt aici. Observând ezitarea lui Kehinde, adăugă: Nu-ţi face griji. N-o să-i spun mamei voastre ce mi-a zis mătuşica Niké.

Cum s-a întâmplat:

cum unchiul, din fotoliu, ca un regizor, i-a dat instrucţiuni fratelui ei, paznicii asistând de asemenea. Cum fratele ei, fără să scoată o vorbă, cu ochi inexpresivi, i-a dat jos chiloţii cu zilele săptămânii şi i-a aşezat frumos pe podea. Apoi şi-a vârât degetul în ea. O senzaţie năucitoare, nu atât dureroasă, cât incomodă. O deschidere, o sfâşiere. „Mai tare! Mai tare! Mai tare!", spunea unchiul Femi. „Mai repede! Mai repede!", îl îndemna cu voioşie în glas. Iar degetul lui Kehinde, cu putere.

Atunci a fost prima oară când Taiwo a învăţat să-şi părăsească trupul, să-l abandoneze pur şi simplu întins acolo, lăsându-şi mintea să rătăcească. Fără nici un efort. S-a întâmplat de la sine: stătea întinsă, în cămaşa ei de noapte, pe un şezlong în Lagos când a simţit că se desprinde. Musafir istovit părăsind petrecerea. Acum plutea deasupra lor, urmărind faptele cu un calm desăvârşit, urmărindu-l pe Kehinde în pijamaua cu tricou şi pantaloni scurţi

cu Mickey, cu degetul în sora lui, pe unchiul Femi pe scaunul lui, pe cei doi băieţi lângă uşă, cu ochii măriţi de ruşine, de plăcere, portretul de deasupra poliţei, chiloţii cu ziua de „Marţi" întinşi pe podea – apoi plutind spre alte locuri: în salonul lor din Brookline, la pian, cu Shoshana strigând „Mai repede! Mai repede! Repede!" în timp ce ea se străduia să cânte Rahmaninov – apoi în alte părţi: în clasă, cu râsul nervos al profesoarei în vreme ce ea haşura *o*-urile pe caiet – pe urmă în dormitorul ei: la fereastră, urmărindu-l pe Kehinde pe alee, pe tatăl lor cu aerul lui de vinovăţie, iar în maşină o luminiţă aprinsă. Părea aproape cu neputinţă ca ea, în trupul acesta, să fi parcurs o asemenea distanţă, din Brookline până în Lagos, de la pian, din clasă, din dormitor, din starea de siguranţă până *aici*, până la acest coşmar în plină desfăşurare: prea departe. Taiwo plutea deasupra lor şi se întreba cine era aici, acum, în trupul acesta? Nu era ea. Nu putea fi ea. Era pur şi simplu un corp. Pe care-l părăsise aşa cum laşi să cadă un prosop.

Şi în care se întoarse.

Kehinde terminase. Îşi scoase degetul din ea. Taiwo deschise ochii. Văzu pata de pe pantalonii lui. Unchiul Femi aplauda. „*E kuuse!*" Bravo.

Stropi de sudoare, sau ceva asemănător, se prelingeau timid pe coapsele ei.

— Puteţi pleca, spuse unchiul Femi.

Kehinde ieşi în grabă din cameră, cu umerii tremurând, lăsând-o pe Taiwo singură acolo. Ea se ridică. Se uită la unchiul ei. Îşi culese chiloţii de pe jos (dar nu şi-i puse pe ea, nu încă, era un gest prea umilitor). Se îndreptă spre uşă, fără să mai plângă, cu o spărtură în corp, un gol în locul fecioriei. Babatunde aştepta la intrare, cu o expresie care sugera că ştia ce şi cum s-a întâmplat. Nu-l găsi pe Kehinde nici în bucătărie, nici în dormitorul lor. Merse până în camera ei, tot prea răcoroasă. Se întinse pe pat şi rămase cu privirea pironită în tavan tot restul zilei. Nu a chemat-o nimeni la masă. A doua zi dimineaţă, Babatunde a venit s-o ia. Au urcat cu liftul. Vreme de o săptămână unchiul

Femi s-a uitat cum Kehinde o atingea în felul ăsta. Spunea ce spun agresorii sexuali din filmele de televiziune: că o să-i pârască mamei lor dacă suflă o vorbă cuiva.

Apoi a urmat petrecerea aceea, unde au fost obligaţi să poarte machiaj şi să defileze zâmbitori printre invitaţi, băieţi şi bărbaţi, nigerieni, sud-africani şi albi, de toate vârstele. Şi bărbatul homosexual din Ghana: „Ştiu cine sunteţi". Au plecat fără nici un bagaj, într-un taxi, cu ghanezul. I-a urcat în avion spre JFK şi au ajuns acasă. *Şi... sfârşitul reprezentaţiei.*

Taiwo se opreşte, respiraţia i s-a îngreunat. Vrea să spună „Eşti fericită? Acum ştii totul" sau ceva asemănător, însă nu-şi poate recăpăta suflul; e slăbită, transpirată, deshidratată; încearcă să plece vijelios, dar în schimb începe să se clatine. Fola se repede s-o prindă în cădere şi reuşeşte s-o apuce de umeri în timp ce se prăvăleşte în nisip. Mişcarea e instinctivă – mai puţin o îmbrăţişare decât o intervenţie –, însă le face să se atingă pentru prima oară după ani de zile. Taiwo se smuceşte înapoi, ameţeala pierindu-i. Încearcă să spună „Nu, lasă-mă" şi izbucneşte în lacrimi.

VI

Fola o trage pe fată la pieptul ei, strângând-o cu putere ca să prevină orice tentativă de a fugi sau de a se desprinde – dar Taiwo se agaţă la rândul ei, cu trupul devastat de plânsul în hohote, prea slăbită ca să se ridice fără să se ţină de ceva. Aşa că se ţine de Fola. Cuvintele îi ies din gură sugrumate, ca ale unui copil care încearcă să-şi spună oful printre suspine:

— Cum ai putut să ne trimiţi acolo? Cum ai putut să ne trimiţi? Ştiai ce avea să se întâmple. Ştiai, mamă. Ştiai.

Printre nenumăratele lucruri care-i trec Folei prin minte, îmbrăţişându-şi fiica, e şi gândul că în zadar iubeşti cu o asemenea tărie, căci tăria nu călătoreşte, nu-i fereşte, nu-i apără, nu

merge unde merg şi ei, nu acţionează ca un scut – şi totuşi cum să iubeşti altfel? Ce altceva ar putea să simtă acum, ţinându-şi strâns fiica, dacă nu dragostea asta crudă şi disperată, dorinţa asta unică de a o proteja, de a-i fi scut, precum şi durerea la fel de crudă şi disperată de a fi greşit cu multă vreme în urmă?

— Îmi pare rău, şopteşte Fola în timp ce-i mângâie cozile lungi, ştiind că „îmi pare rău" nu e de-ajuns, dar neştiind cum altfel să înceapă.

N-a mai simţit în viaţa ei ce simte în clipa asta. Trei sentimente luptându-se să-i taie răsuflarea, să-i nimicească forţa: mai întâi, furia faţă de Femi, ura pură, viscerală, o mânie neîmblânzită de milă sau îndoială; pe urmă durerea lui Taiwo, ruşinea şi suferinţa ei, pe care le simte izvorând acum din propriul piept, de sub sânul drept; iar apoi, propria sa ruşine şi suferinţă, de a şti ce s-a întâmplat, de a şti în sfârşit ce era, de atâta vreme, cu gemenii ei, *care au fost răniţi*, se gândeşte Fola, *cumplit, pentru că n-au avut-o pe mama lor alături*. Pentru că mama lor a crezut că nu aveau nevoie de o mamă ca ea.

— Am crezut că ajut. Am crezut că o să vă fie mai bine. Am crezut că unchiul vostru... – trage aer în piept şi continuă – ... Am crezut că vă poate oferi lucruri pe care eu nu mi le permiteam. Am vrut să aveţi, nu ştiu, să aveţi *mai mult*...

— Mai mult decât *ce*?

— Decât o mamă singură. Decât o mamă ca mine. Nu ştiam ce fac. N-am avut niciodată o mamă. Învăţam pur şi simplu din mers. Eram speriată. Mă simţeam singură. Am fost o laşă. Mi-era teamă să nu vă dezamăgesc, să nu vă lipsesc de lucrurile pe care le meritaţi. Eraţi înzestraţi, sclipitori amândoi, chiar mai isteţi decât Olu. Toţi profesorii spuneau asta. „Ea are ceva special", îmi ziceau. „Aveţi grijă să îi oferiţi provocări, să o stimulaţi, să o încurajaţi." Mi-a fost teamă că din pricina mea n-aţi fi excelat. Mi-a fost teamă că aveam să fiu cauza ratării voastre. Aşa că v-am trimis la... el... iar el v-a rănit. Pe tine şi pe Kehinde. Am dat greş oricum. (Fola se opreşte brusc, jenată. Nu asta ar vrea să spună. Taiwo tace, cu braţele încolăcite în jurul mamei, cu pieptul tremurând,

lipit de sânii acesteia. Fola se trage în spate, cât s-o poată privi pe Taiwo şi să-i ţină chipul în mâini.) Îmi pare rău.

Fiica ei îi întoarce privirea, clipind, cu ochii roşii, uscaţi şi umflaţi de sarea lacrimilor şi de sudoare. *Arată ca un copilaş*, se gândeşte Fola. *Copilaşul* meu. Pruncul meu, fiica mea. *Şi nu ca Somayina.* Ochii lui Taiwo nu-i mai amintesc deloc de ochii mamei sale, probabil pentru prima dată în viaţă. Ochii aceştia limpezi, chihlimbarii îi par acum într-adevăr ai lui Taiwo: ochii unui copil, nu ai unei fantome, ci ai unei fete. Taiwo tace, doar îşi priveşte lung mama, care îşi priveşte la rândul ei copila, copleşită de dorinţă. Îşi doreşte să ofere vindecare, mângâiere şi răspunsuri. Vrea să desfacă tot ce li s-a făcut gemenilor ei. Vrea să-l găsească pe Kehinde şi să-l ţină şi pe el în braţe aici. Vrea să-l găsească pe Femi şi să-l omoare. Cu mâna ei. Încet. Să-l schingiuiască. Vrea să se oprească din plâns. Vrea să o facă şi pe Taiwo să se oprească din plâns. Dar nu poate. Tot ce poate face e să stea şi să verse lacrimi alături de Taiwo, singure pe plaja asta în căldura apăsătoare, ştiind că cineva i-a distrus ireparabil copiii, ştiind că îi e cu neputinţă să repare lucrurile. Tot ce poate face e să ţină în braţe.

O sărută pe Taiwo pe frunte, ţinându-i încă obrajii în palme, şi dă s-o îmbrăţişeze din nou, când fiica ei spune „Nu", crezând că Fola a sărutat-o în semn de încheiere, iar acum se va retrage.

— Nu pleca, şopteşte Taiwo şi o face pe Fola să tresară apucând-o cu putere şi prinzând-o de mijloc. Nu-mi da drumul încă, te rog, nu-mi da drumul.

— Nu-ţi dau drumul, şopteşte Fola şi o ţine mai departe în braţe.

VII

Olu începe să se enerveze. *Unde sunt?* Mama şi sora lui au dispărut pur şi simplu, lăsându-i pe ceilalţi membri ai familiei să primească mâncarea oferită în dar, fasole cu orez servită pe

farfurii de cositor. Au mâncat politicos, mestecând, dând din cap şi zâmbind, apoi au dat pe gât Fanta încălzită şi şi-au abandonat farfuriile. Sadie s-a dus repede cu noua ei instructoare ca să înveţe şi alte mişcări în spatele unei colibe de pământ, în vreme ce Benson a primit un telefon pe mobil şi a început să se tot plimbe în căutarea unui semnal bun. „Alo? Alo?" Kehinde s-a evaporat în stilul său obişnuit, lăsându-i pe Olu şi pe Ling cu Shormeh şi Naa, cele două surori îmbrăcate în negru de care tatăl lui nu pomenise niciodată şi care păreau mai bătrâne, şaizeci de ani sau mai mult. Naa, cea întru câtva mai prietenoasă şi leită Sadie, îi întreabă dacă vor să meargă să vadă casa cea veche. „Bine", spune Olu, Ling strigă un „Da!" entuziast şi sunt conduşi către coliba din spate.

Remarcase acoperişul acestei case de când intraseră în complex – un dom triunghiular făcut dintr-un fel de stuf şi cu cel puţin un metru şi jumătate mai înalt decât acoperişurile de tablă din jur –, însă abia acum se gândeşte la comentariul tatălui său. Kweku, perorând despre chirie contra proprietate, spusese ceva despre un tată care îşi „proiectase singur locuinţa". O întreabă pe Naa:

— Cine a proiectat casa asta? Cine a construit-o?

— Tatăl lui, răspunde ea. Bunicul tău. Haideţi.

Se apleacă cu toţii ca să intre şi se opresc o clipă, pentru a se acomoda cu întunericul şi liniştea. Spaţiul e mult mai răcoros decât ai putea crede, dată fiind dogoarea covârşitoare de-afară, din curte. Olu se uită atent în jur, la pereţii rotunzi din lut, la acoperişul înalt de aproape cinci metri, la singura fereastră mică, dând o lumină slabă. *O construcţie inteligentă*, se gândeşte el. Ling face poze, blitul telefonului răsfrângându-se din lucrurile fotografiate.

— Eram şase pe-atunci, cu tatăl tău, zice Naa. Şi cu mama noastră. *Ehn*, şapte. Cu toţii dormeam aici.

— Opt, cu tatăl vostru, adaugă Olu. Bunicul meu.

— Nu, spune Naa brusc. Omul a dispărut. Nu era tatăl nostru. Doar al lui Kweku şi al Ekuăi.

— A murit? întreabă Olu.

— Nu. A plecat.

— Să se ducă unde?

— Dumnezeu ştie, răspunde Naa ridicând din umeri. Deja a murit. Amândoi copiii lui la fel. Şi nevasta. Bărbat fudul. Pe ăsta mama noastră l-a iubit prea mult, oh. Prea mult. Şi pentru ce, *ehn*? Ai venit şi tu când a murit. Femeia se prăpădise, dar el te-a adus s-o vezi. Şi n-a mai trecut pe aici de-atunci. (Naa râde fără nici o urmă de veselie.) Acum avem loc de-ajuns. Tatăl tău mereu făcea mofturi din pricina spaţiului. „E prea mic", „e prea cald", mereu îi era cald, ca unui alb. (Ţâţâie din buze.) *Obroni*. Prea cald la umbră. (Naa tace o clipă, cuprinzându-şi coatele cu mâinile.) Apoi spune cu glasul frânt: Păcat, oh. Aşa de tânăr. Fratele meu mai mic. Băiatul ăla prostuţ, Kweku. (Îşi şterge ochii cu dosul palmei.) Umblă vorba că a cumpărat o casă mare, mare. Undeva într-un loc foarte friguros.

— Aşa e, spune Olu dând din cap.

— Deci a făcut-o şi pe-asta, zice Naa schiţând un zâmbet. Aşteptaţi-mă. Vin imediat. (Îşi duce iar mâna la ochi, se îndreaptă târşâindu-şi picioarele spre uşă, se apleacă şi iese.) Mă duc şi mă-ntorc.

Ling se apropie de Olu, lângă patul de lemn.

— La ce te uiţi?

Olu însă nu ştie. I s-a părut că vede ceva, o pasăre sau o insectă, zburând agitată în jurul ferestrei, aproape de vârful domului, dar acum, când arată cu degetul într-acolo, nu mai vede nimic, doar firele de praf în lumina ce se revarsă peste preşurile de pe podea.

VIII

Kehinde se duce într-o doară la intrarea în complex şi se opreşte lângă zid, uitându-se în stânga şi-n dreapta. Toaleta din curte e pustie, la fel şi strada, iar maşina lui Benson e lăsată în

pantă, cu roata în şanţ. Se apropie să vadă dacă şoferul doarme înăuntru, dar nu e nimeni acolo. Se uită în susul drumului, de-a lungul şirului de gherete, şi observă, ceva mai departe, o cocioabă mare, izolată. Seamănă cu acele cabane pătrate din lemn unde dormeau în taberele de cercetaşi, în singurul an în care s-a încumetat şi el să meargă, la unsprezece ani, înainte să abandoneze mascarada asta a purtărilor băieţeşti în favoarea picturii şi a lucrului cu mărgele. Acum zăreşte mişcare înăuntrul colibei, o umbră, şi se gândeşte să meargă să întrebe dacă nu cumva i-a văzut cineva pe Taiwo, pe Fola sau pe şoferul pierdut al lui Benson în ultimele douăzeci de minute de când au dispărut cu toţii. Străbate distanţa scurtă până la construcţia mare de lemn şi se opreşte la intrare înainte să se aplece, o uşă joasă, strângând din ochi în lumina slabă a colibei care e atelierul meşterului de coşciuge şi clinică în momentele de cumpănă.

Nu-l vede pe bărbat. Vede numai o masă de fier cu scule de bază pentru tâmplărie şi consultaţii medicale, bănci de lemn de-a lungul pereţilor, o singură fereastră lângă uşă, un ventilator de tavan ruginit, scârţâind la fiecare rotaţie greoaie. Ca nuca în perete, în discordanţă cu efectul de cameră de tortură, un şir de luminiţe albe de Crăciun luminează încăperea. Fereastra e închisă, la fel şi cele trei obloane masive din partea de sus peretelui din spate. Singura sursă de lumină sunt razele albicioase, strălucitoare, ale soarelui ce pătrund prin uşă şi se risipesc pe podeaua din şipci nefinisate. Chiar şi aşa, în timp ce ochii i se obişnuiesc cu întunericul, Kehinde distinge sicriele ce atârnă de grinzi ca nişte bărci: unul în formă de maşină, altul de peşte, altul de trandafir, după cât pare, într-un fel un lucru absurd, dar în acelaşi timp ceva grozav, fantastic. Ideea în sine. Sicrie în diverse forme, ca torturile pentru copii, festive, colorate, luând moartea peste picior. *Sangnei i-ar plăcea la nebunie astea*, se gândeşte Kehinde, cu o tresărire, străfulgerat de gând, de această frântură a chipului ei:

chipul maroniu şi îngust la Sangnei, cu trăsăturile distorsionate pe care posesoarea lor le ponegreşte ca fiind „prea mari".

O imagine scoasă din context. Îndărătul pleoapelor lui. Chipul ei pe acel ecran din acel spaţiu al minţii lui unde se materializează astfel de imagini atunci când gândurile încep să-i rătăcească şi formele înlocuiesc cuvintele, ca o fotografie în timpul expunerii. (În felul ăsta se nasc picturile, revelaţiile – o formă ivindu-se din întuneric pe acel ecran, mai întâi tulbure, apoi detaliată, apoi limpede ca o amintire, ca şi cum a „crea" înseamnă de fapt a-ţi aduce aminte.) Aici, pe ecranul acesta, apare Sangna, minunata Sangna, al cărei chip maroniu şi îngust răzbate în fiecare clipă, o frântură aici, o frântură colo, în timp ce lucrează în atelierul său din Brooklyn ori în timp ce îi scrie mesaje sau vorbesc la telefon – dar al cărei chip nu l-a studiat niciodată în adevăratul sens al cuvântului, ca acum, desprins de context, doar chipul în sine. În altă lumină. Când se gândeşte la asta acum, îşi dă seama că ea are dreptate, trăsăturile ei nu se armonizează cu îngustimea feţei, cumva dinţii şi sprâncenele sunt prea mari, ochi de bărbat, nas de bărbat, gură de bărbat, bărbie de copil. *O splendidă disproporţie*, îşi spune Kehinde, o disproporţie chiar emoţionantă prin tensiunea aceea pe care o creează atunci când o revede pe Sangna după mai multe luni, iar în primele treizeci de secunde îl cuprinde neliniştea, ca şi cum s-ar uita la un jongler, temător şi uluit: *sunt încă acolo*, toate la locul lor, acele uriaşe şi superbe trăsături în conflict deschis cu propriile graniţe, dar nevrând încă să se retragă.

Chipul acela.

Şi râsul ei.

„Deci vrei să faci coşciuge", o şi aude pe Sangna râzând. „Abia ai început muzele! Eşti nebun. Dar îmi place, omule. «Kehinde Sai, *Sicrie*». Luni, lista cu materiale. Şi, te rog, nu mai face atâta mizerie." *O casă*, i-ar spune el, îşi imaginează Kehinde, *pentru cei fără adăpost*, o casă în spaţiul de dincolo de trupuri, dar construită dinainte. Lucrul pe care l-a tot căutat, probabil prematur – o casă, nu un sicriu. Următoarea lui expoziţie importantă. Coşciuge-fantezie. O instalaţie de muzeu. Când o să termine tablourile din Brooklyn cu ea şi cu sora lui întruchipând fiecare muză, portrete uriaşe...

gând din care ţâşneşte un val cald de durere. Imaginea se mută brusc de la Sangna la Taiwo: o fată stând pe spate în şezlongul acela rococo, în cămaşă de noapte cu Minnie Mouse, în mintea lui vocea ei şoptind pierită *te rog, ajută-mă*, iar pe urmă, chipul ei. După, când terminase de făcut ce-i spusese unchiul pentru ca, în schimb, paznicul cu ochi galbeni să n-o atingă – după, când s-a uitat la pantalonii lui, ca şi Taiwo, şi a văzut pata umedă – apoi chipul ei. Nu fusese în stare să îndure expresia aia, o rupsese la fugă din cameră ca un laş, ca un nătărău, însă poate s-o vizualizeze acum, s-o întrezărească, un chip îngheţat, stând nemişcat dinaintea lui de parcă ar fi din nou acolo: şocul adânc din ochii soră-sii văzând dovada plăcerii lui, pata aceea umedă şi stranie întinzându-se, ruşinea stranie a împroşcării.

Atunci a înţeles pentru prima oară că are un corp, că e încătuşat în acest corp, captiv, o pasăre a cerului închisă în colivie. În mintea lui fusese în altă parte, departe, mai departe decât zăpada, plutise împreună cu Taiwo în spaţiu şi dincolo de spaţiu: zburau în pijamale precum Wendy şi Peter, mâna ei în mâna lui, nu degetul lui înăuntrul ei. Îl auzea pe unchiul Femi şi îi urma instrucţiunile, simţea netezimea pereţilor, căldura şi umezeala, însă mintea lui era desprinsă de deget; era alături de Taiwo, poate acolo unde luaseră fiinţă? Apoi corpul lui s-a trezit. Surpriza de-a avea un corp: clipa aceea. Senzaţia lichidului pe coapsă, ca un şarpe. Aplauzele, unchiul Femi zicând „*E kuuse*, o, Kehinde!". Mintea revenindu-i la loc.

Şi la privirea aceea de pe chipul ei.

Cum putea să-i spună că nu i-a plăcut, când dovada plăcerii i se întindea pe pantaloni? Când corpul îl trădase inexplicabil, şi pe el, şi pe ea? Cum putea s-o convingă? Ce putea spune? Nu putea spune nimic. Şi n-a spus. Nici atunci, nici mai târziu. Nici în săptămâna în care treaba a continuat. Nici când au luat avionul spre New York ca să se întâlnească cu Fola şi s-au întors la Boston. Nici în următorii cincisprezece ani. N-a spus niciodată nimic (şi nici ea) despre întâmplare, n-a rememorat nici măcar o dată acea expresie a ei până acum: în uşa acestui depozit de sicrie şi stetoscoape, din a cărui lumină difuză cineva îl întreabă:

— Tu de colo, ţi-e rău?

Kehinde se întoarce, speriat, către banca de lângă uşă, unde un bărbat stă întins pe spate, cu un ziar în mână. Bărbatul e destul de bătrân, îmbrăcat în pantaloni, tricou, sandale de piele roase şi un halat alb murdar, scund şi îndesat, cu burtă şi ochelari cu lentile groase ca fundul de borcan, lipsit întru totul de faimoasa voioşie ghaneză. A lăsat ziarul în jos ca să-i arunce lui Kehinde o privire încruntată, dar nu se ridică, doar repetă:

— Ţi-e rău?

Kehinde clatină din cap, luat prin surprindere, şi se trage înapoi.

— Nu v-am văzut stând aici.

— Fireşte, nu e lumină. E prea cald cu lumină. Iar mie nu-mi place căldura, oh. Şi văd pe întuneric. Arăţi de parcă ţi-ar fi rău. (Pune ziarul deoparte şi se ridică cu oarecare greutate.) Vii de la Big Milly? Rastafarian, *ehn*?

— N-nu, se bâlbâie Kehinde. Am venit pentru tatăl meu. A trăit aici. A crescut aici, vreau să zic. Acum e mort.

— Tatăl tău? (Bărbatul îşi târşâie picioarele până aproape de Kehinde.) Ăla, băiatul lui Sai? Am auzit c-a murit. (Kehinde dă din cap, fără să spună nimic.) Atunci înseamnă că vrei un sicriu. Cum te cheamă?

— Kehinde, răspunde el întinzându-i mâna.

Bărbatul o apucă şi o strânge în semn de salut, apoi o întoarce cu faţa ca să-i cerceteze palma. Se apleacă şi se uită chiorâş la bătăturile ieşite în afară ale lui Kehinde.

— Sunt aspre. Lucrezi ca muncitor. (Kehinde clatină din cap.) Atunci de ce ai mâinile aşa aspre, ca ale mele? Cei din familia Sai, ăia pe care i-am cunoscut eu, erau *intelectuali*. Adaugă pe un ton sarcastic: Măcar ăla, primul, a înălţat o casă. Dar băiatul? Nu era bun de nimic, doar să gândească, să gândească, să gândească. Se credea prea deştept, *ehn*, prea deştept să spargă lemne. *Nţ*. Mâinile tale sunt bune, aspre, ca ale mele. Ca de bărbat.

— Sunt artist, spune Kehinde.

Omul începe să râdă.

— Artist. (Pronunţat *ah*-tiiist.) Deci chiar *eşti* de-ai lui Sai. (Îi dă drumul la mână şi se îndreaptă legănându-se spre obloane. Le desface şi le împinge în afară, în lumina puternică. Kehinde îşi duce mâna la ochi şi se uită clipind la spaţiul de lucru, acum vizibil, din spatele colibei. Patru bărbaţi vopsesc ceva care pare a fi un sicriu în formă de pâine.) Acum bărbatul adaugă: Nu putem să facem unul nou la timp pentru înmormântare...

— Ce vreţi să spuneţi, domnule? Prin „chiar *sunt* de-ai lui Sai"?

Bărbatul întoarce privirea spre el, surprins de această intonaţie. Kehinde, surprins la rândul lui, pleacă privirea spre propriile mâini. Şi le împreunează, ţinând mâna stângă cu dreapta, cu degetul mare frecându-şi palma şi încercând să îndepărteze focul ce-i arde sub piele. E ceva în atitudinea încrezută şi disprețuitoare a acestui străin care-i stârneşte un impuls agresiv – un lucru, de altfel, străin de el, să simtă furie, furie pură, senzaţia asta care-l arde, îndemnul ăsta de-a reacţiona violent sub presiunea unui lucru. Kehinde e atât de rar furios, încât senzaţia şi fierbinţeala din palme îl neliniştesc, îl alarmează. E convins că străinul îi observă agresivitatea, dar omul vorbeşte în continuare, încă râzând:

— *Chalé*. Du-te s-o vezi, casa din complex. Primul, el a desenat-o. Un *ah*-tiiist ca tine. Apoi a urmat băiatul, ăla fiind taică-tu, tot *ah*-tiiist. Maică-sa îl trimitea la mine să vadă cum lucrez, înţelegi. Ziceau că vine să înveţe cum să doftoricească oamenii, dar nu: era leit taică-su. Doar desena. Desena şi iar desena, *nţ*, cât era ziua de lungă numai desena. N-a învăţat nici despre corp, nici despre lemn. Erau *ah*-tiişti. Ca tine. (Se uită atent la Kehinde.) Vezi, acum plângi. Voi, alde Sai, sunteţi toţi la fel.

Colegii lor de clasă obişnuiau să-l întrebe dacă gemenii erau telepatici, dacă unul putea să simtă în timp real ce simţea celălalt. Asta se întâmpla în liceu, când şi-au făcut pentru prima dată dreadlock-uri, când Taiwo a încetat să se mai pieptene, iar el să-şi tundă părul, când umblau prin campus în hanorace largi

şi ghete Doc Martens, îmbrăcaţi în negru, cu priviri absente, când încă nu ştiau ce să-şi spună unul altuia şi cu atât mai puţin ce să le spună celorlalţi, aşa că stăteau lipiţi unul de altul în liniştea crescândă, ca nişte hoţi cuprinşi de vinovăţie după ce le reuşise furtul, mereu căutând la celălalt semne de tulburare, unul lângă altul, ţesând o tăcere din răsuflările lor. Dintre ei doi, Kehinde era un pic mai abordabil şi încerca să socializeze ca din partea amândurora, fiindcă vedea că şi colegii, şi profesorii erau sincer curioşi să afle de unde veniseră aceşti gemeni Sai – însă celorlalţi le lipsea vocabularul, pur şi simplu nu posedau *limbajul*, în suburbii, în anii '90, ca să priceapă ce voia el să zică. „Un an în Nigeria" pe limba lor însemna „experienţă", clasa a XI-a făcută în străinătate, o vacanţă prelungită; „tatăl meu şi-a părăsit familia" însemna pentru ei o hotărâre de custodie, un apartament în Back Bay şi o mamă vitregă pe nume Chris. El şi sora lui încă vorbeau aceeaşi limbă, ca nişte gemeni nou-născuţi gângurind cuvinte magice, o limbă stranie pe care numai ei o ştiau (şi unchiul lor, probabil) şi pe care o vorbeau fără să scoată o vorbă. Într-o formă nouă, erau conştienţi de condiţia lor de gemeni şi o cultivau altfel decât înainte, prin hainele lor, părul, imaginea lor asexuată şi faptul de-a fi veşnic împreună. El ştia de ce îl tot iscodeau ceilalţi.

Dar întrebarea îl deranja. Tonul celor care-l iscodeau. Ca şi cum ar fi ghicit ce e în neregulă cu cei doi Sai, de oriunde ar fi venit ei. „Nu, nu suntem telepatici", răspundea Kehinde zâmbind. „Suntem doar apropiaţi." Nu le spunea niciodată adevărul. Că adesea se scuza şi se ducea să caute o toaletă unde să stea şi să plângă fără nici un motiv, pentru ca apoi să vorbească cu Taiwo şi să afle că şi ea, în altă parte, plânsese cu motiv exact în acelaşi timp.

La fel se întâmplă acum, când îl podidesc lacrimile din senin: hohote adânci, puternice îi zguduie pieptul. Fără să vorbească (nu poate), se îndreaptă spre banca de lângă uşă şi se prăvăleşte ca o monedă care se opreşte din învârtit. Sfârşitul călătoriei. Stă aplecat, cu faţa în palme, picioarele strâns lipite şi tălpile răsucite spre interior. E cu neputinţă să ştie de Taiwo şi Fola, încolăcite

într-o îmbrăţişare lângă casa aceea de pe plajă, dar simte o durere infinit mai mare decât ar putea aduna o singură inimă şi ştie că nu trebuie să încerce să îmblânzească valul dezlănţuit. Toate vin acum şi se aşază în linişte lângă el: chipul femeii pe care crede că ar putea-o iubi şi chipul surorii pe care a atins-o, deşi asta l-a distrus, marea de tăcere, trupul, lucrul pierdut, cuvântul care i-a scăpat în noaptea aceea în New York, cuvânt rostit cu gândul la Bimbo, o expunere a faptelor, şi chipul tatălui său în seara aceea în Volvo, „un artist ca şi el", în nici un caz un străin. Toată treaba se sfârşeşte în trei-patru minute – inima care-i explodează în piept, făcându-se ţăndări –, însă pare că a durat o oră când ultimul suspin creşte şi se stinge, iar Kehinde ridică privirea. Bărbatul nu mai e acolo.

IX

Benson îi telefonează şoferului să-l întrebe unde s-a dus. Acesta îi explică agitat că e aici, pe plajă, lângă poteca pescarilor ce duce la ocean, unde a adus-o pe femeia drăguţă care-şi căuta fata. Asta rezolvă misterul cu Fola şi Taiwo. Benson îl roagă pe şofer să se întoarcă la maşină. Sadie, Ling şi Olu stau şi aşteaptă nedumeriţi. Apare şi Kehinde, mergând pe mijlocul drumului. Şoferul vine alergând din direcţia opusă. Se aude bip-bip-ul portierelor maşinii, farurile clipesc. Benson, Kehinde, Sadie, Ling şi Olu se urcă, ultimii trei aşezându-se pe rândul din spate de data asta, ca şi cum ar simţi că e mai bine ca Kehinde să rămână singur o vreme; şoferul începe din nou să îngâne o melodie. Ajung repede la poteca dinspre ocean, acolo unde Fola şi Taiwo aşteaptă în drum. Fola cuprinde cu braţul umerii goi ai fiicei sale. Olu şi Sadie scot exclamaţii de uimire. Fola se aşază între Taiwo şi Kehinde şi îi ţine strâns de mână, cu toată forţa care i-a mai rămas.

— Mergem să alegem sicriul? întreabă Benson.

— Putem să-l incinerăm? Se incinerează în Ghana? întreabă Fola.

— Sigur, răspunde Benson consternat. E un loc lângă clinica mea.

— Azi?

— Dau telefon acum, spune el scoţându-şi mobilul.

Şoferul se uită la Benson, apoi la Fola ca să primească indicaţii.

— Doamnă?

Fola dă din cap.

— Hai să mergem acasă.

6

I

Mai târziu, mult mai târziu, când luna răsărise pe cer, iar ziua îşi săvârşise spectaculoasa moarte în nuanţe sângerii de roşu şi portocaliu, de albastru şi purpuriu, un asfinţit năucitor pe care nici unul dintre ei nu-l vede – se aşază din nou la masă ca să ia cina (orez, supă de vinete, fără Taiwo, care se odihneşte), apoi se împrăştie către odăile lor, cu durerile şi cu speranţele lor plăpânde alunecând uşor în urmă, strecurându-se pe sub uşile închise.

II

Când se întoarce de la baie, o găseşte pe Ling întinsă pe-o parte. Se opreşte în prag şi se uită atent la părul ei. De obicei îl linişteşte s-o privească dormind, să simtă că există încă nădejdea tihnei în lume, să observe cum inima încetineşte ritmul spaimelor lui pentru a ajunge la cel al respiraţiei ei – dar acum asta îl deranjează. Negrul părului pe albul pernei îi aminteşte de duminica din Boston, de zăpadă, de întuneric şi de răpăitul tobelor, negrul lucios pe bumbac fiind singurul lucru familiar într-un

decor atât de străin. Trei zile s-au scurs de când a stat pe scaunul Eames și a privit-o, mut ca un pește, pe soția sa dormind, însă gândindu-se acum la asta, momentul pare mai îndepărtat, mult mai îndepărtat în timp și spațiu. Sau *ea* pare: această siluetă, șoldul, talia și umărul ei, această unduire familiară prea îndepărtată pentru a o putea atinge. Sau poate *el* pare. Fiindcă se simte distant. Se simte departe de această siluetă aflată la nici un metru jumătate de el, se simte departe de el însuși.

Vrea să se întoarcă, se gândește, *acasă*, în dormitorul lui, în apartamentul pe care l-a găsit atunci când s-au mutat prima oară ca să se ducă la școală, la nici zece minute de mers pe jos de casa în care trăia odată, dar în direcția opusă, peste drum de MassArt. I-a plăcut chiar din clipa în care agentul a deschis ușa: bucătăria cu oțel inoxidabil, pereții albi sclipitori, podelele gălbui de lemn și ferestrele uriașe, soarele jucându-se de-a Narcis și aruncând o lumină blondă, orbitoare. Dar nu și-l permitea. Tocmai începea studiile postuniversitare, după absolvirea facultății (întors din Accra, purtând încă în nări mirosul dens al acelei femei, iar gustul trădării stându-i nenumit pe limbă). Un adevărat miracol cum s-au așezat lucrurile, ani mai târziu: ieșea din biblioteca Școlii de Sănătate Publică, când a dat peste un anunț pe un panou de plută, același apartament. Mama lui Ling murise chiar atunci și îi lăsase moștenire o mică sumă de bani. A cumpărat toată mobila de la IKEA, de pe eBay, a aranjat toate fotografiile lor alb-negru în rame albe asortate, cu el și Ling de-a lungul aventurilor trăite împreună; a studiat atent exemplare din revista *Dwell*; a închiriat dube ca să aducă antichități din Connecticut, a zugrăvit singur, a montat rafturi de cărți, a făcut birouri – până când a obținut un apartament perfect, casa pe care o visa, vaccinată împotriva dezordinii, cu totul aseptică.

Vrea să revină la acea stare de ordine și curățenie. Vrea să se întoarcă în fortăreața lor disciplinată, la joggingul lor de dinainte de răsărit și la listele cu lucruri de făcut de pe frigider, la mobila lor albă, cubică, ce îi întâmpină când intră pe ușă, la hainele lor în culori terne, toate împăturite și agățate pe umerașe, la mesele

lor cu carne slabă, legume verzi şi cereale integrale, la săruturile de plecare în dimineţile de după jogging, la săruturile de bun venit seara, în costumul de operaţie, la felul îngrijit în care stau la taclale, niciodată certându-se, niciodată minţindu-se, niciodată cerând să ştie adevăruri. La acel loc, nu aici. Fără starea asta de tensiune, fără ca Ling să stea cu spatele la el, deşi nu doarme, şi să nu se întoarcă atunci când Olu se iveşte în pragul uşii de la camera cu ferestre înguste, cu podeaua din marmură cenuşie, cu pereţii galbeni scorojiţi şi cu perdelele maro de velur (exact decorul discordant peste care dădea tot timpul în călătorii, în dormitoare din ţări unde somnul e un privilegiu, unde nu era nevoie ca patul să arate ca un cadou de Crăciun, cu perne decorative şi pământufuri, ca să pricepi care-i ideea până la urmă) – şi fără tăcerea asta solicitantă în locul pălăvrăgelii lor obişnuite, o tăcere amplă şi răvăşită, ce înghite totul precum igrasia.

Stă suspendată acolo ca umezeala, atât de densă încât o poate simţi. Nu are unde s-o mute, iar el nu are unde să plece. Rămâne în prag şi aude în această linişte inima lui bătând cu putere şi respiraţia ei. Închide ochii şi vede în întuneric, acel întuneric adânc şi strălucitor ce trăieşte în spatele pleoapelor, cum i se derulează pe rând în faţa ochilor: zborul lor, luni seara, Ghana, cu Ling alături, capul ei pe pieptul lui, apoi zborul spre Las Vegas, capela, în octombrie, motelul sărăcăcios. Prima lor noapte de căsnicie. Îşi aminteşte cum au făcut dragoste; era deja diferit; să se gândească la femeia de sub el ca la o *soţie*, să-şi aşeze palma mare pe obrazul ei, să o audă spunând „Suntem căsătoriţi" şi să-i şoptească „Ştiu". Nu ideea de a fi căsătoriţi a schimbat lucrurile între ei – fiindcă niciodată nu i-a păsat de limbaj, de spectacolul aferent –, ci ideea unui nou început, în care se regăsea sfârşitul, lucrul de care tot fugise timp de paisprezece ani.

Prietenii lui obişnuiau să-l necăjească pentru că o numea pe Ling „partenera" lui, pentru că refuza să-i spună „iubită" („partenera ta de laborator", glumeau ei). Nu aveau aniversări. Nu aveau început. „Nu eşti asiatic", spunea ea, iar el o iubea. *Fait*

accompli.[1] Vorbea pe un ton filosofic despre puerilitatea limbajului, „iubit / iubită", despre vidul „îndrăgostirii", despre resorturile fiziologice ale dorinței și atracției, despre absurditatea elogierii instinctului de reproducere și tot restul. Într-adevăr, îl înfricoșau finalurile. Nu putea înțelege cum oamenii iubeau, pentru ca apoi să nu mai iubească. Iubești, apoi încetezi să mai iubești. Așa cum o inimă încetează să mai bată. (Sigur, știa *cum*, dar nu înțelegea *de ce.*) Doctorul Soto le-a zis odată că motivul pentru care oamenii au relații de scurtă durată – singurul motiv adevărat pentru care oamenii le preferă în defavoarea alegerii unui partener pe viață – este acela de a se familiariza, în mod visceral, imediat și nesentimental, cu condiția „mortalității individuale" și nimic altceva. Unul dintre medicii rezidenți tocmai își anulase logodna și rătăcea prin sala de operație cu o privire de-ai fi zis că avea de gând să-și facă ceva rău ce bisturiul. După operație, doctorul Soto i-a convocat pe toți pentru a le spune:

„singurul scop al unei relații este reprezentarea, în miniatură, a întregii drame afurisite a vieții și a morții. Iubirea se naște la fel cum se naște un copil. Iubirea crește la fel cum crește un copil. Omul știe prea bine că trebuie să moară, dar cunoscând numai viața, nu crede în propria moarte. Apoi, într-o zi, iubirea se răcește. Inima ei încetează să mai bată. Iubirea moare brusc. Astfel omul ajunge să înțeleagă că moartea este o realitate: că moartea poate exista în ființa lui, în el *însuși.* Pierderea unui animal, a unui trandafir sau a unui părinte probabil îi va provoca suferință, dar nu va fi de-ajuns. Moartea trebuie să se petreacă în inimă pentru ca individul să creadă în ea. După ce iubirea moare, omul crede în existența propriei morți".

Olu l-a ascultat râzând. *Dar cum rămâne cu contrariul?* Dacă iubirea nu moare niciodată, dacă iubirea nu s-a născut? Dacă existase dintotdeauna când s-au atins întâmplător în timp ce își turnau punci la petrecerea Centrului Cultural Asiatico-American

1. Un fapt împlinit (în fr., în orig.) (n.r.).

de la Yale? Dacă nu *exista* de la bun început o relaţie ca să existe un sfârşit? Fără iubit / iubită, fără „acum suntem" şi deci fără „acum nu suntem"? Asta avea împreună cu Ling Wei, se gândea el. Viaţa lipsită de dramatism a unei iubiri neîncepute.

Apoi le-a venit o toană să se căsătorească în Las Vegas. După, au făcut dragoste, faţa ei în palma lui. În noaptea aia a stat întins, neclintit, cu obrazul ei pe piept, s-a gândit la un „final" şi i-a venit să plângă. Cu mulţi ani în urmă îşi făgăduise să nu facă asta, scrâşnindu-şi dinţii în oglindă, singur în cămin, aşa că a stat treaz până în zori, privind ţintă inima de un roz fosforescent care clipea, imensă, pe tavan. Dimineaţă a rugat-o să păstreze secretul, să nu spună nimănui ce făcuseră, să rămână „numai pentru ei". De fapt voia să spună „Nu muri, nu te răci, nu-ţi opri bătăile", dar ştia că era în zadar. Acum stă în prag, în acest interludiu, şi se gândeşte la ce se gândea mai devreme în dormitor: că n-ar suporta să o piardă, să o lase să se depărteze şi mai mult, sau el însuşi să se depărteze aşa cum a făcut-o până acum, că „înainte" sau „mai aproape" sunt singurele lui opţiuni, nu „înapoi", cum a sperat, că nu mai pot desface începutul.

Începe aşa:

— Trebuie să-ţi spun ceva. (Ea îl priveşte, îi vede ochii închişi şi dă să se ridice. El o aude mişcându-se, clatină din cap.) Te rog. Te rog, doar ascultă. (Ea ascultă, făcându-se comodă.) Trăieşti o viaţă întreagă în lumea asta, în lumile astea, şi ştii ce cred ceilalţi despre tine, ştii ce văd. Spui că eşti african şi vrei să te scuzi, să explici *dar sunt deştept*. Nu există nici o valoare implicită în asta. O simţi. Spui „China, China antică, India antică" şi toată lumea se gândeşte *o!*, înţelepciunea antică a Orientului. Spui „Africa antică" şi toată lumea îşi zice *irelevantă*. Prăfuită şi irelevantă. Pierdută. Pe toţi îi doare-n cur de ea. Îţi doreşti ca oamenii să te vadă că pe ceva valoros, nu prăfuit, nu irelevant, nu înapoiat, înţelegi? Ai vrea să te doară-n cur, dar cumva îţi pasă, pentru că *ştii*, Ling. Ţi-e frică de ceea ce gândesc ei, dar nu spun. Apoi, într-o zi, auzi lucrurile astea rostite clar şi răspicat. Aşa cum tatăl tău...

— Tatăl meu e un nenorocit...

— Tatăl tău avea dreptate. La absolvire, nu m-am dus în Haiti pentru proiectul ăla. Am venit aici, în Ghana, ca să-l văd pe el. Am mințit. Îmi tot trimitea scrisori rugându-mă să-l vizitez, să vin de ziua mea, să aud ce are de spus. Se mutase într-un loc... într-un apartament urât. Mi-a zis că stă acolo până își permite să-și cumpere un teren. Nu știu. Nu am stat. Era și o femeie, o altă femeie, trăia cu o femeie, nu știu cine era. Știu ce era el. Era genul ăla de bărbat. Era exact stereotipul. Tatăl african care își lasă baltă copiii. Așa cum am sperat întotdeauna să nu fim văzuți. (Aici Olu își îngustează ochii, dă din cap.) Și *știu*. Am intrat în casa aia, în coliba în care a crescut. A pornit de la zero; s-a zbătut, *știu*. *Vreau* să fiu mândru de el. De tot ce a realizat. Știu că a realizat atât de mult. Dar nu pot. Îl urăsc pentru că a locuit în apartamentul ăla mizerabil. Îl urăsc pentru că e tipul ăla de bărbat african. Îl urăsc pentru că a făcut-o pe mama să sufere, pentru că a plecat, pentru că a murit, îl urăsc pentru că a murit singur.

Lacrimi. Dar nu ca pentru Taiwo și Kehinde, barajul cedând în fața valului năvalnic. Lacrimile încep să curgă în tăcere, iar el stă pe loc, nemișcat, oricât de ciudat s-ar simți lăsându-le să-i scalde fața. Se sprijină de tocul ușii, prea ostenit că să continue să vorbească, și deslușește în liniștea asta orăcăitul broaștelor de-afară. Nu aude scârțâitul patului când ea se ridică. Îi simte mâinile mici pe obraji.

— Poate că asta a fost tot ce-a putut face, spune ea încet. Poate că ce-a făcut a fost tot ce-a putut face.

El încuviințează din cap, deși îl doare. Deschide ochii. Ea îi zâmbește, ștergându-și lacrimile, apoi pe ale lui. El îi atinge mâna așezată pe pieptul lui. Ling crede că vrea s-o oprească, așa că se trage în spate. Dar el îi strânge mâna și i-o duce la obraz.

— Eu vreau să fiu mai bun.

O sărută pe buze.

Își dă seama că e surprinsă după felul în care ridică buzele, așa cum obișnuia să facă pe când erau în școală și o conducea

până la ușa Vechiului Cămin; oprindu-se la lumina felinarului pentru a-i deslușî conturul gurii. Când îi simțeau privirea, buzele rozalii i se înălțau, ca și cum s-ar fi mișcat din voința lor, nu dintr-a ei, nici dintr-a lui. Mai sărutase fete în liceu, dar niciodată așa, buzele lor jucând rolul marionetei, iar ochii lui pe-al păpușarului. Și nu făcuse niciodată sex (e adevărul pe care nu i l-a spus niciodată, pe de o parte stânjenit, pe de alta mișcat de îngustimea propriului orizont. A presupus întotdeauna că va vrea alte femei, că va ajunge să dorească alte trupuri pe măsură ce lunile se preschimbau în ani, însă tot nu voia și n-a vrut, iar anii au devenit decenii. Ea a fost prima și singura). Acum îi atinge gâtul. Îi simte pulsul accelerându-se sub degetele lui. Își simte inima galopând în ritmul respirației ei. „Vreau să fiu mai bun", îi șoptește printre sărutări – pe bărbie, apoi pe gât și mai jos, pe piept. Îi atinge curba lombară și, apăsând de-ajuns ca s-o facă să se arcuiască, o sărută pe stern, pe sfârcurile îmbrăcate, pe unul, apoi pe celălalt, îi ridică încet cămașa. Își lipește palma de osul pieptului ei, toate cele cinci degete, și o sărută, o dată, în adâncitura claviculei. Gemetele ei sunt precum punctele luminoase de pe o autostradă; își coboară palma întinsă până spre pântecul ei, apoi îi cuprinde pubisul în cupa mâinii.

„Fă dragoste cu mine", șoptește ea. „Fă dragoste cu mine, fă dragoste cu mine." Îl apucă de capul neted cu atâta forță, încât îl face să icnească, înălțând privirea spre ea – o mască palidă de pură agonie, atâta dorință și atâta nevoie că pare transfigurată. O ridică cu ușurință cu un braț, o așază pe pat și îi scoate puținele haine rămase. Ea îi desface nasturii pantalonilor cu mișcări precipitate și lacome și îi împinge cu picioarele în jos, până la genunchi. El o ține strâns de încheieturi cu o singură mână, ea stând cu brațele întinse deasupra capului. „Fă dragoste cu mine. Te rog."

Într-o clipă asta va face: străpungându-i trupul cu propriul trup, împingând ferm prin vulvă, ținându-i mâna la gură (deși geamătul în timp ce se implântă în miezul ei e al lui), țesutul roz alunecos desfăcându-se de bunăvoie. El își va simți corpul străin

la început, cumva mai mare, prea mare și prea puternic, ca pe ceva ce poate provoca durere; pentru prima oară se închipuie ca fiind, în ochii iubitei, așa cum a spus mai devreme, un „bărbat african". Va da să se retragă de teamă să n-o rănească, de teama zgomotelor care se strecoară pe lângă palma lui, dar Ling nu-i va da voie – apucându-l de fese, îl va împinge încă și mai adânc, înăuntru, mai departe, mai tare, mai tare. Pentru o clipă, doar stă acolo, îngenuncheat și nemișcat, ca să vadă: trupul lui Ling în acest dormitor care nu-i al lor, amândoi cu chipurile desfigurate de suferință și de ardoare, de lumina de deasupra și de adevărurile proaspăt dezvăluite, totuși formele îi sunt familiare la atingere, întregul peisaj: oase, sâni, șolduri, coaste, pubis, buric, semn din naștere, carne, păr, piele: bine cunoscuta siluetă, *corpul* ei, nici un contur ascuțit sau arid, totul rotunjit și fragil și moale, o senzație de „acasă".

III

Când se întoarce din grădină, o găsește pe Taiwo stând pe-o parte. Crede că doarme și lasă lumina stinsă. Își pune telefonul mobil pe noptiera de lemn, lângă florile roz, și-și azvârle pantofii din picioare.

— Cine era la telefon? întreabă ea, fără să se întoarcă. Te-am auzit prin fereastră.

— Asistenta mea, spune el. Facem o expoziție cu tablourile pe care le-ai văzut, cele cu muzele, în Greenpoint. O expoziție de galerie. Nu sunt terminate încă, știu, dar cred că s-ar putea să-mi placă. S-ar putea să-ți placă și ție, spune Kehinde emoționat, apoi se oprește.

— Sunt formidabile, K.

Taiwo se întoarce cu fața la el, cu obrazul pe pernă și cu mâinile dedesubt – dar el aude altceva. Alte trei cuvinte în glasul ei, în capul lui, doar o frântură, gândul ei printre ale lui. Simte cum îi crește inima în piept auzind ce gândește sora lui, percepând

această transmisie scurtă, dar importantă. Recepționează. Trei cuvinte spuse în tăcere, în spațiul dintre paturi, vocea ei joasă răsunând în mintea lui, așa cum o auzea cândva. Se uită la ea, sau încearcă, pe întuneric. Se uită și Taiwo la el, cu un zâmbet trist pe buze. Nici unul nu spune ceea ce e evident: că amândoi au plâns. Se privesc cu ochi mărițI și umflați.

— E drăguță, zice Taiwo. Asistenta ta.

— Cred că da.

O aude cum își ține respirația, cu un mic nod în gât. Își amintește senzația asta de la începutul adolescenței, o senzație atât de aparte, încât are propria aromă: loțiune pentru tineri, kiwi cu căpșune. Gelozie. Sau posesivitate. Posesivitate și jenă, ceea ce ea n-ar fi trebuit să simtă (fiindcă și el simțise același lucru, că era într-adevăr posesiunea lui Taiwo. Un lucru care îi aparținea și care trebuia să rămână alături de ea. Ca o colecție de discuri).

— O placi? întreabă Taiwo.

— Cred că da.

Se freacă la ochi, somnoroasă.

— Cred că întotdeauna am bănuit.

Nodul din gât i se desface. Își schimbă poziția și se întinde pe spate, cu mâinile pe coaste. Kehinde rămâne în același loc, pe marginea patului, stând drept în fața ei, prea extenuat ca să se miște. Pentru o clipă închide ochii și le aude din nou, cele trei cuvinte, vocea ei joasă, asemănătoare cu a lui. Poate chiar *prea* asemănătoare, crede el. O aude pe sora lui, îi aude gândurile în minte, sau doar se aude pe sine? Își simte inima grea alunecând în jos, o ușoară coborâre a unui zmeu. A așteptat atât de mult s-o audă pe Taiwo din nou. Să audă orice, *orice* gând, și se aștepta cu atât mai puțin să audă *acest* gând după care a tânjit în toți anii ăștia, pe care și-a dorit să-l creadă, să îndrăznească să-l creadă. Să-și fi auzit propria voce aspră, nu pe a lui Taiwo? Cele trei cuvinte izvorâte din tăcere să fi fost propria iertare, nu a ei? Deschide ochii și dă s-o întrebe, dar descoperă că pleoapele ei sunt lăsate.

Doarme.

Se apleacă s-o privească atent, cu coatele pe genunchi. Chipul ei în lumina lunii e neînchipuit de calm. Când vede că o peliculă de sudoare i se mişeşte deasupra buzei de sus, peste o oră, se ridică şi i-o şterge. E obosit. Stă pe pat lângă sora lui. Îi netezeşte dreadlock-urile ca o încâlcire de şerpi. Îi sărută mâinile şi şopteşte: „Iartă-mă". Cu trupul istovit după toată ziua asta, se culcă şi el.

IV

Mai târziu, puţin mai târziu, cu o oră înainte de răsărit, Taiwo se trezeşte aşa cum te trezeşti dintr-un vis, aşa cum te trezeşti când adormi plângând, cu hainele pe tine; îl găseşte pe Kehinde alături, cu capul la picioarele ei. Se scoală şi îl priveşte, e încă îmbrăcat şi ţine mâna la gură, lângă barba lăsată să crească. Se ridică foarte încet şi se îndreaptă spre baie când, crezând că a spus ceva, se întoarce spre el. Sforăie. Buzele i se mişcă. Trei cuvinte, poate, se gândeşte ea. Se apropie de piciorul patului şi coboară privirea. Ochii lui sunt încă umflaţi, ca ai unui copil care a vărsat lacrimi. Se uită la mâna lui şi la palma deschisă lângă gură. Atinge cu blândeţe cicatricea de la încheietură, *T*-ul, dar mâna lui se închide, din reflex, strângându-i degetul mare. Taiwo rămâne pe loc, fără să se mişte, nevrând să-l trezească. Păsările din grădină îşi încep jelania. Se gândeşte la ce s-a întâmplat, deşi o doare, deşi încă nu poate să vorbească despre asta. Degetele lui se destind, iar Taiwo reuşeşte să-şi tragă degetul. Stă acolo, privindu-i îndelung chipul, până când vede, cincisprezece secunde şi nu mai mult, un zâmbet în somn.

V

Şi astfel vine dimineaţa (moartea cenuşiului palid etc.); simţind că ceva lipseşte, Sadie deschide ochii. Fola lipseşte, deşi mirosul ei încă pluteşte subtil în aer. Palpitaţiile din piept au

lăsat-o. Simte, oarecum uimită și suspicioasă, golul din mijlocul trupului, cămașa udă de transpirație. Se uită la alarma de lângă micuța fotografie înrămată și râde văzând data indicată de ceasul analog. Crăciun. Fără castane, fără fasole fiartă, fără clopoței de sanie. Flori roz, palmieri, bulbuli, o cabană ca în Aspen. Întoarce rama pe verticală, încearcă să îndrepte fotografia bătând-o cu degetul. În zadar. O poză îngrozitoare. Dar probabil ultima dintre vechile fotografii de familie în care apăreau toți șase împreună, acum Sadie înțelege. Toată lumea privind în direcții diferite, tatăl ei spre aparat, ea în jos, spre capul lui, mama la tutu-ul ei, fratele cel mare la mama lor, gemenii la cine știe ce, cu toții încețoșați, cu toții acolo.

7

I

Domnul Lamptey stă în umbră la marginea grădinii, tăcut, cu picioarele umede de rouă, cu jointul aprins din ce în ce mai mic, în veșmântul de culoarea șofranului pe care l-a schimbat acum cu unul din pânză neagră groasă, ce-l ascunde încă și mai mult. De luni face asta, ține cele trei zile de doliu: a stat lângă zid, unde se termină iarba, și a plecat mereu înainte să se lumineze, nevăzut de femeia care se duce la bucătărie la șase și un sfert. Nu iese în grădină, nici nu se uită pe geam; doar stă la masă și-și pregătește ceva de băut cu acea expresie înghețată a durerii de dinainte de suferință, trăsăturile calde și plăcute parcă i s-au asprit în urma șocului. Marți a venit și câinele, dar a găsit totul atât de posomorât, încât de-atunci a rămas pe plajă. Păsările pe care le-a găsit în fântână luni încă nu s-au întors, așa că își poartă doliul de unul singur.

Într-un fel a venit aici ca s-o vadă pe femeia cea blândă, să-i ureze „bună dimineața" cu privirea lui albastră proeminentă, cu sentimentul că prezența lui ar putea să-i transmită un mesaj, că

nu e totul pierdut, că nu e singură. (De fapt, el este cel singur, cu totul neobișnuit. Îi e dor de bărbatul de pe veranda pe care el a construit-o. Îi e dor de fluturatul șervețelului, de ochelari, de cafeaua vărsată pe pantaloni, de dans.) Șade cu jointul lui în fundul grădinii și pufăie mâhnit, mângâind alene iarba. Se întreabă dacă omul observase vreodată planta, canabisul ăsta bogat crescut în spatele garofițelor? Pesemne că nu. Râde cu tristețe. Închide ochii și expiră. Răsare soarele. E timpul să plece acasă.

Se gândește să stea câteva minute în plus ca s-o mai vadă o dată înainte să plece pentru totdeauna, când aude o mașină parcând în stradă, scrâșnetul roților pe pietriș, apoi *bip-bip*. Deschide ochii și râde iarăși. *Ce mai e și asta acum*? Rămâne pe loc și așteaptă nemișcat, amuzat de surpriză. Cineva sună la poartă; țârâitul nazal al soneriei. Se uită la casă ca și cum ar urmări un film. Ușa nu se deschide. Se aude din nou soneria, mai lung. Persoana respectivă ciocănește o dată în poarta înaltă cam cât un om. Domnul Lamptey fumează în continuare, nehotărât. Să aștepte să iasă femeia? Să lase persoana să intre? Bărbatul nu avea niciodată musafiri. Cel puțin nu în anii în care a dormit în cort ori în zilele de luni. Numai Kofi și, mai târziu, asistenta medicală.

Iat-o. Cămașă de noapte și papuci roz pufoși. Deschide ușile casei și iese. (Bărbatul ceruse uși duble – din bambus simplu, cu un *K* pe o clanță și un *F* pe cealaltă – pentru intrarea dinspre curtea gri-nu-verde, intrarea principală, cu pavaj încălzit în jurul micului pătrat. Domnului Lamptey i se păreau mai potrivite un *K* și un *S*, dar a cioplit literele fără să pună întrebări.) Femeia iese pe ușile astea în cămașă de noapte și o ia pe cărarea din pietre plate ce duce spre poartă, o linie dreaptă de ardezie gri traversând marea de pietricele albe, cum a fost schițat pe șervețel cu cerneală albastră ștearsă.

— Bună ziua? spune ea cu reținere.

— Bună ziua. (O voce de femeie.)

Dar un alt fel de voce de femeie, un alt fel de femeie.

El n-a mai auzit-o niciodată vorbind pe femeia-în-roz, însă glasul ei e întocmai cum şi l-a închipuit: foarte dulce, inocent, aşteptând indicaţii, glasul unei persoane obişnuite să i se spună ce are de făcut. Acel „bună ziua" murmurat al femeii-de-la-poartă e un fluviu, patul unui râu, un ecou, un val. Glasul ei nu aşteaptă indicaţii, ci le dă, dar cu blândeţe. Femeia-în-roz încuviinţează. Trage cu încredere drugul porţii şi o deschide.

Femeia-fluviu intră, braţele îi sunt încărcate de flori. Domnul Lamptey râde iarăşi uşor, surprins: sunt exact aceleaşi flori pe care le-a ales el pentru grădina de-aici, un aranjament ţipător, roz aprins şi roşu intens. Înfăţişarea ei e fermecătoare, efectul pe care îl produce e dincolo de „izbitor". Nu stârneşte nici invidie, nici uimire. Ci linişteşte. Femeia-în-roz priveşte înmărmurită. Domnul Lamptey se opreşte din pufăit ca să se chiorască din cotlonul lui. Chiar şi de-aici, de lângă zid, de la distanţa asta şi cu ochii lui slăbiţi, tot poate vedea efectul liniştitor. Femeia râde, stânjenită.

— Îmi pare rău că deranjez. E îngrozitor de devreme, ştiu, pentru vizite, dar Benson, ăăă, doctorul Adoo, mi-a dat adresa asta şi m-am gândit să trec să transmit condoleanţe.

Femeia-în-roz priveşte înmărmurită.

— Sunt Fola. (Face o pauză.) Sunt soţia lui... Sunt fosta soţie a lui Kweku Sai. (Îi întinde florile.) Îmi pare nespus de rău. Astea sunt pentru tine. Nu... nu ştiu cum te cheamă.

— Ama, spune femeia-în-roz pe un ton întrebător. Sunt Ama? (Pare mirată, ca şi cum n-ar înţelege ce înseamnă. Repetă vorbele Folei, de parcă ar căuta răspunsul corect, ca o şcolăriţă în timpul dictării, „Sunt fosta soţie a lui Kweku Sai". Se întrerupe ca să analizeze cuvintele pe care tocmai le-a rostit, iar trăsăturile îngheţate şi ţepene încep să i se însenineze.) Doctorul Sai nu e aici, adaugă ea cu gingăşie, cu glas tremurat, repetând un refren pe care, evident, îl spune la telefon. (Umerii i se cutremură.) Aveţi să-i lăsaţi un mesaj?

— O, draga mea, spune Fola, lăsând jos buchetul. Îşi încolăceşte braţele în jurul umerilor plinuţi ai Amei. E mai înaltă, mult mai înaltă.

Domnul Lamptey se gândeşte, *un copac*. („Ce fel de copaci sunt ăştia?", întrebase el uitându-se pe şerveţel. Bărbatul se uita cu o privire ucigătoare la arborele de mango. „Nu are importanţă.")

Cele două femei rămân la poartă o vreme. Când poate, Ama face un pas înapoi ca să-şi şteargă nasul rotund.

— Îmi cer scuze, spune ea cu nările înfundate.

— Nu-i nimic, răspunde Fola cu un râs scurt şi puternic, dând uşor din mână. Am aranjat o mică ceremonie, foarte restrânsă, în Kokrobité. Vii şi tu, da? Nimic sofisticat. Numai noi.

Cele două continuă să vorbească, Ama primind instrucţiuni. Domnul Lamptey le urmăreşte zâmbind: *aşadar nu e singură*. Fola spune că se mulţumeşte să aştepte pe alee dacă Ama e de acord să se îmbrace şi să vină cu ea. Ama insistă ca Fola să intre să aştepte în casă şi, luând florile, o conduce înăuntru.

Fola se opreşte o clipă la intrare văzând clanţele. Atinge *K*-ul şi *F*-ul netede, sculptate manual. Abia acum aruncă o privire în dreapta, zăreşte fântâna şi râde la vederea statuii împodobite cu ierburi. Nu-l observă pe bărbatul de la marginea grădinii. Intră în casă, iar uşa dublă se închide. Când ies iarăşi, ea şi Ama împreună, grădina e pustie. Domnul Lamptey a plecat.

II

Se întorc cu toţii pe plajă, Ama în maşină cu Fola, ceilalţi cu Benson, o micuţă caravană. Nimeni nu ştie exact ce să-i spună acestei Ama; îi zâmbesc politicos şi-o lasă aşa. Surorile stau adunate laolaltă, suspicioase. Schimbă în ga câteva cuvinte de salut cu Ama. Benson scoate la iveală urna dintr-un recipient cu înfăţişare oficială şi i-o înmânează Folei cu o încuviinţare la fel de oficială din cap. Se gândea să-i împrăştie cenuşa în briza mării, să-l elibereze, să sfârşească unde a început. Dar acum, când răsuceşte capacul, îşi dă seama că nu poate. Ideea de a-l

împrăştia pare cumva greşită. *Destul am fost împrăştiaţi*, se gândeşte. Un vas spart, fărâme. *Ţine-l înăuntru*, se gândeşte în continuare, *lasă-l să rămână întreg.* Pune capacul de metal la loc şi îngenunchează lângă ocean. Nu se întoarce să-şi privească copiii de teamă că va plânge. *„Odabo."* Rămas-bun. Aşază urna în apă. Un val o scaldă, însă n-o ia cu el. Urna se răstoarnă pe-o parte, curentul o duce câţiva centimetri mai departe. Vine alt val, dar urna tot nu se clinteşte. Fola se ridică şi priveşte, ţinând o mână pe pântec. Urna se întoarce în spumă şi alunecă puţin mai departe. Ca şi cum ar aştepta ceva. Fola o gândeşte, dar nu poate s-o spună. *Te iubesc.* Se apropie un val promiţător. Ama scoate un fel de chiţăit, ca de bulbul. Fola îl urmăreşte pe Kweku legănându-se, legănându-se până piere în zare.

III

Între timp s-a întors pe şezlongul ei de lângă palmier. Amina se ocupă de masă înăuntru. Olu şi Ling o ajută cu conştiinciozitate; Benson i-a luat pe gemeni şi pe micuţă să caute un pom de Crăciun. Sunt conifere în Ghana, Fola ştie asta, dar nu brazi. Se apucase să-i avertizeze, dar apoi i-a lăsat să se ducă. Vor să-şi găsească ocupaţie, ştie şi asta, ca să nu fie siliţi să vorbească. Doar ca să nu lase amuţirea, liniştea ori repausul să se instaleze. Ca să nu fie siliţi să spună că au făcut-o. Şaisprezece ani s-au scurs, iar acum l-au pierdut. Orice-ar fi să se întâmple, Kweku nu mai e.

Soarele asfinţeşte; în curând o să apară ţânţarii. Trage adânc din ţigară, lăsându-se pe spate. Se gândeşte la umerii plini şi rotunzi ai Amei şi chicoteşte. Abia dacă e „femeie", darămite „soţie"? Apoi râde la propriul chicotit. E oare geloasă? Da, poate. Sau mai degrabă jenată că nu şi-a văzut mai departe de viaţă? Îşi aminteşte de întâlnirea cu Benson în holul de la Hopkins. Pielea lui ciocolatie, aroma de săpun negru, vocea catifelată. Oare Benson chiar o place? se întreabă. Da, poate. Râde şi la gândul ăsta. Trage iarăşi adânc fumul în piept.

Mustafah, pe o scară, agață luminițe. Fola și-a amintit de ele și l-a rugat să le încerce. Domnul Ghartey mestecă trestie-de-zahăr, urmărind totul amuzat. Cu toții tresar auzind soneria de la poartă. Fola aruncă o privire într-acolo.

— Trebuie să fie Benson, le spune ea, deși se întreabă de ce n-a claxonat în loc să sune la poartă.

Domnul Ghartey deschide ambele porți ca să facă loc mașinii. Acolo stă Ama, emoționată, cu un taxi în spate.

— Doamnă, spune ea sfioasă, văzând-o pe Fola pe șezlong.

Fola sare imediat în picioare.

— Ce... ce surpriză plăcută. (Se gândește să ascundă țigara, dar pur și simplu nu se mai sinchisește. Se duce s-o întâmpine pe Ama.) E totul în regulă?

O lăsaseră acasă când s-au întors de la Kokrobité; Fola a invitat-o la cină, dar Ama a refuzat. Probabil s-a răzgândit, iar asta o bucură pe Fola. În femeia asta e ceva care pare să strige după ajutor. Pe Fola nu ar deranja-o să aibă un lucru nou de care să se îngrijească, de vreme ce toate celelalte par să-și fi luat zborul.

Dar Ama clatină din cap.

— Nu stau, vă rog, spune ea cu voce sacadată și fermă. Am adus astea pentru dumneavoastră.

Îi întinde o plasă, o plasă tradițională ghaneză de rafie, din cele folosite de expulzați la plecarea din Nigeria, zâmbetul și sprâncenele ridicate trădându-i mândria. Gesturile ei par să reproducă gesturile Folei de mai devreme: îi oferă plasa în carouri așa cum Fola i-a oferit florile. Imitarea aceasta e înduioșătoare, aproape dureroasă. Fola zâmbește.

— Îți *mulțumesc*, îi spune, sigur nu vrei să rămâi?

Ama aruncă o privire spre taxi.

— Nu, mulțumesc.

Oglindind expresia îndurerată a Folei, zâmbește și pleacă. Aceasta, surprinsă de plecarea bruscă, ridică o mână în timp ce taxiul pornește. Leagănă plasa de rafie, trăgând din țigară. Domnul Ghartey se apropie și închide poarta.

Fola se întoarce la şezlongul ei. Aruncă un ochi în plasă. Pufneşte atât de tare în râs, încât domnul Ghartey o priveşte speriat. Într-o mână ţine ţigara, iar cu cealaltă recuperează papucii tociţi, cu talpa roasă. Stinge ţigara ca să-şi elibereze mâinile şi abia acum observă chipul desenat în ţărână. Kweku, în orice caz o reprezentare gestuală (sigur a fost Kehinde pe-aici). Se uită la gură, la ochii migdalaţi.

— Iată-te.

Iată-mă.

— Nevastă-ta e dată dracului de genială. Papuci. (Începe să râdă şi îi ridică din poală.) Pe bune acum.

Genială. Râde şi el. Râde şi ea. *De ce te-am părăsit oare?*

— Şi eu te-am părăsit, spune Fola inspirând aroma uitată a familiarităţii. (Lipeşte tălpile papucilor de obrajii ei umeziţi.) Am făcut ce-am ştiut. Asta am ştiut. Să plecăm.

Oare?

— Eram imigranţi. Imigranţii pleacă.

Nu îndeajuns de buni.

— Laşi.

Eram îndrăgostiţi.

— Eram şi îndrăgostiţi.

N-am fi putut să învăţăm? Să nu plecăm?

— Nu ştiu. (Rămâne tăcută o clipă. Ştie că se uită la ea, servitorii din casă, de la poartă, nedumeriţi, alarmaţi. Dar tot nu se sinchiseşte. O gândeşte, dar n-o spune: poţi să înveţi atât de multe într-o singură viaţă.) Mai eşti aici?

Da. Pentru totdeauna.

Ea râde. Da, cel mai probabil.

— Am învăţat să iubim. Să-i lăsăm pe ei să înveţe să rămână.

Ce fac ei? Copiii?

— Sunt aici, răspunde ea arătând cu degetul. Am primit ce mi-am dorit. I-ai trimis pe toţi acasă. Sunt cu toţii aici de Crăciun. Frigem un cocoş-sălbatic. Olu al tău insistă să-l tranşăm, desigur.

Olu al meu.

— Ei, da. A fost mereu preferatul tău.

Sadie a ta.

— Şi atunci ai cui...?

Sunt ai fiecăruia. Gemenii.

— Gemenii... (Glasul i se stinge. Aude motorul unei maşini oprindu-se. Claxonul.) S-au întors. Trebuie să plec. (Dar nu pleacă. Stă acolo, îşi strecoară degetele în papuci ca şi cum ar fi mănuşi şi-şi acoperă faţa.) Tu ar trebui să pleci, spune ea cu blândeţe. (Strânge tare din ochi. Poarta zdrăngăneşte. Roţile maşinii se mişcă.) Ştiu, ştiu, ştiu.

Apoi se lasă tăcerea. Portierele maşinii se deschid, se închid. Scoate degetele din papuci şi deschide ochii.

Un amurg în culorile zorilor.

— Am găsit! strigă Sadie.

Fola se uită cum trag bradul din portbagaj. Benson zâmbeşte şi îi face cu mâna. Ridică şi ea mâna către el.

— Vin acum!

Îşi aşază un deget de la picior peste gura desenată în ţărână. Schiţa e remarcabilă, Kweku inconfundabil. Stă cu privirea aţintită la ea, aşteptând să mai audă ceva. Apoi râde cu gândul la aşteptarea asta. Nu e nimic de aşteptat. Ridică papucii şi îi duce în casă.

TAIYE SELASI (n. 1979, Londra) este absolventă *summa cum laude* a Universităţii Yale din SUA şi are un masterat în relaţii internaţionale obţinut la colegiul britanic Nuffield din Oxford. În 2005 a publicat în *The LIP Magazine* un eseu de mare succes, „Bye-bye, Babar", în care a popularizat conceptul de „afropolitan". Povestirea sa „Vieţile sexuale ale fetelor africane" a fost publicată în antologiile Granta 115: *The F Word* (2011) şi *The Best American Short Stories* (2012). În 2013 Selasi a publicat romanul *Înapoi în Ghana*, care a avut un succes imens şi a fost tradus în peste douăzeci de ţări.

Coperta seriei: Radu Răileanu
Pe copertă: © Helea/Shutterstock.com

„M-am întrebat adesea dacă scrisul nu e doar o formă de nebunie acceptabilă din punct de vedere social."

Taiye Selasi

„Înapoi în Ghana este o poveste palpitantă despre soarta unei familii, dar în acelaşi timp şi o explorare extatică a vieţii lăuntrice a membrilor săi."

Teju Cole

„Selasi scrie cu eleganţă despre felul în care oamenii se îndepărtează unii de alţii – soţi de soţii, fraţi de surori, părinţi de copii."

Entertainment Weekly

„Amintind de cărţile lui Jhumpa Lahiri, dar înzestrat cu mai multă căldură şi vitalitate, romanul lui Selasi, susţinut de o scriitură elocventă, spune povestea impresionantă a unei familii destrămate care descoperă că şansa de a se reuni se află chiar în propriul trecut."

Publishers Weekly

ISBN 978-973-46-5073-6

www.polirom.ro
Carte publicată şi în ediţie digitală